

**تہ فیسیرا سوورہ تا**  
**(النساء)**



د گھل قورٹانی

# تہ فسیرا سوورہ تا ( النساء )

بہ رہہ فکرا  
تہ حسین نبیراھیم دؤسکی



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ كَتَبْنَا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ

أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴾ ﴿ ٦٦ ﴾ ( ص : ٢٩ )

---

( نهغه كيتابه كه مه بو ته ئينايه خوراي ، دا نهو هزرين خو د نايه تين وي دا بكن ،  
ودا خودانين عه قلين دورست وي ل بيرا خو بينن يا خودي فه رمان پي ل وان  
كري ) .



## پيشه کي

سووره تا ( النساء ) نهوا دئيتنه هژمارتن دريژترين سوورهت د قورئاني دا پشتي سوورهتا ( البقرة ) ، نهو ژي وه کي ههردو سوورهتین بهري خو - ژوان سوورهتانه يين کول ( مهديني ) هاتينه خواري ، پشتي پيغه مبهه - سلاف لي بن - وصه حابي يين وي ب مشهختي هاتيني و بناخه يي نيکي يي دهوله تا قورئاني لي داناي ، نهو دهوله تا ل سهر ملين جفاکا ئيسلامي هاتي يه ئافا کرن ، لهو دهمي مروث هزرا خو د نايه تين وي دا دکهت ، ووان بابه تان يين کو في سووره تي به حس ژي کري ، تي دئيتنه دهر کو سوورهت - ب رهنگه کي گشتي - ل دور دو ( محوره يين ) سهره کي دزفرت :

۱ - پافز کرنا جفاکا ئيسلامي ژ پاشمايي وشوينخه رتوکين وي جاهلييه تي يا کو ئيسلامي هه ر ژ روژا نيکي کار بو نه هيلانا وي کري ، وبلند کرنا في جفاکي بهر ب ناسته کي پاک و بزوين فه ، ناسته کي و ه سا کو ب کير بيت بيته جفاکه کا خوداي ، جفاکه کا سهر بخو وجودا ژ هه ر جفاکه کا دي يا نه موسلمان .

۲ - هليقرينا نهيني يين دوژمنان نه وين هه ردهم پيلانان دژي جفاکا ئيسلامي دگيرن وي نه خوش دبت ده مي دينن خير هک ب ده ست موسلمانان فه دئيت ، نه بو هندي دا نه م خه له تي وکيماسي يين خو ب وان راده ين ، بهلکي بو هندي

دا ئەم وان ب دورستی بناسین و ل ری و ریپازین وان دهشیار بین دا پی نهئینه خپاندن ونه کهفینه داقین وان .

وئەگەر ئەو قورئانال مه کههی هاتییه خواری پتر کار بو هندی کربت هندهک مرؤفان دورست بکهت دیتن و بیر و باورین وان ژ ئیسلاما خودی ب تنی دوه رگرتی بن ، دا بشین ل رۆژین داهاتی وی جفاکی دورست بکهن یا ئیسلام تیدا دبتە واقعه کی بهرچاڤ .. ئەڤه ل مه دینی ئەو جفاک هاته دانان ، له وائەو قورئانال مه دینی هاتییه خواری کاره کی کار بو هندی کر وان شریعتان بو موسلمانان بدانت بین که سینییه کا تایبەت دده ته جفاکا وان ، و سه روسیمایین جفاکا وان ژ یین جفاکا جاهلی جودا دکەت .

وئەگەر ئەو قورئانال مه کههی هاتییه خواری - ده می به حسی دوزمان دکەت - به حسی موشرک و بوتپه ریسان ب تنی بکهت ، چونکی بهس ئەو بوون ل مه کههی بهرگری ئیسلامخووازان دکر ، ئەو قورئانال مه دینی هاتییه خواری د ده لیڤه یا به حسکرنا ژ دوزمان دا به حسی دو دهسته کین دی یین دوزمنکار دکەت : دهسته کا منافقان و دهسته کا کیتابی بان ژ جوھی و فەلان ، یین کو پشتی مشه ختبونوی مل ب مل د گهل مشرک و بوتپه ریسان جهه کی بهرچاڤ د مهیدانا نه یاره تی یا فی دینی دا بو خو گرتی !

و مرؤف ئەگەر بقیت ئارمانجا فی سووره تی یا مهزن د په یڤه کا کورت دا کۆم بکهت دی بیژت : سووره تی دقیت سه روبه ری جفاکا موسلمانان ل سه ر بناخه یی پاڤزی و دادی وهاریکاری و دلۆفانی بی ئاڤا بکهت ، و ژ وان هه می هیرشان پاریژت یین کو دخوازان فی بناخه یی بله قینن .

و ل دویماهی یا فی ده سپی کی دی بیژن : نافی فی سووره تی بوویه ( سووره النساء ) نانکۆ سووره تا ژنان ، چونکی گه له ک ژ وان ئە حکامین ئیسلامی بو ژنان ده سنیشانکرین د فی سووره تی دا هاتینه ، و هه ر ژ بهر فی چه ندی بوویه ئیمامی



عومەر دەمی کاغەز بۆ والی یین خۆل وەلاتین موسلمانان دهنارتن فەرمان تیدا  
 ل وان ذکر ئەو فی سوورەتی د گەل سوورەتا ( النور ) و ( الأحزاب ) نیشان  
 ژنکان بدەن ، دا ئەو دەوری خۆ د جفاکی دا بزائن ، ودا بزائن کانئ ئیسلامی  
 چ ماف دایە وان و بەرانبەر چ ئەرك دانایە سەر ملین وان ، وچاوا قیایە ژنا  
 موسلمان ژى - وەکی برایی وی یی زەلام - خودان کەسینی یە کا ئیسلامی یا  
 تایبەت بت .

وئەف بەرپەرین ل بەر دەست - خواندەقانیین هیژا - هئەك ژ تەفسیرا فی  
 سوورەتا پیرۆزە ، مە ژ چەند کتیپە کین تەفسیری بەرھەفکرینە ب تایبەتی  
 پەرتووکا ( من هدي سورة النساء ) یا ( حنان لحام ) ، و ب زمانی کوردی  
 ل بەر دەستین خواندەقاناان دانایە ، دا ئەوین ب زمانی عەرەبی دشارەزا نەبن  
 مفاپی بۆ خۆ ژى بیین ، چونکی وەکی ئەم هەمی دزانین پەرتۆکخانەیا مە یا  
 کوردی ب گشتی ویا کرمانجی ب تایبەتی قالاتی یەکا مەزن د دەلیقەیا تەفسیران  
 دا هەیه .. ب وی هیفی یی کو رۆژەك بیی خودی تیدا هاریکاری یی بکەت وئەم  
 قورئانا پیرۆز هەمی یی ب رەنگەکی بەرفرەه تەفسیر بکەن .

تەحسین دۆسکی

دەۆك رەمەزانا ١٤٢٧



پيشه كسى يا سووره تى  
تهقوا خودى و مروفاينى

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا  
زَوْجَهَا وَبَنٰتٍ مِنْهَا رِجَالًا كَثِيْرًا وَّنِسَاءً ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِى تَسَاءَلُوْنَ بِهٖ وَّالْاَرْحَامَ  
ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا ﴿۱﴾ وَاَتُوا اللّٰتِئِمَّةَ اَمْوَالَهُمْ ۗ وَلَا تَتَّبِعُوْا الْخَبِيْثَ بِالطَّيِّبِ  
ۗ وَلَا تاكلُوْا اَمْوَالَهُمْ اِلَى اَمْوَالِكُمْ ۗ اِنَّهٗ كَانَ حُوبًا كَبِيْرًا ﴿۲﴾ وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسَطُوْا  
فِي الْاَيْتِنٰى فَاَنْكِحُوْا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَتًى وَّتِلْكَ وَرُزِعَ ۗ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا  
تَعْدِلُوْا فَوْحِدَةً اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمٰنُكُمْ ۗ ذٰلِكَ اَدْنٰى اَلَّا تَعْوَلُوْا ﴿۳﴾﴾

ب فان ههر سى نايه تان سووره تا ( النساء ) دهست پى دكته ، ووه كى  
ناشكده را سووره ت د فى دهسيكى دا سى مهسه لين گرنگ ل بهر چاف ددانت :

- تهقوا خودى و مروفاينى .

- وقفه نجى يا د گهل نبييمان .

- وشه رتى نينانا پتر ژ زنه كى .

وبه حس ژ ههر مهسه لهك ژ فان مهسه لان د نايه ته كى دا دئينه كرن .

جارى د گهل نايه تا نيكى ، خوداينى مهزن دبيئرت : ﴿يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ

الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَنٰتٍ مِنْهَا رِجَالًا كَثِيْرًا وَّنِسَاءً ۗ وَاتَّقُوا  
اللّٰهَ الَّذِى تَسَاءَلُوْنَ بِهٖ وَّالْاَرْحَامَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا ﴿۱﴾ - نهى گهلى مروفان  
هوين ژ خودى بترسن وپيگيرى بى ب فهر مانين وى بكنه ، چونكى نهوه يى

هوین ژ نهفسه کا ب تنیّ کو ئادهمه سلاف لیّ بن ئافراندين ، وجۆتی ویّ کو  
 چه ووايه ژیّ ئافراندى ، ووی ژ وان هدر دووان گهلهك زهلام وگهلهك ژن  
 ل عهردی به لافكرن ، و تهقوا وی خودایى بکهن ییّ هندهك ژ ههوه ب وی  
 خواستنیّ ژ هندهكان دکهن ، وهشيار بن مرؤفاینی ییّ د نابقهرا خو دا نه برن .  
 هندى خودی یه ل سهه ههمی کارین ههوه ییّ زیّره فانه ﴿ 》 .

وههژی یه بیژین ئەف ئایهته ژ بهر گرنگی یا وی ئیک ژ سی ئایهتان بوو یین  
 پیغه مبهری - سلاف لی بن - ههردهم خوتبا خو بی دهست بی ذکر پشتی همددا  
 خودی وشاهده دانی <sup>(۱)</sup> ، و ئەف ئایهته ئەوا ب گازی بی بو ههمی مرؤفان دهست  
 پی دکهت کو ئەو تهقوا خودی بکهن و ب مرؤفاینی بن ، مرؤفی موسلمان  
 ل چه ندر راستی یه کا هشیار دکهت :

۱ - چونکی گازی بو مرؤفان ههمی یانه : ﴿ يَتَأَيُّمُ النَّاسُ ﴾ دقیت مرؤفی  
 موسلمان بزانت گازی یا وی گازی یه کا جیهانی یه بو مرؤفان ههمی یانه ، لهو  
 دقیت ئەول وی ئاستی بت بشیت بسته خودان گازی یه کا جیهانی ، کهسی  
 - ژ بهر جودایی یا بیر و باوه ران یان ههتا جودایی یا دینی - کیم نه کهت ،  
 ودهر گههی دان وستاندنی چو جارن د نابقهرا خو ووان دا نه گرت .

۲ - مرؤف ههمی ژ ئیک ژیده رینه : ﴿ رَبِّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ ﴾ وچونکی  
 خودایی ههوه یه هوین داین ، و ئەوه ههوه دبهت ، گۆتن دقیت یا وی بت ، وهه  
 جاره کا مرؤفی ئەف راستی یه ژ بیرکر و خو ل جهی خودی دانا هنگی ئەول  
 کۆره ریکین جاهلییه تی دی بهرزه بت .

---

(۱) وهکی ( ئیمام نه همد ) ژ ( عهبدللاهی کوری مه سعوودی ) فه دگوهیزت ، وههردو  
 ئایهتین دی ئایهتا ( ۱۰۲ ) یه ژ سوورهتا ( آل عمران ) و ئایهتا ( ۷۱-۷۲ ) یه ژ سوورهتا  
 ( الأحزاب ) .

۳ - مرؤف هه می ژ هیقینه کینه : ﴿ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنَسَاءً ﴾ مهعنا : چی نابت بو مرؤفه کی خو ژ مرؤفه کی دی چیتیر ببینت یان خو بلندتر لی بکته چونکی نهو ژ ( فلان ) ملله تی به ، یان چونکی نهو ژ ( فلان ) رهنگ وته خه یا جفاکی به .. ل بهر سیبه را شریعه تی قورئانی ( چیتیرینی ) ب ته قوایی به نه ب رهنگ وروی وملله ت ونه ته وانه .

۴ - شریعه تی قورئانی شریعه تی ئیکانه به ژن بلند کری به وی ناستی ژ هه ژی وی بت ده می ملی وی دایه ملی زه لایمی ، وناشکه را کری کو نهو ژی وه کی زه لایمی ژ ئیک ژیده ر وئیک هیقینی به ، لهو چو مهعنا بو هندی نینه ئیک ژ وان خو د سهر بی را ببینت : ﴿ خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنَسَاءً ﴾ ژن جو تی میری به لهو دیسا چو مهعنا بو هندی نینه مرؤف کو نگره یان گریده ن و مه ژی بی خو ب هندی فه بوه ستینن دا بزانشن کانی ژن ژی ژ نفشی مرؤفی به یان چیکری به کی پیسه د قالی مرؤفی دا هاتی به دورستکرن ، وه کی خه لکی - ل ده می هاته خوارا قورئانی - پسیار دکر !

۵ - بناخه یی ژینا مرؤفی مال وخیزانه ، وهدر ژ رۆژا ئیکی ده می مرؤفی ژینا خو ل سهر عه ردی ده ست بی کری ب خیزانی ده ست پی کربوو ، نهو خیزانا ژ ژن ومیره کی پیکهاتی وبوو به شانا ئیکی د ته فنی مرؤفینی یی دا ، پاشی پیچ پیچه زیده و به رفره ه بووی ، وهدر جاره کا سیسته می خیزانی ژ به رک چوو وهاته تیکدان هنگی جفاک تیکدا به رئاتاف دبت ، وتویشی گه فا تیچوونی دبت .

۵ - وبه لاقبوونا نفشی مرؤفی ژ ده یک وبابه کی ب رهنگه کی وه سا کو تو نه بینی دو مرؤف ب تنی سه دی سه د وه کی ئیک بن جهی هندی به مرؤف حیهه تی به رانبه ر راهه ست وهزرا خو د مه زنی یا وی خودایی دا بکته .. لهو ئایه تی

پشتی نیشارهت کری یه فی چهندی دوباره فرمان ل مه کر کو نم تهقوا وی خودایی بکهین یی نم ب نافی وی سویند دخوین ، و ب نافی وی خواستی ژ نیک و دو دکهین ، هدر و هسا فرمان ل مه کر کو نم فی مروّقییی زی پاریزین یا مه دگه هیته نیک ، چونکی خودی یه زیره فانی یی ل مه دکت ، و نه وه یی کو هدر مه دینست : ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ .

نهفه نایهتا ئیکی بوو ، نایهتا دهسپیکی .. و نایهتا دووی پیخه مهت پاراستنا وی مروّقییی یا بهری نوکه بهحس زی هاتی یه کرن فرمانهک ل وان کهسان کر یین کو ب کاری خودانکرنا ئیتیمان رادبن و نهو ژ دو کاران دانه پاش ، خودایی مهزن گوت : ﴿وَأَتُوا آلَيْتِمَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْأَنْفُسَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا﴾ - و نهو ئیتیمین ل بن دهستی هه وه نه گهر بالغ بوون هوین مالی وان بدهنه فی ، نه گهر هه وه دیت نهو دی شین مالی خو پاریزین ، وهوین مالی وان یی باش بو خو نه بن ، بداننه جهی مالی خو یی خراب ، وهوین مالی وان نه که نه د نافی مالی خو دا ، دا ب وی هیجهتی مالی وان بخون . هندی نه وه یی وی چهندی بکته نهو وی گونه هه کا مهزن کر .

د وی جاهلییهتی دا یا ئیسلامی ل دهسپیکی کار بو نه هیلانا وی کری زهلامهک دهمی دمر وعدیاله کی هویر ل پاش خو دهیلا ، زهلامه کی نیزیک بو وی چه کوری وی با ، چه برایی وی با .. دهستی خو ددانا سهر مالی وی و ئیتیمین وی ژ هه می میراتی وی بی بار دکرن ، و ب تایهتی نه گهر نهو ئیتیم کچ بان ، ئیسلام گاڤا هاتی وجفاکا خو ل سهر تهقوا خودی ئافاگری فرمان ل سهرکارین ئیتیمان کر کو نهو :

۱ - مالی یتیمان - چ کور بن چ کچ بن - پاریزن وبؤ وان هلگرن حهتا  
ئهو وه لسی بین بشین مالی خوؤ ب ریفه بیدن و کاری پی بکهن هنگی بلا ئهو  
مالی وان بدهنه فی .

۲ - وئهو ژ هندی پاشقه لیدان کو ئهو دهلیفی بوؤ خوؤ ئستغلال بکهن ورا بن  
مالی وان یتیمان پی باش ب مالی خوؤ پی خراب بگوهورن .

۳ - یان ژی مالی وان بی حهق بکهنه ناف پی خوؤ و بی بهرانهر ژی بخون .  
چونکی ئەف کاره ژبلی کو گوندههه کا مهزن و بی وژدانی یه کا سؤر  
ب سؤره ، ئهو کاره که بهندکی مروؤفاینی پی د ناقبهرا که سین جفاکی دا دبهرت  
وندهفاینی د ناف خه لکی ئیک مالی دا پهیدا دکهت .

و ب هلکهفتنا بهحسکرنا ژ یتیمان ئایهتان سی پی بهحسی مهسهلا  
ئینانا پتر ژ زنه کی کر ، ئایهتی گوت : ﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي آيَاتِنَا  
فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبْعَ ۚ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ  
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَدَّتْ أَلَّا تَعُولُوا ﴿۱۰۱﴾ - وئه گهر هوین ترسان دادی پی د دهر  
حهقا وان یتیمان کچ دا نه کهن بین ل بن دهستی ههوه ، کو هوین مارا وان  
وه کی یا ژنین دی نه دهنی ، هوین وان بهیلن وماره نه کهن ، ویا ههوه بقیست  
ژ ژنین دی هوین ماره بکهن : دووان یان سی یان یان چاران ، ژ خوؤ ئه گهر هوین  
ترسان دادی پی نه کهن هوین ب ئیکا ب تنی رازی بن ، یان ب ئهوان  
جاری بین د دهست ههوه دا . وئەف شه ریهته پی من بوؤ ههوه دانای د دهر  
حهقا یتیمان کچ دا وئینانا ژنه کی حهتا چاران ، یان ژی ئیکا ب تنی یان  
جاری یان ، نیزیکتره کو هوین زؤری پی و تهعدایی پی نه کهن .

رهنگه کی دی ژ رهنگین زؤرداری یا جفاکی ل ژنی دکر وئیسلام هاتی وئهو  
زؤرداری نه هیلائی ئهو بوو ده می مروؤفه کی سهرکاری یا هندهک یتیمان کچ  
دکهفته دهستی ، دا بهری خوؤ دهنی ئه گهر دلی وی کهتبا وی یتیمی دا مالی

وی کہتہ ناف مالیّ خو ووی ل خو یان مروّفہ کیّ خو مارہ کہت بیّ تشستہ کی  
 ژ مالی بدہ تیّ ، وئہ گہر دلیّ وی نہ کہ تباہیّ مالیّ ویّ ہمی بوّ خو راد کر  
 وگافا ددا شوی ژی مہریّ وی ہمی بوّ خو راد کر .. د ئاہتا بوری دا خودایی  
 مہزن مروّفیّ موسلمان ژ خوارنا مالیّ ئییمی دا پاش وبوّ ئاشکہ راکر کو ئہ فہ  
 گونہ ہہ کا مہزنہ دقیت خودان باوہر خو ژی بدہ تہ پاش ، و د فیّ ئاہ تیّ دا  
 بہ حسیّ مہ سہ لا مارہ کرنا ئییمیّ کر ، و گوت : یان مارہ کرنا ویّ ئییمیّ یا کو  
 ل بن دەستیّ ہہ وہ دقیت وہ کی مارہ کرنا ہہر ژنکہ کا دی دبت ژ لایّ ( ئہرکان  
 وشرووطان ) فہ ، بیی کو غہ درہک ل وان بیئہ کرن یان حالہ تیّ وان بیئہ  
 ئستغلا لکرن ، یان ژی چیّ نابت ہوین وان ل خو مارہ بکہن ، وئہ گہر ہوین ئہو  
 بن یین ہہ وہ دقیت ژنیّ بینن ہوین وان نہ ئینن ، ہندہ کین دی بوّ خو بینن دو  
 بن سیّ بن چار بن .. بہ لسیّ ب وی شہرتی ئہ گہر ہوین ئہو بن یین دادی  
 وعہ دالہ تیّ د ناقہہ را ژنکان دا دکہن ، ژ خو ئہ گہر ہوین د خو را نہ بینن کو دیّ  
 شین عدالہ تیّ کەن ، چیّ نابت بوّ ہہ وہ ہوین ژ ژنہ کیّ پتر بینن .

و ل قیریّ چہند پسیارہک ہنہ خو ہلتیخن وبہر سقیّ دخوازن ، لہو دقیت  
 مہ راوہ ستانہ کا کورت د گہل ہبت :

- ئہریّ بوّچی ئیسلامیّ شریعتیّ ئینانا پتر ژ ژنہ کیّ بوّ زہلامی دورستکر ؟  
 - وئہو چ عدالہ تہ یا ئیسلامیّ کری بہ شہرتیّ دورستیّ یا ئینانا پتر  
 ژ ژنہ کیّ ؟

- ویا بوّچی بوّ ژنکیّ چیّ نابت شوی ب پتر ژ زہلامہ کی بکہت ؟  
 - وما ئہ گہر ئہم فی شریعتی نہ ہیلین باشتر نینہ !؟  
 ئہ فہ ہندہک ژ وان پسیارانہ یین کو ب گہرمی ہندہک کہس دہاقتنہ مہیدانیّ  
 چی گافا بہ حسیّ شریعتیّ ئینانا پتر ژ ژنہ کیّ دئیتہ کرن .



ل دهسپيکي و د ناقبهرا دو کفنانان دا دي بيژين : گلهک جاران زهلام في شريعتي بو خو ئستغلال دکهن دا نهخوشي يي بي بگههيننه ژنکي ، وتولا هندهک تشتين دي بي لي فه کهن ، ويا غهريب نهوه گلهک زهلامان - ژ زهلامين نهقرؤ - تو دي بيني ژ شريعتي ئيسلامي بهس باوهری يي ب في شريعتي دئين ، چول دلي وان دئيت ! و بهران بهر في چهندي گلهک ژن زي ( وهک ره د فعل ژ کاري زهلامی ) دوژمناتي يا في شريعتي دکهن ، و ژ بيرا خو دبهن نهفيانا پشکه کا کيم زي ژ وي شريعتي خودي دانای سستي يي دئختنه باوهری يا مروفي ، وحدتا مهسهله ل بهر مه يا روهن وناشکهرا بت نه دم دي گوتنا خو د چهنده خاله کين کورت دا کوم کهن :

۱ - دئيت مه باوهری ههبت کو دورستي و دادی و دلوقاني ههمي نهوه يا دي شريعتي دا کوم بووي يي خودي بو بهني بين خو دانای ، و مروفي نه گهر باوهری ب دختوره کی ههبت خو تهسليمي وي دکهت و باوهری يي ب گوتنا وي دئيت نه گهر خو نهو دختور بريارا برينا نه ندامه کی لهشي وي بدهت .

۲ - ئيسلام نه ئيکه مين شريعته بو زهلامی دورستکری کو پتر ژ نه کي بيت ، بهلکی ههمي دينين عهسماني وقانوينين عهردی بهري ئيسلامي نهف چهنده دورست کر بوو <sup>(۱)</sup> ، تشتي هندي دگههينت بيتفي يا مروفي ب في شريعتي هه بوويه ، لهو ههمي دهمان نهو ل سهر دورستي في کاري کومبووينه .

۳ - تهرازي يا ئيسلامي بو حهلالکرن و حهرامکرن ههر کاره کی نهوه نه گهر مفايين تشته کی ژ زيانيين وي دپتر بن نهو تشت دي يي حهلال بت ، و نه گهر زيانيين وي ژ مفايين وي دپتر بن نهو تشت دي يي حهرام بت ، مهعنا هه بوونا هندهک زيانان د کاره کی دا نابته نه گهرا هندي نهو کار حهرام بت

(۱) خو د ننجيلا نوکه زي دا چو دهقين بنبر ل سهر نه دورستي يا في شريعتي نه هاتينه !

حهتا بهری خو بدهینه لایی دی و بزاین کانی مفایین وی کاری پترن یان نه ..  
ومروڤ دهمی هزرین خو د فی شریعتی دا دکهت دینست لایی ئیجایی تیدا  
پتره .

۴ - ئینانا پتر ژنه کی د ئیسلامی دا تشته کی ( موباحه ) نه کو ( فخره )  
یه عنی : ئیسلامی زهلام مه جوور نه کری یه نه و پتر ژنه کی بینت ، بهلکی خو  
گونه هکار ژی نه کری یه نه گهر نه و فی چهنندی نه کهت ، چونکی ناشکه رایه  
مروڤ ب نه کرنا ( موباحه کی ) گونه هکار نابت .

۵ - ئیسلام دینی ئیکانه بوو بی هندهک ( ته عدیلاتین ) مفایین ژنکی تیدا هه بن  
ل فی شریعتی کرین وزهلامی موسلمان ( مولزوم ) کری کو کاری پی بکهت ،  
ژوان ته عدیلاتان :

أ - ئیسلامی ( ته عده دود ) ب چاران فه گریدا ، وگوت : بو زهلامی  
دورست نینه ژ چار ژنان زیده تر بینت ، وهه می دین و شریعتین بهری ئیسلامی  
چو توخویب بو ته عده دودی نه دانابوون ، یه عنی : بو زهلامی دورست بوو هندی  
بقیت ژنان بینت .

ب - ئیسلامی عه داله تا د ناقبه را ژنان دا کره شهرتی دورستی یا ته عده دودی ،  
مه عنا نه گهر زهلام نه و نه بت یی عه داله تی بکهت حه رانه ل سه ر وی نه و پتر  
ژنه کی بینت ، و تشتی بهرچاف د فییری دا نه وه قورنانی نه گوت : نه گهر هوین  
عه داله تی نه کهن پتر ژنه کی نه ئینن ، بهلکی گوت : نه گهر هوین بترسن  
کو هوین عه داله تی نه کهن پتر ژنه کی نه ئینن !

ج - ئیسلام وژدانا میری ل سه ر ته قوایی پهروه رده دکهت دا نه و مروڤه کی  
عادل بت د گهل ژنکین خو ومه یلی بو ئیکی ل سه ر حسیبا یا دی نه کهت ، هه ر  
وه سا ئیسلام وژدانا ژنی ژی ل سه ر ته قوایی پهروه رده دکهت دا نه و لی

نه گهریټ نه خوښی یې بگه هیښته ههویا خو یان ئیکا هند ژ زهلامی خو چی بکته  
ئو کهربا خو بهاښته ژنکا خو یا دی یان عیالی وی .

د - د فقها نیسلامی دا وه کی گهلهک فقهران دبیزن : دورسته بو ژنکی دهمی  
شوی ب زهلامه کی دکته د عهقدی دال سدر زهلامی بکته شهرت ئو چو  
ژنان ل سهر نهینت ، وهنگی زهلام ئیک ژ دووان دی کته : یان دی ب فی  
شهرتی رازی بت ، وهنگی حرامه بو وی ئو ژنه کی ل سهر بینت ، یان ژی دی  
وی هیلت ! و ب راستی من گو له لی نه بوویه شریعتی کی دی - یی ته عهددود  
دورست کری - هنده ماف دابته ژنی کو ئو فی شهرتی د گهل زهلامی بکته .

۶ - بو وان ئوین دبیزن : ما چ مفا د هندی دا هیهه زهلام پتر ژ ژنه کی  
بینت ، دی بیژن : واقعی یا بنه جهکری کول بارا پتر ژ جه ودهمان هژمارا  
زهلامان ژ یا ژنکان پتره ، وتشتی غه ریب ئوه پتری یا وان ( نحصائیاتین )  
ل پتر ژ وهلاته کی هاتینه کرن هندی دگه هینن کو ریژها هژمارا ژنکان بو  
زهلامان چار ل سهر ئیکی یه یان پیچه کی کیتمتر یان پیچه کی زیده تر ، مهعنا  
ئه گهر هات و شریعتی ته عهددود هاته راکرن ئو برپار ب مانا ههر سی ژنان  
ژ چاران بی شویکرن هاته دان ، وهنگی دقیت ئو ئیک ژ دووان بو خو  
هلپژن : یان ریکا خرابی یی بگرن ، یان ژی وه کی ره بان یی شویکرن بمین !

۷ - ژن ئوین خو گهلهک بی تنهنگ ژ فی شریعتی دبینن ، دشین بی  
سهر گیزی یان گونه فی شریعتی راکرن ، ئو ژی ب وی ریچی کو دهمی ئیک  
ژ وان دئیته خواستن ودزانت دی ب سهرهوی چت بلا شوی نه کته ، ئهغه  
( ته عهددود ) نه ما ! مهعنا : نه هیلانا ته عهددوی ب راستی گریدانه بو نازادی یا  
ژنی نه کو یا زهلامی وه کی هندهک هزر دکهن .

۸ - ته عهددود - وه کی مه دیتی - هندهک چاران دبنه چاره سهری یا ئیکانه بو  
هندهک گرفتاری بی جفاکی ، وئه گهر هات وئه ف چاره سهری یه ژ لایسی زهلامی

يان بى ژنىّ فه خهلهت هاته ب كارئينان فيجا هندهك خرابى د دويشف دا هاتن هنگى يا دورست نينه ئەم گازندى ژ ئىسلامى ب خو بكهين كو ئەف شريعهته دورست كرى ، بهلكى دقيت گازنده ژ وان كهسان بيته كرن يين يين ئەف شريعهته خهلهت ب كارئيناي ، مروّفهك ئە گهر نساخ بوو وچوو دختورى ، ودختورى دهرمانى نساخى يا وى دايى پاشى ئەو چوو ئەو دهرمان خهلهت ب كارئيناي فيجا نساخى يا وى دژوارتر لىّ هات هنگى يا دورست نينه بوّ مه ئەم گازندى ژ دختورى ودهرمانى بكهين ، بهلكى دقيت گازنده ژ وى نساخى بيته كرن بىّ دهرمان خهلهت ب كارئيناي .

۹ - وئەو عه‌داله‌تا ئىسلامى كرى يه شه‌رتى دورستكرنا ئينانا پىتر ژ ژنه كىّ عه‌داله‌تا د معاملى و نه‌فه‌قى و تىكه‌لى يا ژن و ميړىنى بىّ دا نه كو عه‌داله‌تا د هه‌ست و مه‌شاعرين دلى دا ، چونكى ئەو تشته كه نه ب دهستى مروّفى يه ، و ژ پيغه‌مبەرى - سلاف لىّ بن دئىته فه گوهاستن كو دەمى وى تشتهك د ناقه‌را ژنكىن خو دا ليكفه دكر دگوت : ﴿اللهم هذا قسمي فيما أملك ، فلا تلمني فيما تملك ولا أملك - يا ره‌بى ئەفه ليكفه كرنا منه د وى تشتى دا بىّ ب دهستى من ، فيجا تول من نه‌گره د وى تشتى دا بىّ ب دهستى ته ونه ب دهستى من﴾ <sup>(۱)</sup> و بهرى ئايه‌تا سى بىّ ب دويمه‌هى بيت خودايى مه‌زن گوت : ﴿ذَلِكَ أَذَىٰ آلَا تَعُولُوا - ئەفا هه (يه‌عنى : ئينانا ژنه كا ب تنى ئە گهر هوين ترسان كو عه‌داله‌تى نه‌كه‌ن ) نيژيكتره كو هوين زورى بىّ و ته‌عدايى بىّ نه‌كه‌ن﴾ ته‌عدايى بىّ ل وى ژنكى ئەوال سهر بهختى هه‌وه .. مه‌عنا : نارمانج ب جهئينانا عه‌داله‌تى يه ونه‌هيلا نا زوردارى و ته‌عدايى يه .

(۱) وهكى نه‌بوو داوود و ترمذى و نه‌سانى ژى فه‌د گوهيزن .

## مهسه لين مالى

﴿ وَءَاتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ مَجَلَّةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ﴾ ❶ وَلَا تَوْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ❷ وَاتَّبَلُوا الَّتِي تَمَسُّ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنَّ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ❸ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ❹ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ ❺ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ❻ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ❼ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ❽ وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ❾ وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ❿ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ❶ وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا ❷ يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ الْإُنثَىٰ ❸ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ❹ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ❺ وَلَا يُؤْتَىٰ لِلْكَوْنِ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ❻ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِلأُمِّهِ الثُّلُثُ ❷ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِلأُمِّهِ الشُّدُسُ ❸ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دِينٍ ❹ ءَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنْ اللَّهِ ❺ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ❻ \* وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَرْوَاجُكُمْ

إِنَّ لَمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ  
 بَعْدِ وَصِيَّتِ يَوْصِيَتَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ  
 لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ  
 تَوْصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلِئَلًا أَوْ امْرَأَةٌ وَهِيَ أَخٌ أَوْ أُخْتُ  
 فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي  
 الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ يَوْصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ  
 حَلِيمٌ ﴿٦٧﴾ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي  
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٨﴾ وَمَنْ يَعْصِ  
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ

مُهِينٌ ﴿٦٩﴾

و د فی پارچهیی دا ژ سووره تی نهوا ژ نایه تا ( ٤ ) ی حه تا نایه تا ( ١٤ ) ی  
 فه دگرت ، به حس ژ چار مهسه لپن په یوه ندی ب مالی فه دئیته کرن :

- مهسه لا دانا مههری بو ژنی .

- وپاراستنا مالی وان که سین عه قلی وان یی سفک .

- وپاراستنا مالی نئییمان حه تا نهو مهزن بین وبشین مالی خو ب ریقه

بیهن .

- ومهسه لا میراتی ..

نایه ت فان ههر چار مهسه لان ب رپک وپیک دئیخت وحو کمی خو تیدا  
 ناشکه را دکه ت بو هندی دا کو دادی وعه داله ت د ناف جفاکی دا به لاف  
 بت ، ومافی چو که سین لاواز - وه کی ژنی وئییمی ومرؤفی کیم عه قل - ژ لایی

سهر کاران فه نهئینه خوارن ، ونوکه دی د گهل فان نایه تان چین دا نهف ههر چار مهسه له بو مه روهن بین :

### نیك : مهسه لا دانا مههری بو ژنی :

د نایه تائیکی دا ژ فی پارچه یی خودایسی مهزن گازیسه کی ناراسته ی زهلام وسهر کارین ژنی دکهت ودیثرت : ﴿ وَءَاتُوا النِّسَاءَ صَدَقَتِهِنَّ حِلْمًا فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ مَعَىٰ مَنَّهُ نَفْسًا فَاكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا ﴾ - وهوین مههری ژنان بدهنی ، دانه کا فهره ل سهر ههوه ودقیته یاب دلسی ههوه بت . فیجا نه گهر وان - ب دلسی خو - تشتته کی ژنی دا ههوه ، هوین وهربگرن ، وبخوون ، چونکی نهو بو ههوه یی حلال وپاقژه ﴿ و ژ فی نایه تی چهند حوکهک دئینه وهرگرتن :

۱ - دهمی ژن (عهقدا) شوپکرنی د گهل زهلامی گری ددهت حهقی وییه نهو هند مههری بو خو بخوازت هندی وی دقیته ، وشریعتی چو توخویب بو کیمی وزیده یی یا فی مههری نه دانا بنه ، ههر چهنده دلسی ژنی یی برییه هندی کو نهو باری زهلامی گران نه کت .

۲ - نهف ماله ، یی کو دبیژنی : مههر ، شه رته که ژ شه رتین دورستی یا عهقدی ، ونهو ملکی ژنی ب تنییه ، دقیته زهلامی ب دلکه کی خووش بدهتی ، وچویی ژنی رانه کت ، ههر وهسا دقیته مروقیین وی ژنی چویی ژنی رانه کهن ، چونکی نهف ماله حهقه که خودی دابه ژنی ، وچی نابت بو کهسی کو فی حهقی ژنی بستینت .

۳ - مههر ملکی ژنییه ، پشتی نهو وی وهردگرت نهو یاب دلسی خوویه چاوا وی دقیته وهسا نهو دی وی خهرج کت ، ونه گهر هات ووی فیا - بیی کهس کوته کی یی لی بکهت - کو هنده کی ژ فی مالی بدهته زهلامی خو یان مروقه کی ژ مروقیین خو وه کی بابی یان برای دورسته ، بهلی نه گهر ب دلسی وی نهبت حهرامه کهسهک ژ بلی ژنی تشتته کی بو خو ژ فی مالی راکت .

۴ - مههر همی ( چ بی موقه ددهم بت چ بی مونه خخهر بت ) ملکی ژنی یه ، وزه لام دقیت بدهتی گافا ژی هات ، وئو عده دتی نوکه د ناف خهلکی دا به لاف کو ( مههری مونه خخهر ) ناده نه ژنی ، و هسا نبت ژن بیته بهردان ، نه فقه کاره که دژی شریعه تی یه ، وئو ب خو ( مههری مونه خخهر ) دهینی ژنی یه د ستویی زه لامي دا ، چي گافا وی فیا نهو دشیت داخوای ژ زه لامي بکته وی دهینی بدهتی وهنگی وه کی هدر دهینه کی دی دقیت زه لام وی مالی بدهتی ، نه گهر نه دی بی گونه هکار بت .

ب فی شریعه تی ( شریعه تی دانا مههری بو ژنی ) نیسلام کهرامه تا ژنی دپاریژت ، وناهیلت نهو بسته پهرتال د دهستی زه لامي دا کرین و فروتنی بو خو بی بکته ، وه کی د شریعه تین جاهلیه تی دا هدی .

دو : پاراستنا مالن مروفتن عقل سفک :

خودایی مهزن دیژت : ﴿ وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴾ - وهوین گهلی سهرکاران مالی وان ژن ومیر وزاروکان نهوی د بن دهستی ههوه فه ندهنه فی نه گهر ههوه زانی نهو دی پویچ کهن و د ریکین بی وج دا خهرج کهن ، وئو ف مالیه بی ژيانا مروفتان بی ب ریشه دچت ، وهوین ژ وی مالی رزقی وان بدهن ووان ب جلك بیخن ، وگوته کا باش وقهنج بیژنه وان و د گهل وان ب رهوشت بن ﴿ .

مروفت هتا بشیت ته صهرروفی د مالی دا بکته دقیت وی هند شیاینین عقلی ههبن نهو بشیت ب دورستی ب فی کاری رابیت ههر وهسا دقیت وی شیاینین ماددی ژی ههبن ، یه عنی : وی هند مال ههبت نهو بشیت کاری پی بکته ولی بگهرییت فی مالی ب خودان بکته .. وچی گافا مروفتی خودان مال - بچوبك بت یان مهزن ، ژن بت یان میر - کیماتی یه کا وهسا کهفته عقلی وی کو نهو نهشیت ب دورستی ته صهرروفی د فی مالی دا بکته هنگی دقیت



نهم مالی وان ژوان بستین ونه دهینه فی ، ژی بستین نه کو بو خو راکهین ، بهلکی مرؤفه کی باوه ری و ب کیرهاتی دهسینشان بکهین ووی مالی بدهینه فی دا نهو کاری بی بکهت و بو وان ب خودان بکهت .

وتشتی بهرچاف د نایه تی دا نهوه ده می به حسی مالی قان ( سه فیهان ) هاتی یه کرن ، نایه تی گوت : ﴿ وَلَا تَوْتُوا السُّفَهَاءَ اَمْوَالَكُم ﴾ هدر چهنده نهو مال مالی وانه ونه بی مهیه ، بو هندی دا مه ل راستی یه کامه زن هشیار بکهت نهو ژی نهفهیه : مال نه گهر چ بی کهسه کی ژی بت ، مالی کومی هه می بی یه ، دقیت و هسا کار بی بیته کرن مفای جفاکی هه می بی تییدا بت ، و نه گهر هات و کهسه کی ته صهررو فکا و هسا د مالی خو دا کر نهو مال پویچ بیت بی جفاک مفای ژی بیبت هنگی نهو کس دی کهسه کی کیم عقل بت و مال مالی وی نابت لهو بو پاراستنا فی مالی دقیت نهو مال ژوی بیته ستاندن دا ب کهیفا خو ته صهررو فی تییدا نه کهت وزه عی نه کهت .

وحدتا مافی فی کهسی ژی نه ئیته خوارن حقی وی بی ب خودان کرن ول بهر کرنا جلکی دکهفته سهر وی کهسی بی مالی وی د دهستان دا .

### س : پاراستنا مالی نیتیمان :

نیتیم نهو بچویکه بی بابی وی نه مای ، وهیشتا بالغ نه بووی بی خودان مای ، و نه ف کهسه ژوان بوو بین پترین جارن - ل ژیر حو کمی جاهلیسه تی - ماف لی دهاته خوارن ، و مالی وی ژلایی سهر کاران فه دهاته دزین وزه عی کرن ، لهو نیسلامی مافی وی ژی پاراستن ، و گازی یه که ناراسته ی مرؤف و سهر کارین نیتیمان کس و گوت : ﴿ وَابْتَلُوا اٰلِيْنَكُمْ حَتّٰی اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَاِنْ اٰنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوْا اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَاْكُلُوْهَا اِسْرَافًا وَّيَدَارًا اَنْ يَّكْبُرُوْا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ<sup>ط</sup> وَمَنْ كَانَ فَقِيْرًا فَلْيَاْكُلْ بِالْمَعْرُوْفِ<sup>ع</sup> فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَاَشْهَدُوْا عَلَيْهِمْ<sup>ع</sup> وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ

حَسْبِغًا ﴿١٦﴾ - وهوين وان ئيتيمين ل بن دهستی خو بجهربينن دا بزنان کانی ئەو دی شين تهصهرروفي د مالی خو دا کەن ، حەتا ئەگەر ئەو گەههشتنه ژى يى بالغوونى ، وههوه دیت ئەو د دیندارن ، ودى شين مالی خو پاريزن ، هوين مالی وان بدنه ئى ، وهوين تهعدايى يى لى نه کەن کو مالی وان د ريکين بى مفا دا خهراج بکەن ، دا زوى مالی وان بخوون هيشتا ئەو مهزن نه بووين و ژ ههوه وهرنه گرتى . وههچى يى ژ ههوه يى دهوله مەند بت بلا خو ژ مالی وان بدته پاش ، وچويى ژى نه خووت ، وههچى يى هه ژار بت بلا هندی ههوجه يى يا خو ل ده مى پيشى بخووت . فيجا ئەگەر ههوه زانى کو ئەو پشتى بالغوونى دی شين مالی خو پاريزن ، هوين مالی وان ب ئاماده بوونا شاهدان بدنه ئى ، دا مالی وان ب دورستى بگههتى ، ودا ئەو حاشاتى يى نه کەن کو مالی وان نه گههشتى يى . وتيرا ههوه هديه کو خودى شاهده ل سەر ههوه ، و ئەو حسيبى ل سەر کارى ههوه کرى دی د گەل ههوه کەت ﴿١٧﴾ .

بچويكى نه بالغ ژ وان کەسانه بين عدقله کى تمام بو تهصهرروفا د مالی دا نه هدى ، و ب تايه تى ئەگەر ئەف بچويکه ئيتيم بت ، لهو ئەگەر هات و بچويکه کى ب فى رهنگى مال هەبت دڤيت مالی وى نه کەنه د دهستان دا ، دا ئەو وى زه عى نه کەت ، بەلکى دڤيت مرۆڤه کى باوه رى وى ب کير هاتى بو بيته ده سيشانکرن دا مالی وى بو وى پپاريزت و ب خودان کەت ، وچى گاڤا ئەف ئيتيمه بالغ بو ، و نيشانين زيره کى وتيگههشتى لى دياربوون ، يه عنى : وه لى هات ب کير بيت مالی خو ب ريفه بهت ، هنگى ب ئاماده بوونا شاهدان دڤيت مالی وان بو بيته زفراندن ، و ئاماده بوونا شاهدان بو هندی به دا ئەو ئيتيم سوباهى نه بيژن : مالی مه بو مه نه هاتى به زفراندن .

و ل وى ده مى مالی ئيتيمى د دهستى سەر کارى وى دا ، ئەف سەر کاره دڤيت چاڤى خو بدته وى ئيتيمى و مالی بو پپاريزت ، وچى نابت بو وى ئەو

لهزی ل خهر جکرنا مالی ئیتمی بکته بیژت : دا نهز مالی وی خلاص کهم هیشتا نهو مهزن نهبووی ، ونه گهر هات ونه و سهر کار مرۆقه کی فقیر بت بو وی ههیه نهو بهرانبهر کاری خو هنده کی ژ مالی ئیتمی بو خو راکهت ، ههر چهنده یا ب خیر تر بو وی نهو نهو بهرانبهر زهحه تا خو چوبی ژ مالی ئیتمی رانه کهت نه گهر حالی وی بی خو بت و بهر دهستی وی بی فرهه بت .

ول دویماهی بی نایه تی گوت : ﴿ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴾ دا سهر کارین ئیتمان بزنان کو خودی حسیی دکته وهمی کار و کریارین وان ل سهر وان دنقیست ورۆژهک دی ئیت حسیی سهرا دی د گهل وان کهت ، فیجا بلا نهو هزر نه کهن ئیتمان چو خودانین خو نینن ، خودی خودانی وانه ، ونه و بهسی وانه بهره فانی بی ژ وان بکته .

#### چار : مهسهلا میراتی :

ونهف مهسهله ل سهر پینج پشکان یا لیکفه کریهه ، و ب فی رهنگی :

أ - دهسپیک د چار ئابهتان دا .

ب - میراتی عهیالی و دهیبابان .

ج - میراتی ژن و میران .

د - میراتی وی بی دهیباب و عهیال نهبن .

ه - پاشبهندهک .

جاری د گهل دهسپیکی ..

خودایی مهزن دیبژت : ﴿ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۗ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۗ ﴾ وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٨﴾ وَلِيَخَشَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَةً ضَعِيفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ

وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٦٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿٦١﴾ .

د فی دهسپیکی دا - وه کی مه دیتی - خودایی مهزن مه ل چهند خاله کین گرنګ ناگه هدار دکهت بهری مهسه لا لیکفه کرنا میراتی ب بهر فره هی بو مه ناشکهره بکته ، دا نه م ل هندهک راستی یان هشیار بین ، و نهو خالین گرنګ ژی نهفه نه :

- ژنی ژی وه کی زهلامی حهق د میراتی دا هدییه .. حهقه که خودی بی دایی نه کو منه ته که زهلام لی دکته ، خودایی مهزن گوت : ﴿لِرِّجَالٍ تَصِيبُ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ تَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرٌ تَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ - بو میران بارهک د وی مالی دا هدییه بی دایاب و مرؤفین نیزیک ل پشت خو دهیلن ، چ بی کیم بت چ گه لهک بت ، ژ هندهک بارین ناشکهره و دهستیشانگری بین خودی بو وان دانین ، ووه کی وی بارهک بو ژنان ژی هدییه ﴿ ، و ب فی چهندی نیسلامی نهو عهدهتی جاهلی راکر بی ژن ژ میراتی بی بار دکر ب هیجه تا هندی کو نهو دچنه د هندهک مالین بیانی دا ، یان چونکی نهو نهشین تالانان بو مالبابا خو بینن !

- په یوه هندی بین مرؤفینی بی دقیت د سهر مهسه لین پاره ی و مالی دنیا یی رابن .. یه عنی : مال دقیت د دهستی موسلمانن دا بت نه کو د دلی وی دا ، وچی نابت حه ژیکرنا وی بو مالی نیکا هند ژی چی بکته نهو بی ل په یوه هندی بین مرؤفینی بی بدانت ، خودایی مهزن گوت : ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ - و نه گهر مرؤفین مری بین نیزیک ژ وان بین کو چو بار بو وان د میراتی دا نه هین ، یان نیتمین بابین وان مرین وهیشتا نهو د نه بالغ ، یان هه ژارین بی مال ، نه گهر نهفه ل ده می

لیکفه کرنا میراتی ناماده بوون ، یا باشه هوین هنده کی ژ مالی بهری لیکفه کرنا میراتی ل سهر میراتگران بدهنه وان ، وهوین گوتنه کا قهنج و خوشخوڪ بیژنه وان ﴿﴾ ، معنا : بهری هوین هنرا لیکفه کرنا میراتی بکهن دقیت بهری ههوه ل مهسهلا مروفاینی بی بت ، ونه وه بت ئەف میراته بیته ئە گهرا پهیدا بوونا دلرهشی بی د نافیهرا ههوه دا .

- وچونکی ئەو بچویکی بایین وان دمرون وهیشتا ئەو د نهبالغ ژ وان کهسان بوون یین شریعهتی جاهلیهتی دا غهدر لی دهاته کرن ومافی وان د میراتی بابی وان دا ژ لایمی مروقیین وان فه دهاته خوارن ، قورئانی بیرا سهرکاران ل مافی فان کهسان ژی ئینافه ، وگوتنه وان : دهمی هوین غهدری ل ئیتمان دکهن ومالی وان دخون ، بیرا خو ل عهیالی خو بیننهفه ، وهزر بکهن ئە گهر عهیالی ههوه ل شوینا وان ئیتمان بان هوین دا چ کهن ؟ ﴿﴾ وَلِيَحْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَةً ضَعِيفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿١٦٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٦٧﴾ - ونهوین ئە گهر مرن وهندهك زارۆکین بچویک ولاواز ل پشت خو هیلان ترسان زورداری ل وان بیته کرن یان مافی وان بیته بهرزه کرن ، ئەو بلا بترسن وتهقوا خودی د دهر حهقا وان ئیتمان دا بکهن یین ل بن دهستین وان وئیتمیین دی ژی ، وهسا کو مالی وان پپاریژن ، وباش پهروهرده کهن ، ونهخووشی بی ژی بدهنه پاش ، وگوتنه کا د جهی خو دا ویا باش بیژی . هندی ئەون یین تهعدایی بی ل مالی ئیتمان دکهن ، وبی حهق دخون ، ههما ئەو وی تشتی د زکین خو دا دخون بی دبنه ئە گهرا چوونا د ناگری دا ، ونهوی دئ چنه د ناگری دا ودی تام کهنه گهرما وی ﴿﴾ .

ودقیقت ژ بیر نه کهین کو پیغهمبهر - سلاف لی بن - خوارنا مالسی  
 ئیتمی د حه دیسه کا خو دا ژ وان حهفت گونه هین مهزن دهرمیرت یین کو  
 خودانی خو تی دهن ، ده می دبیرت : ﴿ اجتنبوا السبع الموبقات .. وأكل مال  
 الیتیم ﴾ . (۱)

و پستی فی ری خو شکر نی ژ نوی نابه تا یازدی دئیته سهر به حسی لی کفه کرنا  
 میراتی ده یابان وعه یالی :

خودایی مهزن دبیرت : ﴿ یوصیکم الله فی أولادکم للذکر مثل حظ الأنثیین  
 فإن کن نسأء فوق اثنتین فلهن ثلثا ما ترک وإن کانت وحده فلها النصف ولا یؤیه لکل  
 واحد منهما السدس مما ترک إن کان له ولد ولد له وورثه أبواه فلا یمیه  
 الثلث فإن کان له إخوة فلا یمیه السدس من بعد وصیه یوصی بها أو دین ۱۱۱  
 وأبناؤکم لا تدرون ایهم أقرب لکم نفعاً فریضة من الله إن الله کان علیما حکیماً  
 ۱۱۱ ﴾ .

ئەف شیرەتە ژ خودایی هه وهیه فیجا هوین باش گوھ بدەنی و کاری بی بکهن ،  
 چونکی ئەو ژ هه وه پتر خیرا هه وه دزانت ، ئەف شیرەتا ئەو ل هه وه دکەت  
 د دەر حەقا عەیاالی هه وه دایه ، کورپن هه وه و کچین هه وه ژ یین هوین  
 وان پستی مرنی ل پاش خو دهلن کوری دو بارین کچی بدەنی .. بوچی ؟ خونه  
 کور ب دیتنا نیسلامی ژ کچی چیتره لهوا ؟

د بهرسقی دا دی بیترین : نه خیر ، کور دو بارین کچی وەر دگرت  
 چونکی د شریعتی نیسلامی دا ب خودانکرنا کچی - پستی بابی وی دمەرت -  
 دکەفته ستویی برای وی ، و پستی شوی دکەت دکەفته ستویی زهلامی وی ،  
 ئەو مالی وی هه ی چ ژ میراتی بابی وی گه هشتیتی چ ژ کاره کی دهستی وی

(۱) وه کی (بوخاری وموسلم) ژ (ئەبوو هوریره ی) فەدگوهیزت .

گه هشتيتي يی وي په ونه برايی وي نه زه لامي وي حق نينه چويی ژي راکهت ، خو دهمي نهو شوي دکهت ژي چو مهصره في ل سهر وي نينه ، نه وه کي برايی وي نهوي دقيت خويشکا خو ب خودان کهت ومهصره في ژ مالي خو لي بکهت ، دهمي نهو ژني بو خو دنيت دقيت مهصره في ل ژني ژي بکهت ، دفي حاله تي دا عه دالهت نهو نينه کچ هندي کورې وه رگرت .. نهغه حوکمي خودي په ، وجاهليه تي د دپروکا خو يا کهفن ونوي دا دو حوکمي هه فدر ونه عادل دفي مهسلي دا ب کارنياننه : ل پترين ده مان کچ ژ ميراتي بابي يا بي بارکري وچو نه داي ، وهنده ک جار ان ژي ب هيجه تا يه کساني بي بارا وي هندي بارا برايی وي يا ليکري ، و د فان هه ردو حوکمان دا زولم هديه ، د حوکمي نيکي دا زولم ل ژني دنيته کرن ، و د حوکمي دووي دا زولم ل زه لامي دنيته کرن ، وشريعه تي خودي زولسي قه بويل ناکهت ، وپستي بنه جهکرنافي حوکمي گشتي نايه تي ميراتي عيالي ژ مالي بابي وان کر نه سي حالهت :

۱ - نه گهر مري کور و کچ هه بن ، مالي وي ل سهر وان دنيته ليکفه کرن ، بو هه ر کوره کي دوبارين هه ر کچه کي ، نهغه پستي بارا ده بک وبابين مري وبارا ژنا وي دنيته دان .

۲ - نه گهر مري کور نه بن ب تني کچ هه بن ، وکچين وي دو بن يان پتر ، مالي وي دي که نه سي پشک دو پشک ژي بو کچين وينه ، وه کي نيک د ناقه برا وان دا دي نيته ليکفه کرن ، وپشکا دي بو ميراتگرين دينه .

۳ - نه گهر مري کچه کا ب تني هه بت نيقا ميراتي بو وي په ، نيقا دي بو ميراتگرين دينه .

وژبلي فان حاله تان نايهت سي حاله تين دي يين بارا ده يابان ژ ميراتي عيالي ناشکه را دکهت ، نهو ژي نهغه نه :

۱ - ئەگەر دەيبايين مری د ساخ بن ، ومری عه یال ههبت ، باب شه شيكى وهردگرت ودهيك ژى شه شيكى ، و ژ بىر نه كهن ل قيرى ژن ومير - يه عنى دهيك وباب - هندی ئيك وهردگرن .

۲ - ئەگەر دەيبايين مری د ساخ بن ، ومری كهسى خو يى دى نهبت ، يه عنى : نه ژن ونه عه یال ونه خو يشك وبرا نه بن ، ميرات هه مى بو دهيبانانە ، سى ئيك بو دهيكى ويى دى بو بابى ، ونه گەر مری يى خودان ژن بت چاريكا ميراتى وى بو ژنى يه ، وسى ئيك ( ژ ميراتى هه مى يى يان ژ ميراتى ماى پشتى ژن چائىكا خو رادكەت ) بو دهيكى يه ، ويى ماى بو بابى يه .

۳ - ئەگەر مری ژبلى دهيبابان خو يشك وبرا ژى هه بن ، خو يشك وبرا يين وى چويى وهرناگرن ، بهلى هه بوونا وان گوهورپنى دئخته بارا دهيكى ، ژ سى ئيكى دته شه شيك ، وژن چاريكى وهردگرت ، ويى دى بو بابى يه .

ول قيرى فەرق نينه مری كور بت يان كچ .. وئەف ليكفه كرنه هه مى دبت پشتى دهينى مری ژ مالى وى دئته دان ، هەر وەسا وصيه تا وى دئته ب جهينان ، ئەگەر وەصيه تهك ب هندەك مالى خو كرت ، وەر چەندە ئايەتى وەصيه ت بەرى دهينى ئينايە ژى بهلى ئەو ب خو دانا دەين بەرى يا وەصيه تى دئيت ، وئايەتى گۆت : وەصيه ته كا زيان بى نه ئيتسه كرن : ﴿ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ ﴾ ، وحتا وەصيه تى زيان تيدا نهبت ددقيت دو شهرت تيدا هه بن :

۱ - وەصيه ت بو ئيك ژ ميراتگران نهبت ، يه عنى : ئەگەر مروقهك بىرت : پشتى مرنا من هندە مالى من بدەنه فلان كهسى ، وئەو فلان كهس ژ وان بت يى ميراتى وهردگرت ، ئەف وەصيه ته چى نابت .



۲ - وهصیهت ژ سی ئیکا مالی پتر نهبت ، یهعنی : نه گهر مرؤفه کی وهصیهت کر هنده مالی وی پشتی مرنا وی بدهنه فلانی ، ونهو مال ژ سی ئیکا مالی وی پتر بت ، نهف وهصیهته ژی چی نابت .

وبهری نایهتا یازدی ب دویماهی بیت نایهتی ئیشارهت دا سی خالین گرنګ :

- ﴿ءَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا - بَابِن ههوه وکورین ههوه بین میرات بو هاتی یه دان هوین نزانن کانی کی ژ وان مفایی وی بو ههوه د دنیایی وئاخرهتی دا نیزیکتره ﴿ هوین نزانن خودی دزانت ، لهوا نهو رهنگی خودی مالی ههوه پی لیکفه دکهت رهنگی دورسته .

- ﴿فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ ۗ - نهفه حوکمه ژ لایی خودی فه ل سهر ههوه یی هاتی یه فدر کرن ﴿ مهعنا چی نابت هوین د سهر را بازدهن .

- ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا - هندی خودی یه ب چیکری بین خو یی پرزانیه ، د وی شریعتی دا یی وی بو وان دانای یی کاربنه جهه ﴿ وچونکی خودایه کی زانا وکاربنه جهه نهف حوکمه دانایه ، نهو یی دویره ژ مهسهلین عاطفی .

د نایهتا دووازدی دا سوحبهتا لیکفه کرنا میراتی ژن ومیران ، ههر وهسا میراتی وی کهسی نه دهیباب ههبن نه عه یال دئینه کرن :

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ أَلْتُرُغُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُّوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ وَلَهُنَّ أَلْتُرُغُ مِمَّا تَرَكَنَّ إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ ۗ فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ أَلْتُمْنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ .

نایهت میراتی میر ژ مالی ژنی وهردگرت د دو حالهتان دا کوم دکهت :

۱ - نه گهر نهو ژنا مری چو عه یال نهبت ، نه ژ وی زهلامی ونه ژ چو زهلامان بهری وی ، میر نیفا مالی ژنی وهر دگرت ، ونیفا دی ل سهر میراتگران دئیتسه لیکفه کرن .

۲ - نه گهر ژنی هندهك عه یال ههبن ، بارا میری چاریکه ، ومالی دی بو میراتگرین دی یه .

ومیراتی ژن ژ مالی میری وهر دگرت نهو ژی د دو حالهتان دا کوم دبت :  
۱ - نه گهر میری چو عه یال نهبن نه ژ وی ژنی ونه ژ چو ژنین دی چاریکا میراتی وی بو ژنی یه .

۲ - ونه گهر وی هندهك عه یال ههبن ههشتیک بو ژنی یه .  
ول فیری دقیت بزاین کو نه گهر ژن دو ژی بن یان سی بن یان چار ، چاریک یان ههشتیک وهکی ئیک د ناقبهرا وان دا دئیتسه لیکفه کرن .

﴿وَإِنْ كَانَتْ رَجُلٌ يُورَثُ كَلِيلَةً أَوْ أَمْرًا وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثَّلَاثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ .

ونه گهر زهلامهك یان ژنهك مر ، ونه دهیباین وی د ساخ بن ، نه چو زاروك ههبن ، ووی براماکه کی ب تنی یان خویشکه کا ب تنی ژ دهیکی ههبت ، بو وی برای یان وی خویشکی شهشیک ههیه ، ونه گهر برا یان خویشکین وی یین دهیکی ژ ئیکی پتر بن نهو ههمی د سی ئیکی دا د پشکدارن ، ونهف سی ئیکه وهکی ئیک د ناقبهرا وان دا دئیتسه لیکفه کرن وچو جودایی د ناقبهرا ژن ومیران دا نینه ، یهعنی : د فی حالهتی دا برا وخویشک هندی ئیک وهر دگرن ، نه کو برا دو بارین خویشکی وهر دگرت .

ئەفە ئەگەر خویشك و براين مری بين دەيكي بن نه كو يين بابي ، و ئەگەر ئەو ژ بابي بن يان ژ دەيبابان بن ، ئەفان حوكمی وان یی جودايه و نايه تا دويمایه یی ژ سوورەتی فی چەندی دی بۆ مه ناشکەرا کەت .

و پشتي دیار کرنا فان حوکمان نایه تی د پاشبەندی دا گۆت : ﴿ تَلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٦﴾ - ئەف ئە حکامین هه توخو یین خودبەسه لسی دەشیار بن و بزانی هه چیی گوهداری یا خودی و بیغه مبهری وی بکەت د وی تشتی دا یی وی بۆ بەنی بین خو دانای ، خودی دی وی کەتە د وان بە حەشتان دا بین داروبار و قەسرین وان د زۆر ، رو یبارین ئاف شریین د بن دا دچن ، و ئەو د فی خو شیی دا هەر و هەر دی مینن ، ژی دەرنا کەشن ، و ئەو هه خیر و ئیفلە حا مەزن . و هه چیی گوهداری یا خودی و بیغه مبهری وی نه کەت ، و بی ل شریعەتی وی بدانت خودی دی وی کەتە د ئاگری دا هەر و هەر دی تیدا مینت ، و عەزابە کا وی رەزیل بکەت و بشکینت بۆ وی هه یه ﴿ ، و ئەف ( تە عقیب ) بۆ هندی یه دا ئەم بزانی کو ئەف حوکمە ژ نک خودبەسه ، و دقیت ئەم ب کار بینن . و پشتي دیار کرنا هەندەك بەندی شریعەتی لیکفە کرنا میراتی د ئیسلامی دا ، مروّف د شیت فان سالۆخەتان بۆ فی شریعەتی دەسنیشان بکەت :

١ - ئیسلام ئە حکامین خو ب مەسه لا تەقوایی وزیرەفانی یا خودی قە گری د دەت ، دا وژدانا مروّفی یا حاکم بت .

٢ - د فی لیکفە کرنی دا مەسه لا ئیککرتنا خیزانی ل بەرچاف هاتی به گرتن ، و هەر کەسه کی بارا وی ل دو یف وان نەر کان بین ژی هاتینه خواستن .

- ۳ - بناخهیی سهره کی د فی شریعهتی دا نهوه مروّف ههمی ژ هیقینه کینه ، لهو ژنکی وزهلامی ، ومهزنی وپچویکی بارا خو ههیه .
- ۴ - ئەف شریعهته یی ریککهفتییه د گهل خورستییا مروّقی نهوی حهز دکهت بهرههمی زهحهتا وی ل مروّف وکس وکارین وی بزفرت .
- ۵ - ب ریکا فی شریعهتی نهو سامان وسهرمالسی ل نک مروّقه کی ب تنی هاتییه کوّمکرن ل سهر گهلهک کهسان دئیته لیکفه کرن ، بو هندی دا مال ههر د هندهک دهستین کیم ب تنی دا نهبت .

## جزيای کرنا خرابیسی

﴿ وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهَدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿٥١﴾ وَالَّذَانِ يَأْتِيَنِهَا مِنْكُمْ فَقَاذُوهُمَا فَإِنَّ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٥٢﴾ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهْلَةٍ ۚ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٥٣﴾ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الظَّنَّ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٥٤﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا النِّسَاءَ كَرْهًا ۚ وَلَا تَعْضَلُوهُنَّ لِتَذَهَبُوا بِبَعْضِ مَا ءَاتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ ۚ وَعَايِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿٥٥﴾ وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَاتٍ زَوْجٍ وَءَاتَيْتُمُوهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ۚ أَتَأْخُذُونَهُ بِهَيْبَتِنَا وَإِنَّمَا مِثْلُنَا ﴿٥٦﴾ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٥٧﴾ ۝

پشتی پارچه یا بوری ژ سوورہتی ہندہک نہ حکامین لیکفہ کرنا میراتی  
 ناشکہرا کرین بو ہندی دا ژینا جفاکا موسلمان ژ پاشماین جاہلیہتی بشوت ،  
 د فی پارچہیسی دا سوورہت ہاتہ سہر بہحسی دیار کرنا نہ حکامین شہرعی  
 د ہندہک گرفتاری بین نہ خلاقی دا بین کو د جفاکا مرو فان دا پہیدا دبن ، دیسا

بۆ ھندی دا جفاکا موسلمانان ژ پاشمايین جاهلیه تی بشۆت و ل سەر ئەخلاقه کی  
پاقر و بژوین پەرورده کەت .

دەمی خودی نفسی مروّقان نافراندی حەز کرنا وی ل سەر ھندی بوو فی  
مروّقی ژ دو تشتین ژیک جودا لیکدەت : ژ لەشی ، ئەوئ ل دەسپیککی ژ ناخا  
عەردی ھاتی یە ھەرگرتن - ب ھەمی کیماسی ونزمی یین فی ناخی قە ، و ژ رحی  
ئەوا ژ لایی خودی قە بۆ ھاتی یە دان ، وکانی چاوا ئەف رحا ژ بلندی یی بۆ  
مروّقی ھاتی ھەردەم بەری وی ددەتە بلندی یی وژی دخوازت ئەو سەر ئەقراز  
بچت ، وەسا ئەف لەشی ژ ناخی بۆ ھاتی یە دورستکرن ژ بەری وی ددەتە  
نزمی یی وژی دخوازت ئەو سەر نشیف بچت ، وکاری دینی ھەردەم ئەو بوویە  
قان ھەردو ھیزین ھەقدژ وژیک جودا ریک بیخت ، و بیختە د خزمەتا مروّقی  
.. دا

د دیرۆکا مروّقی یی دا ھندەک دین وھزر و بۆچوون ھاتبوون کاری خو  
کربوو ئەو ھیزەک ژ قان ھەردو ھیزان ل سەر حسییا یا دی بی توخویب زال  
بکەت ، وھیزا بەرانبەر چک بکەت یان بمیریت ، و د ئەنجام دا ئەف بۆچوونە  
دەست قالا زفرین ، چونکی وان ھەقدژی یا خورستی یا مروّقی دکر ، دینی خودی  
یی دورست ریکا نافنجی گرت ، وەکی مە گوۆتی : نە لایی رحی ل سەر حسییا  
لایی لەشی زال کر ، ونە ژ لەش ل سەر حسییا رحی مراند ، و ب فی چەندی  
ئەو دینی ئیکانە بوو شیای مروّقی ب قان ھەردو ھیزان قە بەر ب بلندی یی قە  
ببت .

وپیخەمەت مانا لەشی مروّقی خودی وەسا حەز کری یە وی - یەعنی لەشی -  
ھندەک حەز و قیان و ( غەریزە ) ھەبن ، و ئەف غەریزە ژ کانی چاوا - ئەگەر  
بینە ریکخستن - دبنە ئەگەرا مان و پاراستنا لەشی ، وەسا ئەو - ئەگەر د بەردای ،  
یان دمراندی بن - دبنە ئەگەرا نەمانا لەشی ، و ئیک ژ قان غەریزین ژ یگۆتی

( غهریزا جنسی ) یه ، نهو غهریزه یا کو - نه گهر هاته ریکخستن وه کی مه گوتی - دپته نه گهرا زیده بوونا نفشی مرؤقی وپاراستنا وی ژ بریانی .

د نایه تین ( ۱۵-۱۶ ) یدا سووره تا ( النساء ) بو مه جزایی وان ژن ومیران ناشکهره دکته بین کو فی غهریزه یی ب رهنگه کی نه یی دورست ب کار دئینن ، تشتی دپته نه گهرا به لاقبوونا خرابی یی د جفاکی دا ژ لایه کی فه ، وبه لاقبوونا نیشین کوژهک ژ لایه کی دی فه ، د فان نایه تان دا خودایی مهزن نایه ت دیبژت : ﴿ وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِّنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴾ .

نهف نایه ته حوکمی ئیکی یی وان کهسین دههمه ن پیسی بو مه ناشکهره دکهن ، ومه گوت : حوکمی ئیکی ، چونکی پستی فان نایه تان هندهک نایه تین دی هاتنه خواری وتیدا حوکمی وان کهسین ( فاحشی ) دکهن بو مه ناشکهره کر .. د فان نایه تین سووره تا ( النساء ) دا خودایی مهزن گوت : نهوین دههمه ن پیسی یی ( زنایی ) دکهن ژ ژنکین هه وه گهلی موسلمانان ، هوین - گهلی قازی وبه رپرسان - چار زه لامین عادل ژ موسلمانان ل سهر وان بکه نه شاهد ، فیجان نه گهر وان شاهده یی ب فی کریاری ل سهر وان دا ، هوین وان د مالان دا بگرن هه تا نهو دمرن ، یان خودی ریکه کی بو رزگاری یا وان ژ وی چهندی دبینت .

نهفه حوکمی دهسپیکی بوو - وه کی مه گوتی - یی وان ژنین موسلمان بین فی گونه یی دکهن ، و ژ فی دئینه زانین کو :

۱ - حوکمی وان نهو بوو نهو د مالان دا بینه گرتن هه تا دمرن ، یان هه تا خودی ریکه کی بو وان دبینت ، بو هندی دا نهو ژ خه لکی بینه فه ده رکن ودا جفاک ژ خرابی یا وان پاراستی بمینت .

۲ - ونه وین شاهده بی بی ل سهر فان ددهن دقیت چار زه لامین موسلمان بن ، مه عنا شاهده بی یا نه موسلمانان د فی مه سه لی دا نائیته قه بویلکرن .

و د نایه تا دی دا خودایی مه زن حوکمی وان زه لامان ژی بو مه ناشکهره دکهت بین کو کاری قهومی لووطی دکهن ویدیژت : ﴿ وَالَّذَانِ يَأْتِيَنَّهَا مِنْكُمْ فَكَادُوهُمَا فَاِنَّ تَابَاْ وَاصْلَحَاْ فَأَعْرِضُوْا عَنْهُمَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا ﴾ .

یه عنی : ئه وهردو زه لامین دههمهن پیسی بی دکهن ، هویسن وان ب لیدانی وژی سلبوونی وپاشقه برنی بیشینن ، ونه گهر وان توبه کر ، وچاکی کر ، هویسن ل خهله تی یا وان بیژرن .

ونهف حوکمه ژی بی دهسپیکی بوو ، ل دهسپیکا ئیسلامی ئهف حوکمه ویی بهری وی هاتبوونه دانان ، پاشی ئهف ههر دو حوکمه هاتنه نهسخه کرن وگوهارتن ، ب نسبت کرنا دههمهن پیسی بی د نابقهرا ژن ومیران دا حوکمی ههر دو لا بوو ئه وه لامی ب ژن وژنا ب میر بیته ره جماندن هتا دمرن ، ومیری ژن نه ئینای وژنا شوی نه کری لیدانا سه د جهلدان د گهل ده ریخستنا ژ جهی وی ساله کی ، و حوکمی وان هه دووین کاری قهومی لووطی دکهن بوو کوشتن ، بهلی مه سه لا شاهدی بی کو چار زه لامین موسلمان بن ههر وه کی خو ما . وچونکی ئهف ههر دو نایه ته بهحسی دو گونه هین مه زن بوو ، وچونکی گهلهک جارن مرؤف دکهفته بن پیهستا عاطفی ودلچوونان وبهری خو ددهته کرنا گونه هی ، یا د جهی خو دا بوو ل دویماهی یا فی نایه تی خودایی مه زن بیرا مه ل دو باشناقین خو بینتهفه ئه و ژی ( تهوواب ) و ( رهحیمه ) تهوواب ئه وه بی گهلهک توبه وهرگر بت ، چهند مرؤف خهلهت بیت وتوبه بکته هند ئه و ل مرؤفی بیژرت وتوبا وی قه بویل بکته ، ورهحیم ئه وه بی کاری وی دلؤفانی بت ، رهحی ب وان بت بین خهلهت بن و د سهردا بچن .



بهلی نهو چ تۆبه یه یا خودی وهر دگرت ؟ وئو کیژ مرۆفه یی خودی  
دهر گههی رهحیی بۆ فه دکهت ؟

نایهتا د دویف دا بهرسفی ددهت : ﴿ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ  
السُّوَاءَ جَهْلًا ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا  
حَكِيمًا ﴾ ۱ و لَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمْ  
الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَلَا الَّذِينَ يُمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۗ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ  
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿ ۲ ۝

خودی تۆبا وان کهسان قه بویل دکهت بین ژ نه زانین گونههی دکهن ، پاشی  
زوی بهری نهو بمرن نهو ل خودایی خو دزقرن ، نهو نهون بین خودی تۆبا وان  
قه بویل دکهت ، و خودی ب چیکری بین خو یی پرزانا بوویه ، نهو دزانت  
کانی تۆبا کی یا ژ دله ، وئو د کار و تهقدیرا خو دا یی کاربنهجه بوویه ،  
تۆبا وی قه بویل دکهت یی هیژای تۆبی بت ، و قه بویل کرنا تۆبی بو وان نینه  
یین رژی بی ل سهر کرنا گونههان دکهن ، و ههتا نهو نه کهفته بهر مرنی نهو  
ل خودایی خو نازقرن ، گاڤا ئیک ژ وان کهفته بهر مرنی ژ نوی دی بیژت :  
نوکه من تۆبه یه ! ههر و هسا تۆبا وان ژی قه بویل نابت نهوین دمرن وئو  
ب وه حدانیهتا خودی و پیغه مبه رینی یا پیغه مبه ری وی موحه مده دی سلاف لی بن  
دکافر ، نهوین هه بین رژی ل سهر کرنا گونههان کری ههتا مرین ، یان مرین  
کافر ، عه زابه کا ب ئیش خودی بو وان ناماده کری به .

ول بهر سیبه را فی نایهتی مرۆف د شیت تۆبا دورست و یا نه دورست ژیک  
جودا کهت ، نایهتی دهمی بهحسی تۆبی کری سی مهسه له ل بهرچاڤ دانان :

۱ - دهمی بهحسی تۆبه کهرین دورست کری گوت : ﴿ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ

لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوَاءَ ﴾ گوت : ﴿ يَعْمَلُونَ السُّوَاءَ ﴾ ، و دهمی بهحسی

توبه کەرین دره وین کری گۆت : ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾  
 گۆت : ﴿يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ ، مهعنا کرنا گونسهی ل نک توبه کهری راست  
 کاره کی نهعهدهتی به ، بی کیمه ، و ل نک توبه کهرین دره وین کاره کی عهدهتی  
 ومشهیه .

۲ - ودهمی نایهتی بهحسی توبه کهرین دورست کری گۆت : ﴿يَعْمَلُونَ  
 السُّوءَ بِجَهْلَةٍ﴾ مهعنا : نهو ژ نهزاین گونسهی دکهن ، ونهزاین مهزن نهوه دهمی  
 مرؤف کاره کی دکهت هزرا خو د دویماهی یا وی دا نهکته ، خو ب دهست  
 لایی خو بی ( نفعالی ) فه بهردهت ووه کی وی مرؤفی لی بی عهقلی خو  
 ژ دهست دای ، و ب فی مهعنایی ههر کهسه کی گونسهه کی بکته بی نهزانه .

۳ - وجوداهی یا مهزن د ناقبهرا ههر دو رهنگین توبه کهران دا نهوه توبه کهرین  
 راست دهمی ژ نهزاین تووشی کرنا گونسهه کی دبن زوی لیقه دبن و ژ کاری  
 خو پهشیمان دبن و ل خودایی خو دزقرن ، وه کی نایهتی گۆتی : ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ  
 مِنْ قَرِيبٍ﴾ بهلی توبه کهرین دره وین نهون بین شهیتان وان دخاپینت ودیترته :  
 هیشتا زوی به ، جاری تیر کهیفی بو خو بکه پاشی توبه که !! ودهمی نهو د فی  
 خاپاندنی دا نقو دبت دی هند بینت مرن فیرا گههشت ، وهوین ژی وه کی من  
 دزان مرن بی دهستویری دهر گههی خودانی دقوتت ، فیجا گافا رحا وی  
 هاته حهفکی ژ نوی خودی دئته بیرئ : ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ  
 السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْإِسْلَامَ﴾ یان خو هنگی ژ  
 وهریسی خاپاندنی ستوکورا وی بهرنادهت لهو دموت و نهو بی کافر ب خودایی  
 خو : ﴿وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارًا﴾ نهفه ژ ههژی هندینه عهزابه کا  
 دژوار بو وان ههبت : ﴿أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ .

وپیځه مهت پافز کرنا جفاکا نیسلامی ژ شوینخه رتو کین جاهلیه تی نایه تین  
 ( ۱۹-۲۱ ) بابه ته کی دی ل بهر چاف دانا ، بابه ته که مروّف دشین فی نافی  
 ل سهر بدانت : پاشقه برنا زه لامان ژ زورداری کرنا ل ژنان ، فان نایه تان گوت :  
 ﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَرْتُوْا النِّسَاءَ كَرِهًا ۗ وَلَا تَعْضُلُوْهُنَّ لِتَذَهَبُوْا  
 بِبَعْضِ مَآءِ اَيْتِمُوْهُنَّ اِلَّا اَنْ يَّاتِيَنَّ بِفِدْحَسٍۭۭۭ مُّبَيَّنَةٍۭۭۭ وَعَاشِرُوْهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ ۗ فَاِنْ  
 كَرِهْتُمُوْهُنَّ فَعَسَىۭۭۭ اَنْ تَكْرَهُوْا شَيْۤءًاۭ وَيَجْعَلَ اللّٰهُ فِيْهِ خَيْرًاۭ كَثِيْرًا ۗ ﴿۱۹﴾ وَاِنْ اَرَدْتُمْ  
 اَسْتَبْدَالَ رَوْجٍ مِّمَّا كَانَ رَوْجٍ وَّءَاتَيْتُمْ اِحْدٰٓئَهُنَّ قِنطَارًاۭ فَلَا تَاْخُذُوْا مِنْهُ شَيْۤءًا  
 اَتَاْخُذُوْنَهُۭۭۭ بِهَتِّنَاۭ وَاِنَّمَاۭ مُبِيَّنًا ﴿۲۰﴾ وَكَيْفَ تَاْخُذُوْنَهُۭۭۭ وَقَدْ اَفْضٰٓىۭۭۭ بِبَعْضِكُمْۭۭۭ اِلٰىۭۭۭ  
 وَاْخَذْتُمْۭۭۭ مِنْكُمْۭۭۭ مِّثْقًاۭۭۭ غَلِيْظًا ﴿۲۱﴾ ۝ .

وفان نایه تان هندهك حوكمین جاهلی بین په یوهندی ب ژنان فه هدی  
 به طالکرن ، و ژوان حوکمان :

۱ - د جاهلیه تی دا ده می زه لامی ژنکه کی مربا ، مروّفین زه لامی نه و ژن  
 ل نک خو دگرت ونه دهیلا نه و بزقرته نک مروّفین خو ، نه گهر نیک ژوان دل تی  
 هه بال خو ماره دکر ، ونه گهر که سی دل تی نه با زی ههر دا هیلنه ل نک خو  
 حه تا دموت ونه دهیلا نه و بچت بو خو شوی بکته ، ونه فه زورداری په کامه زن  
 بو و وان ل ژنی دکر ، له و نایه تی گوته خودان باوهران : فی چندی نه کهن .

۲ - و دیسا د جاهلیه تی دا نه گهر نیکی ژنکا خو نه فیبا ، دا رابست  
 نه خوشی بی گه هینتی وی نیخته حاله کی بهرته نگ بو هندی دا نه و داخوازا  
 بهردانی ژی بکته ، فیجا هنگی دا نه و شهرتین وی دقین هافیته بهر ژنکی ،  
 و چونکی ژن دکفته دهراغه کی زیده نه خوش نه و نه چار دبوو ل سهر شهرتین وی  
 رازی بیت ، ونه فه زی زورداری بهك بوو ل ژنی دهاته کرن ، نایه تی گوته  
 زه لامان : بو هه وه دورست نینه هوین ژ نه فیان زیانی بگه هیننه ژنین خو ووان

بیخنه تنگافی بی دا ئو ته نازولی بو هوه ژ هنده کی ژ حقی خو بکن  
و ل سهر شهرتین هوه رازی بن .

بهلی نایه تی حالتهک ژ بن فی حوکمی ئینادر : نه گهر ژنی کریتی یه کا  
ناشکهره د دهر حقا زهلامی خو دا کر ، وه کی زیری وونی یان دههمه ن  
پسی بی - ونه فه هنگی بوو ده می هیشتا جزایی دویماهی بی کرنا فاحشی  
نه هاتی یه بنه جهکرن - وی کافی زهلامی مافی هدی ژنکی بهرنه دت حه تا ئو  
وی مالی ل وی بزفرینت بی وی دایی .

وخودی گوت : وه قالینی یا هوه - گه لی زهلامین خودان باور - د گهل  
ژنین هوه بلا یا ب قه درگرتن و فیان بت ، وهوین مافین وان بده نی ، ونه گهر  
دلی ئیک ژ هوه - ژ بهر نه گهره کا دنیایی نه یا دینی - ژ ژنکا وی سار بوو بلا  
ئو صه بری د دهر حقا وی دا بکیشت ، چونکی دبت تشتهک هه بت هوه  
نه قیت ونه ب خو خیره کا گه لهک مه زن تیدا هه بت .

۳ - و ژ حوکمین د جاهلیه تی دا د دهر حقا ژنی ههین نهو بوو ده می ئیک  
ژ وان ژنکا خو بهر دابا مالی وی دخوار ، ونه و مه ری وی د ستوی زهلامی دا  
مای نه ددایی ده می ئیسلام هاتی نهف حوکمه ژی راکر ، نایه تی گوت : نه گهر  
هوه قیا ژنه کی بهر دهن و ل شوینا وی ئیکا دی بینن ، وهوه ماله کی مه زن وهک  
مه هر دابته وی یا هوه دقیت بهر دهن ، هوین چوبی ژی رانه کهن ، نه ری ژ دره و  
وبی به ختی یه کا ناشکهره هوین دی وی مالی راکهن ؟ وچاوا دی بو هوه  
دورست بت هوین وی مالی ژی بستین بی هوه ب مه هر دایه وان ، وه هر  
ئیک ژ هوه خوشی ب بی دی بری یه ، ووان په یمانه کا موکم ژ هوه وه رگرتی یه  
کو هوین وان ب قه نجی بگرن یان خوشخو ک بهر دهن !؟

## نهو ٲنبن ماركرنا وان

### بو صرؤقس حرام

﴿ وَلَا تَنكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۗ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٦﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبنَاتُ الْأَخِ وَبنَاتُ الْأَخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضْعَةِ وَأُمَّهُتُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُم مِّنْ بُسَابِكُمْ الَّتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَخَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٣٧﴾ \* وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ۖ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَن تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ ۗ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٨﴾ وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَن يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمَنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ فِتْيَانِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ ۖ بَعْضُكُم مِّنْ بَعْضٍ ۗ فَاذْكُرُوهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۖ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ ۗ فَإِذَا أَحْصِنَّ فَإِنَّ أَتَيْنَ بِفَحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ۗ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ ۗ وَأَن تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٩﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنْنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ يُمِيلُوا مِيلًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ تَخْشَوْا عَنكُمْ وَالْخُلُقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا . ﴿٣٠﴾

د مه جالی ریکخستنا پدیوهندی بین خیزانی دا پیخه مهت ب سهرو بهر کرنا جفاکی نایه تین ( ۲۲-۲۸ ) ژ سوور هتا ( النساء ) به حسی مهسه لا وان ژنان دکهت بین مار کرنا وان بو مروقی یا حرام ، وئه فقه مهسه له کا جفاکی به د همی جفاکین مروقان دا هدی ، و د شریعتی ئیسلامی دا نهو ژنین بو مروقی دحه رام دو پشکن : هندهک حهرامی یا وان یا ههروهه ره ، وهندهک حهرامی یا وان یا بهروهخته ل دهمه کی ژ بهر نه گهره کی ماره کرنا وان یا حهرامه بدلی پشتی نهو نه گهر نه مینت ماره کرنا وان حلال دبت ، وئه گهرین حهرامی بونا - د شریعتی ئیسلامی دا - سینه : یان ژ بهر مروقانی بی ، یان ژ بی ژ بهر دانا شیری ، یان ژ بی ژ بهر خزمایی بی ، وئه ف نایه ته دی هنده کی ژ فی چهندی بو مه ناشکه را دکهن .

ل سهری نایه تا ( ۲۲ ) ی ئیشارهت دا عهده ته کی کریت یی کو د ناف جفاکا عهده بان یا جاهلی دا زیده یا بهلاف نهو ماره کرنا ژنبایی بوو .. نهف عهده ته د گهل کریتی یا وی تشته کی عهده تی بوو د وی جفاکی دا یا قورئان ل دهسپیکی د ناف دا هاتی ، دهمی زهلامهک مر با کورین وی - وهندهک جاران کوری وی یی مهزن ب تنی - دهات دهستی خو ددانا سهر مالی وی وهمی بو خو رادکر ، وخویشک وبرایین خو بین دی ژ بی بار دکرن ، وئهو ژن و جاری بین بابی وی ههین ژ بی وه کی پشکه کی ژ مالی وی دهژمارتن وئه گهر عهقلی وی ژ بی بال خو ماره دکرن ، قورئانی نهو ژ فی چهندی دانه پاش ،

وَكُوتٍ : ﴿ وَلَا تَنكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٦٦﴾ - وهوين وان ژنان ماره نه كهن يين بابين هه وه ماره كرين ، نهو تى نه بت يال ده مئى جاهليه تى بؤرى نهوئى چو لؤمه ل سهر هه وه نينه . هندي ماره كرنا ژنابانه ژ لايى نه نفسى يان فه كاره كئى كرئيت وپسه ، و خودئى هه ز ژ وى ناكهت يئى وئى چهندي بكهت ، وئهو چ كار وكه سبه كئى خراب بوو هه وه ل جاهليه تا خوؤ دكر ﴿ وده مئى نهف حوكمه هاتئى يه خواري فرمان ل وان هاته كرن يين بهرى هنگئى نهف كاره كرى كو ژنابابين خوؤ بهردهن .

و پشئى ديار كرنا فى حوكمئى نايه تا ددويف دا نهو ههر سئى ره نكئى ژنكان يين بوؤ مرؤفى دهرام ناشكه راکرن :

أ - نهوئى ژ بهر مرؤفائى يئى بوؤ مرؤفى دهرام ، وئه فه هه فتن : ﴿ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأَخْتِ ﴾ .

دهيك ، ودهيكئى ده يابان ژئى دكه فنه د بن فى حوكمئى دا ، وكچ ، وكچين عه يالى ژئى دكه فنه د بن دا ، وخويشك چ دده يابى بن يان نه ، ومهت ( خويشكئى بابئى و باپيرئى ) ، وخالهت ( خويشكئى دهيكئى و پيرئى ) ، وبرازا وخوارزا ، وكچين وان ژئى دكه فنه د بن دا .. نهفه هه فتن رهنگ .

ب - نهوئى ژ بهر شيرئى بوؤ مرؤفى دهرام ، وئه فه ژئى وه كئى يين بؤرى هه فتن ، چونكى پئغه مبهر - سلاف لئى بن - د هه يسه كا خوؤ دا ديئرت : ﴿ يحرم من الرضاعة ما يحرم من النسب - ب شيردائى نهو هه رام دبن يين ب مرؤفائى يئى هه رام دبن ﴾ (١) يه عنئى : دهيكئا مرؤفى يا شيرئى - نهو ژنكا شير

(١) وه كئى موسلم ژئى فه دگوهئرت .

دایه مرۆفی - ، ودهیکا وی ژى وه کی وییه ، وکچا مرۆفی یا شیرى - نهوا  
 ژنکا مرۆفی شیر دایى - وکچین وی ژى وه کی وییه ، وکچین وی ژنکا شیر  
 دایه مرۆفی کو دبنه خویشکین مرۆفی ، وکچین عه یالى وی کو دبنه خوارزا  
 وبرا زاین مرۆفی ، ودشین وی کو دبنه مه تین مرۆفی ، وخویشکین وی کو دبنه  
 خاله تین مرۆفی ، بهلى نایه تی ل قیری ب تنی ئیشارهت دا دو ژ فان ده می  
 گو تی : ﴿ وَأَمَهُتْكُمْ الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرِّضْعَةِ ﴾ یه عنی :  
 دهیک و خویشکین شیرى ، ونه ف هر هفتیه - و د گهل هفتین بوری -  
 حهرامی یا وان ل سهر مرۆفی یا ههروهه ره .

ج - نهوین ژ بهر خزمایینی ل سهر مرۆفی دهرام ، ونه فه شهشن ، سی  
 ههروهه ره بو مرۆفی دهرامن ، وسی حهرامی یا وان بو مرۆفی یا بهروهخته ،  
 ل دور نهوین حهرامی یا وان بو مرۆفی یا بهردهوام نایهت دبیزت : ﴿ وَأَمَهُتْ  
 نِسَائِكُمْ وَرَبِّبْتُكُمْ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا  
 دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلْتِلْ أَبْنَاءِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ ﴾ .

خهسوی ، گافا مرۆفی عهقد د گهل کچکا وی گریدا چ فه گوهاست بت یان  
 نه ، ونه فسی چ ل نک مرۆفی بت چ ل نک مرۆفی نهبت ، بهلى شهرتی  
 حهرامبوونا وان فه گوهاستنا دهیکا وانه نه کو گریدانا عهقدی ب تنییه ، وژنکا  
 کوری مرۆفی ب خو ئهوا ب کوردی دبیزنی : بویک ، ودهمی نایهت دبیزت :  
 ﴿ وَحَلْتِلْ أَبْنَاءِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ ﴾ بو هندییه دا ئههم بزاین کو ژنکا  
 نه فسی بو مرۆفی وژنکا وی کوری مرۆفی بو خو ب خودان کری - یه عنی : نه  
 بی مرۆفی ب خو - ناکه فنه د بن فی حوکمی دا ..

نهوین - ژ بهر خزمایینی بو - حهرامی یا وان بو مرۆفی یا بهروهخت ژى سیینه  
 نایهت بهحسی ئیک ژ وان دکهت - کو دشه هندی خویشکا وی ل نک مرۆفی



بت - ده می دیبژت : ﴿ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُحْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ﴾ به لسی  
 نه گهر خویشکا وی نه مال نک مروقی - چ ب مرنی چ ب بهردانی - نهو بو  
 مروقی حلال دبت ، وهردوین دی بهحسی وان د حدیسی دورست دا  
 هاتی به ، نهو ژی مهت وخاله تا ژنکا مروقی به هندی ژنکا مروقی ل نک مروقی  
 بت .

و د ده سپیکا نایه تا (۲۴) یدا بهحسی رهنگه کی دی یی ژنکا دئیه کرن  
 مارکرن وان ژی بو مروقی یا حرامه حرامی بهکا بهروهخت ، ده می دیبژت :  
 ﴿ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْأَسَاءِ ﴾ به عنی : بو ههوه حرامه هوین ژنن شوپکری ژی  
 ماره بکن ﴿ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ﴾ نهو جاریه تی نه بن یین د جیهادی دا  
 دکه فنه دهستی ههوه ، ماره کرنا وان بو ههوه یا حلاله ، به لسی پشتی نهو  
 ژفانه کی خو دگرن ، پاشی ناید تی گوت : ﴿ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا  
 بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ ۚ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ  
 فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا  
 حَكِيمًا ۝۱۰۰ ﴾ - و ژبلی فان ژنان هه می ژنن دی بو ههوه دحه لالن ، کو هوین  
 وان ب مالی خو بخوازن دا خو پی ژ حرامی بی بیارین . فیجا یا ههوه  
 ب ماره کرنه کا دورست خوشی بی بر ، هوین مههرا وان یا خودی بو وان ل سهر  
 ههوه فدرکری بده نی ، وچو گونه ل سهر ههوه نینه د وی مههری دا بی هوین  
 د ناقهرا خو دال سهر رازی دبن ، کیم بت یان گهلهک بت ، هندی خودی به  
 ب کریارین بده نی خو بی پرزانا بوویه ، و د نه حکام ورپقه برنی دا بی کاربنه جه  
 بوویه ﴿ .

به لسی دقیت ژ بیر نه کین کو ژ بلی فان ژنکین بهحسی وان د فان نایه تان  
 دا هاتی هندهک ژنکین دی ژی هه نه ماره کرنا وان بو زهلامی موسلمان یا

حرامه نهو ژى نهفته نه : نهو ژنکا زهلامى وى سى جاران بهردای ، وژنکا کافر وموشرك ، وژنکا موسلمان نهوا کافر بووى - يا مورتهد - ، ونه وژنکا خو ژ کرنا فاحشى نهدهته پاش ، وحوکمی داپیری ونه فی بی ژى حوکمی دهیکى وکچى به .

و ب هلكهفتنا کرنا بهحسى وان ژنکین مارکرنا وان بو مروقى حهرام ، ههر وهسا ب هلكهفتنا کرنا بهحسى وان جارىيان یین د جیهادى دا دکهفته دهستى مواهدان دا نایهتا (۲۵) ی بهحسى مارکرنا وى ژنکى کر یا جاریه بت ، یهعنى نه یا نازاد بت وگوت : ﴿ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُم مِّنْ بَعْضٍ فَأَنْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأَتُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرٍ مُّسْفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ - وههچى بی ییقه نهیت مههرا ژین نازاد وخودان باهر بدهت ، بو وى ههیه هنده کین دى ژ کچین خودان باهر یین بهنى ( جاریه ) ماره بکته . وخودى به ب راستى یا باهرى یا ههوه یی پرزانا ، هندهك ژ ههوه ژ هنده کانه ، فیجا هوین نهوان ب دهستورى یا مروقین وان ماره بکن ، ومههرا وان یا هوین ل سهر ییک هاتین ب دلهکى خوش بدهنى ، دا نهو ژ حهرامى یی دپاراستى بن ، نه کو کریتى بی ناشکهرا بکن ، یان ب دزى فه بکن وینه خودان دوست ﴿ .

و ژ قى نایهتى چهند حوکمهك بو مه ناشکهرا دین :

۱ - دورسته بو زهلامى نازاد ژنه کا بهنى بو خو بینت ، ودهمى نایهت بهحسى جارىيان دکته ودیژت : ﴿ فَتَيَاتِكُمْ ﴾ بو هندى به ب شیوهیه کى نهئیکسهر مه ل وى یه کسانى بی ناگهدار بکته نهوا دقیت د نافهرا ( سهیدى ) و ( عهبدى ) دا ههبت .

۲ - نایهت ناشکهره دکهت کو دقیت مههر بو ژنکا جاری یسه ژى وه کسى یا نازاد هسه بت ، وماره کرنا ههر دووان دقیت ژ بهر ئیک نارمانجی بت خو پاراستنا ژ کرنا حهرامی بی .

۳ - جزایی وی جاری بی نهوا کریتی بی دکهت نیفا جزایی ژنکا نازاده ، چونکی نه گهرین وی بو کرنا خرابی بی پالدهدن - گه لهک جاران - دو جاران هندی وان نه گهرانه بین بهری ژنکا نازاد دده نه خرابی بی ، لهو نایهتی گوت : ﴿ فَإِذَا أَحْصَنَ فَإِنْ أَتَيْتَ بِفَنَحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ﴾ - فیجا نه گهر وان شوی کر پاشی کریتی یهک کر نیفا وی هددی بی کول سهر ژنین نازاد هدی ل سهر وان ههیه ﴿ ۱۰۰ ﴾ .

ونهف حوکمه کو ماره کرنا ژنین جاری نه - ب وی رهنگی بهحس ژى هاتی یه کرن - بو وی یه بی ژ خو بترست کو خرابی بی بکهت ، ونه شیهه خو ، نایهتی گوت : ﴿ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ یه عنی : ﴿ ۱۰۱ ﴾ بینفره هی یل سهر نه ماره کرنا جاری یان د گهل دههمه ن پاقری بی چیتر وباشتره ژ ماره کرنا وان ، ونهفه تشته که واقعی یا بنه جهکری ، چونکی ژنکا نازاد پتر ژ دهر حهقا مال ومیران دهر دکهفت ، وخودی گونه ه ژیبری گونه هین ههویه ، ویی دلوقانکاره ب ههوه لهو ماره کرنا وان بو ههوه دورست کر نه گهر هوبین نهشیان ژنین نازاد ماره بکهن .

ویشتی دیار کرنا فان نه حکامان سووره تا ( النساء ) د سی نایهتان دا ته عقیبهک دا مهسه لی وگوت : ﴿ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنْنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾ ﴿ ۱۰۲ ﴾ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ يُمَيَّلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿ ۱۰۳ ﴾ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿ ۱۰۴ ﴾ - خودی ب فان شریعهتان دقیت رینیشانین دینی ههوه یی راست

و شریعتی خوئی بنه جه بو ههوه ناشکهره بکته ، و بهری ههوه بده ته ریکین وان پیغمبر و چاکین بهری ههوه بو رین د حه لالکرن و حه رامکرنی دا ، و وی دقیت ب زفرینا ههوه بو عیباده تان توئی بدانته سه ره ههوه ، و نه وی پرزانا یه ب وی تشتی کو کاری به نی یین وی چاک دکته ، و د شریعتی خو دا نه وی کارینه جهه . و خودی دقیت توئی بدانته سه ره ههوه ، و ل خه له تی یین ههوه ببورت ، و نه وین ل دو یف خو شی و دلچونین خو دچن دقین کو هوین ب لادانه کا مه زن ژ دینی لاده ن . خودی ب وی شریعتی وی بو ههوه دانای تشتی ب سانا هی بو ههوه دقیت ، و نه قیت ل سه ره ههوه ناسی بکته ، چونکی هوین لاواز یین هاتینه ئا فراندن ﴿ ۵۲ 》 .

## مال وسهركارى يا زهلامى

﴿ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٠﴾ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُضَلِّهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٦١﴾ إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نَكَفَّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٦٢﴾ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا أَكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا أَكْتَسَبْنَ وَسَأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٦٣﴾ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوْلَىٰ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ ۚ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَقَاتُوهُمْ نَصِيحَةً إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٦٤﴾ الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ۚ فَالَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ حَفِظَتْ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ۗ وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٦٥﴾ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِمْ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٦﴾ ۝

د فی پارچه‌بی دا سوورته به‌حسی هندهك په‌یوه‌ندی بین مالی د جفاکا  
 موسلمانان دا کر ، دا ریکن سهره‌دهری بی د فی لای د بو موسلمانان ناشکرا  
 بکته پیخه‌مدتی پاراستنا سهره‌دهری یا پاقر د نافه‌را که‌سین جفاکی دا ، وبو  
 هندی دا مافی ژنی ژی - وه‌کی بی زه‌لامی - د ملکی وکه‌سی دا بیته پاراستن ،

هەر وەسا ئەف پارچەییە هژمارە کا مەسەلین پەيوەندی ب سەر و بەری خیزانی قە  
هەى ل بەرچاڤ ددانە ، و حوکمی شەرعی تیدا ئاشکەرە دکەت .

د نایەتا ئیکى دا - کو دبتە نایەتا ( ۲۹ ) ی ژ سوورەتى - خودایى مەزن  
دبیـژت : ﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا اَمْوَالِكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ اِلَّا اَنْ  
تَكُوْنَتْ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ ۗ وَلَا تَقْتُلُوْا اَنْفُسَكُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا ﴿۲۹﴾ -  
ئەى گەلى ئەوین باوهرى ئینى ، بۆ هەوہ یا حەلال نینە ہندەك ژ هەوہ مالى  
ہندەکان بى حەق بخۆن ، وەسا تى نەبت کو ب ریکە کا شەرعى و کەسبە کا  
حەلال بت و ب رازىوونا هەوہ بت ، و ہندەك ژ هەوہ ہندەکان نە کوژن قیجا  
هوین ب کرنا وی تشتى خودى حەرامکرى تى بچن . ہندى خودى یە د وان  
هەمى تشتان دا بین وی فەرمان پى ل هەوہ کرى و هوین ژى داينە پاش ب هەوہ  
بى دلۆڤانکار بوویە ﴿ ۲۹ ﴾ .

ووە کى ئاشکەرە د قى نایەتى دا خودایى مەزن مالى موسلمانى ورحا وی  
ل سەر موسلمانى حەرام کر ، و بىرا وان ل رەحما خودى ئینافە دا ئەو ژى رەحمى  
ب ئیک و دو بیدن ، ئە گەر نە .. عەزابە کا مەزن ل بەراھى یا وان هەییە : ﴿ وَمَنْ  
يَفْعَلْ ذٰلِكَ عُدُوْنًا وَّظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيْهِ نَارًا ۗ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿۳۰﴾ -  
وہەچى بى ژ تەعدایى و بى لیدانا شریعتى وی تشتى بکەت بى خودى هوین ژى  
پاشقەلیداین وەکى دزى بى وژیستاندنى و غشى ، خودى پاشى دى وی کەتە  
د ناگرى دا وئەو دى تام کەتە گەرما وی ، وئەو ل سەر خودى یا ب ساناهى  
بوویە ﴿ قیجا ہشیاری خو بن ، مالى ئیک و دو بى حەق نەخۆن ، و تەعدایى بى  
ل رحا ئیک و دو ژى نە کەن ، ئە گەر هەوہ بقیت ل ئاخەرەتى ژ عەزابا ناگرى  
رزگار بن .

و ب هملکهفتنا بهحسکرنا ژ دو گونههین مهزن : خوارنا مالی موسلمانی  
 وکوشتنا وی بی حق ، نایهتا د دویف دا دهرگههی تویی ل بهرانهر موسلمانی ل  
 تاق کرهفه ، گوت : ﴿ إِن مَّجْتَبِئُوا كَبَائِرَ مَا تُهَوِّنَ عَنْهُ تُكْفِرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ  
 وَتُدْخِلِكُم مُّدْحَلًا كَرِيمًا ۝۱۸ ﴾ - نه گهر هوین خو ژ وان گونههین مهزن بدهنه پاش  
 بین هوین ژی دئینه پاشقهلیدان ، نه دی گونههین ههوه بین بچویکتر بو ههوه  
 ژی بهین ، ودی ههوه کهینه د جههکی ب قهدر وبها دا ، کو بهحهشته ﴿ و نهفه  
 پهیمانکه خودی ددهته خودان باوهری و خودی ژ پهیمانا خو لیشه نابت ، نهی  
 خودان باوهر ههر جارهکا ته خو ژ وان گونههین مهزن دا پاش بین خودی تو ژی  
 دایه پاش ، خودی گونههین دی بین هویر بو ته ژی بهت ، هندی تو نهو بی بی  
 ته بهر ل رهحما خودی ، وقورئان ب فی نایهتی و بین وهکی وی موسلمان  
 ب رهنگهکی واقعی ودورست پهروهرده دکهت ، خودی مه دنیااست ودزانت  
 مادهم نه مروفین یا غهریب نینه نه م بکهفینه خهلهتی بی یان گونههی ، بهلی یا  
 غهریب نهوه نهوه لی بیین خیر وگونه د چاقین مه دا وهکی ئیک لی  
 بین ونه مری خودی نه م ب پشت گو هه فه لی بدهین ! قورئان نابیژت : نهی  
 مروف چو جاران پیس نهبه ، بهلی نهو وی ریکی نیشا مروفی ددهت یا خو پی  
 پاقر بکهت چی گاغا نهو پیس بوو ، ونه فهیه مهنهجهی دورست یی کو د گهل  
 خورستی یا مروفی ری دکهفت .

و ل وی دهمی نیسلام - ب شریعهتی - کاری بو پاقر کرنا سه رفهیی یا مروفی  
 دکهت ووی ژ کرنا گونههی ددهته پاش ، ژ لایهکی دی فه نهف شریعهته کاری  
 بو پاقر کرنا دلی مروفان ژی دکهت ، ودخوازت مروفی موسلمان دلی خو  
 ژ حهسویدی بی ونه خلاقی خراب بشوت ، ودلی خو نه بهته وی قهنجی بی یا  
 خودی دایه ههفالی وی ، چونکی خودی - بی حکمهته کا نهو پی بزانت -  
 کهسی ب سهر کهسی ناینخت .

د گهلهك ريوايه تان دا هاتي يه كو هندهك ژن هاتنه نك پيغه مبهري - سلاف  
 لي بن - وگوتني : زهلام جهادي دكهت وخيرا شههيدان ب دهست خو فقه  
 دينن ، وئهم د ملان دا دروینشتينه نه جهادي دكهين ونه شههيد دين ، ئينا  
 خودی نهف نایده ته ئينا خواری : ﴿ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِمَهْ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ  
 لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبْنَا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبْنَا ۚ وَاللَّهُ سَلِيمٌ غَالِبٌ ۙ إِنَّ  
 اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿۳۱﴾ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوْلَىٰ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ  
 وَالْأَقْرَبُونَ ۚ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَنُكُمْ فَأَتُوهُم بِمَا نَصَبْتُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ  
 شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿۳۲﴾ الرَّجَالُ قَوْمُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا  
 أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ۚ فَالَّذِينَ حَقَّتْ قِنَبَتُهُمْ حَفِظْتُ لَهُمُ اللَّعِيبَ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ - هويين  
 خوزی یا وی تشتی رانه هیلن بی خودی هندهك ژ ههوه پی ب سهر هندهكان  
 ئیخستین ، چ د دانا رزقی دا بت یان د ههر تشته کی دی بی وهسا دا بت ،  
 چونکی خودی باره کا پیقایی ژ جزای بو زهلامان دانایه ل دویف کاری وان ،  
 ووی بو ژنان ژی بارهك ل دویف وی کاری وان دانایه ، و ل شوینا کو هویین  
 خوزی یان راهیلن هویین داخوازی ژ خودایی مهرد بکهن نهو ژ سهراتی وقهنجی یا  
 خو دی دهته ههوه ، هندی خودی یه ب ههر تشته کی بی پرزانا بوویه ، وئهو  
 د لیکفه کرنی دا ب وی تشتی بهر ژه وهندی یا بدنی بین وی تیدا زاناتره . ومه بو  
 ههر ئیک ژ ههوه هندهك میراتگر داناینه ، نهو وی میراتی دهیباب و مروقیین  
 نیزیک دهیلن وهر دگرن ، وئهوین ههوه سوژین موکم پیرا بهستین کو پشتهفانی یا  
 ههوه بکهن وهویین باره کی ژ میراتی بدنی ، هویین وی بدنی یا ههوه بو  
 دهستیشان کری <sup>(۱)</sup> ، هندی خودی یه ب ههر تشته کی هویین دکهن بی ناگه هدار

(۱) وئهفه ل دهسپیکا ئیسلامی بوو ، دهمی شریعتی لیکفه کرنا میراتی هیشتا نه هاتی یه  
 خواری ، وپشتی هاتنه خوارا فی شریعتی خودی بارا ههر ئیکی د میراتی دا ناشکهرا کر  
 ، وئیدی میراتگری یا ب ریکا دانا پهیمانان نه ما .



بوويه ، وئەو دى ھەوھ سەرا جزادەت . زەلام ل سەر چاقىدېرى و ب خودانكرنا  
 ژنان درابووينە ، ژ بەر وان سالۆخەتېن پى رابوون وسەراتى پى يىن خودى  
 داينە وان ، و ژ بەر وى مەھر ونەفەقى يا ئەو ددەنە وان . فېجا ئەو ژنېن چاك  
 يىن ل سەر رىكا راست ژ وان ، گوهدارى يا خودى ويا زەلامېن خو دكەن ،  
 و ب پاراستنا خودى ئەو وى تىشى دپارىزن پى ل بەر چاقىن زەلامېن وان ژ وى  
 پى ئەو ل سەر د دەستپاك وئەمىن .

خودى زەلام وژن ژى ئافراندينە ، وئەو ب وان ونەفسىدەت ھىز و شىانېن وان  
 پى ئاگەھدارە ، ئەو دزانت ھەر ئىك ژ وان ب كىر چ دئىت ، و دەمى ئەو  
 سەر كارى يا مالى دكەتە د دەستى زەلامى دا ، وژى دخوازت ئەو رىفەبەرى يا  
 مالى بكتە ، نە ژ بەر ھندى يە چونكى زەلام ژ ۋنى باشتەرە ، بەلكى ژ بەر  
 ھندى يە چونكى ئەف كارى ب زەحمەت ھىزە كا زىدەتر پى دئىت ، وئەف  
 ھىزە ل نك زەلامى پترە ، ئىسلام بەھى ددەتە ۋنى وبارەكى ژ ھىزا وى گرانتەر  
 نادانتە سەر ملان ، ئىسلام - وەكى شارستانى يا جاھلى يا نوکە - ژ ۋنكى  
 ناخوازت ئەو كارى ۋنى ژى بكتە و كارى زەلامى ژى ، چونكى ئەفە  
 زۆردارى يە كا ئاشكەرايە ل وى دئىتە کرن ، وئەگەر ھندەك فېلبازان ئەفرۆ ژن وە  
 تى گەھاند بت كو پى رابوونا وى ب كارى ۋنى ل مالى و ب كارى زەلامى  
 ژى ل دەرڤەى مالى نىشانان زىرەكى يا وى يە ، مسۆگەر رۆژەك دى ئىت ژن دى  
 تى ئىنتە دەر كو ئەفە ستەمەكە ل وى دئىتە کرن و دئىت ئەو خو ژى ئازا كەت .  
 و د فان ئايەتان دا خودا پى مەزن ھندەك سالۆخەتېن ژنكا چاك بو مە بەرچاڤ  
 کرن بو ھندى دا ژنكا موسلمان وان سالۆخەتان ل نك خو پەيدا بكتە ئەگەر  
 ھات ووى فیا ژ وان ژنكىن چاك بت يىن خودى رەحمى پى دبەت ، گۆت :

---

مىراتگىرى يا ب رىكا دانا پەيمانان نەما .

﴿ فَالصِّلِحَتْ قَبِيَّتَتْ حَفِظَتْ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ﴾ ژنکین چاک ئەون یین  
ئەف سالۆخەتە ل نک :

﴿ قَبِيَّتَتْ ﴾ و (قونوت) ئەو گوهداری یە یا ژ دلەکی خوش بت ، نە کو ژ  
ترسان دا بت یان ژ بەر مەصلحەتە کی ، یەعنی ژنا چاک ئەو یە یا ب دلەکی خوش  
گوهداری یا خودایی خوۆ وزەلامی خوۆ ژی دکەت ، و ژ بن ئەمری وان  
دەرنە کەفت .

و ﴿ حَفِظَتْ لِلْغَيْبِ ﴾ ئەون یین زەلامی خوۆ د نامویس ونەفس ومال  
وعەیالی وی دا پاریزن ، و ب تایبەتی دەمی ئەو نە دئامادە ، یەعنی : دەمی  
زەلامین وان نە دئامادە ژی ئەو وی تشتی ناکەن یی نامویسا زەلامین وان پی  
بشکیت یان زیان پی بگەهتە مال وعەیالی وان ، وئایەتی گۆت : ﴿ بِمَا حَفِظَ  
اللَّهُ ﴾ دا فی پاراستنی ب ئەمری خودی فە گری دەت نە کو بەردای بەهیلت ،  
ژنکا ب فی رەنگی بت دی ژ چاکان بت ، وجەبی چاکان بەحەشتە ، پیغەمبەر  
- سلاف لی بن - د حەدیسەکا خوۆ دا دییژت : ﴿ إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا ،  
وصامت شهرها ، وحفظت فرجها ، وأطاعت زوجها ، قيل لها ادخلي الجنة من أي  
الأبواب شئت - ئەگەر ژنکی هەر پینج نفیژین خوۆ کرن ، ورمەزانا خوۆ گرت ،  
ونامویسا خوۆ پاراست ، وگوهداری یا زەلامی خوۆ کر ، دی بوئیتە گۆتن : د کیژ  
دەرگەهی تە بقیەت را هەرە د بەحەشتی دا .

وپیشتی بەحسی ژنکین چاک هاتی یە کرن و سالۆخەتین وان هاتینە بەرچاقکرن  
، ئایەتی بەحسی رەنگی بەرانبەر ژی یی ژنکان کر ، ژنکین نە یین چاک ، ئەوین  
هەندەک جارن دبنە ئەگەر هندی کو ئاریشە وگرفتاری د مالی دا پەیدا ببن ،  
وئایەتی ئەف دەر دە ب رەنگەکی واقعی ل بەر چاف دانا و دەرمان ژی بو دانا ،  
بو هندی دا مال بەرانبەر فی گرفتاری یی پاراستی بمینت ، ئایەتی گۆت : ﴿ وَاللَّيْلِ

تَخَافُونَ نُشُوزَهُمْ ﴿١٠﴾ وبهري ئەم ل دور تەفسیرا قی ئایهتی ب بەرفره هی باخفین  
 مه دقیت راما نا په یقا ( نشوز ) د زمانی عه ره بان دا ناشکه را بکه ین ، دا پتر ئەو  
 دیمەن بو مه ناشکه را ببت بی ئایهتی دقیت مه لی هشیار بکه ت ..  
 ( نشوز ) د زمانی عه ره بان دا بو جهی بلند وئاسی دئیته گو تن ، وئایه تی  
 ئەف په یشه بو قی راما نی هلبژارت دا حاله تی فان ره نگه ژنان ب شکله کی  
 ( حسسی ) ل بهر چاقین مه بدانت ، هه ره وه کی ئایه تی دقیت بیژته مه : ژبلی  
 فان ژنن چاک یین گوهداری یا زه لامین خو دکه ت ، هنده ک ژین دی هه نه  
 مه زن د خو دگه هن ، و خو ژ زه لامی خو بلندتر دبینن ، له و نزم بهری خو  
 دده نی ، تو دی ئەو یین ل سه ره جهه کی بلند وئاسی ، و خه لکی دی هه می  
 - و ب تایه تی زه لامین وان - د بن وان دانه ، و مروؤف ب گشته ی ، و ژن  
 ب تایه تی ، ئە گه ر ب قی ره نگه ی د خو گه هشت ژانا د گه ل دی یا ب زه جهه ت  
 بت ، چونکی ئەفه ره نگه کی خو مه ز نکر نی یه ، و مروؤفی خو مه زن بکه ت بهری  
 هه ر تشته کی پی ل مافی خه لکی دی ددانت ، و چونکی خیران ده ز گه هه که  
 ل سه ره قیانی و خو شکاندنی و تیگه هشتنی دئینه ئافا کرن ، دقیت قیان و ریژگرته کا  
 دولای د نافه را ژن و میران دا هه بت و کهس خو ژ که سی بلندتر نه بینت ،  
 و ئە گه ر هات قی گرفتاری بی د مالی دا سه ره هلدا ، ل شوینا مال بته جهی رحتی  
 و ته نا هی یا ژن و میر وزار و کان ئەو دی بته جهه نه مه کا بچو یکه کری بو هه می  
 لایان ، و دا مه سه له مه زن نه بت و نه بته ئە گه را هندی خودانین مالی ژ مالی  
 بره فن و ل کولانی بینه په روه رده کرن ، شریعه تی ئیسلامی لی گه ر یا چاره یه کی  
 بو قی گرفتاری بی بدانت هیشتا مه زن نه بوو ، و د قی ئایه تی دا ب تایه تی به حس  
 ژ هندی هاته کرن ده می سویچ ژ ژنی بت ، و ئە گه ر سویچ ژ زه لامی بت ئەو  
 ب هنده ک ره نگین دی دئینه چاره سه ر کرن ، جاری دا بهری خو بده یسه ئایه تی  
 کانی چ دبیرت :

﴿ وَاللّٰتِي خَافُونَ نُشُوزَهُمْ فَعِظُوهُمْ ۖ وَاهْجُرُوهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ وَاَصْرِبُوهُمْ ۗ فَاِنَّ اَطَعْتَكُمْ فَلَا تَبْعُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيْلًا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾ وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَاتَّبِعُوْا حَكْمًا مِّنْ اٰهْلِهِ وَحَكْمًا مِّنْ اٰهْلِهَا اِنْ يُرِيْدَا اِصْلَاحًا يُوقِى اللّٰهُ بَيْنَهُمَا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا خَبِيْرًا ﴿٦١﴾ ۝ .

یہ معنی : نہ گھر ہو وہ نشانیں زیزبوونی ل نک ہندہک ژنکان دیتق ، وھوین ترسان ئەو بگھننہ دەر جە یە کئی کو خو د سەر زەلامین خو را بین و ب حەقی وان یی شەرعی رانەبن ، ھوین گەلی زەلامان بو چارە سەری یا قی رپکی گرفتاری یی قی رپکی ب کاربین :

١ - ﴿ فَعِظُوهُمْ ۖ ﴾ یہ معنی : ھوین وان ژنان ب ناخفتنا خو ش شیرەت بکەن ، وە عزی لی بکەن ، بیرا وان ل وان حەق و حقووقان بیننەقە یین خودی ل سەر وان فەر کربن ، و ب گۆتنە کا جوان بیرا وان ل وی خرابی یی بیننەقە یا کو دی ب سەر مال و عیالی وان دا ئیت ئە گەر ئەو ل سەر قی رپکی د بەردەوام بن ، بلا ئەو تی بگھن کو زەلام حەتا حەد دە کی دی تە حەمولا وان کەن ، و پستی ھنگی دی ئەو چی بت یا مفا یی کەس ژ وان تیدا نەھدی .. و ئە گەر ھوہ بیرا وان ل ئەمری خودی ئینا قە و وان ھەر گوھداری نە کر ، ھوین دەرمانی دووی ب کاربین :

٢ - ﴿ وَاَهْجُرُوهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ ﴾ یہ معنی : ل سەر جە یی پشت بدەنی ، و ئەقە بو ھندی یە دا ژن وە تی نە گەھت کو ئەو ب ( نغرا نا ) خو دشیت ھیز و شیانا زەلامی بچە مینتە بن دەستی خو ، و دا ئەو بزانت ژ ی کو وی ب قی کاری خو ل بەر زەلامی یا سقک و بی بہا کری ، و زانایین نەفسی ئاشکەرا دکەن کو ھەر جارە کا ژنکی ب قی رەنگی خو د چاقین زەلامی دا بی بہا دیت دی ل خو زقرت و حسیبی د گەل خو کەت ، و ژ خو ئە گەر قی ژ ی د گەل وی فایدە نە کر ، و )

نستهارا ) وى ب مالى وزه لامي گه هشته حه دده كى وى نه فه ژى ب چو فه نه گرت ، هنگى علاجا سى يى دئيت ، به لى بهرى ئهم به حسى علاجا سى يى بكهين دقيت خو ل مه سه له كى هشير بكهين ، نايه تى گوت : ﴿ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ ﴾ يه عنى : ل سهر جهى پشت بدهنى ، مه عنا : نهف رهنگه ژيك سلبوونه دقيت ژ ناف هدر چار ديوارين مه زه لى دهر نه كهفت ، وئو ل پيش چاقين خهلكى مالى د خو نه ئيننه دهرى كو دژيك عيجزن ، وئه فه ژى ژ بهر چه ند نه گره كانه :

- دبت ده مى ژن دبنت زه لامي وى ل پيش چاقين خهلكى مالى خو يى خو ژى سل كرى ، كه ريپ وى فه بن وهزر بكهت نه فه شكانده بو وى ، فيجا بو تولفه كرن پتر يى ئه مرى يا زه لامي خو بكهت .

- و ژيك سلبوونا ژن وميران نه گهر ژ توخويى مه زه لا وان دهر كهفت وعه يال يى حه سىا فى چه ندى كارتىكرنه كا خراب ل سهر وان دى هه بت .  
 فيجا گرفتارى دا مه زن نه بت ، نهف پشتدانه د قيت يا فه شارتي بت .

۳ - وئه گهر فى ژى فايده نه كر وژن ديسا نه هاته سهر رى ، ورژدى ل سهر زيزبوونا خو كر ، نايه تى گوت : ﴿ وَأَصْرِبُوهُنَّ فَإِنَّ أَطْعَمَتِكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ﴾ هوين ب ليدهانه كا زيان تيدها نه بت وان بقوتن ، وئه گهر وان - پشتى هنگى - گوهدارى يا هه وه كر هشير بن زوردارى يى لى نه كهن ، وئه گهر هه وه زوردارى ل وان كر هوين بزنان خودايى هه وه خودايه كى بلندى مه زنه ﴿ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴾ نه گهر نهو دلاواز بن ونه شين تولا خو ل هه وه فه كهن خودى خودانى وان ، نهو دى تولا وان ستينت ، وئه فه بيرئينه كا بو زه لمان كو خو ل ده مى رهنگه كى حه قى يى وان هه بت ژى چى نابت نهو وى بو خو بكهنه هيجهت دا زوردارى يى بكهن .

ول فيري زي دقيت بيژين : في قوتاني زي نهدهب وشهريتني خو ههده :

- ل سهري دقيت نيهتا زهلامی تولفه کرن وييشانندن بو ييشانندي نهبت ،  
بهلكي دقيت مهخسهدا وي نهو بت في زني بترسينت دا بيته سهري .

- ونه گهر زهلامی ژ تبيعه تي ژنكا خو زاني كو ب قوتاني نهو ل سهري بي  
ئمري يا وي پتر دي مجد بت دقيت نهو قوتاني ب كار نه نيئت .

- قوتان دقين ل سهري ديمي وسهر وچاقان نهبت ، چونكي بيغه مبهري - سلافي  
لي بن - نه م موسلمان ب رهنگه كي گشتي ژ قوتانا سهروچاقان بين داينه پاش .

- چي نابت قوتاني ناخفتنين سهقهت وخه بهر د گهل دا بن .

- وقوتاني زي دقيت ل بهرچاقين عه يالسي وخهلكي مالي نهبت .

وبهري نه م ناخفتني ل سهري في خالي زي ب دويمهي مهسه له كا پيتفي  
روهنگرني ههيه : هندهك كهس هه نه ده مي گوهل في حوكمي شهرعي دبن  
ب غهريبي فه وهر دگرن وديژن : نهفه رهنگه كي هوفاتي بي به ئيسلام دورست  
دكهت ، وبو وان دي بيژين : داري نهدهبي ژ بهحه شتي هاتي به ! ونه گهر زهلامی  
ديت تهناهي يا مالا وي بهر انبهر خه طه را خرابكاري يا زني يا راوه ستايه ، ونه گهر  
وي - پشتي پيگافين بوري دهافيت - زاني قوتان دهرمانه ، دقيت وي دهرماني  
ب كار بينت ، وژني نه گهر خو هنده نرم كر هتا بگه هته في ده ره جي نهو دي يا  
ژ هه ژي في جزايي بت ، ودقيت ژ بير نه كهين نهف علاجه د گهل وي ژني  
ب تني دنيته ب كارييان يا كو ( ئسته تارا ) وي د دهر حه قافا مالا وي دا دگه هته  
حه دده كي كو - ژبلي بهداني - چو علاجين دي نه مينن .

٤ - ونه گهر نهخوشي د ناقبه را ژن وميران دا هند بهر فرهه بوو كو فان  
چاره يان هه مي يان چو فايده نه كر ، و ب زهلامی فه نههات نيكا هند ژ نكا خو  
چي كهت كو نهو ل گوهداري يا وي بزفرت ، هنگي چيگافا چاري دنيت :

﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَنِيهِمَا فَأَبْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِمْ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا

إِصْلَحًا يُوقِّعُ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٦٦﴾ وَ زُفَى كَوْتَسَى : ﴿ وَإِنَّ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا ﴾ دئیته زانین کو مدسهله ژ هندی مهزنترا لی هاتی کو ژن ومیر فی خیلافا خو د ناف چار دیوارین مهزه لا خو دا فهشپرن لهو سوحبت د ناف مروّقین هدر دووان دا یا به لاقه وهنگی نایهت گازی مروّقین هدر دووان دکهت ودبیژتی : گهلی مروّقین ژن ومیران نه گهر ههوه زانی نه خوشی د ناههرا وان هدر دووان دا هندیا مهزن بووی کو نه دویره بته نه گهرا ژیکفه بوونا وان ، هوین ئیکی دادکهر وجامیر ژ مروّقین زهلامی ، وئیکی دادکهر ژ مروّقین ژنی بهنیرنه نک وان ، دا بهری خو بدهنه مهسه لا وان ودویر ژ ( نفعالاتان ) حوکمی د ناههرا وان دا بکهن ، ووی بکهن یا بهرژه وهندی یا وان تیدا ، و ب ریکا بهر گه پانا هدر دو دادکهران کو ژن ومیران پیک بینن ، و ب کارینانا وان بو شیوهیه کی باش یی پیک نینانی خودی د ناههرا وان دا دی باش کهت ، هندی خودی به یی پرزانیه تشتهک ژ کاری بهنی بین وی ل بهر وی بهرزه نابت ، ویی شارهزایه ب وی تشتی د دلین وان دا ، وههر ئیکی حسیبا وی ل دویف نیهت وکاری وی دکهت .

۵ - وئه گهر کهسه کی دادکهر ژ مروّقین زهلامی وئیک ژ مروّقین ژنی کوم بوون ، و د گهل هندی ژی نهو نهشیان وی نه خوشی یی راکه ن یا کو د ناههرا وان دا هدی ، هنگی علاجا دویماهی یی دئیت کو بهردانه .. و بهردانی ب خو - کو حلاله که خودی حهز ژی ناکهت - شریعه ته کی تایهت ههیه ، و حوکم وئه حکامین خو هه نه ، نایهت ل قیبری به حس ژی ناکهت لهو نه م ژی ب ناف فه ناچین .

چہند شیرہت دہر بارہی چاکسی  
وریمہ تسی وشاہدہ دان ونقیثری

﴿ \* وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۗ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ  
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ  
السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فُخُورًا ﴿١٦٦﴾ الَّذِينَ  
يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَحْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ  
وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٦٧﴾ وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ  
وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا  
﴿١٦٨﴾ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ  
بِهِمْ عَلِيمًا ﴿١٦٩﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۗ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً يَضْعَفْهَا وَيُؤْتِ  
مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٧٠﴾ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ  
هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿١٧١﴾ يَوْمَ يَدْعُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ نَسَوْنَ بِهِمْ  
الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿١٧٢﴾ يَتَأَيُّمُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ  
سُكْرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنْبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا ۗ وَإِنْ  
كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ  
يَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ  
عَفُورًا غَفُورًا ﴿١٧٣﴾ ﴾ .



وېشتی نایه تین بوری ژ سووره تا ( النساء ) وپیخه مهت پاقر کرنا ژینا جفاکا  
 موسلمانان ژ پاشمین جاهلیه تی هندهك حوكم وئه حکامین په یوه ندی ب خیزانی  
 فه هین ناشکهراکرین ، د پارچه یا د دویف دا نایه ت مه ژ خیزانا بچویک  
 فه دگوهیزنه خیزانا مهزن ، نهو جفاکا خیزان تیدا دژیت ، دا وی ریکی بو  
 موسلمانی فه وژیرت یا کو پیتفی به نهو ل سهر بچت نه گهر هات ووی فیا بگه هته  
 کناری ته ناهی بی .

د نایه تین ( ۳۶ ) حه تا ( ۴۳ ) دا خودایی مهزن چار شیره تین گرنګ  
 ل موسلمانی دکه ت ، وپیگیری یا وی ب فان شیره تانه دبنه نه گه را ریک  
 وپیکي یا ژینا وی یا جفاکی ، ونوکه که ره م کهن د گهل فان شیره تان .

### شیره تا نیکس : په رستنا خودی وڅو دویر کرنا ژ شرکی

خودایی مهزن دیژت : ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا<sup>ط</sup> - وهوین په رستنا  
 خودی ب تنی بکهن وڅو ب دهست وی فه به ردهن ، وچو هه فپشکان بو وی  
 د خودینی بی وپه رستنی دا چی نه کهن ﴿ .

وپه رستنا خودی ، یان ته وحیدا خودی د په رستنی دا ، مهزنتیرین  
 قهنجی په مرؤف دکه ت ، کا چاوا شرک مهزنتیرین زورداري به نهو دکه ت ،  
 وپه رستنا خودی نهوه مرؤف گوهداری یا وی د وان هه می فه رمانان دا بکه ت  
 یین وی ب ریکا پیغهمبه ران ل مرؤفان کرین ، ودقیت نه ئیته هزرکرن کو  
 په رستن په یوه ندی به که د ناقبه را مرؤفی و خودی ب تنی دا ، نه ! په رستن  
 نه گهر یا دورست بت بو ژینا مرؤفی دبنه سیسته مه کی پیکهاتی ورهنگ وتامه کا  
 تایه ت ددهنه په یوه ندی یین وی نه ب تنی د گهل خودی به لکی خو د گهل  
 خه لکی ژی .

مرؤفی خوداپه ریس بت دقیت رابوون وروینشتنا وی ، رهفتار وئه خلاقی وی ،  
 کرین وفرؤتنا وی ، ناخفتن وبی دهنګی یا وی ژ یا خه لکی دی یا جودا بت ،

وئەو مەرۆفئى تە دىت پەرستنا وى بۆ خودئى وى ژ خەلكى دى جودا نەكەت ،  
تو بزانه وى چو مفا ژ وى پەرستنى نەدیتى يە .

ئىمام موسلم ژ پىغەمبەرى - سلاڧ لى بن - فەدگوهىزىت ، كو جاره كى وى  
پسىار ژ صەحابى بى خۆ ( موعاڧى كورئى جەبەلى ) كر : ﴿ ئەرى تو دزانى  
حەقى خودئى ل سەر بەنى يان چىه ؟ ﴾ موعاڧى گۆت : خودئى و پىغەمبەرى وى  
چىتر دزانن ، پىغەمبەرى - سلاڧ لى بن - گۆت : ﴿ كو ئەو پەرستنا وى  
بكەن وچو شرىكان بۆ نەدانن .. وتو دزانى حەقى بەنى يان ل سەر خودئى چىه  
ئە گەر وان ئەو كر ؟ حەقى وان ئەو ئەو وان عەزاب نەدەت ﴾ .

### شېرەتا دووس : قەنجى يا د گەل دەيبابان

خوداى مەزن دىبىژت : ﴿ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ  
وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ  
- وقەنجى بى د گەل دايبابىن خۆ بكەن ، وماڧىن وان ب دورستى بدەنى ، وماڧى  
مرۆڧىن خۆ بىن نىزىك ، وئىتىم ، وهه ژار ، وهه قسوى بى مرۆڧى هه وه بى نىزىك  
بت يان بى دوير بت ، وهه فالى هه وه بى سەفەرى ، وى ل خۆجھى بى ،  
ورپىنگى پىتقى ، وئەو بىن ل بەر دەستى هه وه ژ عەبد و جارى يان ، ماڧىن فان ژى  
بدەنى ﴾ .

وكرنا قەنجى بى ئىك ژ وان ئەخلاقانە بىن ئىسلامى بەرى مە داى ، ومرۆڧەك  
هندى پتر بى نىزىكى مرۆڧى بت قەنجى كرنا د گەل وى پتر ل سەر مرۆڧى فەر  
دبت ، وچونكى حەقى دەيبابان ژ حەقى هەر كەسە كى دى پتر ل سەر مرۆڧى  
هەيه قەنجى يا د گەل وان ژى ژ يا د گەل هەر ئىكى دى ل سەر مرۆڧى پترە ،  
وبەسە بىژىن : د گەلەك جهان دا ژ قورئانى خودئى حەقى دەيبابان وقەنجى يا  
د گەل وان ئىكسەر پىشتى حەقى خۆ دئىنت ، و د گەل حەدىسان دا پىغەمبەر

- سلاڤ لى بن - گونہا بى نہ مری یا دہیبابان نیکسہر پشتی شرکا ب خودی  
دہڑمیرت .

پشتی دہیبابان مروّقین مروّقی حدق ل سہر مروّقی ھہیہ ھہر وھسا مروّقین  
ئیتیم و بی ری وھہ ژار ژى ، وجیران وھہ فال و خزمہ تکاران ژى ، وقہنجى  
ئہوہ بەرى تہ ھندل حقووقین تہ نہبت ھندى کول وان واجباتان بت یین دکہفنه  
سہر ملئ تہ ، وقہنجى یا دورست شعورہ کہ د دلى دا پھیدا دبت بەرى مروّقی  
دده تہ کارى باش ، نہ وھکى ریمہ تی بى کو کاره کى باشہ بەلى نہ ژ دلہ کى  
پاقرہ ، ونہ گہر ھندہک نمونہ یین زیندہ سادہ ژ قہنجى بى تہ بقیت گوھدارى یا  
قان نمونہ یان بکہ :

برایہ کى تہ نہ گہر نافچاقین خوّل تہ کرنہ گرى ، تو ژى نافچاقین خوّلئ  
بکہ یہ گرى ئەفہ عدالہ تہ ، بەلى ئە گہر تو د روی بى وى دا گرنژى ، ئەفہ  
قہنجى یہ ! جیرانہ کى تہ نہ گہر نہ خوّشى یەك گہانده تہ تو ژى نہ خوّشى یەکا  
وھکى وى بگہمینی بى ئەفہ عدالہ تہ ، بەلى ئە گہر تو رابووى تہ ل شوینا  
نہ خوّشى بى باشی یەك د گہل کر ئەفہ قہنجى یہ ! ئە گہر تول سراپہ کى بووى  
ودورا تہ ھات وتہ حەقى خوّب کارئینا ئەفہ عدالہ تہ ، بەلى ئە گہر تہ سرا خو  
دا برایہ کى خو ئەفہ قہنجى یہ !! ونہا ئەف قہنجى یەدہ خودئ ل بەر مہ شرین  
کرى ، وشیرہت بى ل مہ کرى .

پشتی قى ئەمرئ ب قہنجى بى خودئ گوت : ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ  
مُخْتَالًا فَخُورًا ﴾ - ھندى خودئ یہ حەز ژ وان بہنى یین خو ناکەت ئەوین  
ب کریارین خو خو مەزن دکەن ، و حەز ژ وان ناکەت ئەوین ب دەقى خو  
مەدحین خو د ناف خەلکى دا دکەن ﴿ .

شیره تا سسپس : پاشقه لی دانا ژ به خیلس وریمه تی و دویکه فتنا شهیتانی

خودایی مه زن دبیژت : ﴿ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِمًّا ۝ وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ۝ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۗ وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً يَضْعِفْهَا وَبُؤْسًا مِنْ لَدُنْهُ أُجْرًا عَظِيمًا ۝ ﴾ .

د فی شیره تی دا خودایی مه زن مه ژ دو ئه خلاقین پیس دده ته پاش :  
قه لسی بی ، وریمه تی ، و سئ هه لویستین زهنگین وده وله مه ندان بو مه به رجاف  
دکته : به خیلی یا ب وی قهنجی یا خودی د گهل وان کری ، ودانا مالی بو  
ریمه تی و مه دحه ، و بهر انبهر فی چه ندی دانا مالی و کرنا خیران بو کناری  
خودی ..

د هنده ک ریوایه تان دا هاتی به کو هنده ک جو هی یین مه دینی هنده ک هه قال  
ژ خه لکی مه دینی هه بوون ، و گافا ئیسلام هاتی و هه قالین وان موسلمان بووین ،  
وان بهری خو دایی هه قالین وان یین له زی د کرنا خیران دا دکهن ، ئینا نه و  
جو هی هاتنه نک وان نه نصاری یان و گوتی : نه فه هه وه خیره هوین هنده مالی  
خو خه رج دکهن ، وه نه کهن نه م دترسین هوین فه قیر بن وه وه چو مال  
نه میت ، ئینا نه ف نایه ته هاتنه خواری .

و نه گهر چ نه ف نایه ته د فی سه رهاتی یا تایهت ژی دا هاتنه خواری به لسی  
مه عنایا وان یا گشتی به خودی دبیژت : نه وین قه لسی بی د دان و خه رجی یا وی  
تشتی دا دکهن یی خودی دایه وان ، و فهر مانا ب قه لسی بی ل خه لکی دی  
ژی دکهن ، و کافری بی ب قهنجی یین خودی ل سه ر خو دکهن ، و فه دشیرن ..

ئەفە حالى وان چىيە ؟

خودى دىبىت : مە بۆ كافران غەزابه كا ئەو پى رەزىل بن نامادە كرى يە .  
يەنى : ھەر وەكى ئەو ب فى قەلسى پى كافر پى ب نەمەتا خودى ل سەر  
خۆ دكەن ، وى كوفرى ب نەمەتا خودا پى خۆ بكتە دى خۆ ھىژاى غەزابا وى  
كەت ، وھەر وەسا ئەوى مالى خۆ بدەتە مروفىن پىتى ژی بەلى نہ بۆ كئارى  
خودى ، بەلكى بۆ ھندى دا خەلك مەدھىن وى بكنەن و بىژن : ئەو مروفە كى  
مەردە ، ئەفە ژی ب فى كارى خۆ خۆ ھىژاى غەزەبا خودى دكەت ، خودى  
دىبىت : ھەر وەسا ئەف غەزابا رەزىلكەر مە بۆ وان ژی نامادە كرى يە بىن  
مالى خۆ بۆ رويمەتى و مەدھە خەرج دكەن ، و ب گۆتن و كرىار  
باوھرى پى ب خودى و رۆژا قىامەتى نائىن . ئەف كارىن خراب - وەكى  
بەخىلى پى و رويمەتى پى - ژ وان كارانە بىن شەيتان خەلكى بۆ گازی دكەت ،  
وھەچى پى شەيتان بۆ وى دۆست وھەفال بت ئەو چ پىسە دۆست وھەفاله .

پىئەمبەر - سلاڤ لى بن - دىبىت : ﴿ ئىكەمىن كەس ئاگرى جەھنەمى پى  
دئىتە ھلكرن سى كەسن : مروفى زانا وى جىھاد كەر وى خىر كەر ، ئەو پىن  
رويمەتى پى ب كارىن خۆ دكەن .. ﴾<sup>(۱)</sup> ، يەنى : ئەو زانا پى دىن و علم نہ  
بۆ خودى نىشا خەلكى دا بەلكى بۆ ھندى دا خەلك بىژن : ئەفە مروفە كى  
زانايە ، ئەو مروفى بۆ مەدھە جىھاد د رىكا خودى دا كرى ، ئەو خىر كەرى  
نہ بۆ كئارى خودى خىر كرىن بەلكى بۆ ھندى دا خەلك بىژن : ئەفە مروفە كى  
مەردە .. رۆژا قىامەتى بەرى ھەر كەسە كى ئاگرى جەھنەمى ب وان دئىتە  
ھلكرن ، و دقئىت ژ بىر نہ كەين كو رويمەتى رەنگە كى شىركى يە ، لەو ئەف  
جزا پى مەزن بۆ ھەيە .

(۱) موسلم فى ھەدىسى فەدگۆھىرت .

و ل وی ده می خودایی مه زن به حسی وان که سان دکه ت بین به خیلی بی ب  
 وی مالی دکهن بین خودی دایه وان ، و وان که سین نه بو خودی مالی خو  
 خه رج دکهن ، پساره کی هل دئیخت و دبیزت : ﴿ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ  
 وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيْمًا ﴿۲۰﴾ - ما دی چ زیان  
 گه هته وان نه گهر وان باوهری ب خودی و رۆژا دویماهی بی ئینا با و وان ب دله کی  
 پاقر و صافی ژ وی یا خودی دایی خه رج کر با ، و خودی ب وان و ب کریارین  
 وان بی پرزانیه ، و دی وان سه را وی چهن دی جزا ده ت ؟ ﴿ ۲۰﴾ .

و دا نه و هزر نه که ن کو ده می نه و خیره کی بو خودی ب مالی خو دکهن  
 نه و مالی وان زه عی بو ، و زه همتا وان د بهر نافی دا چوو ، نایه تا د دو یف دا  
 دبیزت : ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَّ اِنَّ تَكْ حَسَنَةً يُّضْعِفُهَا وَيُؤْتِ مِنَ اللّٰهِ  
 اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿۲۱﴾ - هندی خودی به ته مه ت دند که کا هویر ژی خیرا که سی ژی  
 کیم ناکه ت ، خو نه گهر سه نگی باشی یا وی ته مه ت زه ره کی بت خودی دی  
 بو وی مه زن و زیده که ت ، و ژ قه نجی یا خو هیشتا دی ده تی ، و ژ نک خو  
 خیره کا مه زن کو به حه شته دی ده تی ﴿ ۲۱﴾ .

و ب هلکه فتنا به حسکرنا ژ خیرا ناخره تی ، و سه ری نایه ت مه فه گو هیز نه  
 شیره تا جاری و دویماهی بی ، نایه تین ( ۴۱ و ۴۲ ) ی مه شه ده کی ژ مه شه دین  
 قیامه تی بو مه فه د گو هیزت : ﴿ فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلٰى  
 هَتُوْلًا ۗ شَهِيدًا ﴿۲۲﴾ يَوْمَئِذٍ يُّرَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَعَصَوْا الرَّسُوْلَ لَوْ تَسُوْىْ بِهٖمُ الْاَرْضُ وَلَا  
 يَكْتُمُوْنَ اللّٰهَ حَٰدِيْثًا ﴿۲۳﴾ - فیجا حالی مرۆفان ل رۆژا قیامه تی دی بی چاوا بت ،  
 نه گهر خودی ژ هه ر ملله ته کی پیغه مبه ره ک ئینا دا شاهده بی بی ل سه ر وان بده ت  
 ب وی تشتی وان کری ، و نه گهر وی تو - نه ی موحه مه د - ئینای دا بی به شاهد  
 ل سه ر ئومه تا خو ، و ل سه ر فان پیغه مبه ره ان ژی کو وان په یامین خودایی خو

گه هاندینه ؟ روژا نهو چه نده چى دبت ، نهوین باوهرى ب خودى نه ئینای و گوهدارى یا پیغه مبهرى نه کرى و ل دويف ریکا وى نه چووین هیقى دکهن کو خودى وان ب عهردى فه راست کهت ، و نهو بینه ناخ ، دا رانه بنه فه ، و نهو نه شین تشسته کى خو ل خودى فه شیرن ، چونکى خودى خه تم یا ل ده فین وان دای ، و لهشى وان شاهده یی ل سهر وان یا دای ب وى تشتى وان کرى ﴿ .

هزیرن خو بکه ده می تو ب خو ل سهر خو دبی به شاهد وده عوه دار پیغه مبهر و حاکم خودى ، و جزا یان جهه نهم یان به حه شت ، چهن د شه رمزارى به کا مه زنه نه گهر ناقى ته د گهل یی جهه نه می یان هات ! د حه دیسه کى دا هاتى به : (عه بدل لاهى کورى مه سهوودى ) دبیژت : جاره کى پیغه مبهرى - سلاف لى بن داخواز ژ من کر نه ز هنده ک قورئانى بو بخوینم ، ئینا من سووره تا ( النساء ) بو وى خواند ، گاڤا نه ز گه هشتمه فى نایه تى : ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٥١﴾ گوته من : نوکه به سه ، من بهرى خو دایى چاقین وى بین تژی روئندک بووین . (۱)

نه فه ل وى ده می کو نهو دى بته شاهد پا هوین بو وان چ دبیژت بین شاهده یی ل سهر دنیته دان ؟!

### شیره تا چارى : ل دویر کرنا نفیژن

خودایى مه زن دبیژت : ﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَقْرُبُوْا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَرٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِيْ سَبِيْلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوْا وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَاءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَايِبِ اَوْ لَمْ يَجِدُوْا مَاءً فَتَمِسُّوْا صَعِيْدًا طَيِّبًا فَاَمْسَحُوْا بِوُجُوْهِكُمْ وَاَيْدِيْكُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴿٥٢﴾ .

(۱) وه کى بوخارى فه دگوهیزت .

د قى ئايەتى دا ب رهنگه كى نه بى ئىكسەر رى بۆ حهرامكرنا قه خوارنا مهى  
هاته خوڭشكرن ، ههر وهسا حوكمى ( تهيه مومى ) هاته ديار كرن .  
ل سهرى ئايەتى خودايى مهزن ب ناڧى باوه رى بى گازى يهك ئاراسته بى خودان  
باوه ران كر وگۆت : ئەى ئەوين باوه رى ئىناى .. ، بۆ هندى دا دلين وان بۆ وى  
فه رمانا بيت قه كهت ، ودا وان ئاگه هدار بكهت كو نه گهر راسته نهو دخودان  
باوه ر بن دڧيت پيگيرى بى ب قى گۆت نا بيت بكن ، پاشى گۆت : ده مى هوين  
دمه ست وسه كران هوين نيزىكى نڧيژى نه بن دا بزنان كانى هوين چ دپيژن .  
ئەشفه هنگى بوو ده مى هيشتا مهى ب ئىكجارى حهرام نه بووى ، چونكى  
- وه كى ئەم دزانين - قه خوارنا مهى د وى جفاكى دا يا ئىسلام ل ده سپىكى  
د ناڧ دا هاتى تشته كى زیده عه ده تى بوو ، بهلكى عه ده تهك بوو زوى ب زوى  
كورين قى جفاكى نه دشيا خو ژى بده نه پاش ، وده مى ئىسلام هاتى ويخه مهت  
راكرنا قى عه ده تى و حهرامكرنا مهى قورئان ئەڧ حوكمه د چهند قويناغه كان را  
بۆراند :

هيشتا ل مه كه مى وبه رى ئە حكامين حه لالكرن و حهرامكرنى بينه خوارى  
قورئانى گۆت : ﴿ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا  
حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ - و ژ قه نڧى بين مه به ل سهر هه وه هوين  
ژ به رى دارقه سپ و ترى دخون ، قيجا هوين بۆ خو دكه نه مهى و خوارنه كا  
باش . هندى د قى چهندى دا به نيشان ل سهر شيانا خودى هه نه بۆ وى ملله تى  
د ده ليلان بگه هت ووجه كى بۆ خو ژى بگرت ﴿ ( النحل : ۶۷ ) . و ب قى  
ئايه تى خودى موسلمان تيگه هاندن كو مهى نه ژ رزقى باش و خوارنين چا كه .

پاشى ل مه دىنى قورئانى گۆت : ﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا  
إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَأَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا - ئەى موحه مه مد موسلمان



پسیارا مهیی وقوماری ژ ته دکهن ، تو بیژه وان: خرابی وزیانین مهزن یین دین و دنیایی ، وعقلی ومالی ، دوی چندی دا هه نه ، ومفاژی بۆ مرۆقان تیدا ههیه ژ لایی وهرگرتنا مالی وهندهک لایین دی ، بهلی خرابی یا وان ژ مفایی وان مهزنتسه ، چونکی ئه و مرۆقی ژ بیرئینانا خودی ونقیژی ددهنه پاش ، وکهرب ونهقیانی د ناف خه لکی دا به لاف دکهن ، ومالی پویچ دکهن ﴿ ( البقرة : ۲۱۹ ) ، ونهفه ریخۆشکرنه کا دی بوو بۆ حهرامکرنا مهیی .

و د دویف دا ئهف ئایهتا سوورهتا ( النساء ) هاته خواری ئه واه خواری مهیی ب رهنگه کی مهزن حهصرکری ، چونکی فی ئایهتی گۆته موسلمانان : ده می هوین دمهست وسه کران بن هوین نیژیکی نقیژی نه بن .. ، و چونکی موسلمان دزانن کو نقیژ ب چی حالی ههبت نایته هیلان ، مهعنا گاڤا ده می نقیژی نیژیک بوو دقیت ئه و خو ژ فه خواری بدهنه پاش دا ل ده می نقیژی ئه و دهشیار بن ، و چونکی نقیژ ل سه ر ده مین شف و رۆژی یا لیکفه کری به مه جالی وان یی فه خواری گه لهک بهرته نگ بوو .

و ئایهتا دویمه یی یا حهرامکرنا مهیی تیدا هاتی ئه و بوو یا خودایی مهزن تیدا گۆتی : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْحَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۹۰﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْحَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيُصِدِّكُمْ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ ۗ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْجُونَ ﴿۹۱﴾ - گه لی خودان باوهران هه ما هندی مهی وقومار وصه نه مین چکلاندینه وتالع زانینا ب رپکا تیر کی شانیه ، نهفه هه می گونه هه شهیتان ل بهر مرۆقان شرین دکهت ، فیچا هوین خو ژ فان گونه هان بدهنه پاش ، دا به لکی هوین ب چوونا به حه شتی سه رکه فن . هه ما شهیتانی ب شرینکرنا گونه هان ل بهر هه وه دقیت نه یاره تی یی وکهری بیخه ته نافه را هه وه ، ب رپکا مه یی وقوماری ،

وبهري ههوه ژ بيرئينا نا خودي و نقيزي بدهته پاش ژ بهر بي هوشي يا  
د فخورنا مه يي دا هه ي ، و مژويلاهي يا د کرنا قوماري دا هه ي ، فيجا هوين  
وي چهندي بهس کهن ﴿ المائدة : ۹۰-۹۱ ﴾ .

ونايه تا سووره تا ( النساء ) يا ئه م ل دور ته فسيرا وي دئاخفين ده مي مروفي  
موسلمان ژ هندي پاشقه برين کو ب مهستي نيزيكي نقيزي بن گوت : دا هوين  
بزنان کاني هوين چ ديژن .. ، ژ بهر في يا دورست نه وه ده مي مروف نقيزي  
دکته چو ژ وان نه گهرين وه سال نک وي نه بن نيکا هند ژ وي چي بکهن نه و  
نه زانت کاني چ ديژت ، وه کي خه وي يان برسې . . و ب هلکه فتنا به حسي  
خودوير کرنا ژ نقيزي ل ده مي بي هشي يي ، نايه تي حوکمه کي شهري يي دي ژي  
ناشکهر اکر ده مي گوتي : ل ده مي بي نقيزي يي نيزيكي نقيزي وجهين کرنا نقيزان  
کو مزگه فتن نه بن ، حه تا هوين خو بشون ، نه و تي نه بت يي تي بسورت  
و ژ ده رگه هه کي ده ربا ز بته نيکي دي .

به لي نه گهر ئه ف مروفه د نه خوشي به کا وه سا دا بت نه شيت نافي  
ب کارينت ، يان رپنگ بت ، يان ده سنقيزا وي هات ، يان چوو نفينا خو ،  
ووي ئاف نه ديت سهري خو بشوت يان ده سنقيزا خو بگرت ، نايه تي گوت :  
هوين قه ستا ناخه کا پاقر بکهن ، دي مين خو وده ستين خو پي قه مالن ( مهسح  
بکهن ) ، هندي خودي به يي لينه گره بو هه وه ، و گونه هين هه وه ژي دبه ت .

و ژ في نايه تي چهنه حوکمه کين په يوه ندي ب ( ته يه مومي ) قه هه ين ديينه  
زانين ، نه و ژي ب کورتي نه فنه نه :

۱ - ( ته يه موم ) بو خوشويشتن وده سنقيز شويشتني جهي ( نافي ) دگرت  
د سي حاله تان دا : بو مروفي نساخ بت يي کو نه شيت نافي ب کارينت ،  
و مروفي رپنگ بت يي کو ئاف ب ده ست نه که فت ، و بو مروفي خو جه ژي بت  
نه گهر ئاف ب ده ست نه که فت .

۲ - ( تەيەمموم ) ب وى ئاخ و تۆزى يا كو ب سەر عەردى دكەفت دئيتە  
گرتن ، ب شەرتە كى كو يا ب نقيژ بت .

۳ - ( تەيەمموم ) ئەو ە مروّف ەردو دەستين خوّل عەردى بت ب ديمى  
خو دا بينتە خواري ، پاشى جاره كا دى ەردو دەستين خوّل عەردى بدەت  
و ەردو كەفين خو پى قەمالت ، و ەندەك فقھزان ديژن : قەمالين ەتا  
ئەنيشكانە .

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتُرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَن  
تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٤٠﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ ۗ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿١٤١﴾  
مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَزْبًا مِّنَ الْكَلِمِ عَن مَّوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَنَّمَعِ  
غَيْرُ مَسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ ءُوتُوا أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا  
وَأَسْمَعُ وَأَنْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا هُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا  
قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ يَتَأْتِيهِمُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ءَامِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلِ  
أَن نَّظْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارَهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ ۗ وَكَانَ  
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿١٤٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۗ  
وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿١٤٤﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزُكُّونَ أَنفُسَهُمْ ۗ  
بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿١٤٥﴾ أَنْظَرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ  
وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ﴿١٤٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَصِبْنَا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ  
بِالْحَبِيبِ وَالطَّغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَتُّؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا  
سَبِيلًا ﴿١٤٧﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿١٤٨﴾ أَمْ هُمْ  
نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿١٤٩﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنَّ النَّاسَ عَلَىٰ مَا  
ءَاتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ ۗ فَقَدْ ءَاتَيْنَا ءَالَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَءَاتَيْنَاهُم مُّلْكًا  
عَظِيمًا ﴿١٥٠﴾ فَمِنهُمْ مَّن ءَامَنَ بِهِ وَمِنهُمْ مَّن صَدَّ عَنْهُ ۗ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿١٥١﴾ إِنَّ  
الَّذِينَ كَفَرُوا بِءَايَاتِنَا سَوَفَ نُصَلِّبُهُمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا

غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا  
 الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا هُمْ فِيهَا  
 أَرْوَاحٌ مُطَهَّرَةٌ وَوُدَّخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾ .

د قى پارچه يى دا ژ سوور هتا ( النساء ) ژ نايه تا ( ٤٤ ) حه تا ( ٥٧ )  
 سوور هت چهنده كى د گهل جوھى يان رادوه ست ، وبه حسى كوفرا وان دكه ت ،  
 وهندهك لايين دوژمنى يا وان بو ئيسلامى ل بهر چاف ددان ت ، دا موسلمان  
 دوژمنى خو ب دورستى بناسن ..

وديروك بو مه ناشكه را دكه ت كو تيكه لى يا جوھى يان د گهل موسلمانان بو  
 ده سپيكا نأفا كرنا دهوله تا ئيسلامى ل مه دينى دزقرت ، ده مى پيغمبر - سلاف  
 لى بن - ژ مه كه هى مشه ختبوويه مه دينى ، وخودى ب بهر كه تا دينى وى  
 خه لكى مه دينى بى ليكه كه فتى بيك ئينا وكرنه برايين ئيك بين دينى ، نه ف چهنده  
 ل دلى جوھى بين مه دينى نه هات ژ بهر دو نه گهرين سهره كى :

- يا ئيكى نهو بوو جوھى يان گه لهك جار ان دگوته عه ره بين مه دينى : نيزيكه  
 پيغمبرى دويمه يى بيت ، ونه م ونه و پيگفه دى شه رى هه وه كه ين ، وگافا  
 پيغمبرى دويمه يى ژ وان نه هاتى به هلبزارتن وان باوهرى پى نه ئينا  
 ودوژمناتى با وى ويا دويكه فتى بين وى كر .

- يا دووى جوھى وه كى عه ده تى وان ل هه مى جه وه ه مى ده مان ل سهر  
 ليكه كه فتنا عه ره بين مه دينى دژيان ، هه رهندهك ژ وان پشته فاني يا هندهك عه ره بان  
 دكر چهك دفرۆتى وناگرى دوژمناتى بى خو ش دكر ، گافا ئيسلام هاتى ونه و  
 هه مى كرينه ئيك نه و وه ره قا جوھى بين مه دينى بازرگانى پى دكر ژ ده ستان  
 ده ركه فت .

نه فه ژبلى ديروكا جوھى يان يا ره ش د ده ر حه قا پيشوازيكرنا كر يت دال هه ر  
 پيغمبره كى ب وى هات بت يا دلين وان نه چووى ژ حه قى بى .. وه كى خودى

گوتی : ﴿ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمْ أَسْتَكْبِرْتُمْ فَفَرِحْنَا كَدَبِكُمْ وَفَرِحْنَا تَقْتُلُونَ ﴾ - ئهري فيجا هدر گافه كا بيغه مبهرك بو هه وه گهلي جوهي يان هات ب وهحي به كا ژ نك خودي يا كو نه د گهل دلچووني هه وه بت هوين دي خو مهزن كهن ، دهسته كه كي ژ وان دي دره وين ده رتيخن ودهسته كه كي دي كوژن ؟ ﴿ ( البقرة : ٨٧ ) .

ووه كي د ته فسيرا سووره تا ( البقرة ) و ( آل عمران ) زي دا مه ناشكهر اكري د نافه را سه رها تي بين ملله ت ويغه مبهرين بو رين دا سه رها تي يا مووسايي - سلاف لي بن - و ملله تي وي يي سرائيلي ژ هه مي سه رها تي يان پتر دئيه دوباره كرن ، و دبت دو نه گه رين سه ره كي د پشت في چهندي را هه بن - و خودي چيتر دزانت - نه و زي نه فنه :

١ - چونكي نامه يا مووسايي وبرا يي وي موحه مده دي - سلاف لي بن - د گه له ك لا يان دا وه كي ئيك بو ، نه و هه ردو بو هندي هاتبو نه هنارتن دا ملله ته كي هلبژارتي ل سه ر عه قيدا ته وحيدي په روه رده بكن ، پاشي جفا كه كا شه ريعه تي خودي ب كار بينت ئا فا كهن .. و چونكي سه ربورا سرائيلي يان به ري يا مو سلمانان رويدا بو يا د جهي خو دا بوو مو سلمان ب سه ربورا وان ئا گه هدار بن ، دا بزانت دي چاوا خو ژ وان خه له تي يان دهنه پاش بين سرائيلي تي برين .

٢ - و چونكي خودي دزاني كو ملله تي سرائيلي ژ هه ر ملله ته كي دي پتر دوژمناتي يا ئيسلامي و مو سلمانان دي كه ت ، و پيلانان دزي ده وله تا ئيسلامي دي گيپت هه ر ژ روژا ئيكي يا نه ف ده وله ته دئيه دانان و هندي هه بت ، له و يا فه ر بوو قورئان تبيعه تي في دوژمني ب ره نكه كي به ر فره بوو مو سلمانان ناشكهر ا بت ، دا بزانت كاني د ديرو كا خو يا دريژ دا دي چاوا سه ره ده ري بي د گهل وان كهن .

د دهسپيكا في پارچه يي دا خودايي مهزن به حسي نحرافا جوهي يان  
 ولادانا وان ژ ريكا دورست و دوژمناتي يا وان بو موسلمانان دكته ، وديپرت :  
 ﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُشْرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضَلُّوا  
 أَلْسِيْلَ ﴾ .

خودي ناخفتني ناراسته ييغه مبهري خو موحه مبهدي - سلاف لي بن -  
 دكته وديپرتي : ما ته حالي وان جوهي يان نه ديتي يه ، نه وين بارهك ژ وي زانينا  
 د تهراتي دا بو هاتي يه دان ..  
 حالي وان چيه ؟

خودي ديپرت : نهو بهرزه بووني ب هيدا يه تي دكرن ، نهو ب في چه ندي  
 ب تني ژي رازي نابن ، بهلكي لي دگه رپين وهيفي دكهن كو هوين ژي گهلي  
 خودان باوه رپين راست و دورست ژ ريكا راست لادهن ، دا هوين ژي وهكي وان  
 رپي بهرزه بن .

مهعنا : هه بونا زانيني ب تني ل نك مروفي ، نه گهر خو نهو زانين ژ كيتابا  
 خودي ژي هاتبه وهر گرتن ، چو مفايي ناگه هينتي نه گهر نهو كاري ب وي  
 زانيني نه كته ، نيمام نه همه د حه ديسه كي دا ژ ( زيادي كوري له بدي )  
 فه دگو هپرت كو جاره كي ييغه مبهري - سلاف لي بن - به حسي تشسته كي كر  
 وگوت : ﴿ نهو هنگي يه ده مي علم نه مينت ﴾ گوت : مه گوتي : نه ي  
 ييغه مبهري خودي چاوا علم نامينت و نه م قورناني دخوينين ؟ گوت : ييغه مبهري  
 - سلاف لي بن - گوت : ﴿ ثكلتك أمك يا بن ليبيد إن كنت لأراك من أفاقه رجل  
 بالمدينة أو ليس هذه اليهود والنصارى يقرؤون التوراة والإنجيل ولا ينتفعون بما فيهما  
 من شيء - ده يكا ته ل سهر ته بگريت نه ي كوري له بدي ! من هزر دكر تو  
 زانانين زهلامي ل مه ديني ، ما نه فه جوهي وفله نينن تهراتي و ننجيلي دخوينين  
 ومفايي ژ تشتي تي دا هه ي نابين ؟ ﴾ .

وده می خودی دبیژته مه : جوھی یان دقیت ری ل بهر ههوه ژی بهرزه کهن  
 وبه ری ههوه ژ هیدایه تی وهر گپرن ، بو هندی یه دا ئەم ب دورستی وان بناسین  
 و بزاین کو چو روژان دلین وان د دهر حهقا مه دا وهسا نهرم نابن کو وان خیرا  
 مه بقیت ، یان وی تشتی بکهن بی باشی یا مه تیدا ، بهلی پا دا زانینا مه ب فی  
 راستی یا وان ترسی د دلین مه دا پهیدا نه کهت ، ترسه کا وهسا ئەم ههردهم  
 د سهمی دا بژین خودی گوته : ﴿ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَابِكُمْ ۗ وَكَفٰی بِاللّٰهِ وَكٰفٰی بِاللّٰهِ  
 نَصِيْرًا ۝۱۰۰ ﴾ - و خودی ب دوژمنکاری یا فان جوھی یان بو ههوه گهلی خودان  
 باوهران ژ ههوه ب خو ژی زاناره ، و خودی بهسه خودانی ههوه بت ، وئهو  
 بهسه پشته فانی ههوه بت ههوه ب سهر نه یارین ههوه بیخت .

بهلی دقیت ئەم باش بزاین خودی هنگی دی پشته فانی مه بت هندی ئەم  
 پشته فانی دینی وی بین ، وهنگی ئەو دی مه ب سهر نه یارین مه ئیخت  
 هندی ئەم ئەمری وی ب سهر ههوا بی نه فسا خو بیخین ، وچی گافا مه دینی  
 خودی بو خو نه کره رپباز بو ژینی ههمی بی خودی دی مه و دوژمنان هیلته پینکفه  
 وهنگی سهر کهفتن بو وی یه بی هیزا وی یا ماددی یا دژوارتر بت .

و پشتی ئایه تی حالی فان جوھی یان بو مه فه گپرای دهست ب دیار کرنا  
 هندهک سالوخته تین وان ژی کر ، وبه ری ئەم فان سالوخته تان بهر چاف بکهین  
 دقیت ل بیره خو بینین کو ئەف سالوخته ته تشته کی تایهت ب جوھی یان فه  
 نینه ، بهلکی ئەو سالوخته تین ههر ملله ته کینه بی پشت بده ته رپکا پیغه مبهران ،  
 و بی نه قیت بیژین : د فی مهیدانی دا کهس دهستی جوھی یان ناگرت !

خودی دبیژت : ﴿ مِنَ الَّذِيْنَ هَادُوا حُرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِۦ وَيَقُولُوْنَ سَمِعْنَا  
 وَعَصَيْنَا وَاَسْمَعُ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعَيْنَا لِيَّاۤ اِلَّا بِاَسْتِثْمٍ وَطَعْنَا فِي الَّذِيْنَ ؕ وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوْا سَمِعْنَا  
 وَاَطَعْنَا وَاَسْمَعُ وَاَنْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاَقْوَمَ وَلٰكِنْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا



قَلِيلًا ﴿١١﴾ . یه عنی : ژ جوھی یان دهسته كهك هه یه كارى خو یی كرى یه ئه و  
 ناخفتنا خودی بگوهورن و ژ بی بهختی وهر بادانی بیخنه تیدا ، وئهو دبیزنه  
 پیغمبهری - سلاف لی بن - : مه گوھ ل گوتنا ته بوو وئهم گوهداری یا فرمانا  
 ته ناکهین ، وتو گوھی خو بده مه ته گوھ لی نهبت ! وئهو دبیزن : ( راعنا )  
 ئانه کو : د مه بگههه ومه تی بگههینه ، بهلی ئه و ئه زمانین خو ب پهیشا ( راعنا )  
 خوار دکهن ، دا ئه و - ب زمانی وان - بته نفرین ، خودی دبیزت : نه گهر وان  
 گوتبا : مه گوھ لی بوو ومه گوهداری کر ، شوینا ( مه گوهداری نه کر ) ،  
 وگوھی ته ل مه بت شوینا ( ته گوھ لی نهبت ) ، وچافی ته ل مه بت شوینا  
 ( راعنا ) ، ئه و دا بو وان ل نك خودی چیتسر وگوتنه کا راستتر بت ، بهلی  
 ژ بهر کافری و نه باوهری ئینانا وان ب پیغمبهری یا موحه مدهدی - سلاف لی  
 بن - خودی ئه و ژ ره چا خو ده ریخستن ، قیجا ئه و باوهری بی ب حقی بی نائین  
 کیمه کی تی نهبت یا چو مفا بو وان تیدا نهبت .

و ل بهر سیبه را قی نایه تی چهند مه سه له کی پیئقی روهن کرنی هه نه :

١ - هندی ته حریفا گوتنا خودی یه ، یه عنی : وهر بادانا په یقان ب وی ئیه تی  
 کو مه عنای بگوهورن ، سالوخه ته کی ب جوھی یان فه نویسیایه ، وهیشتا  
 پیغمبهری وان موسا - سلاف لی بن - د ناف وان دا ئه ف سالوخه ته بهر بهره  
 ل نك وان دیار دبوو ، لهو موسای زیده نه خو شی ژ دهستی وان دیت .  
 و دیرۆك بو مه ناشکهره دکهت کو سی رهنگه گرفتاری ب سه ر کیتابین  
 ئسرائیلی یان بین عه سمانی دا و ب دهستین خودانین وان ب خو هاتینه :

أ - گوهورینا ده قین کیتابی بو دا ئه و وان دهقان نه هیلن یین ل دویف دلئ  
 وان نه بن .

ب - وهر بادانا مه عنایا ده قین کیتابی دا کو ئه و راما نا وان ل بهر خه لکی بهرزه  
 کهن .

ج - فهشارتنا وان دهقین کو نهو نهشین گوهورپنی یان وهربادانی بیخنی ، دا کس وان دهقان نه بینت ووی راستی یی نه زانن یا کو تیدا هاتی .  
 وپشتی هنارتنا پیغه مبهری - سلاف لی بن - وبه لاقیوونا ئیسلامی نهو ل فی ته حریفی پتر مجد بوون بو هندئی دا وان مزگینیدانین ب هاتنا پیغه مبهری ئیسلامی بین کو د کیتابین وان دا هاتین فه شیرن .

۲ - نه بهس وان ته حریف دئیخسته گوتنا خودی ، بهلکی خو دهمی نهو د گهل موسلمانان ژی داخفتن ، و ب تاییه تی د گهل پیغه مبهری - سلاف لی بن - ، وان نه زمانی خو ب هندهك په یقان خوار دکر دا بنه خه بهر ونفرین ، وه کی دهمی سلاف دکر دال شوینا بیژن : ( السلام علیکم ) یه عنی : سلاف ل وه بن ، دا بیژن : ( السلام علیکم ) یه عنی : مرن بو هه وه بت ، ول شوینا بیژن : ( راعنا ) یه عنی : چافی ته ل مه بت ، دا بیژن : ( راعینا ) یه عنی : تو نه حمدی مهبی .. وهوسا ! و ژ بهر فی چهندی خودی فرمان ل موسلمانان کر نهو خو ژ وان په یقان بدهنه پاش بین جو هی بو خه بهر ونفرینان ب کار دئینن دا ریکی ل وان بگرن .

وهه ر چهنده نهف رهفتاره ژ جو هی یان نیشانان بی خیری یا وانه ژ لایه کی فه ، نیشانان بیزه رافی یا وانه ژی ژ لایه کی دی فه ، چونکی چوزه لامینی دهندی دا نینه مروژ نه زمانی خو د گهل خه لکی خوار کهت دا گوتنا وی بته خه بهر ، نه گهر بی زیره که بلا روی ب روی دوژمناتی یا خو ناشکهرا بکهت ، بهلی نه فه تبعه تی جو هی یان بی که فنه !

۳ - ژ بهر کوفرا ئسرائیلی یان خودی له عندهت ل وان کر ، مهعنا : حوکمی خودی ب کریارا مروژان فه یا گریدابه ، وراستی به کا دی یا غه رب د فی نایه تی دا هه به ، خودی د دهر حه قا جو هی یا دا دبیزت : ﴿ وَلٰكِنْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴾ و مروژ نه گهر دپروکا وان دین وملله تان بخونیت بین کو

هاتینه د ئیسلامی دا دی بینت جوھی ژ هه می کهسان کیمتر موسلمان بووینه ، و ژ هه می کهسان پتر دوژمناتی یا ئیسلامی کریه .  
 و ب هلکهفتنا بهحسکرنا ژ کوفرا وان خودیی مهزن نهو بو ئیمانی و تهو حیدی داخواز کرن ، و گۆت :

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ءَامِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۗ﴾

وه کی ناشکه را خودی ب فی ناشی گازی وان کر ﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ نهی گهلی نهوین کیتاب بو هاتی ، کو ته وواته ، مهنا : هوین ژ هه می کهسان فهرترن کو د فی گازی بی بین ، چونکی بهری نوکه ژی خودی کیتابهك بو ههوه هنارتیه وهوین بو باوهری بی داخواز کرینه ، وئهف کاره ل بهر ههوه بی غه ریب نینه ، وهرن باوهری بی ب وی بینن یا مه د قورئانی دا ئینیه خواری وکاری بی بکهن ، نهو قورئانا راستگویی یا وی تشتی د گهل ههوه ههی ژ کیتابان دیار دکهت ، باوهری بی بینن بهری کو ئهم ههوه ب خرابی یا کاری ههوه بگرین ، فیجا هندهك رویان حلی بکهین ووه رگیرنه پاتکی ، یان لهعنهتی ل فان خرابکاران بکهین کو بکهینه مهیموینك و بهراز ، وه کی مه لهعنهت ل جوھی بین خودانین شه نی بی کری ، نهوین ژ راف و نیچیرا ل شه نی بی هاتینه پاشقه لیدان بهلی وان خو پاشقه لی نه دای ، ئینا خودی ل وان ب غه زه ب هات ، وئهو ژ ره ها خو دهریخستن ، وفهرمانا خودی د هه می حالان دا فرمانه کا ب جه هاتی بوویه .

وده می خودی بیرا جوھی یان ل فی سه رهاتی بی ژ دیروکا وان دئینته فه ، سه رهاتی یا خه لکی شه نی بی بین کو فیلبازی کری دا خو ژ بن نه مری خودی

دەربىخن ، مە موسلمانان ب رەنگە كى نە بى ئىكسەر هشىار دكەت كو ئە گەر ئەم ژى ل ( حىلین شەرىعى ) گەريابن دا وەربادانى بىخىنە حوكمى خودى ، ئەم ژى دى هېژاى غەزەب ولەغەنەتا خودى بىن .

و د سىاقى بەحسكرا ژ كوفرا كىتابى يان دا خودى بەحسى شركى وگونەها وى يا مەزن كر ، وەر وەكى وى دفتى ب فى ئىشارەتى كىتابى يان ب شركى گونەهار بكەت ، خودى گۆت :

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ٥١ ﴾ - هندی خودى یە ل وى نابۆرت و گونەهى بو ژى نابهت بى كەسه كى ژ چىكرى بىن وى بو وى بكەتە هەفپشك ، يان ب هەر رەنگە كى كوفرى كافر بىت ، و هەر گونەهە كا دى يا ژ شركى كىمتر بت ئەو بو وى ژى دبهت بى وى بفتى ، وەهچى بى شركى ب خودى بكەت ب راستى ئەوى گونەهە كا مەزن كر .

و پشتى فى حوكمى سوورەت جارە كا دى ل سالۆخەتىن جوھى يا زفرىقە :

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزُكُونَ أَنفُسَهُمْ ۗ بَلِ اللَّهُ يُرْسِي مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ٥٢ ﴾  
 أَنْظَرَ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۗ وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ٥٣ ﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّنُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَتُّؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا ٥٤ ﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ ۗ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ٥٥ ﴿ أَمْ هُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ إِذْ لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ٥٦ ﴾ أَمْ حَسِبُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا ءَاتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ ۗ فَقَدْ ءَاتَيْنَا ءَالَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ۖ وَءَاتَيْنَاهُم مَّا لَنَا عَظِيمًا ٥٧ ﴿ فَمِنْهُمْ مَنْ ءَامَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ ۗ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ٥٨ ﴾ .

تشتى ژ هەمى بى بەرچاقتر د نەفسىيەتا جوھى يان دا ئەو ئەو ئەو هزر دكەن كو نەفسى وان ژ بى مروڤىن دى بى جودايە ، و كو ئەو ( شەعبى خودى بى

هلبژارتینه ) و خهلك ههمى بو خولامینی یا وان بین هاتینه دان ، و قسى باوهرى یی  
 ئیکا هند ژ وان چیکربوو ئەو مهزن د خو بگههن ، خودى د دهر حهقا وان دا  
 دبیژت : ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِیْنَ یُزُکُّوْنَ اَنْفُسَهُمْ - ئەى موحهمه د ما ته کارى وان  
 نه دیتی یه ئەوین مه دحین خو و بین کربارین خو دکهن ، فیجا ب سالوخه تین  
 پاك و پاقری یی و دویربوونا ژ خرابی یی وان سالوخ دهن ؟ ﴾ .

ومرؤفى عه قله کى ساخه م ههبت باش دزانت کو ئەو مرؤفى مه دحین خو  
 بکهت و مهزن د خو بگههت نه گهر خو یی راستگو ژى بت ، دى د چاقین  
 خه لکی دا بی بها بت ، فیجا پا هوین بو وان چ دبیژن بین کو ژ دره و مه دحین  
 خو دکهن ، وه کى جوهری یان ؟

ئەوین هه خودى ب راستی یا وان زاناره ، و بتنى خودى ماف ههیه  
 مه دحین وی بکهت یی وی بقیّت ژ بهنى بین خو ، ژ بهر کو ئەو راستی یا کارى  
 وان دزانت ، و ئەو تشته کى ژ خیرا کارى وان خو هندى وی داڤا ب بهر کى  
 خورمى ژى فه بت بو وان نایسته کیمکرن ﴿ بَلِ اَللّٰهُ یُرِکِّیْ مَنْ یَّشَاءُ وَلَا یُظَلِّمُوْنَ  
 فَتِیْلًا ﴿۱۱﴾ ﴾ .

و خودى بهرى پیغه مبهرى خو ددهته هندى کو ئەو ژ دره و وان یا مهزن  
 عه جیگر تى ببت ده مى دبیژت : ﴿ اَنْظُرْ کَیْفَ یَفْتَرُوْنَ عَلَیْ اَللّٰهِ اَلْکَذِبَ وَکَفٰی بِهٖ  
 اِنْمَا مُبِیِّنًا ﴿۱۲﴾ - تو ئەى موحهمه د ب مهنده هوشى فه بهرى خو بده کارى وان ،  
 چاوا ئەو دره و ل سهر ناڤى خودى دکهن ، و ئەو یی پاقره ژ ههر تشته کى  
 بابه تى وی نهبت ، و ئەف دره وه بهسه گونه هه کا مهزن بت و خرابی یا باوهرى یا  
 وان ناشکه را بکهت ﴿ . و دره وین وان ل سهر ناڤى خودى کرین نه ئیک و دو  
 بوون ، به لى یا ژ ههمی یی مه زنتر ئەو بوو وان دگوت : خودى مه نابه ته  
 جههنه مى چونکى ئەم خوشتفى بین وینه و ئەم شهعبى وی یی هلبژارتینه !

وهەر چه‌نده وان خو ب شه‌عبي خودی یی هلبژارتی ژى دناسی ، وپشك  
وبارهك ژ كيتابا خودی بو وان هاتبوو دان ، به‌لی د گهل هندى ژى شرك ب  
خودی دكر وپشته‌فانی یا موشرکان ژى دكر ، خودی دبیزت :

﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اٰتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُوْنَ بِالْحٰجِبَةِ وَالطُّغُوْتِ  
وَيَقُوْلُوْنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا هٰتُوْلًا ؕ اَهْدٰى مِّنَ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا سَبِيْلًا ﴿٥٦﴾ - نهى موحه‌مه‌د ما  
ته كارى وان جوهمی‌یان نه‌دیتی‌یه نه‌وین بارهك ژ زانینی بو وان هاتی‌یه دان  
باوهری‌یی ب ههر تشته‌کی ژبلی خودی په‌رستن بو دئیته‌ کرن ژ صه‌نهم  
وشه‌یتانین مرؤف وئه‌جنان دئینن ، ودبیزنه وان یین کافری ب خودی وپیغه‌مبه‌ری  
وی سلاف لی بن کری : نه‌ف کافرین هه‌ دراسترن ، ورپکا وان دورستره  
ژ یا وان یین باوهری‌ئینای ؟ ﴿٥٧﴾ .

وئه‌ف سالو‌خه‌ته‌ ژى ژ به‌ری وهره‌ ب وان فه‌ یی نویسیایه ، ودیرو‌کی ل‌سه‌ر  
وان نفیسیایه‌کانی چاوا وان پشته‌فانی یا کافرین رۆمانی دژى مه‌سیحی - سلاف  
لی بن - ودویکه‌فتی‌یین وی کر بوو ، وبه‌رگه‌ریان کر بوو دا پیغه‌مبه‌ری  
خودی عیسای ب ده‌ستین کافران بده‌نه کوشتن ، وده‌می پیغه‌مبه‌ری خودی یی  
دویمه‌یی ژى هاتی جوهمی‌یان نه‌ف پیسه‌کاری خو دوباره‌ کره‌فه وده‌ستین خو  
کرنه‌ د ده‌ستین کافرین عه‌ره‌بان دا دژى پیغه‌مبه‌ری ئیسلامی و دویکه‌فتی‌یین  
وی ، وحه‌تا نه‌فرؤ ژى جوهمی‌یان نه‌ف سالو‌خه‌ته‌ نه‌هیلایه‌ ده‌می مه‌سه‌له‌ دبته  
دورژمناتی یا ئیسلامی و موسلمانان لایى به‌رانبه‌ر کی بت کی نه‌بت جوهمی ده‌ستی  
خو دکنه‌ د ده‌ستان دا وه‌می هیژ وشیانین خو دئى‌خنه‌ د خزمه‌تی دا ، بو  
هندی دا چه‌په‌ری کوفری ب سه‌ر یی ئیمانی بکه‌فت ، و ژ به‌ر فی کارى وان  
خودی له‌عنه‌ت ل وان کر ، وئه‌وی خودی له‌عنه‌تی لی بکه‌ت وی چو پشته‌فان

نابن بهر هفانی بی ژ وی بکهن : ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ نَجِدَ لَهُ نَصِيرًا﴾ .

ونه بهس د مهسلا باوهری بی دا نهو بهخیلی بی دکهن وپشتهفانی یا بی باوهران دکهن ، بهلکی بهخیلی رهفتاره کی بهردهوامه ل نک وان ، ونه گهر خو وان - حاشا - پشکداری د ملکی خودی ژی دا کربا ژ قهلسی وچریکی وان فلسهک نه ددا خهلکی : ﴿أَمْ هُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَصِيرًا﴾ .  
- یان ئه ری وان بارهک د ملکی دا ههیه ؟ ونه گهر وان نهو ههبا ژی وان تشتهک ژی نه ددا ئیکی ، نه گهر خو هندی وی کونکی با نهوا د بهر کی خورمی ؟ .

ونه ب تنی هنده بهلکی کاری وان نهوه نهو ب ههمی هیزا خو دئیی دهمارا ئابوری یا ههمی مللهتان بمیژن ، دا بهری خهلکی ل دهستی وان بت و ب دویشه ل نکسی یا وان رازی بن ، ودهسه لاتداری یا وان ل سهر وان بهنقین کاری ب ربیای دکهن و ل دریزی یا جیهانی دبه لاف کاره کی نه بی قهشارتی به ل فی دهمی نه م تیدا دژین .

ودا بو مه دیار بت کو نهف بهخیلی یا وان ژ بهر وی حهسویدی بی به یا کو دلین وان تزی کری ، نایه تی گوت : ﴿أَمْ تَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكَ عَظِيمًا﴾ .  
﴿فَمِنْهُمْ مَّنْ ءَامَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ . - یان ئه ری نهو حهسویدی بی ب موحه مادی سلاف لی بن دهن سهرا قهنجی یا پیغه مبه رینی بی یا خودی دایی ، و ب هه فالین وی دهن سهرا کو خودی بهری وان دایه باوهری بی ، ودویکه فئنا پیغه مبه ری ، وهر د ئیخستی به دهستی وان ، فیجا نهو حز دکهن نهف قهنجی به ل نک وان نه مینت ؟ پانی مه - بهری نوکه - نهو کیتاب دابونه دوونده ها ئبراهیمی بین خودی بو وان ئیناینه خواری ونه و هجی یا نه نقیسی یا بو وان

هاتی ، و د گهل هندی ژی مه ملکه کی بهر فرهه دا وان . فیجا ژ فان بین بارهك  
 ژ زانینی بۆ هاتی یه دان هه یه یی باوه ری ب راستی یا پیغه مبه رینی یا موحه مده دی  
 سلاف لی بن ئینای و کار ب شریعه تی وی کری ، و ژ وان هه یه یی پشت دای  
 و د گازی یا وی نه هاتی ، و خه لك ژی ژ دو یکه فتنا وی داینه پاش . وئاگری  
 جه هنه می به سی هه وه یه - گه لی دره و پیکه هان - کو ئه و ب هه وه بیته  
 خو شکر ن ﴿ ۱ 》 .

مه عنا : حه سویدی یه به ری وان دایه فان کریته سالو خه تان ، و حه سویدی  
 ئیشه کا نه فسی یه ژ نه گه را ته فسی ره کا خه له ت بۆ کریاران په یدا دبت ، وئیکا هند  
 ژ خودانی خو چی دکه ت هزر بکه ت هدر قه نجی و نعمه ته کا هه بت دقیت ژ وی  
 نه بۆرت .

و به ری ئه خو قه گو هیژینه ته فسی را ئایه تا دو یماهی یی ژ فی پارچه یی مه دقیت  
 بیژین : فان ئایه تین بۆرین پینج سالو خه تین کریت بۆ جو هی یان ده سنی شانکر ن :

- ۱ - ئه و مه دحین خو دکه ن و مه زن د خو دگه هن .
  - ۲ - باوه ری یی ب طاغووتی دئین ، و طاغووت هدر تشته که یی په رستن بۆ  
 بیته کرن ژ بلی خودی .
  - ۳ - خو دده نه د گهل ریژین کافر و موشرکان و دژی موسلمان و خودان  
 باوه ران رادوه ستن .
  - ۴ - به خیلی یی ب وی نعمه تی دکه ن یا خودی د گهل وان کری .
  - ۵ - و حه سویدی یی ژی ب خه لکی دبه ن ژ بهر وی قه نجی یا خودی د گهل  
 وان کری .
- و ب هلكه فتنا به حسکرنا ژ جه هنه می د دو یماهی یا ئایه تا بۆری دا هه ردو  
 ئایه تین دو یماهی یی ژ فی پارچه یی دو دیمه ن ژ دیمه نین قیامه تی ل بهر چافین مه  
 دانان ، و گۆت :



﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴾ - هندی نئون یسن کافری ب وان نایدت ووهحی یا کیتابی و نیشان وهیجه تین ناشکهرای یسن خودی نیناینه خواری کری ، پاشی نهم دی وان کهینه د ناگره کی دا ، دا نهو تام بکه نه گهرما وی ، هدر جاره کا چهرمی وان هاته سوتن نهم چهرمه کی دی دی بو وان گوهورین ، دا عزاب و نیشا وان یا بهردهوام بت . هندی خودی یه یی زال بوویه تشتهک ل بهر ناسی نابت ، و د ریتفه برن وقه دهرا خو دا یی کارینه جه بوویه ﴿ .  
 وچونکی د لهشی مروقی دا چهرمه نهو نه ندامی ههست ب نیسی دکهت ژ بهر کو دویماهی یسن ده مارین لهشی تیدانه ، هدر جاره کا ندف چهرمه ب سوتنی هاته براژتن ووهریا چهرمه کی دی ب سهر لهشی وان دا دئیت دا نهو پتر تام بکه نه عه زابا سوتنی .

وبه رانبه ر فی دیمه نی رهش دیمه نه کی دی یی گهش هدییه : ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا هُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴾ - ونه وین دلین وان ب باوهری یا ب خودی وییغه مبه رینی یا موحه ممدی سلاف لی بن تهنا بووین ، و ل سهر گوهداری یی خو راست کری ، نهم دی وان کهینه د وان بهحه شتان دا یسن روویار د بن دا دچن ، ههروهه ر دی خوشی یی تیدا بهن وچو جار ان ژئی ده رناکهفن ، ونه و ژنین خودی ژ همی پیساتی یان پاقر کرین بو وان تیدا هه نه ، ونهم د بهحه شتی دا دی وان دهینه بن سیبه ره کا هوین و بهر به لاف ﴿ .

## شہرتی باوہری یا دورست

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴾ ﴿١٥﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۗ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿١٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ ۗ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أُنزِلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُتَنَفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿١٨﴾ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۗ ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّ أَرْدَنَّا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿١٩﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٢٠﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿٢١﴾ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ اخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ ۗ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَنبِيْهُنَّ ﴿٢٣﴾ وَإِذَا لَا تَأْتِيَنَّهُمْ مِنَ لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٤﴾ وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢٥﴾ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ

وَالرُّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ  
وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٧٠﴾ ذَلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ  
عَلِيمًا ﴿٧١﴾ .

قورئان ئەو كىتابە يا خودى ھنارتى دا وى ئوممەتى پى دورست بکەت يا سەر كىشى يا مروفىنى پى دكەت و بەرى خەلكى رى بەرزە ددەتە خودى ، ئەو ئوممەت دبتە باشترین ئوممەت بۆ مروفان ھاتى يە دەرىئان - وەكى قورئان ب خو دىبىژ - ژ بەر وى باوەرى يا وى ب خودى ھەى ، ووى خىر خواستنا ل نك وى بۆ مروفىنى پى ھەى .. وئەف ( دەرىئانە ) يا كول بەر چاقى خودى و ل سەر دەستى وى چىبووى غەرىبترین دەرىئان بوو د دىرۇكا مروفى دا پەيدا بووى ، چونكى جارا ئىكانە بوو ئوممەتەكى ھەبوونا خو ژ بەر پەرىن كىتابەكى وەرگرتى ! و ل وى دەمى قورئانى ب دەستىن پىغەمبەرى - سلاف لى بن - و ل سەر ملین جىلى ئىكى پى قى ئوممەتى ، جىلى صەحابى يان ، ئەف ئوممەتە دورستكرى و بۆ مروفىنى پى دەرىخستى ، و ھەتا قورئان بشىت دەستى قى ئوممەتى بگرت و ژ كەند و كۆرىن جاھلىيەتى دەرىخت و بەر ب بلندى يا ئىسلامى قە بەت ، و ھەتا ئەو بشىت قى ئوممەتى ل راستى يا چەپەرى جاھلىيەتى ھشىار بکەت دا بەردەوام ھەبوونا خو بياربىژ ، قورئانى كار كر قى ئوممەتى بکەتە خودان دىتن و بەرىخودانە كا دورست ب رىكا ئاشكەرا كرنا شەرتىن باوەرى پى و توخوبىن ئىسلامى ، و گریدانا ھەمى كەسىن ئوممەتى ب قى دىتن و بەرىخودانى قە ، و د قى پارچە پى دا ژ سوورەتى ( ژ ئايەتا ۵۸ ھەتا ئايەتا ۷۰ ) پشتى كو د ئايەتا ئىكى دا خودا پى مەزن بۆ مە بەحسى مەسەلا ئىمانەتى و ھوكم كرنا ب دادى پى كرى د چەند ئايەتە كان دا بۆ مە بەحسى باوەرى پى و شەرتىن باوەرى يا تام كر .

د نایه تا ئیکی دا ژ فی پارچه یی کو دپته نایه تا ( ۵۸ ) ی ژ سووره تا ( النساء ) خودایی مهزن گازی یه کی ناراسته ی موسلمانان همه یان دکه ت ، و ب تایه تی وان که سین حو کم د دهستی دا ، و کاروبارین خه لکی ب ریقه دپنه ، و ژ بدر فی تایه تی یی زانایه کی وه کی ( شیخ الإسلام ابن تیمیه ) نافی فی نایه تی دکه ته ( آیه الأمرء - نایه تا میران ) ، د فی نایه تی دا خودایی مهزن دبیرت :

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴾ - هندی خودی یه فهرمانی ل هه وه دکه ت کو هوبن وان ئیماننه تان بین د دهست هه وه دا بگه هیننه خودانان ، فیجا ته خسیری یی تیدا نه کهن ، ونه و فهرمانی ل هه وه دکه ت کو هوبن ب دادی یی حو کمی د ناقبه را مرو فان دا بکهن ، ونه و چ باش شیره ته خودی ل هه وه دکه ت و بهری هه وه دده تی . هندی خودی یه گوهدیری گوتین هه وه بوویه ، و ب کریارین هه وه یی ناگه هدار بوویه ، و وان دبیرت .

ب فی حو کمی قورنایی دقیت جفاکا موسلمانان بکته جفاکه کا هه فگر تی و خودان هیزه کا مو کم ، دا بشیت هه بوونا خو پپاریزت و سهروه ری یا مرو فینی یی بکته ، و هه ژ بدر فی چهندی خودی نه و دایه .

نه ی جفاکا موسلمانان .. گه لی کاربدهستان : د مه سه لا ئیماننه تان دا دده سپاک ونه مین بن ، و حو کمی ب دادی یی د ناقبه را ( مرو فان ) دا بکهن ، ل دو یف وی مهنه جی یی خودی بو هه وه دانای .

وده می قورنای به حسی ئیماننه تان دکه ت مه خسه د یی نه و ئیماننه ت ب تنی نینه یی ل سه ر هزرا مه دهمی مرو فکه تشته کی ددانته نک ئیکی دا حه تا دهمه کی بو پپاریزت ، هه ر چهنده نه فه پشکه کا مه زنه ژ ئیماننه تی .. ئیماننه تی ژ هه می یی مه زنتر نه و ئیماننه ته یی خودی د ( فطره تا ) مرو فی دا دانای ، ئیماننه تی باوه ری یا ب خودی و ه لگرتنا نامه یا وی نامه یا هی دایه تی و کار کرنا ب شریعه تی وی ، نه و ا

خودایى مهزن د نایه تا ( ۷۲ ) یدا ژ سووره تا ( الأحزاب ) ئیشاره ت دایى ده مى گوتى : ﴿ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا آلُ نَسْنُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴾ - هندی نه مین نهو ئیمانته تى کو مه ئیخستى به د ستویى مروئین موکه لله ف دا ژ نه مر ونه هی یان مه بو عه سمان وعهد و جیایان پیشکیش کر ، به لى نهو ل بهر نه هاتن وی هلگرن ، نهو ترسان ب دورستى ژ دهر حه قى دهر نه که فن ، ومروئى نهو هلگرت و د سهر لاوازی یا خو را پیگیری بی کر ، هندی نه وه نهو بو خو گه له کى زوردار ونه زان بوو .

و پشتمى فى ئیمانته تى مهزن ژ نوی ئیمانته د بته گه له ک پشک و طا :

ئیمانته تى گه هاندنا دینى و ئاشکه را کرنا ئابسه تین خودى نهو ل سهر ملین پیغه مبه ر و دویکه فتنی بین وان ژ زانایان هاتى به دانان ، و ئیمانته تى پاراستنا ملله تى بو مه زن و کاربده ستان هاتى به هلیسارتن ، و ئیمانته تى په روه رده کرنا عه یالى نهوا د ستویى ده یبابان دا هاتى به دانان ، و ئیمانته تى مروئفه ک ل نک مروئفه کى بدانت چ گوتنه ک بت بو وی گوت بت ، یان تشته ک بت ل نک دانابت ، یان شاهدى به کا وی بت ل نک وی .

وگافا ته دیت مروئفه کى خو ب باوه رى بی ئیناده ر باوه ر ژى نه که حه تا به رى خو بده یى کانى ئیمانته تى دپاریزت یان نه ، هه قالى پیغه مبه رى بی نیزیک ( حوده یفه ) نهو ل دبیژنى : ( صاحب سر رسول الله ) ژ بهر کو پیغه مبه رى - سلاف لى بن - منافق ب ناف و نیشان بو وی ئاشکه را کر بوون د گوتنه کا خو دا (۱) دبیژت : « پیغه مبه رى - سلاف لى بن - دو حه دیس بو مه گوت بوون ، من ئیک ژ وان دیت و نه زى ل هیفى یا یا دووى ، وی بو مه گوت بوو کو

(۱) یا ئیمام نه محمد ژى فه دگو هیزت .

ئیمانەت د نیفا دلین زهلامان دا هاته خوار پاشی قورئان هاته خواری ، قیجا ئەو ژ قورئانی فیربوون ، و ژ سوننهتی فیربوون ، پاشی وی بو مه بهحسی را کرنا ئیمانەتی کر و گۆت : زهلام دی نقت وئیمانەت ژ دلی وی دی ئیتە ستاندن و ب تنی شوینا وی وهکی نیشانا ل دهستی دی لی مینت ، وهکی پەله کا تو ل سەر یی خو وەر گپری دی بینی یا پفه وئەو ب خو چو تیدا نینه ، قیجا خەلک دی کرین و فرۆتی کەن نیزیکه ئیکی ئەمین تو د ناڤ دا نەبینی ، حەتا دی ئیتە گۆتن : د ناڤ فلان بنەمالی دا زهلامه کی ئەمین هەیه ، قیجا د دەر حەقا زهلامی دا دی ئیتە گۆتن : چەند یی ب هیزه ، چەند یی جامیژه ، چەند یی ب عاقله ، و هندی دند که کی باوهری د دلی دا نینه .

مه‌عنا : نەمانا ئیمانەتی ل نک مرۆفی نیشانا نەمانا باوهری یی یه د دلی دا ، و د گەل فەرمانا ب پاراستن و گەهاندا ئیمانەتی خودی فەرمان ب دادی یا د حوکمی دا ژی ل خودان باوهران کر و گۆت : ﴿ وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ﴾ و تشستی بەرچاڤ د نایه تی دا ئەو خودی دەمی فەرمانی ب دادی یی ل موسلمانان دکەت ، نابیتتی : د ناڤهرا خو دا دادی یی بکەن ، بەلکی دبیژت : د ناڤهرا مرۆقان دا ، هەمی مرۆقان ، دادی یی بکەن ، چونکی دادی یه مرۆفی ل بەر خەلکی شرین دکەت ، چونکی ب دادی یی هەر کەسه کی حەقی وی ب دورستی دگهتی ..

و موسلمانین ئیکی ئەڤ سالۆخهته ب دورستی ل نک خو پەیدا کربوو ، لەو دەمی وان وهلاتهک فەدکر ، بەری ئەو وهلاتی ب هیژی فەکەن وان دلین خەلکی ب دادی یا خو فەدکر ، ودا مه‌عنا فی گۆتنا مه بو ههوه باش ناشکەرا بست گوهداری یا فی سەرھاتی یا کورت بکەن :

کئیبین دیرۆکا ئیسلامی دبیژن : ل سەر دەمی خەلیفی عادل عومەری کورپی عەبدلعەزیزی لەشکەری موسلمانان باژیری سەمەر قەندی فەکر ، ئینا خەلکی

سه‌مه‌رقه‌ندی کاغزه‌ك بۆ خه‌لیفه‌ی هنارت تیندا گازنده ژ له‌شکه‌ری ئیسلامی کر وگوتن : یا ئەم دزانین دینی هه‌وه‌ فه‌رمانی ل هه‌وه‌ دکه‌ت کو له‌شکه‌ری هه‌وه‌ نه‌چته‌ د باژیره‌کی دا حداتا ئیک ژ سی‌یان نه‌که‌ت : داخوای ژ خه‌لکی باژیری بکه‌ت کو بیته‌ د ئیسلامی دا ، یان زی‌ه‌سه‌ری بی‌بدهن ، یان شه‌ری بکه‌ن ، به‌لی له‌شکه‌ری هه‌وه‌ بی‌قان هه‌ر سی‌یان هاته‌ د باژیری مه‌ دا . گا‌فا کاغزه‌ گه‌هشتی‌یه‌ عومه‌ری وی کاغزه‌ك بۆ قازی بی‌موسلمانان ل وی جهی هنارت وگوتی : فه‌کولینی ل دویف فی‌مه‌سه‌لی بکه‌ ، وه‌گه‌ر گوتنا قان مرۆفان یا دورست بت ، بلا له‌شکه‌ری موسلمانان ژ سه‌مه‌رقه‌ندی هه‌می‌بی ده‌ر که‌فت ، پاشی وی بکه‌ن یا دینی مه‌ فه‌رمان بی‌ل مه‌ کری ، وه‌سا چی‌وو له‌شکه‌ر ژ باژیری ده‌ر که‌فت ، وپشتی دان وستاندن ل سه‌ر قان هه‌ر سی مه‌سه‌لان د ناقه‌ه‌را خه‌لکی باژیری وله‌شکه‌ری موسلمانان دا هاتی‌یه‌ کرن ، خه‌لکی سه‌مه‌رقه‌ندی ، ژ به‌ر فی‌عه‌داله‌تا ژ موسلمانان دیتی ، ئیسلام هلی‌ژرات و ب دلی خو‌ موسلمان بوو ، ئینا له‌شکه‌ری ئیسلامی ژ نوی چوو د باژیری دا !! ئەری له‌شکه‌ره‌کی ب فی‌ره‌نگی د دیروکی هه‌می‌بی دا هه‌وه‌ دیتی‌یه‌ ؟

د شریعه‌تی ئیسلامی دا کاری حاکم وکاربه‌هستی ئه‌وه‌ ئیمانته‌تی بیاریزت وعه‌داله‌تی ب جه‌ بینت : ﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ﴾ ( النحل : ۹۰ ) ، وکاری ملله‌تی ئه‌وه‌ - ئەگه‌ر مه‌زنین وان ئەه‌ف چه‌نده‌ کر - گوهداری‌یا وان بکه‌ن و ژ بن ئەم‌ری وان ده‌ر نه‌که‌فن ، چونکی گوهداری‌یا وان ژ گوهداری‌یا خودی وپیغه‌مبه‌ری‌یه‌ ، خودایی مه‌زن فه‌رمانی ل موسلمانان دکه‌ت و دی‌ژت :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهٗ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۝ ﴾ - ئەی گه‌لی خودان باوه‌ران ، د به‌رسقا فه‌رمانین خودی وه‌رن وبی

ئەمرىيا وى نەكەن ، و د بەرسقا پيغەمبەرى سلاڧ لى بن وەرن و گوهدارىيا  
 وى حەقىيى بکەن يا ئەو پى ھاتى ، و گوهدارىيا مەزن و کاربەستين خو بکەن  
 بەلى نە د بى ئەمرىيا خودى دا ، و ئەگەر ھوين د ناقبەرا خو دا ل سەر  
 تىشتەكى ب ھەڧرکى چوون ، ھوين حوکمى وى تىشتى بو کيتابا خودى وسوننەتا  
 پيغەمبەرى وى موھەمدى سلاڧ لى بن بزڧرينن ، ئەگەر ھەوہ ب دورستى  
 باوہرى ب خودى ورۆژا حسيبى ھەبت . ئەڧ زڧراندنا بو کيتاب وسوننەتى بو  
 ھەوہ ژ ھەڧرکى پى وژيکڧەبوونى چيترە ، ودويمايىيا وى باشتەرە ﴿ .

و ئەڧە ژى پىشکەكە ژ وى عەدالەتى يا ئيسلامى فەرمان پى كرى : گەلى  
 خودان باوہران ، ئەگەر راستە ھەوہ باوہرى ب خودى و دىنى وى ھەديه ، ھوين  
 گوهدارىيا خودى بکەن ، و گوهدارىيا خودى ئەوہ ھوين كارى ب وى كيتابى  
 بکەن يا وى بو ھەوہ ھنارتى ، و گوهدارىيا پيغەمبەرى ژى - سلاڧ لى بن -  
 بکەن ، و گوهدارىيا وى ئەوہ ھوين دويکەڧتتا سوننەتا وى بکەن ، و گوهدارىيا  
 وان كەسان ژى بکەن يىن خودى كارى ھەوہ ئىخستىيە دەستى ، بەلى  
 ب وى شەرتى ھندى ئەوہ فەرمانى ب وى ل ھەوہ بکەن يا خودى گۆتى ،  
 و د بى ئەمرىيا خودى دا گوهدارىيا چو كەسان نائيتە كرن .

ويشتى ڧى فەرمانى ئايەتى ب رەنگەكى زىدە ئاشكەرا ئەم ل ھندى  
 ئاگەھدار كرىن كو نيشانا باوہرىيا دورست ئەوہ مرۆڧ د ھەر تىشتەكى دا - بلا  
 چەندى بچويك ژى بت - ل حوکمى خودى وى پيغەمبەرى - سلاڧ لى بن -  
 بزڧرت ، ب كاربينت وى رازى بىت ژى ، مەعنا : ئەگەر تە كەسەك دىت گۆتە  
 تە : ئەز مرۆڧەكى خودان باوہرم ، پاشى ئەو بو كيتابا خودى وسوننەتا  
 پيغەمبەرى - سلاڧ لى بن - ھاتە داخواز كرن دا حوکمى پى بکەت ، و ئەو  
 د گازى پى نەھات وى رازى نەبوو ، تو بزانه وى چو باوہرى نينە و ئەو د گۆتسا



خو دا بی راستگو نینه ، ونه گهر دهلیه کی دی ل سهر فی چهندی دقیت ، بهری خو بده نایه تا د دویف دا :

﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يَزْعُمُوْنَ اَنْهُمْ ءَامَنُوْا بِمَا اُنزِلَ اِلَيْكَ وَمَا اُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُوْنَ اَنْ يَّتَحَاكَمُوْا اِلَى الطَّاغُوْتِ وَقَدْ اُمِرُوْا اَنْ يَّكْفُرُوْا بِهٖ وَيُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلٰلًا بَعِيْدًا ﴿٢٥٦﴾ - نهی موحدهد ما ته کاری وان منافقان نه زانی به نهوین ژ دره و دبیزن وان باوهری ب وی ئینایه یا بو ته هاتی به خواری ، کو قورئانه ، و ب وی ژی یا بهری ته بو پیغه مبهران هاتی به خواری ، ووان د حه لکرنا هه فرکی یان دا دقیت حوکمی خو ببه نه نک وی شریعتی به تالی بی خودی نه دانای ، ونه بو ب خو فرمان یال وان هاتی به کرن کو نهو باوهری بی ب وی نه ئینن ؟ وشهیتانی دقیت وان ژ ریکا حهق دویر بکته ، دویراتی به کا دویر ﴿ .

نهفه دهلیله کی دی به ل سهر هندی کو باوهری یا راست ژ خودانی دخوازت نهو ل دویف شریعتی خودی بچت ، و د همی کاران دا حوکمی پی بکته ، هه وه سا نهفه دهلیله کی دی به کو باوهری یا ب خودی کو فرا ب طاغوتی ژ مروقی دخوازت ، وهه چی بی کوفری ب حوکمی طاغوتی نه کته نهو وی باوهری ب خودی نه ئینایه ، و طاغوت ههه ژبلی خودی په رستن بو دئیه کرن ، خودایی مهزن د نایه تا ( ٢٥٦ ) یدا ژ سووره تا ( البقرة ) دبیزت : ﴿ فَمَنْ يَّكْفُرْ بِالطَّاغُوْتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى - فِجَا هه چی بی کافری بی ب وان هه می تشتان بکته بین ژبلی خودی په رستن بو دئیه کرن و باوهری بی ب خودی بینت ، نهو ل سهر ریکا باشتر موکم وسه رراست بوو ، ووی خو ب وهیسی نه ئیه برین فه ژ دینی گرت ﴿ .

وحالی منافقان ل هه می جه وهه می ده مان نهوه ده می فرمان لی دئیه کرن کو نهو حوکمی خو ببه نه نک خودی و پیغه مبهری وی ، و ب و کمی وان رازی

بسن ، نهو دی خوؤ دفن بلند کهن و پشت دهنه قسی گازی بی ، وه کی خودی گوتی :

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُتَنَفِقِينَ يَصُدُونَ عَنكَ صُدُوكًا ﴾ - ونه گهر شیرهت ل نه فان هاته کرن ، وبؤ وان هاته گوتن :  
وهرنه وی یا خودی ئینایه خواری ، ووی یا موحه مدهد پیغه مبهری سلاف لی بن گوتی ، تو دی وان بین ب سهر فه باوهری ئینای و د دل دا دکافر بینی پشتا خوؤ دی دهنه ته وروی بی خوؤ وهردگیرن ﴿ ووه کی نهم دبینن نهف نایه ته راستی یا حالی منافقان ل بهر چاقین مه ددانن ، ونهینی یا وان دهلیفرت ، وناقی وان بی دورست بؤ مه فه دگیرت .. منافق مرؤفه کی دوروی به ، وه کی کونا خه زال مشکی یا دو دهره ، ژ فی دهری ههری دی ژ دهری دی دهر که هفت ، ب دهقی دبیژت : من باوهری ب خودی و پیغه مبهری وی هه به ، ونهزی رازیمه ئیسلاما پیروز دینی من بت ، گافا شریعه ته کی وی هه بوو بیژت : وهره ب حوکمی خودی و پیغه مبهری وی بکه ، روی بی خوؤ بی دی دی نیشا ته دهنه ، وراستی یا دلی خوؤ دی بؤ ته هلیفرت :

- حوکمی خودی ! حوکمی پیغه مبهری ! نه فه ژیا نا منه ونهزی ب که یفا خوؤ مه !!

ودی بینی وی حوکمی طاغووتی بی خوؤ شتره ، وگافا بؤ به حسی دینی وئیمانی ، ب نه زمانی خوؤ بی حلی وروی بی خوؤ بی قائیم دی بیژت : نهم که سی ژ خوؤ موسلمانتر نابینن ، ونهم قه بویل ناکهین کهس ( موزایه داتان ) ل سهر مه بکهت !

پاشی نایدت روی به کی ژ روی بین نفاقا فان رهنگه مرؤفان بؤ مه ناشکه را دکهت دهمی ژ بهر که دا وان یا خراب ئاتافه ک ب سهری دئیت ، ودکه فنه له پسین خوؤ فیجا ب دو روی بین رهش فه دئینه نک پیغه مبهری - سلاف لی بن -

ول نك موسلمانان پشتي وی ، دا هندهك هیجه تین سست وخاف بؤ خو بگرن ،  
 وبه ری نهو فان هیجه تان بؤ خو بگرن ، وبه ری نه م باوه رژی بکهین ، قورئان یا  
 دلی وان بؤ مه ناشکهر ا دکهت ودیژت :

﴿ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ مَخْلُفُونَ بِاللَّهِ إِنَّ أَرْدَنَّا  
 إِلَّا إِحْسَنًا وَتَوْفِيقًا ﴾ ﴿١٧﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ  
 وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿١٨﴾ - فیجا حالی وان منافقان دی بی چاوا بت ،  
 نه گهر ژ بهر وی کاری وان ب دهستین خو کری ئاتافهك ب سه ری وان هات ،  
 پاشی نهو هاتنه نك ته - نهی موحه مدهد - داخوازا لیویرینی کر ، و ب سویندان  
 را چوون کو وان ب وان کریارین خو ب تنی قهنجی ویکئینانا د ناقبهرا  
 ههفرکان دا قیایه ؟ نهو نهون بین خودی راستی یا وی نفاقا د دلین وان دا هدی  
 دزانت ، فیجا تو ژ وان بگهره ، ووان ژ خرابی یا کاری نهو ل سهر دچن  
 بترسینه ، وتو گوئنه کا کارتیکهر د وان ب خو دا بیژی ﴿ ۱۸ ﴾ .

عهده تی مروقی منافقه نه گهر جاره کی منافقی یا وی ل بهر خه لکی ناشکهر ا  
 بوو ، وموسلمان ب راستی یا وی حهسیان ، یان ژی شریعه تی جاهلییه تی بی وی  
 بؤ خو هلبژارتی وحوکمی خو بری به نك غه درهك لی کر ، نهو ب ههوارکی فه  
 دی قهستا پیغه مبهری وموسلمانان کهت وعوزران قهخوازت و ب سویندان را  
 چت کو دلی وی بی صافی به وئیه تا وی یا باشه ، وخودی دزانت دلی وی بی  
 تژی کهر ب وکینه دژی ئیسلامی وموسلمانان ، بهلی پا مه صلحه ت دخوازت  
 نهو پیچه کی حلیسکاتی بی بؤ موسلمانان بکهت ، دا مفایه کی بگه هیتته خو یان  
 زیانه کی ژ خو دویر بکهت ، بهر انبه ر فی ههلو یستی وان قورئان فهرمانی  
 ل پیغه مبهری دکهت ، ول مه موسلمانان ژی د رپکا وی را ، کو سی پیگافان  
 بهافین :

نیک : ﴿ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ ﴾ یه عنی : گاڤا نیک ژ وان هیجته ته کا هوسا بو خو گرت تو پشت بدی ، و نافع جافین خو لی فه نه که ، دا نه و بزانت کو تو وی دناسی .

دو : ﴿ وَعِظْهُمْ ﴾ وی شیرت بکه ، و ناختنا خیری بو بیژه ، و بیرا وی ل دویماهی یا خراب یا نفاق بینه فه ، دا نه و نه زانی بو خو نه که ته هیجته .

سی : ﴿ وَقُلْ هُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴾ و گوتسا کاری د منافقی دکته نه وه یا دژواری و گد ف د گهل دا بت ، نه گهر نه عه قلی وی نائینه سهری . به لی د گهل فی هه می نایه تی ژ پیغه مبه ری - سلاف لی بن - نه خواست نه و شهر ی منافقان بکه ت ، یان ژ ی وان ژ جفاکی دهر بیخت ، هندی نفاقا وان یا فه شارتی بت ، و دقتی ژ بیر نه که یین کو هه بوونا دیاردا نفاق ی د جفاکی دا نیشانا هیژداری یا نیسلامی به .

﴿ أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴾ .

خودی دبیژت : مه پیغه مبه ره ک ژ پیغه مبه ری ن خو نه هنارتی به ، نه گهر بو هند ی نه بت دا ب فه رمانا خودی گوهداری یا وی بیته کرن . مه عنا : نه ب فه رمانا خودی بت گوهداری یا که سی نائینه کرن ، نه گهر خو نه و که س پیغه مبه ره ک ژ پیغه مبه ری ن خودی ژ ی بت ، و خودی پیغه مبه ری ن خو بو هند ی نه هنارتینه دا نه و ب تنی شیره تان ل خه لکی بکه ن ورپکا باش نیشا بده ن ، و وه کی دی خو بده نه لایه کی و مایی خو د ژ ینا وان نه که ن ، نه ! خودی نه و هنارتینه دا خه لک گوهداری یا وان بکه ن و کاری ب شریعه تی وان بکه ن ، و وان بو خو بکه نه ریبه ر .

و دا منافق هزر نه كهت رې ل بهر وی یا هاتی په گرتن ، وئیدی نهو نه شیت بته كهسه كې چاك د جفاكا ئیسلامی دا خودی گوته پیغمبره ری خو - سلاف لی بن - : نهوین ب كرنا گوننهان زورداری ل خو كری نه گهر د ژینا خو دا هاتبانه نك ته ، وتوبه كریا ، وداخواز ژ خودی كریا كو گوننهان بو وان ژی بیهت ، وته داخوازا ژیرنا گوننهان بو وان كریا ، نهو دا بینن خودی پرتوبه وهرگری دلسوفانكاره ، ل وی كهسی دپورت یی ژ دل توبه بكهت ، ورهحمی پی دبهت .

وجاره كا دی نایهت ل بابه تی سهره کی زفری فه : نیشانا باوهری یا دورست ، دا بو مه ناشكهره بكهت كو ئیسلام نه ب تنی گوتنا دهقی په ، وباوهری نه خوزی په كه مرؤف راهیلت ، ئیسلام گوتن و كریاره ، وباوهری قه بسویلكرن و ب كارئینانا حوكمی خودی په ، نایه تی گوت :

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ - نهی موحهمد سویند ب خودایى ته نهو ب دورستی باوهری یی نائین ههتا نهو د ژینا ته دا ته د وی تشتی دا یی ههفر کی سهره د ناقهرا وان دا پهیدا دبت نه كهنه فهماندار (حه كه م ) ، وسوننه تا ته پشتی مرنا ته نه كهنه حه كه م ، پاشی د دهر حهقا وی دا یا ته فهرمان پی دای نهو چو دلته نگی په کی ل نك خو نه بینن ، و د گهل هندى ژى نهو ب دورستی خو ب دهست فه بهر دهن .

وئاشكهرایه نهف نایهته باوهری یا تمام دكهته سی دهره جه :

۱ - ﴿حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ .

۲ - ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ .

۳ - ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ .

نیمامی غزالی دەمی بەحسی وان قویناغان دکەت یین مرۆف تی دبۆرت حەتا دگەهتە بلندی بی ، دیژت : سی قویناغ هەنە مرۆف بی بلند دبت : صەبر ، و ژ وی بلندتر : رازیبون ، و ژ وی بلندتر : فیانا هەر تشتەکی ژ نك خودی بی .

وهەر وهکی وی ئەف هەر سی قویناغە ژ فی نایەتی وەرگرتینە ، چونکی پەپوهندی یا مرۆفی د گەل شریعتی - وهکی نایەتا بۆری ئاشکەرا دکەت - سی دەرهجەنە :

یا ئیکی : مرۆف هەر ژ سەری خوۆ ب ئەمری خودی فە گرتەدەت ، وپیگیری بی ب وی بکەت یا خودی فەرمان پی کری ، وئەفی چەندی صەبرەکا مەزن پی دقیت ، چونکی کاری نەفس وشەیتانی هەردەم ئەوه پیگیری یا ب ئەحکامین شریعتی ل بەر مرۆفی گران دکەت .. وئەف دەرهجە ب تنی باوهری یا مرۆفی تمام ناکەت ، چونکی منافق ژ دەمی مەجبور دبت پیگیری بی ب شریعتی دکەت .

دەرهجا دووی : کو مرۆف ب حوکمی خودی رازی بیت ، وپی دا رحەت بیت ، وخۆ تەنگاڤ نەبیت ژ وی تشتی خودی حوکم پی کری ، چونکی خونەرازیکرنا ل سەر حوکمی خودی مرۆفی کافر دکەت ئەگەر خوۆ ئەو کاری ب وی حوکمی ژ بکەت .

دەرهجا سی بی : خوۆ دەستفە بەردانە ، یان (تەسلیمبوونە) وهکی قورئانی ناف لی دانای ، وخۆ تەسلیمکرن بۆ ئەمری خودی هنگی دئیت ئەگەر مرۆفی وەسا حەز ژ ئەمری خودی کر کو کەیفخوۆشی یا خوۆ تیدا ببینت .. وئەفە بلندترین دەرهجا باوهری بی یە ، تە دیتی یە جارەکی تشتەک ل بەر تە بی نەخۆش بت وتە نەقیت ، پاشی تو بزانی خوۆشتفی یەکی تە حەز ژ وی تشتی دکەت فیجا دلێ تە د گافی دا دەر حەقا وی دا بیئە گوهارتن وئەو تشتی

به‌ری بیته کیّ ل بهر ته بیّ نه‌خووش ل نک ته بیته خووشتیترین تشت ؟ نه‌ها فیانا  
ژ دل ویا دورست نه‌وه .. گوھی خوّ بده فیّ نایه‌تیّ :

﴿ وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ أَخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ  
مِّنْهُمْ ﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَنبِيْهُنَّ ﴿٦٦﴾ وَإِذًا لَّآتَيْنَهُمْ مِّن  
لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾ وَلَهَدَيْنَهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾ - ونه‌گهر مه‌ل سه‌ر وان  
واجب کربا کو هنده‌ک ژ وان هنده‌کان بکوژن ، یان نه‌و ژ واریّ خوّ دهر‌که‌فن ،  
هژماره‌کا کیّم ژ وان تیّ نه‌با که‌سیّ نه‌و نه‌دکر ، ونه‌گهر وان ب ویّ کربا یا  
شیره‌ت بیّ ل وان دئیته‌کرن نه‌و دا بوّ وان ب مفاتر بت ، ودا باوهری‌یا وان پیّ  
ب هیتر لسیّ نیّت ، ونه‌م ل دنیا بیّ وئاخه‌تیّ خیریّ ژ نک خوّ دا ده‌بسه وان ،  
ودا به‌ریّ وان ده‌بسه ریّکا خودیّ ﴿ .

نه‌فه ئیشاره‌ته‌که بوّ وان منافیّ ب حوکمیّ طاغووتی رازی دبن وپشت  
دده‌نه حوکمیّ خودیّ ، نه‌فین هه‌ باوهری‌یا وان یا ژ دره‌وه ، وشرینی‌یا باوهری‌بیّ  
وان سه‌ح نه‌کری‌یه ، له‌و نه‌مریّ خودیّ نه‌گهر ل دلیّ وان نه‌هات ل به‌ر وان  
گه‌له‌ک بیّ گرانه ، نه‌وه‌کی وان مرؤفین باوهری‌یه‌کا دورست هه‌ی ، ئیک ژ وان  
نه‌گهر گوهل نه‌مریّ خودیّ بوو ب دله‌کیّ خووش ویّ فه‌رمانیّ وهر‌دگرت و  
ب جه‌دنیّت ، و د فیّ نایه‌تیّ دا خودیّ دو نمونسه‌ل سه‌ر نه‌مریّ بوّ مرؤفی  
نه‌خووش نینان : کوشتنه‌نه‌فسیّ ، وده‌ر‌که‌فتنا ژ وه‌لاتی .. وه‌زر بکه‌ن فیانا  
وه‌لاتی وحه‌ژیکرنا جه‌وواران چه‌نده‌ه‌تا خودیّ دهر‌که‌فتنا ژ وه‌لاتی بیته‌ریّزا  
خوّ کوشتنیّ .

وبه‌ری نه‌ف پارچه‌یه ژ سووره‌تیّ ب دویمای بیّ خودایی مه‌زن بهایی وی  
که‌سی بوّ مه‌ناشکه‌را دکه‌ت نه‌وی باوهری‌یا وی یا دورست به‌ریّ وی دده‌ته  
گوهداری‌یا فه‌رمانا خودیّ ، ودبیژت :

﴿ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ  
وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴾ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ  
وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٦٧﴾ - وههچی بی گوهداری یا فهرانین خودی وریکا پیغهمبهری  
وی موهمهدی سلاف لی بن بکته نهو نهون بین خودی بهایی وان مهزن  
کری ، فیجا نهو دی ههقالینی یا وان کهن بین خودی قهنجی ب بهحهشتی دگهل  
کری ژ پیغهمبهر وراستگۆیان نهوین ب دورستی باوهری ئینای وشههیدین  
د ریکا خودی دا وچاکین خودان باوهران ، ونهو چ باش ههقالن وان د بهحهشتی  
دا ههین . نهو دانا هه یا گهلهک ژ خودی ب تنییه ، وخودی بهسه ب حالی  
بهنیین خودی پرزانا بت ، و ب حالی وی بی هیژای دانهکا مدزن بت ژ بهر  
وان کریارین وی بین چاک ﴿ .

نهوی گوهداری یا فهرانا خودی بکته ، و ب حوکمی وی رازی بیت ،  
یهعنی : نهوی باوهری یا وی ب خودی وی پیغهمبهری وی باوهری یهکا دورست  
بت ، د دنیایی دا خودی وی ل سهر ریکا دورست دی موکم کته ،  
ول ناخرهتی خیرهکا مهزن دی دهتی ، وههقالین وی - د بهحهشتی دا - چار  
رهنگین مروّفانه باشترین مروّفن خودی داین : پیغهمبهر ، وراستگۆ ، وشههید ،  
وچاک .. خودی ب رهها خود مه بدهته د گهل وان .



## جيهادا د ريكا خودى دا

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جَمِيعًا ﴾<sup>(٧١)</sup>  
 وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ  
 مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ  
 مَوَدَّةٌ يَلْبِسَنِي كُنتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾ \* فَلْيَقْتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ  
 يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۗ وَمَنْ يُقْتَلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ  
 فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالمُسْتَضْعَفِينَ  
 مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ  
 الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾  
 الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ  
 فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ  
 لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَآلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ  
 مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۗ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا  
 الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَّعْتُ الدُّنْيَا قَلِيلًا ۗ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ  
 اتَّقَىٰ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾ أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ  
 مُّشِيدَةٍ ۗ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ  
 يَقُولُوا هَذِهِ مِّنْ عِنْدِكَ ۗ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ

يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٠﴾ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۗ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ ۗ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا ۖ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧١﴾ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۗ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٧٢﴾ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَأُوا مِنَ عِنْدِكَ بَعَثَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ ۗ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ ۗ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٧٣﴾ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفَرِيعَانَ ۗ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٧٤﴾ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۗ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٥﴾ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسُكَ ۗ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ ۗ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿٧٦﴾ مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا ۗ وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيمًا ﴿٧٧﴾ وَإِذَا حُيِّمَتْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنِ مَنبَاهَا أَوْ رَدُّوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٧٨﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٧٩﴾ ﴿٨٠﴾

نهف پارچه زی ژ سووره تی ( ژ نایهتا ۷۱-۸۷ ) نارمانجا خو دکته ریگخستنا جفاکا موسلمانان نهوا ژ نوی ل مه دینی ب دهستین پیغه مبهری - سلاف لی بن - هاتی به دانان .. ومروف دهمی هزرا خو د فان نایهتان دا دکته تی دئینته ده کول دهمی هاتنه خوارا وان چهند رهنگهک ژ مروقین منافق یان کیم باوره د فی جفاکی دا هه بوون ، لهو نایهتان حالیی وان بهر جاف کر وموسلمان ل وان ریگان ناگه هدار کرن بین کو بشیئ خو پی ژ خرابی یا وان بیاریژن ، ونهو رهنگین مروقان ژی نهفه بوون :

۱ - هندەك ژ وان هەبوون ژ كرنا جيهادى دلەش گران ودل گران بوون ،  
وبەرگەريان دكر خو خەلكى ژى وه كى خو لى بكن . وان هزر دكر دەمى  
ئەو خو ژ جيهادى ددەنە پاش ئەو فايده يە كه دگەهيننە خو ، چونكى ئەو ب وى  
چەندى خو ژ وان گرفتارى يان دپاريزن يين كو جيهاد دئينتە سەرى وان !

۲ - وەندەك هەبوون هيشتال مەكەهى بەرى جيهاد بيتە دورستكرن  
حەماسەت وسەرگەرمى يا وان ئەو پالددان كو داخوازى ژ پيغەمبەرى - سلاف  
لى بن - بكن دا ئەو دەستويىرى ب كرنا جيهادى بەدەتە وان ، بەلى دەمى  
ل مەدينى جيهاد هاتى يە دورستكرن ، خوزى يا وان ئەو بوو دورستكرنا جيهادى  
چەندە كا دى هاتبا پاشخستن !

۳ - وەندەك هەبوون هزر دكر دەمى باشى بەك - د جيهادى دا ، يان د هەر  
كارە كى دى دا - ب سەر وان دا دئيت ئەو ژ خودى يە ، وئەگەر خرابى بەك  
گەهشتە وان ئەو سويچين پيغەمبەرىنە - سلاف لى بن - ، بو هندی دا خەلكى  
وه تى بگەهينن كو پيغەمبەر - سلاف لى بن - ب كير هندی نائيت خەلكى  
ب ريفه بەت .

۴ - وەندە كين دى هەبوون دەمى ل ديوانا پيغەمبەرى - سلاف لى بن -  
خو ب جاميىرى وگوهدارى يى دئينا دەر ، وچى تشتى پيغەمبەرى - سلاف لى  
بن - گوتبا ئەو دا بيژن : ئەم د فەرمانا تە داينه ، بەلى گاڤا ئەو دەر دكەفتن  
تشتە كى دى دكرە دلى خو ، وريكة كا دى ددانا بەر خو !

۵ - وەندەك هەبوو گوڤگۆك د ناف ريزا موسلمانان دا بەلاف دكرن ، بو  
هندی دا بەلبەلە د ناف خەلكى دا چى بيت ، ودا وان باوهرى ب وان كەسان  
نەمينت يين رپيەرى يا وان دكەن .

وژبلى فان رەنگە مرؤفان هندەك موسلمان ژى هەبوون ، ژ بەر فى ئەگەرى  
ووا هە بەرەفانى ژ هندەك منافقان دكر ، حەتا وه لى هاتى موسلمان د دەر

حهقا سهردهري يا د گدل منافقان دا بووينه دو جوين<sup>(۱)</sup> ، ودا سووروت چافين  
 موسلمانان باش ل فان رهنگه مروّقان فه كهت ، و ب رهنگه كيّ دورست وان  
 پهروهده كهت ، د قیّ پارچهییّ دا ژ نایهتان نهو روي ب روي دانانه بهرانبه  
 فان مروّقان .

ل سهری وبهري نایهت بهري مه بدهته وان رهنگه مروّقان یین کو د ناف مه  
 دا دژین ژ منافق وکیم باوهران ، نایهتیّ گازییهك ناراسته ی خودان باوهران کر ،  
 ههمی خودان باوهران ، و ب تاییهتی نهو کهسین ریبهری د دهستی دا ، دا نهو  
 خو هشیار کهن وههمی گاقان دناماده بن بو بهره فانی یا ژ شریعهتیّ خودی ییّ کو  
 ب کارینانا وییه عهدهالتهیّ پهیدا دکهت ، خودایی مهزن گوت : ﴿يَتَأْتُوا الَّذِينَ  
 ءَامَنُوا حُذُوءًا حَازِرًا فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ اَنْفِرُوا جَمِيعًا﴾ - نهی گهلی نهوین  
 باوهری ئینای بو خو ناماده کرنی ژ بو کرنا شهریّ دوژمنیّ خو د هشیاری خو  
 بن ، فیجا هوین کومهك پشتی کومه كيّ یان ییکفه دهر کهفنه شهریّ وی ﴿  
 ل دویف تبعهتیّ کرنا شهری ژ ههوه دخوازت ، ودانا فهرمانی ب وی رهنگیّ کو  
 دقیت هوین بیّ دهر کهفنه شهری بو ریبهر وسهرله شکهران دزقوت .

گهلی خودان باوهران هشیاری خو بن .. بلا شهیتان ب پیلانین خو ههوه  
 ژ کرنا جهادی سست نه کهت ، چونکی نهو د کرنا خرابی ییّ چو جاران سست  
 نابت !

هشیاری خو بن .. ب گوتنا وان ههژاران نه ئیسه خپانندن نهوین دبیژن :  
 ئیسلام تری وچلخانه وهژاندا سهرییه د بهر زکری را ، ووان ژی نهوین  
 دبیژن : نفیژین خو بکهن ورژوی یین خو بگرن وبهیلن خهلك وی بکهت یا وان  
 دقیت !

---

(۱) وهکی پارچه یا بیت ژ سوورتهیّ دیّ بهحسیّ وان کهت .

هشپاری خو بن .. بو شهري دوزمني ب دورستي خو ناماده بکن ، وئه گهر ژ هوه هاته خواستن کو هوين بو بهرسنگرتنا دوزمني ديني خو دهر کهفن هوين دهر کهفن ، و ب گوتنا وان دوزمنان نه کهن بين د ناف هوه دا دزين ژ منافق و کيم باوهران نهوين کار و کهسپي خو کري يه نهو خه لکی ژ کرنا جيهادي پاشقه ليددن ، و جيهادي ل بهر دلي وان رهش دکن ، و ب ناقين کريت دده نه ناسين ، چونکي نهف رهنگي مروقان د ناف هوه دا هه نه :

﴿ وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لِيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴾

گهلی خودان باوهران ، هوين باش بزنان کو قيت ل وی دهمی هوين خو ل دوزمني ژ دهرقه هشيار دکن دقيت خو ل دوزمنه کی دی یی ژ وی دژوارتر ژی هشيار بکن ، نهو دوزمني د ناف ريزين هوه ب خو دا کاری بو نه هیلانا هوه دکت ، پتر ل فی دوزمني دهشيار بن ، چونکی خه طهرا وی ل سهر هوه پتره ، کاری فی دوزمني نافخوی چیه ؟ نایهت دبیژت : هندی نهو نهو خو ژ دهر کهفتنا ژ بو شهري دوزمني فهدهیلن و خو گران دکن ، نه بهس هنده .. بهلکی نهو خه لکی دی ژی ژ کرنا شهري سست دکن ، ب گه لهک ریکان دیننی دا جيهادی د چافين وان دا کريت بکن و ل بهر دلی وان سار بکن ، وئارمانجا وان ژ فی کاری نهو نهو مهیدانی ژ موجهدان فالاکه ن دا ری بو دوزمنین نیسلامی خوش بیت کو بین ودهستی خو بداننه سهر وهلاتی نیسلامی .. وئه گهر جاره کی نه خوشی به کا خودی بو هوه نفیسی ب سهر هوه دا هات ، وهکی شکه ستنا د شهري کی دا یان کوشتنی یان ههر ئاتافه کا دی یا ههبت ، نهو رهنگین هه بین مروقان ب کهیف فه دی بیژن : باش بوو مه گوهی خو نه دایه فان مروقان ، خودی نه م پاراستین ، نه گهر نه م د گهل وان دهر کهفتباینه شهري

نهوا ب سهری وان هاتی دا ب سهری مه ژی ئیت ! ودی که یفا وان گله که  
 ئیت وهزر کهن مفایه کی مهزن گه هشتی کو نهو ژ موجهدان فه ماین .  
 ﴿ وَلَئِنْ أَصَبَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبِئْتَنِي كُفْتُ  
 مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ .

ژ خو نه گهر خودی قه نجی یه که دا هه وه وهوین ب سهر دوز منی که فتن ،  
 نهوین دو هی که یف ب شکه ستنا هه وه هاتی و د گله هه وه دهر نه که فتنه شه ری  
 ب حه سویدی و که سهر فه دی بیژن - هدر وه کی د ناقه را هه وه وو ان دا قیانه کا  
 ب سهر فه نه بوویه - : خوزی نه م د گله وان باینه دا نهو فایدی گه هشتی یه وان  
 ژ رزگار بوون و سهر که فتن و ده سکه فتی یان گه هشتبا مه ژی .

مه عنا : وان د قیت داری د نیقی را بگرن ، نه خو ژ هه وه بکه ن نه ژ دوز منین  
 هه وه ، چونکی باشی ب دیتنا وان نهو ه باره کا پتر ژ په رتالی دنیایی بگه هته  
 وان ، و خرابی نهو ههنده که ژ خیرا دنیایی نه گه هتی ..

و نه ف دیتنه ب تنی یا ژ هه ژی منافقین نه فس نزمه ، وهه ره که سه کی د کیشانا  
 باشی و خرابی یان دا ل سهر ریازا وان بت ، به لی دیتنا خودان باوهران بو باشی  
 و خرابی یی یا ب فی رهنگی نینه ، لهو بهری وان هندل فایدی دنیایی نینه هندی  
 بهری وان ل فایدی ناخره تی ، لهوا نهو خو ژ کرنا جیهادا د ریکا خودی دا  
 ناده نه پاش بو هندی دا فایده یه کی دنیایی ژ دهستی وان دهر نه که فت ..

خودی دبیژت : ﴿ فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ  
 وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴾ - نهوین ژینا  
 دنیایی دده نه ب ناخره تی و خیرا وی بلا شه ری د ریکا دینی خودی و بلند کرنا  
 په یفا وی دا بکه ن ، وهه چی یی ژ دل ه کی صافی شه ری د ریکا خودی دا بکه ت ،  
 فیجا بیته کوشتن یان ب سهر که فت ، نه م دی خیره کا مهزن دهینه وی ﴿ .

یہ معنی : دھہر دو حالہ تان دا ئہو بی خوشارہت نینہ ، ئہ گہر ہاتہ کوشستن خیرا مہزن ل ئاخہرہ تی دی گہہتہ وی کو بہحہشتہ ، چونکی بؤ سہر کہفتنا دینی خودی ئہو یی دہر کہفتی نہ بؤ چ ئارمانجین دی بین ئہرزان ، وئہ گہر ئہو ب سہر کہفت وزقری فہ خیرا سہر کہفتن و دہسکہفتی یان ل دنیایی دی گہہتی ، و ل ئاخہرہ تی ژ ی خیرا خو و ہستاندنا د ریکا خودی دا دی گہہتی .

و بہری ئایہت بؤ مہ بہحسی رہنگہ کی دی یی مروؤشان بکہت کو وان ژ ی ہہلوپیستہ کی تاییہت ژ جیہادی ہہبوو ، ئایہتی گوتنہک ئاراستہی خودان باوہران کر دا جیہادا ژ ریکا خودی دا ل بہر وان شرین بکہت ، ئایہتی گوتہ خودان باوہران :

﴿ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَوْلَاهَا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿١٦﴾ - وما ئہو چیہ دبتہ ئاستہنگ د ریکا ہہوہ و کرنا جیہادا د ریکا خودی دا ، و د ریکا پشتہفانی یا بی دہسہلاتان دا ژ زہلام وژن وزاروڑیان ئہوین تہعدایی لی ہاتی یہ کرن ، و وان چوری نینن ژیلی ہندی کو ئہو ہہوارین خو بگہہیننہ خودایی خو و بیژن : خودایی مہ ، تو مہ ژ فی باژیروی ( کو مہ کہہ بوویہ ) یی مروؤفین وی ب کوفری زوردراری ل خو کسری ، و ب نہخوشی یی زوردراری ل خودان باوہران کری دہریخہ ، و تو ژ نک خو خودانہ کی بؤ مہ پیدایا بکہ سہر کاری یی ل مہ بکہت ، و پشتہفانہ کی کو مہ ب سہر زوردراران بیخت ﴿ ۱۶ ﴾ .

گہلی خودان باوہران ! چاوا ہوین دی خو ژ کرنا جیہادا د گہل وان کاسفران دہنہ پاش ئہوین زوردراری ل ہہوہ کری ، ہوین ژ جہ ووارین ہہوہ کرینہ دہر ، و دہستی خو دانایہ سہر مال و حالی ہہوہ ، و مروؤفین لاواز وبی دہسہلات ژ زہلام وژن وزاروڑکین ہہوہ ژ سہر عہردی وان راکرین ، و ہہمی رہنگین

نه خوشی بی نیناينه سه‌ری ، بیی که سه‌ک هه‌بت - ژبلی خودی - نهو هه‌وارین خو  
 بگه‌هیننی ؟ نه‌ری هه‌وه نه‌فه ژ بیر ک‌ری به لهو فیانا فی د‌وژمنی ریکا خو بو  
 دلین هه‌وه دینت ؟! نه .. وی ژ بیر نه‌که‌ن ، و بزانی نه‌گه‌ر خه‌لکی دی شه‌ری  
 بو هندی بکه‌ن دا وه‌لاتان داگیر بکه‌ن وخیر وخیراتین وان داهیلنه به‌ریکین  
 خو ، ه‌وین شه‌ری د ریکا خودی دا دکه‌ن :

﴿ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ -  
 نه‌وین باوه‌ری نینای شه‌ری د ریکا خودی دا دکه‌ن ، نه‌وین کافر بووین شه‌ری  
 د ریکا سه‌رداچوونی و خرابکاری یا د عه‌ردی دا دکه‌ن ﴾ .

و فه‌رقه‌کا مه‌زن د ناقه‌ه‌را هه‌ردو ریکان دا هه‌یه : کو مرؤف شه‌ری بکه‌ت دا  
 دینی خودی ب سه‌ریخت ، و مه‌نه‌جه‌ی وی د عه‌ردی دا بنه‌جه بکه‌ت ،  
 و دادی بی د ناقه‌ه‌را خه‌لکی دا ب جه‌بیت ، و کو نه‌و شه‌ری د ریکا طاغوتی دا  
 بکه‌ت ، شه‌ری بکه‌ت دا مه‌نه‌جه‌ی خودی ژ ژینا خه‌لکی لاده‌ت ، و ریکی بو  
 شریعه‌تین جاهلییه‌تی خو‌ش بکه‌ت ، نه‌و شریعه‌تین کاری بو هندی دکه‌ن مرؤفان  
 بو مرؤفان بکه‌نه‌ب‌نی و کۆله .. فیجا ماده‌م هۆیه ه‌وین - گه‌لی خودان باوه‌ران -  
 شه‌ری زۆردار و سه‌رداچوویان بکه‌ن نه‌وین شه‌یتانی بو خو دکه‌نه دۆست  
 و سه‌رکار ، و گوهداری یا فه‌رمانین وی دکه‌ن ، و ه‌وین ژ شه‌یتانی وه‌فالیین وی  
 نه‌ترسن ، چونکی هندی نه‌و فیلبازی به‌ یا شه‌یتان بو دۆستین خو دکه‌ت یا لاواز  
 بوویه ﴿ فَتَبَلَّوْا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴾ ، و پشته‌فانی  
 هه‌وه خودی به‌ ، و خودی تیرا هه‌وه هه‌یه .

و پشته‌ی فی چه‌ندی نایه‌ت هاته سه‌ر به‌حسی ره‌نگه‌کی دی بی مرؤفان :  
 ﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ  
 عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ



كَتَبَتْ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أُخْرَتْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَّعْتُ الدُّنْيَا قَلِيلًا ۗ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَلَا تُظَلِّمُونَ قِتِيلًا ﴿٦٧﴾ .

د ئه گه را هاتنه خوارا في نابه تي دا ته فسیرزان دبیژن : د جفا کا موسلمانان دا هنده ک مرؤف هه بوون ده می پیغه مبهری - سلاف لی بن - بهری کو ده ستویری ب کرنا جیهادی بیته دان دگۆته وان : ده ستین خو ژ کرنا شهری دوژمنین خو بین بو تپه ریس فه کیشن ، ویا ل سهر هه وه نه وه هوین وی بکه ن یا خودی ل سهر هه وه فه رکری ژ کرنا نفیژی ، ودانا زه کاتی .. وان بیته نگی یا خو دیار دکر وخوزی رادهیلان کو رۆژه ک بیت کرنا جیهادی تیدا بو وان بیته دورستکرن دا نه و عه جیبی یا بکه ن ! وگافا ده ستویری ب کرنا جیهادی بو وان هاتی یه دان ، خودانین حه ماسه تی سست بوون وله شی وان گران بو ، وگۆتن : خوزی ئه ف ده ستویری یه هیشتا هاتبا گیرۆکرن !

ئه ف مرؤفه کی بوون ؟

هنده ک دبیژن : ژ وان موسلمانان بوون یین کو ژ مه که هی مشه ختبووینه مه دینی ، ده می ل مه که هی وان ددیت کافر هه می ره نگی ن نه خو شی یی یین دگه هینه موسلمانان ، پیغه مبهر - سلاف لی بن - یی فه رمانی ل وان دکه ت کو نه و به رسفا کافران نه دن وده ستان ژ کرنا شهری فه کیشن ، بو وان نه خو ش بوو وه یقی یا وان نه و بوو ده ستویری ب کرنا شهری بو وان بیته دان ، دا نه و تۆلی ژ کافران بستین ، به لی گافا نه و چووینه مه دینی وان هزرکر ئیدی هنده کافر نه شین چو نه خو شی یان بگه هینه وان ، له و ده می ده ستویری ب کرنا جیهادی بو وان هاتی یه دان ترسا ده سته که کی ژ وان ژ مرؤقان هندی ترسا وان بوویه ژ خودی یان پتر ، له وی ده سته کی گۆت : خودایی مه بوچی ته شهر ل سهر مه فه رکر ونقیسی ؟ نه گه ر حه تا ده مه کی نیزی ک ته نه م هیلاباین ؟ ئینا خودی فه رمان ل پیغه مبهری خو کر کو نه و بیژته وان : خو شی یا دنیایی یا کیمه ،

وناخرهت وتشتی لی هه‌ی مه‌زنتسر و به‌رده‌وامتره بۆ وی یی ته‌قواکری ،  
وخودایی ته ب تشته‌کی زۆرداری یی ل که‌سی ناکه‌ت ، نه‌گهر خو هندی وی  
دافی ژی بت نه‌وا ب به‌رکی خورمی ژی فه .

وهنده‌ک ته‌فسیرزان دبیزن : نه‌ف مرۆفه ژ وان بوون بین باوه‌ری‌یا وان یا  
کیم ، یان منافق ، ویا دورست نه‌فه‌یه - وه‌کی زانایی مه‌زن ( ابن کثیر ) دبیزت -  
چونکی یا به‌رعه‌قل نینه موهاجره‌کی خودان قه‌در فی گۆتی بیژت .

هه‌ر چاوا بت نه‌ف ئایه‌ته هندی دگه‌هینت کو دبت د ناف ریزا موسلمانان  
دا هنده‌ک مرۆف هه‌بن حه‌ماسه‌تا وان ل ده‌می به‌رفره‌هی یی ژ یا هه‌می که‌سان  
پتربت ، به‌لی ده‌می دبتنه دۆرا مجدیی یی نه‌و خو قه‌دکیشن و حه‌ماسه‌تا وان  
وه‌کی که‌فا نیسکی دئیتته خواری !

وچونکی فان مرۆفین خو ژ کرنا جیهادی قه‌دکیشا ، و خو ژی له‌ش گران  
ددیت هیجه‌تا وان نه‌و بوو وان دقیا مرنی ژ خو پاشفه لی بدن ، خودی  
گۆت : ﴿ اَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ ۗ - نه‌گهر رۆژا  
هه‌وه هات هه‌چی جهی هویین لی بن مرن دی گه‌هته هه‌وه ، خو نه‌گهر  
هویین د ئاسیگه‌هین موکم و دویر ژ مه‌یدانا شه‌ری ژی دا بن ﴾ .

مه‌عنا : شه‌رت نینه چوونا هه‌وه بۆ مه‌یدانا جیهادی ببتنه نه‌گه‌را مرنا هه‌وه کا  
چاوا شه‌رت نینه مانا هه‌وه د مالی دا ببتنه نه‌گه‌را مانا هه‌وه ، وچه‌ند که‌س  
هه‌نه مه‌گوه لی بوویه ده‌مه‌کی دریز ژ عه‌مری خو ل مه‌یدانا شه‌ری بۆراندی‌یه  
، پاشی ل سهر جهین خو مرینه !

وهنده‌ک منافقین دی هه‌نه ئایه‌ت ب فی ره‌نگی کورت نه‌هینی یا وان بۆ مه  
ده‌لیفرت و دبیزت : ﴿ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ  
سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ ۗ - نه‌گهر تشته‌کی وان که‌یف یی بیت ژ خو‌شی‌بین  
دنایی گه‌هشته وان ، نه‌و دی چیبوونا وی تشتی بۆ خودی پالقه‌ده‌ن ، و نه‌گهر

تشته کی وان بی نه خووش بت بگه هته وان نهو ژ نه زاین فه دی وی تشتی بو ته  
 نهی موحه ممد پالقه دهن ﴿ ۱۱۰ ﴾ .

هدر وه کی وان ب دورستی باوهری ب قهدهرا خودی نه بوویه ، یان ژی وان  
 دثیت بیژن : موحه ممد مروّفه کی کوره ، ژ خرابی بی پیشه تر چو ژ وی ناگه هته  
 مه ! ومسوگهر مه خسه دا وان ب فی نه حمه قی بی نهو بوو نهو باوهری یا  
 خه لکی ب ربیره یی یا پیغه مبهری - سلاف لی بن - وشاره زایی یا وی د ریشه برنی  
 دا نه هیلن ، و بهری خودی به رسقا نه زمان دریزی یا فان منافقان بدت فهرمان  
 ل پیغه مبهری - سلاف لی بن - کر کو نهو بیژت : ﴿ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ - تو  
 نهی موحه ممد بیژه وان : نهو هه می خووشی بت نه خووشی بت ژ نک  
 خودی یه ﴿ چونکی بیی قهدهرا خودی چو چی نابت ، بهلی چونکی فان منافقان  
 دلی خو بو حقه یی فه نه کری یه نهو د گوتنا حقه ناگه هن ، لهو نایه تی  
 ب پسیره کا مهنده هووشی د گهل دا گوت : ﴿ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الّٰقَوْمِ لَا يَكَادُونَ  
 يَفْقَهُونَ حَدِيثًا - فیجا نه فه وان چیه نیزیکه نهو د چو گوتنه کی نه گه هن بین تو  
 بو وان دبیژی ؟ ﴿ ۱۱۱ ﴾ .

وحه تا دیتنا مه بو قهدهرا خودی یا دورست بت ، ودا کهس قهدهرا خودی بو  
 خو نه که ته هیجه ت ده می گونه هه کی دکه ت ، نایه تا د دویش دا گوت : ﴿ مَا  
 أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ  
 رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿ ۱۱۲ ﴾ - نهی مروّف هدر قه نجه یه کا هاتی یه سهری  
 ته نهو ژ خودی ب تنی یه ، ژ چاکی وقه نجی یا وی یه ، وههر خرابی یه کا هاتی یه  
 سهری ته نهو ژ بهر کاری ته بی نه باشه ، و ژ بهر وان گونه هانه بین ته  
 ب دهستین خو کرین . ومه تو - نهی موحه ممد - بو هه می مروّقان یی

هنارتی دا په یاما خودایی خو بگه هینی به وان ، و خودی به سه شاهد بت ل سهر راستی یا په یاما ته ﴿ ۱۱۶ 》 .

وحدتا په یقا ( الحسنة والسيئة ) د فان هردو نایه تان دا بو مه ناشکرا ببت دی بیژن : په یقا ( الحسنة ) بو وان نعمت و قه نخی یان دئیته گوتن بین کو خودی دده ته مروقی ، و بو وان باشی یان ژی دئیته گوتن بین مروقی دکهت ، و په یقا ( السيئة ) ژی بو وان بهلا و موصیبه تان دئیته گوتن بین خودی دئیته سهری مروقی و بو وان خرابی یان ژی دئیته گوتن بین مروقی دکهت .

فیجا د نایه تائیکی دا ده می خودی به حسی باشی و خرابی بی دکهت و دبیزت : ﴿ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ﴾ مه خسه د پی نه و نعمت و موصیبه تن بین خودی دئیته سهری مروقی بی مروقی ده ست تیدا هه بت ، و بو نعمتی دقیت مروقی شوکرا خودی بکهت و ل سهر موصیبه تی صه بری بکیشت ، و د نایه تا دووی دا ده می به حسی باشی و خرابی بی دکهت و دبیزت : ﴿ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ ﴾ مه خسه د پی نه و باشی و خرابینه بین مروقی دکهت ، ده می نه مری خودی ب جه دئیت یان بی نه مری یا وی دکهت ، و شریعت مه فیر دکهت کو گافا نیک ژ مه باشی به ک کر حه مدا خودی سهر بکهت کو خودی بهری وی دایی ، و گافا گونه کر ژی توبه بکهت و داخوازا گونه ژبیرنی بو خو ژ خودی بکهت .

و پستی فی راوه ستانا کورت د گهل راستی یا قه ده را خودی نایه تین مایی ژ فی پارچه بی شهش شیرت ل خودان باوه ران کرن ، و نیک ژ وان شیره تان وه کی ناشکرا شیره تا - یان فه رمانا - ب کرنا جیهادی به ، و نه و شیرت ژی نه فه نه : شیره تا نیکس : ﴿ مَن يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴾ - هه چی بی گوهداری یا پیغه مبهری سلاط لسی بن بکهت ،

وکاری ب دینی وی بکعت ، نهو وی گوهداری یا خودی کر وکار ب فهرمانا وی کر ، وههچی بی پشت بدهته گوهداری یا خودی وییغه مبهری وی مه تو - نهی موحه ممد - نهنارتی دال سهر وان یین پشت ددهن بی به زیره فان ، کارین وان بهژمیری وحسیبا وان سهرابکهی ، حسیبا وان ل سهر مدیه ﴿ ۱۱۷ ﴾ .

ومهسه لا گوهداری یا پیغه مبهری - سلاف لی بن - وکو نهو ژ گوهداری یا خودی یه نهغه د نایه تی بوری دا ب بهر فره هی به حس ژی هاته کرن ، وقی شیره تی پدیوهندی به کا بهر چاف ب مهسه لا جهادی فه هیه ، یه عنی : ههر وه کی نایه تی دقیت بیژته مه : گه لی خودان باوهران هوین گوهداری یا پیغه مبهری - سلاف لی بن - بکهن ده می نهو فهرمانی ب دهر کهفتنا بو جهادی ل هه وه دکعت ، چونکی گوهداری یا فهرمانا وی ژ گوهداری یا فهرمانا خودی یه .

وگوهداری یا فهرمانین خودی وییغه مبهری وی کاری خودان باوهرانه ، به لی منافق دوه سا نین ، خودی دبیزت : ﴿ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَأُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴾ - ونهو منافقین هه ده می ل دیوانا پیغه مبهری سلاف لی بن گوهداری یا خو بو وی وتشتی نهو بی هاتی ناشکهرا دکهن ، ونه گهر ژ دیوانا وی چوون ودویر کهفتن ، دهسته کهک ژ وان ب شهف وی دکهن ودبیزن یا وان بهری هنگی ناشکهرا نه کری ، ههر وه کی وان نهزانی کو خودی وی ل سهر وان دهرمیرت یا نهو ب فهشارتی دکهن ، ودی سهرای چهندی وان جزا دهت جزایه کی تمام ، فیجا تو - نهی موحه ممد - پشتا خو بده وان وچو پویتهی ب وان نه که ، هندی نهون نهو چو زیانی ناگه هیننه ته ، وتو خو بهیله ب هیقی یا خودی فه ، ونهو بهسی ته به کو بو ته خودان وپشته فان بت ﴿ ۱۱۸ ﴾ .

شیره‌نا دووس : ﴿ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ  
 آخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴾ .

به‌عنی : بلا‌ئوین هه هزرین خو د قورئانی دا بکه‌ن ، و به‌ری خو بده‌نه وی  
 حه‌قی یا تیدا هاتی ، دا کاری بی بکه‌ن و بزانی کو‌ئو ب ره‌نگه‌کی ریک و بیسک  
 و موکم هاتی‌یه ، و‌ئو ژ نک خودی‌یه ، و‌ئو گهر‌ئو ژ نک ئیکی دی با ژبلی وی  
 ئو دا جو‌ده‌ی‌یه‌کا مه‌زن تیدا بینن .

و‌ئو گهر‌ئو هزرا خو د قورئانی دا بکه‌ن دی زانی کو سلامه‌تی یا دین و دنیا‌یی  
 د هندی دایه مرؤف گوهداری یا ئه‌مری خودی و پیغه‌مبه‌ری وی بکه‌ت .

شیره‌نا سه‌سه‌یس : ﴿ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۗ وَلَوْ رَدُّوهُ  
 إِلَى الرَّسُولِ وَالْإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ  
 عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ .

و‌ئو‌ئو ئابه‌ته به‌حسی وان که‌سان دکه‌ت بین کاری خو کری‌یه به‌لا‌فکرنا  
 گۆتگۆتکان د ناف خه‌لکی بیی ئو بزانی کانی ئو‌ئو گۆتین ئو به‌لا‌ف دکه‌ن  
 د دورستن یان نه ، و‌ئو‌ئو کاری خرابی‌یه‌کا مه‌زن تیدا هه‌یه ، ب تایه‌تی ئه‌گهر  
 جفا‌کا موسلمانان د حاله‌ته‌کی به‌رت‌ه‌نگ را بیؤرت وه‌کی ده‌می شه‌ری ، چونکی  
 د فان حاله‌تان دا گه‌له‌ک جارانی دوژمن چه‌کی به‌لا‌فکرنا گۆتگۆتکان د ناف  
 موسلمانان دا ب کار دئینن بۆ هندی دا باوه‌ری یا وان ب مه‌زن و کاریده‌ستین وان  
 نه‌هیلنن .. و ل وی ده‌می نایه‌ت نه‌کامی یا وان که‌سان دکه‌ت بین گۆتگۆتکان  
 به‌لا‌ف دکه‌ن ، به‌ری وان ده‌ته‌وی ریکی یا ئو بی ژ خرابی‌یا فی کاری دئینه  
 پاراستن ، نایه‌ت دیبژت : ئه‌گهر گۆتن و فه‌رمانه‌کا د‌فیت بیته‌ فه‌شارتن یا کو  
 په‌یوه‌ندی ب ته‌ناهی‌یی فه‌هه‌بت یا خیرا وی بۆ ئیسلامی و موسلمانان بزقورت ،  
 یان په‌یوه‌ندی ب ترسی فه‌هه‌بت یا بگه‌هته وان ، ئه‌گهر ئو گه‌هشته‌ئوین هه

بین باوهری بی جهی خو د دلین وان دا نه کری ، نهو دی وی د ناف مروشان دا به لاف کهن ، وئه گهر وان نهو بو پیغمبهری خودی سلاف لی بن و بو زانا و تیگه هشتی بان زفراندبا ، دا خودانین تیئینانه در وزانینی ژ وان راستی یا وی زانن . وئه گهر قهنجی یا خودی ل سهر ههوه نهبا و کو وی دلوفانی ب ههوه بر هون دا دویکه فتنا شهیتانی کهن کیم ژ ههوه تی نه بن .

وچهند دهرسهک ژ فی نایه تی دئینه وهرگرتن :

۱ - موسلمانسی دورست دقیت خو ژ به لافکرنا گو تگوتک و دیعایه تان بده ته پاش ، ل ده می تهنای بی و ل ده می شهری ژی ، چونکی دبت نهو - بی بی ب خو بحه سییت - بینه نامویره تهک د دهستی دوزمنی دا و دره وین وان د ناف موسلمانان دا به لاف بکعت ، وئه گهر ئەف مهسه لا د ناف دا نه بت ژی ، تیرا وی هدی هه کو نهو بینه ئیک ژ دره وینان ده می نهو کاری خو دکه ته به لافکرنا گو تگوتکان ، و پیغمبه ر - سلاف لی بن - د گو تنه کا خو دا دبیژت : ﴿ کفی بالمرء کذبا أن یحدث بکل ما سمع - تیرا مروفی هدی هه بینه دره وین نه گهر چی تشتی وی گو ه لی بیت نهو وی بیژت و به لاف کعت ﴾ .<sup>(۱)</sup>

۲ - نه گهر مروفی ( دیعایه تهک ) گو ه لی بو و ژیدهر و راستی یا وی نه زانی ، شوینا کو رابت پتر به لاف کعت دقیت بچت وی بگه هینته جهین بهر پرس و که سین تاییه تمه ند دا نهو ل دویف بچن و بزنان کی و بوچی ئەف گو تنه به لاف کری یه .

۳ - نه گهر چو که سین ب فی رهنگی - یه عنی : بین تاییه تمه ند - د جفاکی دا نه بن مروف لی بزفرت و مهسه لی بو بیژت ، دقیت خو بی ده نگ بکعت و نه بته هاریکاری به لافکرنا وی ( دیعایه تی ) د ناف خه لکی دا .

---

(۱) موسلم فی حه دیسی فه دگو هیزت .

۴ - ناخفتنا مروّقی هه می ل سهر مروّقی یا حسییه ، ورژا قیامه تی پسپارا وی دی ژی ئیته کرن ، فیجا بهری ئەو گۆتنه کی به لاف کەت بلا فی پسپاری ژ خو بکەت : ئەری ئەگەر من ئەف گۆتنه به لاف فکر و دەر کەفت دره و رۆژا قیامه تی دی چ بیژمه خودایی خو دەمی ئەو دبیزته من : بۆچی ته ئەف دره وه د ناف خه لکی دا به لاف فکر ؟

۵ - ودقیت روّف ژ بیره نه کەت کو گه لهك جار ان فتنین مه زن ژ گۆتسه کا بچویک چی دبن ، فیجا بهری ئەو گۆتنه کی به لاف کەت بلا بهری خو بده تی کانی چ فایده د به لاف کرنا وی گۆتنی دا هه یه ؟ چونکی نه کو ئەو بته نه گه را هلبوونا فتنه یه کی .

**شیره نا چاره :** ﴿ فَقَتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنَكِيلًا ﴾ - تو ئەوی موحه مه د جیهادا د ریکا خودی و بلند کرنا په یفا وی دا بکه ، تو ژ کرنا کهسی دی بی بهر پسپار نینی و سه را وی ل ته نائیه گرتن ، و تو خودان باوه ران بو کرنا شه ری و جیهادی پال بده ، و وی ل بهر وان شرین بکه ، به لکی خودی ب ته و ب وان شهر و دوژواری یا کافران راوه ستینت ، و خودی ژ کافران بی هیز دژوار و جزا مه زنتره ﴿ .

وده می خودایی مه زن فه رمانی ل پیغه مبه ری خو دکەت کو ئەو ب خو جیهادی د ریکا خودی دا ، پاشی موسلمانان ژی بو قی کاری پیروژ پال بده ت ، و ده می پیغه مبه ری - سلاف لی بن - ئەف فه رمانه ب دورستی ب جه ئینای ، و ل سنگی چه پهری جیهادی راوه ستای .. دقیا دهرسه کی نیشا وان ریه ر و مه زنان بده ت ئەوین ته نا ورحه ت ل مالین خو دروینن و به ری خه لکی دده نه مه یداننا شه ر و کوشتنی ، و نیشا وان خوتبه خوین و واعظان ژی ئەوین چه ز ژ باشی بی و خیری دکەن به لی خه لک بکەت نه ئەو !



نیسلام ژ مه دخوازت د ههر کاره کی خیری دال سهری ئەم ژ خو دەست پی بکهین پاشی داخوازی ژ خه لکی ژی بکهین کو وی خیری بکهن ، و بهری ئەم پسیرا حهقی خو بکهین دڤیت ئەم ووی واجبی بزاین پی کو دکه فته سهر ملی مه ، دا جفاکا مه بپته جفاکه کا خودان بهرهم .

**شیرهنا بینجس :** ﴿ مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا ﴾ .

یهعنی : ههچی پی بهر گه ریانی بکهت دا مرو فته کخیره کی بکهت ، ژ بهر وی مهدههرا وی کری بارهک ژ خیرا وی کاری دی بو وی ههبت ، بی تشتهک ژ خیرا وی کهسی نهو کار کری کیم بیت ، وههچی پی بهر گه ریانی بکهت دا خرابی بکههته ئیکی ، ژ بهر فی مهدههرا خراب یا وی کری بارهک ژ گونه هی دی بو وی ههبت ، و خودی ل سهر ههر تشته کی شاهد پاریزهر بوویه ، و نهو ههوه دینت و ب کاری ههوه پی ناگه هداره و دی حسی پی سهر د گهل ههوه کهت .

**شیرهنا شهشس :** ﴿ وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴾ .

خودی دپیژته خودان باوهران : نه گهر موسلمانه کی سلاقی وه کر هوین ب رهنگه کی باشتهر ژ لایی پهیف و گرنژینی فه بهرسفا سلافا وی بدهن ، یان هه ما وه کی یا وی لی فه گپن ، وهه ئیکی خیر و جزایی خو ههیه ، هندی خودی یه جزایی ههر تشته کی ددهت .

وسلاف وه کی ژ شریعتی دپته زانین سوننهته ، بهلی فه گپنا سلاقی واجبه ، وسلافا نیسلامی نهوه مرو ف بیژت : ( السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ) .

و پشٹی فان هەر شهش شیره تان خودای مهزن بیره خودان باوهران ل دو  
ستوینین باوهری بی ئینافه و گوت : ﴿ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ  
لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴾ .

گهلی خودان باوهران : نهوی فان شیره تان ل ههوه دکهت خودای ههوهیه ،  
نهو خودایه بی نهو ب تنی هیژای خوداینی و په رستنی ، فیجا هوین ژ وی  
بترسن ، و بزنان کو نهو دی ههوه هه می یان بو حسیی جزادانی ل رۆژا  
قیامه تی کۆم کهت ، نهو رۆژا چو گومان تیدا نه ، و کهس ژ خودی بی ناخفتن  
راستتر نینه ..

## منافق و دڤوس

﴿ مَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَرَكْسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مَنَ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴾ ﴿١١٠﴾ وَدُوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يَهْجُرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَرِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١١١﴾ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يَقْتُلُوكُمْ أَوْ يَقْتُلُوا قَوْمَهُمْ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ فَإِنِ اعْتَرَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿١١٢﴾ سَتَجِدُونَ ءَاخِرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلٌّ مَا رَدُّوا إِلَىٰ الْاَلْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا ۗ فَإِن لَّمْ يَعْتَرِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَمَ وَيَكْفُرُوا أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ نَقِفْتُمُوهُمْ ۗ وَأُولَٰئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿١١٣﴾ ﴿١١٣﴾

پشتی پارچه‌یا بوری ژ سوورته‌ی به‌حسی جیهادا دوژمنی کر ، د فیّ پارچه‌یی دا به‌حسی ره‌نگه‌کی دی بیّ دوژمنان هاته‌کرن بیّ کو دفتیت موسلمان خو باش لی هشیار‌کهن ، وینه خودان هه‌لویسته‌کی ئیک‌گرتی به‌رانبه‌ر وان ، دا خرابی‌یا وان ژ خو دویر بکه‌ن ، وچونکی نه‌ف دوژمنه دوژمنه‌کی نافخوویی به‌خه‌طه‌را وی ژی ل سهر جفاکی مه‌زنتره نه‌گهر هات و‌خه‌لکی جفاکی خو لی هشیار نه‌کر ، یان د دهر حه‌قا وان دا ب خیلاف چوون .

نهف دوژمنه نافخوویی - بی د فی پارچهیی دا بهحس ژی دئیته کرن - نهوه  
 بی ب دورویاتییی هاتییه ناسین ، روییی ئاشکهرا و ب سهرقه ، کوروییی  
 باوهروییییه ، دهمی دئینه نک موسلمانان ، وروییی فهشارتی ونهپهنی ، کو  
 روییی کوفرییه ، وئهفه هنگییه دهمی ب تنی د گهل ئیک دمینت ، یان  
 ب دزی فه خو دگههیننه دوژمنین موسلمانان ، دا پیکفه پیلانان دژی خودان  
 باوهران بگین .

د نایهتا ئیکی دا ژ فی پارچهیی ، کو نایهتا ( ۸۸ ) یه ، خودایی مهزن  
 ئاخفتنی ئاراستهی خودان باوهرین مهدینی دکهت و ژ وان دخوازت ئهو  
 ههلویستی خو بهانبهر دوروییان خو بکهنه ئیک ، و ب ئیک رهنگی  
 سهردهروییی د گهل وان بکهن ، چونکی ههلویستی فان منافقان ژی ژ وان ههر  
 ئیکه : ههفالیینی یا ب سهر فه یا ژ درهو ، ودوژمناتی یا د دل دا ، خودی  
 دبیزت :

﴿ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فُعْتَبِنَ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ  
 اللَّهُ وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴾ - فیجا ههوه چیه گهلی خودان باوهران ،  
 هوین د مهسهلا دوروییان دا بووینه دو دهستهك : دهستهك دبیزت دی شهری  
 وان کهن ، ودهستهك دبیزت ئهم شهری وان ناکهین ؟ وخودی ژ بدر خرابی یا  
 کریارا وان ئهو بین ئیخستینه د کوفری وبهرزهبوونی دا . ئهری ما ههوه دقیت  
 وی بیننه سهری یی خودی بهری وی ژ دینی خو وهرگیرای ؟ وههچی یی  
 خودی بهری وی ژ دینی خو ودویچوونا فهرمانا خو وهرگیرا ، وی چوری بو  
 هیدایهتی نابن ﴿ .

و د ئه گهرا هاتنه خوارا فی نایهتی دا ( بوخاری وموسلم ) ژ ( زهیدی کوری  
 ثابتی ) فه دگوهیزن دبیزت : « دهمی پیغمبهر - سلاف لی بن - دهرکهفتییه

شهری ئو خودی هندهك ژ وان مروڤين د گهل دا ب ريشه زفرينه فه (۱) ، ئينا  
موسلمان د دهر حهقا وان دا بوونه دو پشك هندهكان گوت : ئهم دى شهرى  
وان كهين ، وهندهكين دى گوت : ئهم شهرى وان ناكهين ، ئينا ئهف ئايهته  
هاته خواری » .

يهعنى : ههر وهكى موسلمان د راستى يا باوهرى يا وان دا وکانى ئهو  
ژ خودان باوهرانه يان نه بوونه دو پشك ، هندهك ل وى باوهرى بوون كو ئهو  
ژى كافرين لهو دڤيت شهرى وان ژى وهكى يى كافران بيته كرن ، وهندهكين دى  
هزر دكر ئهو موسلمانن لهو چى نابت شهر د گهل وان بيته كرن .. لهو ئايهت  
هاته خوار دا بهرى وان بدهته ريكا دورست وههلويستى ئيگرتى يى كو دڤيت  
موسلمانان ژ منافق ههبت ، ئايهتى گوتته موسلمانان : ههوه چيه هوين د دهر  
حهقا فان منافقان دا ب ههفركى دچن ، وهوين دزانن ئهو ئهون بين خودى  
- ژ بهر كارى وان يى خراب - ئهو دهرنشيف كرين وبهر ب سهرداچوونه فه  
زفراندين ، دياره هندهك ژ ههوه ب فى ههفركى يى دڤيت بهرى فان منافقان بين  
خودى رى ل بهر وان بهرزه كرى بدهنه هيدايهتى ؟ نه .. ل وى هيفى يى نهبن ،  
دلين فان منافقان چو جارن د دهر حهقا ههوه دا صافى نابن ، وئهو ههر دى  
نهيارهتى يا ههوه كهن ، فيجا هوين ژى بهرانبهر وان بينه ئيك دهست ونه هيلن ئهو  
ب فهند و فيلين خو ريزين ههوه ژيكفه كهن ، وهوين باش بزنان كانى چهند ههوه  
دل تى ههيه بهرى وان بدهنه هيدايهتى وان پتر بهر ل هندى به ههوه د سهر دا  
بهن ، دا هوين ژى وهكى وان لى بين :

---

(۱) مهخسه د بى (عبداللاهي كورى ئوبه يى) وهفالىن وينه بين منافق ، ئهوين دهر كهفئينه  
شهرى ئو خودى پاشى ل نيشارى زفرينه فه ، دا شكهستنى بيخنه ريزا لهشكهرى  
موسلمانان .

﴿ وَدُوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ۗ ﴾ - دوروی یان دقیا هوین ژى  
 ب وی راستی بی کافر بن یا دلین ههوه باوهری بی ئینای ، وه کی وان ب دلین  
 خو کافری بی کری ، دا هوین وئو د کوفری دا وه کی ئیک لی بین ﴿ .  
 فیجا مادهم هویه هوین ل وان دهشیار بن ژ لایه کی فه و ژ لایه کی دی فه ری  
 نه دهنه قیانا وان کو جهی خو د دلین ههوه دا بکعت و بهری ههوه بده ته هندى  
 کو هوین پشته قانی یا وان بکدن ، یان ژى وان بو خو بکهنه سهر کار :

﴿ فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ  
 وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَّالِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿۸۳﴾ - فیجا حداتا نهو  
 د ریکا خودی دا مشهخت نه بن هوین چو دؤستان بو خو ژ وان نه گرن ، دا نهو  
 مشهختیونا وان بپته نیشان ل سهر راستی یا باوهری یا وان ، فیجا نه گهر وان  
 پشت دا وی یا نهو بو هاتینه داخواز کرن ، هوین وان بگرن وه چى جهی ههوه  
 نهو لی دیتن وان بکوژن ، وهوین ژیلی خودی چو دؤست وپشته قانان بو  
 خو ژ وان نه گرن داخوازا پشته قانی بی ژى بکهن ﴿ .

وئو ف نایه ته ریکی بو موسلمانى ناشکه را دکهت ، وفهرمانی لی دکهت کو  
 نهو مروقی منافق و دوروی بو خو نه که ته هه فال و دؤست ، هندى نهو ل سهر نفاقا  
 خو بی مایی بت ، چونکی ( وه لانا ) موسلمانى دقیت بو موسلمانى ب تنى  
 بت ، وئو گهر هات وئیسلا م بو خودان نالا ودهولهت - وه کی کول سهر ده می  
 پیغه مبهری سلاف لی بن چییوی - موسلمان ژ هه می جهان دقیت مشهخت  
 بنی ، وئو ف مشهختیونیه دپته نیشانا وه لانا موسلمانى بو قى دهولهتی ، لهو  
 نایه تی گوت : هندى نهو د ریکا خودی دا مشهخت نه بن ونه گهنه ههوه ، و خو  
 ژ کوفری و کافران فه دهر نه کهن هوین - گه لی خودان باوهران - پشته قانی یا وان  
 نه کهن ، به لی چى گا فا وان پشت دا واری کوفری و خو ب ریزین موسلمانان  
 را گه هاند ، هنگى نهو دپنه پشکه ک ژ کوما ههوه ووان حه ق ل سهر ههوه هه یه

کو هوین پشته فانی یا وان بکهن .. و ژ لایه کی دی فه ژ فی نایه تی ناشکه را دبت کو چی نابت موسلمان د ناف کافران دال وه لاتی وان بژیست ، بهلکی دقیت قهستا وه لاتی ئیسلامی بکهت .

و پشتی فی چهندی نایه تین بین کافرین دهور و بهرین مه دینی دکه ته سی پشک ورهنگی سه ره ده ری یا دورست د گهل وان بو موسلمانان ناشکه را دکهت ، یا ژی ب زمانی سیاستا نه فرۆ دی بیژین : نایهت سی رهنگین ( موعامه لاتین نیف دهوله تی ) ل بهر سنگی کاربدهستین دهوله تا ئیسلامی ددانت و فه رمانی ل وان دکهت نهو پیگیری بی پی بکهن ، نهو ههر سی رهنگ ژی نه فده نه :

۱ - نهو کافر و منافقین ژ دهر فه بی دهوله تا ئیسلامی دژین و کاری دژی فی دهوله تی دکهن ، نایه تی گوټ : ﴿ فَإِن تَوَلَّوْا فَعُذُّوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَخْذُوا مِنْهُمْ وَايًّا وَلَا نَصِيرًا ﴾ ، نه فان دورسته نه م شهری د گهل بکهین ، و بو مه چی نابت نه م دژستینی وهه فالینی یا وان بکهین ، و د نایه ته کا بیت دا به حسی فان پتر دی ئیته کرن .

۲ - نهوین دگه هنه هنده کان ژ وان بین پهیمان د نایه را وان و موسلمانان دا ههین ، پهیمانین ناشتی بی ، نایه تی نه فه ژ بن حوکی بو ری دهر یخستن ، حوکی کرنا شهری و جهادی د گهل وان ، و گوټ : ﴿ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ - بهلی هوین شهری وان نه کهن نهوین دگه هنه ملله ته کی کو د نایه را ههوه و وان دا پهیمانک هدی ﴾ .

۳ - نهوین د نایه را موسلمان و کافرین شه رکه ر دا بی لا رادوهستن ، نه خو دده نه د گهل موسلمانان ، ونه پشته فانی یا کافرین شه رکه ر دکهن ، د دهر حه فا فان دا نایهت دیژت : ﴿ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَن يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ

فَلَقَاتِلُوهُمْ ۗ فَإِنِ اعْتَرَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٦٤﴾ - هدر وهسا هوین شهړی وان ژى نه كهن نه وین هاتینه نك ههوه دبېن تهنګ ووان بې نه خوښ كو شهړی ههوه بكنه ، يان شهړی ملله تې خو بكنه ، وئو نه د گهل ههوه بووینه ونه د گهل ملله تې خو بووینه ، هوین شهړی وان نه كهن ، وئو گهر خودی قیابا دا وان ل سهر ههوه زال كته ، قیجا ئهو د گهل دوژمنین ههوه بین بوته ریس دا شهړی ههوه كهن ، بهلی خودی ژ قهنجی یا خو بهری وان ژ ههوه وهر گپړا ، قیجا نه گهر وان خو ژ ههوه شهدهر كر و شهړی ههوه نه كر ، وخو ئیخسته د بن پهړی ههوه فه ، ههوه چو حقه ل سهر وان نینه كو هوین شهړی وان بكنه ﴿ ۶۴ 》 .

مهعنا : هندی ئهف رهنگی كافران دناشتیخواز بن وخو ب نه یاره تی یا موسلمانان نه ئینه دهر وپشته فانی یا دوژمنین موسلمانان ژى نه كهن ، كرنا شهړی وان چی نابت . وئو ف حوكمه هندی دگه هینن كو هندی رپكهك بو ناشتی بی ههبت كاریده ستین دهوله تا ئیسلامی دقیت لی بچن .

وبهړی ئهف پارچه یه ژ سووره تی ب دویماهی بیټ ، جاره كا دی به حسی رهنگی ئیكى بی كافر و منافقان هاته كرن نه وین كرنا شهړی وان بو موسلمانان یا دورست ، دا حالى وان د گهل حالى رهنگی سی بی یی كافران نه وین كرنا شهړی وان نه یا دورست ل بهر موسلمانان تیکه لی ئيك نه بن ، ئایه تی گوت :

﴿ سَتَجِدُونَ ۤءَآخِرِينَ يَرِيدُونَ ۤأَنۢ يَأْمُرُوكُمْ ۖ وَيَأْمُرُوا قَوْمَهُمْ ۖ كُلٌّ مَّا رُذُوا ۖ إِلَى ٱلْفِتْنَةِ ۖ أُرۡكَبُوا فِيهَا ۚ فَإِنۢ لَّمۡ يَعْزِلُوا ۖ وَيَلۡقُوا ۖ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَامَ ۖ وَيَكۡفُوا ۖ أَيْدِيَهُمْ ۖ فخذوهم ۖ وأقتلوهم ۖ حيث ۖ ثقتموهم ۚ وأولئِكَم ۖ جعلنا لكم ۖ عليهم ۖ سلطانا ۖ مبينا ﴿٦٥﴾ - هوین ملله ته كى دی ژ دورویان دی بین وان دقیت ژ لای ههوه فه دپست راست بن ، خو وهسا دیار بكنه كو وان باوهړی ههوه ، ووان دقیت ژ لای ملله تې خو بی كافر ژى



ڦه دپشت راست بن ، خو بؤ وان ديار كهن كو ټو دكافرن ، همر جاره كا  
 ټو بؤ جهي كوفري و كافران هاتنه زقړاندن ، ټو دي كه ڦنه د خرابترين  
 حالي دا . ټو ټين هه ټه گهر روي بي خو ژ هه وه وهر نه گيرن ، و خو نه ټيخنه بن  
 په رې هه وه و خو ب دهست هه وه ڦه بهر نه دهن ، وشه رې هه وه بهس نه كهن ،  
 هوين وان ب هير بگرن و چي جهي ټو لي بن هوين وان بكوژن ، و ټو ټين هه  
 ټين د ڦي رېكا خراب دا گه هشتينه ڦي هه ددي ټو بي ژ خهلكي ټاشكهره بن ،  
 ټون ټين مه هېجه ته كا ټاشكهره ل سهر كوشتن وگرتنا وان دايه هه وه .

و د هندهك ريو ايه تان دا هاتي يه كو ټه ڦ ټايه ته د دهر حه قا هندهك منافقين  
 مه كه هي دا هاتي يه ، دهاتنه مه ديني ل نك پيغه مبهري - سلاف لي بن - ووه سا  
 د خو د ټينادهر كو ټو دموسلمانن ، به لي ژ بهر چه ند ټه گهر ټين تايهت ټو  
 نه شين مشهخت بن ويينه مه ديني ، و گاڦا دزقړينه مه كه هي ل صه نه م  
 په رېسي يا خو دزقړين ، و مه خسه دا وان ب ڦي چه ندي ټو بو وان دڦيا  
 داري د نيڦي را بگرن ، و وان هزر دكر ب ڦي رهنگي شولا وان ل هه ردو لايان  
 دي يا دورست بت ، به لي خودي دهستويري دا موسلمانان كو شهري د گهل  
 ڦان زي بكه ن ، ټه گهر ټو خو ژ كافر ټين شه ركه ر ڦه دهر نه كهن ، و ټاشتي بي  
 د گهل موسلمانان نه خوازن .

## کوشتنا بیّ دهستی ویا ژ قهستا

﴿ وَمَا كَانَتْ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَفْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا حَطَطًا وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطْئًا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٦﴾ وَمَنْ يَفْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعْنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٣٧﴾ ۝ .

ب هلكهفتنا كرنا به حسی شهری و کوشتنی، سوورهتا ( النساء ) د نایهتا ( ۹۲ و ۹۳ ) بیّ دا به حسی کوشتنا بیّ دهستی ویا ژ قهستا ژی کر، و حوکمی ئیسلامی د قان ههر دو مهسهلان دا ناشکهراکر، بو هندی دا په یوهندی بین موسلمانان د گهل ئیک و دو و د گهل خه لکی دی ژی ب سهرو بهر بکهفن .  
ل دهسیکا نایهتا ئیکي خودایی مهزن حوکمه کی سهره کی بو مه ناشکهراکر و گوت : ﴿ وَمَا كَانَتْ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَفْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا حَطَطًا - وچی نابت بو خودان باوهره کی کو ته عدا بی بی ل خودان باوهره کی دی بکهت و بی حق وی بکوژت ۝ .

حوکمه کی مهزنه نایهت وژدانا خودان باوهران لی هشیار دکهت، وما چاوا خودان باوهر دی خودان باوهره کی دی کوژت و باوهری وان ههر دووان دگه هینته ئیک؟ وئارمانجا وان ژی یا نهو کاری بو دکهن هدر ئیکه؟

به لسی چونکی پیکغه ژيانا خودان باوهران ل جهه کی ودهمه کی دبت بته  
 نه گهرا هندى ئیک ژ وان ب خهله تی فه ئیکی بکوژت نایه تی گوت : ﴿إِلَّا  
 حَطَبًا﴾ - وهسا نهدت نهف چهنده ب خهله تی فه وبی دهستی ژى چی بیت ﴿  
 یه عنی : ئحتمالا ئیکانه نهفه یه ئیک ئیکی ب خهله تی فه بکوژت ، وه کی دی  
 کاره کی گهله کی مهزنه ل نک خودی ودقیت گهله کی مهزن بت ل نک خودان  
 باوهران ژى کو ئیک ژ وان ژ قهستا و ( موته عومد ) ئیکی دی بکوژت .

و د نه گهرا هاتنه خوارا فی نایه تی دا تهفسیرزان دیژن : صهحابی بهك  
 هه بوو دگوتنى : ( عیاش ) ژ وان بوو بین ل مه كه هی موسلمان بووین و  
 ب دهستین کافران گهلهك هاتی یه عهزابدان ، فی صهحابی ل رپوژا فه کرنا  
 مه كه هی مروّفه کی دیژنی : ( حارث بن یزید ) کوشت ، چونکی نهو ژ وان  
 کهسان بوو بین نهو عهزاب ددا ، ووی نهزانیوو کو نهو مروّف یی موسلمان  
 بووی ، ئینا نهف نایه ته هاته خوارى .

وهندهك دیژت : نه گهرا هاتنه خوارا نایه تی نهو بوو ( نه بوو دهردائی )<sup>(۱)</sup>  
 زهلامهك کوشت ، ودهمی وی شیر راگری یه سهر سهری دا بکوژت ، وی  
 شاهده دا ، به لسی ( نه بوو دهردائی ) گوھ نه دایی و کوشت ، چونکی وی هنرکر  
 نهف مروّفه ژ منافقی بی شاهده ددهت ، وگافا وی سوچه تا خو گه هاندی یه  
 پیغمبهری - سلاف لى بن - پیغمبهری ب کارى وی نه خو ش بوو و خو نه رازی  
 کر وی گوت : نهی پیغمبهری خودی ، وی ژ ترسان دا شاهده دا ! پیغمبهری  
 - سلاف لى بن - گوت : ﴿ ما ته دلّی وی فه کر بوو ؟ ﴾ ئینا نهف نایه ته هاته  
 خوارى . و فی نایه تی نه حکامین سی حاله تین کوشتنا ب خهله تی فه  
 ناشکهرا کرن ، نهو ژى نهفه نه :

(۱) و د هندهك ریوایدتین دورست دا هاتی یه کو نهو صهحابی نوسامه بوو .

۱ - نه گهر کوشتی مرؤفه کی موسلمان بت ، و د نافع موسلمانان دا بت نهو  
 و مرؤفین وی ، نایهت د دهر حه قافی دا دبیرت : ﴿ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطْبًا فَتَحْرِيرُ  
 رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسْلِمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا ۗ ۝ ﴾ - وهه چی بی ب خهله تی فه  
 خودان باوهرهك كوشت ، یال سهر وی نهوه نهو گهردهنه كا خودان باوهر نازا  
 بکته ، و حه قی خوینا وی کوشتی بدهته مرؤفین وی ، هنگی تی نهبت خودانی  
 مری ب خیرا خو وی عهفی بکهن ﴿ معنا : دو حوکم ل سهر وی هه نه ، یی  
 ئیکی حه قی جفاکی به ، مادهم وی مرؤفهك كوشت - ههر چهنده بی دهستی  
 ژی - دقیت نهو عه بده کی خودان باوهر ب مالی خو بکرت و نازاد بکته ..  
 نه گهر عه بده هه بن ، نه گهر نه بن ؟ پاشی نایهت دی بو مه بیژت کانی دی  
 چه کته ، دا نهف نازاد کر نه بته رهنگه کی به دهل فه کرنی چونکی - ب دیتنا  
 ئیسلامی - نیزیکه نازاد کرنا عه بدان وه کی ساخرنا مری بان بت ! و حوکمی  
 دووی حه قی مرؤفین کوشتی به نهو ژی دانا خوینی به ، و نهفه رهنگه کی به دهل  
 فه کرنی بو وی خوساره تی یا ب نه مانا مرؤفی وان ب وان که فنی ، وباش  
 هزرا خو د نایه تی دا بکته ده می دبیرت : ﴿ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا ۗ ۝ ﴾ چاوا  
 ب رهنگه کی عه جیب عه فیکرنا وی بی ب خهله تی فه کوشتن کری ژ دانا خوینی  
 ل بهر مرؤفین کوشتی شرین کر ده می نهف کاره ب نافی ( صه ده قی )  
 ب نافرکی : گه لی مرؤفین کوشتی ، حه قی هه وه هه یه هوین خوینی وهر گرن ،  
 به لی بو هه وه دورسته هوین بو خو خیره کی بکهن ووی ژ دانا خوینی عه فی  
 کهن .

۲ - نه گهر کوشتی مرؤفه کی خودان باوهر بت ، و د نافع موسلمانان دا  
 بت ، به لی مرؤفین وی ژ وان کافران بن بین نه د نافع موسلمانان دا ،  
 و دوژمناتی یا ئیسلامی دکهن ، نایهت دبیرت : ﴿ فَإِنْ كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ عَدُوِّ لَكُمْ

وَهُوَ مُؤْمِرٌ بِفَتْحِ رِ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۖ - فَبِحَا نَهْ گەر کوشتی ژ ملله ته کی کافر بت یی  
 نه یار بۆ خودان باوهران ، وئهو کوشتی یی خودان باوهر بت ، ل سهر وی یه یی  
 ئهو کوشتی گهرده نه کا خودان باوهر نازاد بکعت ﴿ وئه فه خوینی نادهت ،  
 چونکی مروّقین کوشتی دوژمنین موسلمانانه ، ودانا مالی بۆ وان هیزی دده ته وان  
 کوئهو پتر دوژمنی یا موسلمانان بکهن ، و ژ لایه کی دی شه دفتیت ژ بیر  
 نه که یین کو وان و کوشتی چو د گهل نیک نه مایه .

۳ - نه گهر کوشتی مروّقه کی خودان باوهر بت و مروّقین وی ژ وان کافران  
 بن یین په یمانین ناشتی یی د ناقبه را وان و موسلمانان دا هه یین ، ئایهت دیبژت :  
 ﴿ وَإِنْ كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِمْ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ  
 مُؤْمِنَةٍ ۖ - وئه گهر ئهو کوشتی ژ ملله ته کی بت د ناقبه را هه وه ووان دا سۆز  
 و په یمانه ک هه بت ، ل سهر وی یه یی ئهو کوشتی حه قی خوینا وی بده ته مروّقین  
 وی ، و گهرده نه کا خودان باوهر نازا بکعت ﴿ .

و ل فیری ئایهتی ئیکه مین جار به حسی دانا خوینی کر ، پاشی نازاد کرنا  
 گهرده نه کا خودان باوهر ، دا مه ل گرنگی یا وان سۆز و په یمانان ناگه هدار بکعت  
 یین ئهم دده یینه خه لکی نه گهر خوئهو خه لک کافر ژ ی بن .. ئه فه نه گهر کوشتی  
 یی خودان باوهر بت - وه کی مه گوئی - ههر چهنده هنده ک ته فسیرزان دیبژن :  
 د فی حاله تی دا شهرت نینه کوشتی مروّقه کی خودان باوهر بت ، چونکی ده می  
 ئایهت به حسی فی رهنگی دکعت نابیژت : ﴿ وَهُوَ مُؤْمِرٌ ﴾ به لسی دبت  
 حوکمی نازاد کرنا گهرده نه کا خودان باوهر د فی حاله تی دا هندی بگه هینت کو  
 کوشتی مروّقه کی خودان باوهره ، ژ خوئهو گهر یی خودان باوهر نه بت ، یه عنی :  
 موسلمانه ک کافره کی ب خه له تی شه بکوژت ، و مروّقین وی ئه وی هاتی یه  
 کوشتن ژ وان کافران بن یین په یمانا ناشتی یی د گهل موسلمانان گریدای هنگی

نه‌وی کوشتن کری خوینا وی دی دت وچو گهرده‌نان نازاد ناکت ، وه‌کی پیغه‌مبه‌ری - سلاف لی بن - حوکم بی دای .

و‌پشتی نایه‌تی گوتی : ﴿ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ﴾ و‌به‌ری نه‌و ب دویم‌های بیت گوت : ﴿ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴾ - وه‌چی بی نه‌شیت وی چه‌ندی بکدت <sup>(۱)</sup> ، بلا نه‌و پیشقه دو مه‌هان ل دویتف ئیک یی ب روژی بت ، دا خودی تو‌بی بدانته سهر وی .  
و‌خودی ب راستی یا کاری به‌نی‌بین خو‌یی پرزانا بوویه ، و د وی شریعتی دای یی وی بو وان دانای یی کاربندجه بوویه ﴿ مه‌عنا : نازاد کرنا عه‌بدی - ل ده‌می نه‌شیانی - به‌دول بو هه‌یه ، به‌لی دانا خوینی - ژبلی عه‌فیکرنی - چو به‌دول بو نینن ، نه‌گهر خو پیغه نه‌ئیت ژی ، چونکی نه‌و دکه‌فته سهر مرو‌فین وی و‌نویجاخا وی ژی .

نه‌فه نه‌گهر کوشتن یا بی ده‌ستی بت ، به‌لی نه‌گهر کوشتن یا بی ده‌ستی نه‌بت ، به‌لکی یا ژ قه‌ستا و ( موته‌عه‌مد ) بت ، نه‌و ئیک ژ گونه‌هینین مه‌زنه ، خودی دبیزت : ﴿ وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴾ - وه‌چی بی ته‌عدایی بی ل خودان باوره‌کی بکعت و ژ قه‌ستا و بی حه‌ق وی بکوژت جزایی وی جه‌هنده‌مه ، هه‌روه‌ر دی تیدا بت د گهل غه‌زه‌با خودی و‌ده‌رکه‌فتنا ژ ره‌حما وی ، و‌خودی دژوارترین عه‌زاب بو وی ناماده‌کری به‌ ژ به‌ر فی تاوانا مه‌زن یا وی کری ﴿ .

---

(۱) یه‌عنی : نه‌شیت گهرده‌نه‌کی نازاد بکدت ، پیغه نه‌ئیت ، یان عه‌بد نه‌بن وه‌کی زه‌مانی مه‌بی نوکه .

و ژ بهر مه زنی یا فی گونه هی پتر ژ جاره کی خودی و پیغه مبهری وی نه ف  
 گونه هه مل ب مل دایه د گهل شرکی کو مه زنتترین گونه هه ، و د حه دیسه کی  
 دا <sup>(۱)</sup> هاتی یه پیغه مبهر - سلاف لی بن - دیبژت : ﴿أول ما يقضى بين الناس يوم  
 القيامة في الدماء - نيكه مين تشتی روژا قیامه تی حوکم د ناقبهرا مرو فسان دا سهرا  
 دئیته کرن کرن خوینه﴾ .

و د حه دیسه کا دی دا <sup>(۲)</sup> پیغه مبهر - سلاف لی بن - دیبژت : ﴿لو اجتمع  
 أهل السموات والأرض على قتل رجل مسلم لأكبهم الله في النار - نه گهر خه لکی  
 عه سماتان و عهردی ل سهر کوشتنا زه لامه کی موسلمان کوم بوو خودی دی وان  
 سهر و سهر هاقینه د ناگری دا﴾ .

ئه فه ل ناخره تی نه گهر وی ژ گونه ها خو توبه نه کر ، به لی نه گهر وی  
 د ناقبهرا خو و خودی دا توبه کر - توبه یه کا ژ دل - به لکی خودی توبا وی  
 قه بویل کهت ، چونکی خودی دیبژت : ﴿قُلْ يٰعِبَادِیَ الَّذِیْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰی اَنْفُسِهِمْ  
 لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ کَمِیْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ﴿۵۳﴾ - تو  
 نه ی موحه مده د بیژه وان به نی بین من یسین گه له ک ب ناف گونه هی فه چووین ،  
 و ب کرنا خرابی یان ته عدا بی ل خو کری : ژ بهر گونه هین خو بین مشه هوین  
 ژ دلوفانی یا خودی بی هیقی نه بن ، هندی خودی یه گونه هان هه می یان ژ ی دبهت  
 بو وی بی ژ ی توبه بکهت و ل خو بزفرت ، هندی نه وه نه و باش گونه هه  
 ژبیری گونه هین به نی بین خو بین توبه کهره وی دلوفانکاره ب وان ﴿الزمر :  
 ۵۳﴾ .

و جزایی وی بی ژ قه ستا مرو فقه کی خودان باوهر بکوژت د ده ستین مرو فین  
 کوشتی دایه و نه و ب که یفا خو نه : نه گهر وان بقیست دی داخوازی ژ حاکی

(۱) یا موسلم ژ عه بدللاهی فه دگو هیزت .

(۲) وه کی فه دگو هیزت .

شہرعی کھن کو ئہو پيشفہ بيته کوشتن ، وئہ گہر وان بقیث ئہو دی وی  
 عہفو کھن وداخوازا خوینی کھن ، یان دی وی عہفو کھن و خوینی ژى ناخوازن ،  
 وہ کی د نابه ته کی دا هاتی : ﴿ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ  
 مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴾ -  
 وهوین وی نهفسی نه کوژن یا خودی کوشتنا وی حہرام کری ب ریکه کا  
 شہرعی نہبت ، وهچی بی بی حہقه کی شہرعی بیته کوشتن ب راستی مه  
 دہسہلات دایه سہر کاری وی - چ میراتگری وی بت یان حاکم بت - کو وی  
 بکوژت یان ژى داخوازا خوینی ژى بکھت ، وچی نابت بو سہر کاری کوشتی  
 کو زیدہ گافی بی ل سہر وی توخویی بکھت بی خودی دانای ، ہندی خودی یہ  
 ہاریکاری سہر کاری کوشتی یہ حہتا ئہو حہقی خو و ہردگرت ﴿ ( الإسراء :  
 . ( ۳۳ )



## زقپین ل جیهادین و مشه ختبهونین

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ  
 أَلْفَىٰ إِلَيْكُمْ أَسْلَمْنَا لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ  
 مَغَايِبٌ كَثِيرَةٌ كَذٰلِكَ كُنْتُمْ مِّن قَبْلُ فَمَنْ ءَلَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا ۗ إِنَّ  
 اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٤﴾ لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ  
 أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۗ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ  
 بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۗ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَىٰ ۗ وَفَضَّلَ اللَّهُ  
 الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٥﴾ دَرَجَتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۗ وَكَانَ  
 اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمْ أَمْوَالَهُمْ طَالِمَىٰ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ  
 ۗ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ۗ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسَعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا  
 فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۗ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِّنَ الرِّجَالِ  
 وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِمْلًا وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿١٨﴾ فَأُولَٰئِكَ عَسَىٰ اللَّهُ  
 أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا ﴿١٩﴾ \* وَمَنْ هَاجَرَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي  
 الْأَرْضِ مُرَاعِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۗ وَمَنْ تَخَرَّجَ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ  
 يُدْرِكُهُ الْوَيْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٠﴾ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ  
 فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ  
 الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا أَعْدَاؤُكُمْ مُّبِينًا ﴿٢١﴾ وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ  
 الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَهُمْ ۗ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِن

وَرَأَيْكُمْ وَلِتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكُمْ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ  
وَأَسْلِحْهُمْ ۗ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ  
عَلَيْكُمْ مِيلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن كَانَ بِكُمْ أَذَىٰ مِّن مَّطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ  
مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ ۗ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا  
مُّهِينًا ﴿١٣٧﴾ فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۗ  
فَإِذَا أَطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا  
﴿١٣٨﴾ وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۗ إِن تَكُونُوا تَأْلُمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلُمُونَ كَمَا  
تَأْلُمُونَ ۗ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٣٩﴾ .

د سهری پارچه یا بوری دا مه گوت : ب هلکه فتنا کرنا به حسی جهادی  
وشهری کافران دو نایه تین تایهت ل دۆر کوشتنا بی دهستی ویا ژ قهستا هاتن ،  
پشتی وان ههردو نایه تان سوورهت جاره کا دی ل مهسه لا کوشتنی ومشه ختیوونا  
د ریکا خودی دا زفری فه ، وهندهک نه حکامین تایهت ل دۆر فی چهندی  
ناشکهرا کرن ، وفی پارچه بی یا کو ژ نایهتا ( ۹۴ - ۱۰۴ ) نه م ل سهر چار  
پشکان دی لیکفه کهین :

### نیک : پاشقه لیدانا ژ لهزکرنا د کوشتنس دا :

ئیمام نهحمه ژ عهبدللاهی کوری عه بیاسی فه دگوهیزت ، دییزت : هندهک  
صهحابی یسن پیغمبهری - سلاف لی بن - د ( سهریه کی ) دا ده رکه فتیوون ،  
ئینا ل جهه کی شفانه کی ( بهنی سولهیمی یان ) د بهر وان را بووری ، وسلاف  
کره وان وگوت : ( السلام علیکم ) ئینا وان گوته ئیک ودو : نهفه ب فی  
رهنگی بی سلاف دکهته مه دا خو ژ مه بیاریزت ، ئینا وان نهو کوشت وپهزی  
وی ئینا ، گاغا نهو هاتینه نک پیغمبهری - سلاف لی بن - نهف نایهته د ده  
حهقا وان دا هات یا کو خودی تیدا دییزت : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَىٰ إِلَيْكُمْ أَلْسَلَمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ  
 عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ بَرَّ اللَّهُ  
 عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٤٤﴾ - ئەى گەلى ئەوین  
 باوەرى ئینای ئە گەر هوین د ریکا خودی دا بو کرنا جیهادی دەر که فتن ، هوین  
 وان ژیک جودا بکەن بین هوین دئینی یان دەهلین ، وهوین وان ژ بی باوەران  
 نەهژمیرن یین هوین تشته کی ژ نیشانین ئیسلامی ژى دینین وشەری هەوہ  
 نە کەن ، چونکی دبت ئەو دخودان باوەر بن وباوەری یا خو فەشیرن ، هوین قى  
 چەندى بو پەرتالە کی دنیایی نە کەن ، وئەو دان وقەنجی یال نك خودی هەى تیرا  
 هەوہ هەیه ، هەوہ ژى ل دەستپیکا ئیسلامی باوەری یا خو ژ مللەتی خو یی  
 کافر فەدشارت ، ئینا خودی مننەت ل هەوہ کر ، وهوین ب باوەری یی  
 وهیزی سەرفەراز کرن ، فیجا هوین دەشیار بن ووان ژیک جودا بکەن . هندی  
 خودی یە ب هەمی کریارین هەوہ یی پەرزانیە ، ب کارین هەوہ یین هویری یی  
 ناگەهدارە ، وئەو دی هەوہ سەرا وان جزا دوت ﴿٤٥﴾ .

مەعنا : هشیاری خو بن ، نە وەبت حەژیکرنا هەوہ بو مالی دنیایی  
 وکو مکرنا دەسکەفتی یان بلا ئیکا هند ژ هەوہ چی نە کەت کو هوین لەزی  
 د کوشتنا وان کەسان دا بکەن بین هوین ل جەهی کافران دینین ، و ب تاییەتی  
 ئە گەر هەوہ هندەك نیشان ژى دیتن هندی بگەهینن کو بەلکی ئەو دخودان باوەر  
 بن ، چونکی دبت ئەو یی خودان باوەر بت بەلی ژ ترسین مللەتی خو دا ئەو  
 نەشیت باوەری یا خو ناشکەرا بکەت ، مانی هوین ب خو ژى وەختە کی د وەسا  
 بوون ، هەوہ ژ ترسین مللەتی خو دا نەدویریا باوەری یا ناشکەرا بکەن .

#### دو : هایدان بو کرنا جیهادی :

پاشی پشتی ئایەتا بووری ئەم موسلمان ل گرنگی یا قافارتنا دوژمینن خو یین  
 شەرکەر هشیار کرین ، وکو ئەم پیخەمەت پەرتالە کی دنیایی یی ئەرزان لەزی

د کوشتنا خه لکی دا نه کهین ، نایه تین د دویش دا بهایی خودان باوره رین  
جیهاد کهر بؤ مه ناشکهر اکرن ، دا جیهادا د ریکا بلندکرنا په یفا خودی دال بهر  
شرین بکته ، ومه های بدهت کو خو ژ فی کاری مه زن نه دینه پاش ،  
ل ده سپیکی نایه تان گوت :

﴿ لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ - نَهْوِينَ خَوْذَ جِيهَادِ د رِيكَا خُودِي دَا دَايِنَه پاش ، ژبلی  
خودان عوزران ، نه وین ب مالی خو ونه فسا خو جیهاد د ریکا خودی دا  
کری د وه کی نیک نابن ﴿ پا دی د چاوا بن ؟ نایه تی گوت : ﴿ فَضَّلَ اللَّهُ  
الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ  
الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿ - خودی جیهاد کهر ب سهر وان  
نیخستینه بین دروینشتی ، و د به حه شتی دا دهره جین بلند بین داینسی ، و خودی  
سوز و په یمان ب به حه شتی یا دایه وان هه می یان نه وین ب مالی خو ونه فسا  
خو جیهادی دکن نه وین ب عوزر روینشتین ژ بهر وی نه خوشی  
وقوربانی یا د ریکا حقیقی دا وان دای ، و خودی ب خیره کا مه زن جیهاد کهر  
ب سهر وان بین روینشتی نیخستینه ﴿ نه و خیرا مه زن چیه ؟ ﴿ دَرَجَاتٍ مِّنْهُ  
وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿ - نه ف خیرا هه یا مه زن جهین بلندن  
د به حه شتی دا ژ خودینه ب تایه تی بؤ وان به نی بین وینه بین جیهاد د ریکا وی  
دا کری ، و ژیرنه بؤ گونه هین وان و دلوقانی به کا به رفره هه نه و تیدا خوشی بی  
پی دهن . و خودی باش گونه ه ژیر بوویه بؤ وی یی ل وی بزقرت و توبه  
بکته ، ویی دلوقانکار بوویه بؤ وان بین گوهداری یا وی کری ، و جیهاد د ریکا  
وی دا کری ﴿ .

فینجا مادهم بهایی مروقیؑ مواهد ل نک خودی نه فیه بوچی خودان باوهر خو  
ژی بده ته پاش ؟

سن : بسان دسههلات ومشهختبوون :

ل مه که هی - بهری موسلمان مشهخت بینه مه دینی - دسههلات یا کافران  
بوو ، وموسلمانان چو هیتر ودسههلات نه بوو ، لهو کافران ههچی یا قیابا د گهل  
خودان باوهران دکر ، ژ گرتن ومال ژیستاندن ولیدان بگره وحه تا تو دگه هی به  
دهریخستن وکوشتی ، وپشتی خودی حه زکری ئەف ته نگافی به ژ سهر  
موسلمانان رابیت وی دهستوری ب مه خشتبوونا بهر ب مه دینی شه دا وان ،  
ویغهمبهه - سلاف لی بن - وهه قالین وی گه هشتنه مه دینی ، ول ویری دهوله تا  
ئیسلامی ناکر ، وفهرمان ل موسلمانان کر کو ئەو ژ هه می جهان قهست بکه ته  
واری ئیسلامی بی نوی ونه مینه د ناک کافران دا ، دا بشیت ب سههستی دینی  
خو ب ریغه بهن ، بهلی د گهل هندی ژی هندهک موسلمان - چ ل مه که هی  
چ ل جهین دی - مانه د ناک کافران دا ، وهندهک جارن وهسا چی دبوو ئەو  
د گهل کافران دهر دکه فتنه شه ری موسلمانان ، ونه دویره هندهک ژ وان د قان  
شهران دا دهاتنه کوشتن ژی ، ئینا د دهر حه قا وان بین وهکی وان دا ئەف نایه ته  
هاته خواری ، د قی نایه تی دا خودی دبیرت : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمُ الْمُؤْمِنِينَ ظَالِمِينَ  
أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً  
فَمَا جِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿۱۷﴾ - هندی ئەون بین فریشته  
جانی وان دستین ووان زورداری ل خو کری کول جهی کافران ماین ومشهخت  
نه بووین ، فریشته ب گه فکرن فه دبیرنه وان : هوین د مهسه لای دینی خو دا  
د چ حال دا بوون ؟ ئەو دی بیژن : ئەم د عهردی خو دا دلاواز بووین ، وئهم  
نه دشیاین زورداری بی وستهمی ژ خو لابدهین ، فینجا ئەو ب گه فکرن شه دی  
بیژنه وان : ئەری ما عهردی خودی بی فرهه نه بوو کو هوین ژ عهردی خو

دەر کەڤنه عەردە کێ دی کو هوین تیدا ل سەر دینی خو پشست راست بن ؟  
 ئەوین هه جهی قه‌حه‌ویانا وان ئاگره ، وئەو پیسترین جهی لسی زفرینی یه ﴿ .  
 مەعنا : ئەو هیجەتا ئەقە بو خو دگرن دا مانا خو د ناف کافران دا دورست  
 بکەن ل نک خودی ب چو ناچت ، ووه کی فانه هەر ئیکی لاوازی یی بو خو  
 بکەتە هیجەت دا پشتەفانی یا خو بو کافر وزۆرداران یی دورست بکەت .

و ژ فی نایه‌تی ناشکەرا دبت کو ئەو فیتنا نوکە د ناف مە موسلمانان دا  
 ب رەنگه‌کی زێدە بەرفرەه بەلاقبوی ، کو مانا موسلمانی یه د ناف کافران دا  
 لە ولاتین وان ب ئیەتا ئاکنجیوونی کاره‌کی حەرامه ، چونکی ئەو وی  
 وعیالی وی تویشی گەلەک کارین حەرام دکەت ، وهندەک جاران وان  
 مەجبوور دکەت کو ئەو باوهری یی ب هندەک ری وەرەسمین کافران بینت ،  
 و ب کار بینت ژ ی ، دا ئەو ژ ی رازی بن ، وهندەک جاران ژ ی ئەو مەجبوور  
 دبت دەستی ژ هندەکی ژ دینی خو بەردەت دا بشیت وه‌کی وان کافران بژیت  
 یین ئەو د ناف دا ، ژ بەر فی چەندی پیغەمبەر - سلاف لسی بن - د گۆتە کا خو  
 دا دبیت : ﴿ أنا بريء من كل مسلم يقیم بین أظهر المشركین - ئەزی بەریمە  
 ژ هەر موسلمانە کێ د ناف موشرکان دا ئاکنجی بیت ﴾ .<sup>(۱)</sup>

وئەف حوکمە یی بەردەوامە هندی دنیا هەبت ، و ژ هەر کەسە کی  
 دگرت یی ل جهه‌کی بژیت ژ دینی خو بترست کو ژ دەستان دەر کەفت ،  
 بەلی ژ بەر مەصلحەتە کا دنیایی ژ وی جهی مشەخت نەبته واری ئیسلامی یی  
 ئەو دینی خو لسی ب سەر بەستی ب رێقە بەت و د گەل براین خو یین خودان  
 باوهر بژیت .. بەلی نایه‌تی رەنگه‌کی مروّقان ژ بن فی حوکمی دەرینخست ،  
 مروّقین بی دەسەلات ژ پیر وژن وزارۆکان یین چو ری نەن ژبلی هندی کو  
 دویر ژ جهی ئیسلامی بژین ، نایه‌تی گۆت : ﴿ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ

(۱) وه‌کی ترمذی وئەبو داوود ژ جابری قەدگۆهیزن .

وَالنِّسَاءِ وَالْوَالِدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٦٨﴾ فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْلَمَ عَنَّهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَظِيمًا غُفُورًا ﴿٦٩﴾ - ونه وین دبیرار ژ میسر وژن وزارو کان بین کو نهشین زورداری بی وستهمی ژ سهر خو لابدهن ، وچو رپکان بو خو نابینن کو بی ژ نه خوشی بی قورتال بن ، نهو ناگههه فی دویماهی یا بهری نوکه به حس ژی هاتی به کرن . نهوین هه هیقی هدی به کو خودی وان عدی بکته ، چونکی خودی ب راستی یا حالی وان بی زانایه ، و خودی لینه گری باش گونه ژبیر بوویه ﴿٧٠﴾ .

و پستی فی چندی نایه تی به حسی وی خیری بو مه کر یا دئته رپکا وی که سی یی د رپکا خو دا مشهخت بست دا بشیت ل جهه کی دی دینی خو ب دورستی ب رپقه بهت ، نایه تی گوت :

﴿ وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَافًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٩﴾ - وهچی بی ژ جهی شرکی دهر کهفته جهی ئیسلامی دا دینی خو پاریزت ، داخوازا وی قهنجی یا خودایی وی بت ، ومه خسه دا وی ب سدریخستنا دینی وی بت ، نهو جهه کی د عهردی دا بو خو دی بینت کو خو فه گو هیز تی و نهو ل ویری وی تشتی دی بینت بی بته نه گهرا ب هیز بوونا وی وره زیل بوونا دوژمنین وی ، د گهل فره هی یا د رزقی وژیاری دا ، وهچی بی ژ مالا خو دهر کهفت ومه خسه دا وی ب سدریخستنا دینی خودی و پیغه مبهری وی بت ، وبلند کرنا په یقا خودی بت ، پاشی بهری نهو بگه هته مه خسه دا خو نهو بمرت ، نهوی خیرا کریارا وی کهفته سهر خودی . و خودی ب بهنی بین خو باش گونه ژبیری دلوفانکار بوویه ﴿٧٠﴾ .

ووه کی نهم دینین فان نایه تان مشه ختیبونا ژ وه لاتی کوفری بؤ جهی  
موسلمانان ب دو ریگان ل بهر مه شرین کر :

یا ئیکی : حالی وان به ختیره شان بؤ مه ناشکهر اکر نه وین ملیاکه تین مرنی  
رحین وان دکیشن وئو ل جهی کافران ، فیجا ئهو ملیاکه ت ب گه فکرن فه  
دیترنه وان : ما عهردی خودی یی فرهه نه بوو هوین ژ فی جهی دهر که فن و بجهه  
ناف موسلمانان دا بشین دینی خو ب سهر بهستی ل ویوی ب ریقه بیهن !؟  
یا دووی : نهو ترس ل نک مه نه هیلا یا هندهک جارن مروف ته خمین دکهت  
دهمی دیترت : نه گهر نهز مشهخت بوومه نک موسلمانان ومن نهف جهه هیلا نه  
کو نه خوشی بگه هته من .

**چار : کورتکرنا نفیترن ، ونقیترنا ترسن :**

و ب هلکهفتنا به حسکرنا ژ مشه ختیبونی ، ودره کهفتنا د ریگا خودی دا ،  
د پشکا مایی ژ فی پارچهیی دا خودایی مهزن حوکه کی شهرعی یی په یوهندی  
ب نفیتری فه هدی ل دهمی ترسی بؤ مه ناشکهر اکر ، وگوت : ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي  
الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا  
إِنَّ الْكُفْرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٢٤﴾ - وئه گهر هوین ب ریفتنگی د عهردی خودی  
دا دهر کهفتن ، چو گونهل سهر هه وه نینه کو هوین نفیتری کورت بکهن نه گهر  
هوین ل دهمی نفیتری ژ دوژمنی یا کافران ل سهر خو ترسان ، هندی کافران  
ناشکهر دوژمناتی یا هه وه دکهن ، فیجا هوین ژی دهشیارین ﴿﴾ و ژ فی نایه تی  
دئینه زانین کو نه گهر مروف ب ریفتنگی ژ مالا خو دهر کهفت ، دورسته بؤ وی  
نهو نفیترنا چار رکاعهتی کورت بکهت ، بکهته دور رکاعهت ، هندی نهو ل سهر  
وه غهری بت حهتا دزفرته مالا خو ، وههر چهنده نهف نایه ته دهمی کورتکرنا  
نفیتری بؤ مه دورست دکهت دیترت : نه گهر هوین ترسان کافر نه خوشی به کی  
بگه هینه هه وه ، بهلی د سونه تا پیغه مبهری دا - سلاف لی بن - هاتی به کو



ل دهمی تهنای یی دورسته بؤ مروّقی ل سهر وهغری بت نفیژی کورت کهت ،  
 (بوخاری) ژ (ئهنهسی) فه دگوهیزت ، دییژت : ئەم ژ مه دینی د گهل  
 پیغه مبهری - سلاف لی بن - دهر کهفتینه مه کههی وحدا ئەم زفرینه مه کههی وی  
 نفیژ دو رکاعت دو رکاعت دکرن ، ئیکی پسار ژی کر : هوین دهمه کی  
 مابوونه ل ویری گۆت : دهه رۆژان ئەم مابوین .

ژ فی دئیته زانین کو ترسا ژ دوژمنی شهرت نینه بؤ دورستی یا کورتکرنا  
 نفیژین چار رکاعتهی ، کو نفیژا نیفرۆ وئیقاری وعهیشایه .

بهلی ل قیری و ژ بهر بهحسکرنا ژ ترسا ژ دوژمنی نایهتی چاوانی یا وی  
 نفیژی بؤ مه دیار کر یا ل مهیدانا جیهادی ل دهمی شهری دئیته کرن ، و د نه گهرا  
 هاتنه خوارا فی نایهتی دا ئیمام ئەحمدهد حه دیسه کی فه دگوهیزت تیدا هاتی به : کو  
 جاره کی پیغه مبهر و سهحابی بین خو ل مهیدانا جیهادی بوون ، ولهشکهری  
 کافران ئەوی خالدی کوری وهلیدی ل وی دهمی سهرو کاتی یا وی دکر د نافهرا  
 موسلمانان وقییلی دا بوو ، ودهمی نفیژا نیفرۆ بووی پیغه مبهری - سلاف لی بن  
 - نفیژ ل بهرا سهحابی یان کر ، وپشتی نفیژ ب دویماهی هاتی ، کافران گۆته ئیک  
 ودو : دهلیقهیه کا باش بوو مه هیرش کر با وان بهلی ژ دهست مه دهر کهفت ،  
 ئینا هنده کان ژ وان گۆت : خو بگرن نوکه دهمی نفیژه کا دی دی ئیت ئەو  
 ل نک وان ژ وان وعه یالین وان خوشتقیتره ، و د نافهرا نیفرۆ وئیقاری دا جبریل  
 هاته خواری وئەف نایهته د گهل دا : ﴿ وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ  
 طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ  
 أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۗ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ  
 تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلًا وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ  
 إِنْ كَانَ بِكُمْ أَدَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ ۗ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ

أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٢٧﴾ - وئە گەر تو ، ئەى موحەممەد ، ل مەیدانا شەرى بى ، و تە فیا نقيژی ل بەرا وان بکەى ، بلا کۆمەك ژ وان بۆ نقيژی د گەل تە رابىن ، و بلا ئەو چەكى خۆ د گەل خۆ هەلگرن ، فيجا ئە گەر ئەو چوونە سوجوودى بلا کۆما دى ل پشت هەو بەرانبەر دوژمنى رابىن ، و کۆما ئيکى رکاعەتا خۆ يا دووى دى خلاس کەن وسلافا ملان قەدەن ، پاشى کۆما دى يا دەست ب نقيژی نە کرى بلا بيت و ل دويف تە رکاعەتا خۆ يا ئيکى بکەن ، پاشى بلا ئەو ب تنى رکاعەتا خۆ يا دووى تمام بکەن ، و بلا ئەو ژ دوژمنى خۆ دەشيارىن و چەكى خۆ هەلگرن . ئەوين کافرى ب دىنى خودى کرى حەز دکەن ئە گەر هوين ژ چەك و خوارنا خۆ بى ناگەه بىنن و غافل بىن ، دا ئەو ب ئيکجارى دژواره هيرشه کى بکەنە سەر هەو و هەو بەرىن ، و هەنگى چو گونەهل سەر هەو نينه ئە گەر تەنگافى يەك ژ بارانى گەهشتتە هەو ، يان هوين دنەخۆش بن ، کو هوين چەكى خۆ بدانن ، د گەل هشياری بى . هندی خودى يە بۆ کافرىن ب دىنى خۆ عەزابە کا وان بشکىت و رەزىل بکەت نامادە کرى يە ﴿ فيجا دەمى نقيژا ئيفارى بووى ، پيغەمبەرى - سلاف لى بن - ب فى رەنگى نقيژل بەراهى يا صەحابى يان کر . <sup>(١)</sup>

و کرنا نقيژی ب فى رەنگى د ئايەتى دا هاتى ئەو و يا د کتیبىن فقهى دا دييژنى : ( صلاة الخوف ) و دەمى مروّف هزرا خۆ د کرنا نقيژی دا ب فى رەنگى و ل مەیدانا شەرى دکەت ، هەندەك دەرسىن گرنگ ژى وەر دگرت ، وە کى :

١ - گرنگى يا نقيژی بۆ مە ئاشکەرا دبت و کو ئەو د هەمى حالەتان دا دقیت بيته کرن ، چونكى نقيژ ئەو پەيوەندى يە يا مروّفى ب خودايى وى قە گرى ددەت .

---

(١) و دييژن : فى سەر هاتى بى کار د خالدى دا کر و بەرى وى ب نك ئىسلامى قە دا ، چونكى وى زانى کو خودى يە پشتەفانى يا موسلمانان دکەت .

۲ - هه ره وه سا گرنگی یا نفیژا ب جماعت ژى بۆ مه ناشکهر ا دبت ، چونكى د حالته تى ترسى دا و ل مهيدانا جيهادى نفیژ ب جماعت دئيه کرن نه کو هه ر ئیک بۆ خوۆ دکهت ، هنده ئيسلام کارى بۆ هه بوونا جماعه تى دکهت .

۳ - ژ لایه کى دى فه ئه ف نفیژه مه ل گرنگى یا هه بوونا ئیک ئيمامى وئیک جماعه تى هشیار دکهت ، و کو چى نابت ريزا موسلمانان ل سه ر دو جماعه تان بيته پارچه کرن ، و ژ به ر فى چه ندى فقهران دبیژن : چى نابت د ئیک مزگه فتى دا دو جماعهت بيته کرن ، و به ر فره هکرنا فى مه سه لى د کتیین فقهى دا دئيه دیتن .

و پشته ديار کرنا چاوانى یا کرنا نفیژا ترسى نایه تى گوت : ﴿ فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿١١٢﴾ - و نه گه ر هه وه نفیژ کر ، هوی ل هه مى حالین خوۆ خودى ل بيرا خوۆ بیین ، و نه گه ر ترس نه ما هوین نفیژى ب تمامی بکهن ، و ته خسیرى بی تیدا نه کهن ، چونكى نه و ل هنده ک ده مین ده سنیشانکرى د شریعه تى دا یا هاتى به واجبکرن ﴿ .

مه عنا : نه گه ر ترس نه بت کرنا نفیژى دى ب رهنگه کى سورشتى بت ، وه کى شریعهت بی هاتى ، و ده مى نایهت دبیژت : نفیژى ده مى خوۆ یى ده سنیشانکرى هه یه ، دبت ژى بيته زاین کو چ مه عنا بۆ هندی نینه قهزا کرنا وی نفیژا ژ قه سنا نه هاتى به کرن بيته دورستکرن ، چونكى دورستى یا قهزا کرنا فى نفیژى چو مه عنا یى بۆ ده مى ناهیلت .

و د دویمه یى یا فى پارچه یى دا نایه تى موسلمان هایدانه قه کو نه و د کرنا شه رى دوژمنى دا سست نه بن ، و نه و نه خوۆش یین د فى ریکى دا دئینه سه رى وان وان ژ به ر ده وامى یا کرنا جيهادى پاشقه نه بن ، نایه تى گوت : ﴿ وَلَا تَهِنُوا

فِي آيَاتِ الْقَوْمِ<sup>ط</sup> إِنْ تَكُونُوا تَأْمُونًا فَإِنَّهُمْ يَأْمُونُ كَمَا تَأْمُونُ<sup>ط</sup> وَتَرْجُونَ مِنْ اللَّهِ  
 مَا لَا يَرْجُونَ<sup>ط</sup> وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٤٨﴾ - وهوين د شهر وداخواز کرنا دوزمنی  
 خو دا لاواز نه بن ، نه گهر هوین ژ کرنا شهری و تشتی ب دویف دا دئیت  
 دئیشن ، دوزمنی ههوه ژی گهلهک ژی دئیشن ، د گهل هندی ژی نهو شهری  
 ههوه بهس ناکهن ، فیجا هوین فترترن کو شهری وان بهس نه کهن ، ژ بهر وی  
 هیقی یا خیر وسهر کفتم وپشته فانی بی یا هوین دخوازن ، وئهو وی هیقی بی  
 ناخوازن ، و خودی ب همی حالین ههوه بی پرزانا بوویه ، و د کار وریشه برنا  
 خو دا بی کارینه جه بوویه ﴿١٤٨﴾ .

## هندهك نه حكامين شهرسى

### ژ بهر رویدانهكا دزاسى

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ  
لِلْخَاطِبِينَ حَاصِمًا ﴿١٦٤﴾ وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٦٥﴾ وَلَا  
تُجَدِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ﴿١٦٦﴾  
يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى  
مِنَ الْقَوْلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٦٧﴾ هَتَأْتُمُّرَ هَتُولا ۗ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي  
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَدِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلاً  
﴿١٦٨﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظَلِمَ نَفْسَهُ نُمُرْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٦٩﴾  
﴿١٧٠﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧١﴾  
وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿١٧٢﴾  
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ هَمَّتْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا  
يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ ۗ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ ۗ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ  
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ۗ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١٧٣﴾ \* لَا  
خَرَفَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ  
النَّاسِ ۗ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٧٤﴾  
وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ  
مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ ۗ جَهَنَّمَ ۗ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١٧٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ

مَا دُعِيَ دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٠٥﴾ إِنْ  
 يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْتَا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١٠٦﴾ لَعَنَهُ اللَّهُ  
 وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١٠٧﴾ وَلَا ضَلَّ عَنْهُمْ وَلَا مِيبَهُمْ  
 وَلَا مَرْنَهُمْ فَلْيَبْتِكُنْ ءَاذَانَ الْآتَعِمِرِ وَلَا مَرْتَهُمْ فَلْيَغْيِرْنَ خَلْقَ اللَّهِ ۚ وَمَنْ  
 يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١٠٨﴾ يَعِدُهُمْ  
 وَيُمَيِّمُهُمْ ۗ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٠٩﴾ أُولَئِكَ مَا وَنُهُمْ جَهَنَّمَ وَلَا يَخْذُونَ  
 عَنْهَا حَيْصًا ﴿١١٠﴾ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي  
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١١١﴾  
 لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ ۗ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ  
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١١٢﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ  
 وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظَلَّمُونَ نَقِيرًا ﴿١١٣﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا  
 مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ  
 خَلِيلًا ﴿١١٤﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

مُحِيطًا ﴿١١٥﴾ ﴿١١٥﴾

د فی پارچہ بی دا ژ سوورہ تی یا کو ژ نایہ تا ( ۱۰۵ - ۱۲۶ ) فہ دگرت ، و  
 ب ہلکہ فتنہ رویدانہ کا دزی بی یا کو د جفا کا موسلمانان دال مہ دینی چیسووی  
 ، خودای مہزن ہندہ ک نہ حکامین شہرعی بو مہ ناشکہرا دکہت بو ہندی دا نہم  
 موسلمان پیگیری بی بی بکہین ، و بہری نہم بہحسی فان نہ حکامان بکہین ، مہ  
 دقت ب کورتی وی سہرہاتی بی فہ گیرین یا نہف نایہ تہ ژ بہر ہاتینہ خواری ..  
 ( فہ تادہ بی کوری نوعمانی نہ نصاری ) مامہ ک ہہ بوو دگوتنی ( رفاعہ ) ،  
 جارہ کی کومزری بی رفاعہ ی ہاتہ دزین ، و ژ بہر چہند نہ گہرہ کا وی شکا خو

بره نك زهلامه كى نه نصارى بى كو دگوتنى : به شيرى كورى نه بيره قى (۱) ، لهو  
 وى ژ برازايى خو قه تاده بى خواست كو بچته نك پيغه مبهرى - سلاف لى بن -  
 وگازنده يا خو بو بكهت ، وگافا به شيرى زانى سوجه تا دزى يا وى گه هشته  
 پيغه مبهرى - سلاف لى بن - و ژ ترسين ناشكه رابوونى دا رابووب دزى قه نهو  
 كومزى بى وى دزى بر هافيته د مالا زهلامه كى جوهرى قه ، وچوو گوتنه هندهك  
 مروفين خو : حال ومه سلهين من نه قه نه ، فيجا هوين هه رنه نك پيغه مبهرى  
 وبيژنى : مه بى زانى كو فلان زهلامى جوهرى كومزى بى رفاعه بى دزى به ، بهلى  
 نهو ژ قه ستا بى به ختى بى ل كورى مه دكهت ، فيجال دويف مه سله لى هه ره ،  
 نه گهر گوتنا مه يا دورست بوو د نافع خهلكى دا رابه وى گونه هى يا مه ناشكه را  
 بكه .

وو هسا چيپوو .. و نهو كومزى ل مالا زهلامى جوهرى هاته ديتن ، وهه ر چهنده  
 فى جوهرى به ره فاني ژ خو كر ژى بهلى كه سى باوه ر ژ گوتنا وى نه كر ، چونكى  
 كومزى ل مالا وى هاته ديتن . و پيغه مبهرى - سلاف لى بن - ل سه ر گوتنا  
 قه تاده بى ومامى وى خو نه رازى كر ، چونكى وان بى نيشانه كا ناشكه را شكا خو  
 بره نك زهلامه كى نه نصارى بى بى گونه ه !

ول وى ده مى نيزيك بوو زهلامى جوهرى تى بكهفت ودزى بكهفته ستوبى  
 وى ، نهف نايه ته هاته خوارى دا راستى بى بو خهلكى ناشكه را بكهن ، نايه تان  
 گوت :

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرْتكَ اللَّهُ وَلَا تَكُن  
 لِلْخَافِيْنَ حَصِيْمًا ﴿١٥٠﴾ وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيْمًا ﴿١٥١﴾ وَلَا تُجَادِلْ عَنِ  
 الْاٰذِيْنَ يُحْتٰنُوْنَ اَنْفُسَهُمْ ؕ اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ حَوٰاٰنًا اٰثِيْمًا ﴿١٥٢﴾ يَسْتَحْفُوْنَ مِنْ

(۱) و د هندهك ريوايه تا هاتى به كو نهف به شيره مروفه كى منافق بوو .

الْأَناسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا  
يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٥٢﴾ .

ودبیژن : ده می ئەف ئایه ته هاتینه خواری وراستی بو خه لکی ناشکه را  
بووی ، به شیری ژ شهرمین خو دا ، وچونکی نفاقا وی ناشکه را بوو ، ژ مه دینی  
دهر که ف و گه هشته کافران .

ئەفە سه رهاتی وه کی دیرۆکی فه گوهاستی ، نوکه دا بهری خو بدهینی کانی  
قورئانی چاوا سه ره ده ری د گهل سه رهاتی بی کر ، وچو دهرس بو جفاکا  
موسلمان زی ئینانه دهر ؟

ل سه ری دی بیژین : یا به ره زر ئەو بوو - ئە گهر ئیسلام دینه کی حه ق نه با ! -  
کو پیغه مبه ر چافی ژ فی مه سه لی بنقینت ، ژ به ر هندی دا دلای ئه نصاری بان  
ژ وی نه مینت ، و ژ لایه کی دی فه دا جو هی فی سه رهاتی بی بو خو ب ده لیفه  
نه زانن کو پی به افینه موسلمانان و وان ب بی به ختی بی گوه بار بکه ن ، به لی  
ئەف سه رهاتی یه خو ب خو هندی دگه هینت کو ئەف قورئانه کیتابه کا  
ب حه قه ، و ژ نک خودی یه .

خودایی مه زن گۆتن ئاراسته یی پیغه مبه ری خو کر و گۆت : ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ  
الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرْنَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنَ لِلْخَافِينَ حَصِيمًا ﴿١٥٣﴾ .

هندی ئەمین مه قورئان ب راستی بی بو ته - ئە ی موحه ممه د - هنارتی یه ،  
دا تو ب وی یا خودی بو ته ب وه حی ئینایه خواری و نیشا ته دای فه رمانداری بی  
د ناقه را مرو فان دا بکه ی ، فیجا تو بو وان یین - ب فه شارتنه حه قی بی -  
خیانته ل خو کری ، کو بنه مالا ئەبیره قی بوو ، د وی گۆتنی دا یا ئەو پی  
هه فرکی یا ته دکهن ، ده می وان گۆتی : کوری مه به شیری دزی نه کری یه ، تو  
نه به پشته فان .



بهری نوکه و د نایهتا ( ۵۸ ) یدا ، خودایی مهزن فه‌رمانه‌کا ناشکهره  
ب دادیکرنا د حوکمی دال ههمی کاربدهستان کر ، و ل فیری ههر فی فه‌رمانی  
ب تایبه‌تی ناراسته‌یی پیغه‌مبه‌ری خوؤ دکهت ، و چونکی پیغه‌مبه‌ر - سلاف لی  
بن - مروّفه‌که ژ مروّفان و دبت نهو ژی - وه‌کی ههر مروّفه‌کی دی - پال بده‌ته  
سه‌ر هنده‌ک نیشانان و حوکمی بوّ که‌سه‌کی بیخت و نهو ب خوؤ نهو حه‌قی یی  
که‌سی دی بت ، ژ به‌ر فی چه‌ندی خودی و پیغه‌مبه‌ری وی ژی - سلاف لی  
بن - به‌رده‌وام موسلمان ل هندی هشیار دکرن کو نهو ب خوؤ زیره‌فانی یی ل خوؤ  
بکه‌ن و تشتی حه‌قی وان نهب‌ت نهو و هرنه‌گرن ، نه‌گهر خوؤ حاکم حه‌قی یی بوّ وان  
بیخت ژی ، د گوتنه‌کا خوؤ دا <sup>(۱)</sup> پیغه‌مبه‌ر - سلاف لی بن - دبیزت : ﴿ اَلَا  
اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ ، وَاِنَّمَا اُقْضِي بِنَحْوِ مِمَّا اَسْمَعُ ، وَلَعَلَّ اَحَدَكُمْ اَنْ يَكُونَ اَلْحَنُّ بِحُجَّتِهِ مِنْ  
بَعْضِ فَاُقْضِي لَهُ فَمَنْ قَضَيْتَ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَاِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَاَلِيْحْمِلْهَا اَوْ  
لِيْذْرِهَا - هَمَّا نَهْزُ ژِي مَرْوَفَهْ كَمْ ، وَهَمَّا نَهْزُ حُوكْمِي بَ وَی دکه‌م یا من گوهر  
لی دبت ، و دبن نیک ژ هه‌وه د هیجه‌تا خوؤ دا ژ هه‌قالسی خوؤ یی نه‌زمان  
خوؤشتر بت ، له‌و نه‌ز حوکمی بوّ وی بیخیم ، فیجا هه‌چی یی نه‌ز حه‌قی  
موسلمانه‌کی بوّ وی بیخیم هه‌ما نه‌و پارچه‌یه‌کا ناگری‌یه‌ فیجا وی دقیت بلا نه‌و  
هلگرت ووی دقیت بلا نه‌و بهیلت ﴾ .

و پشتی خودایی مه‌زن فه‌رمان ل پیغه‌مبه‌ری خوؤ کری کو نه‌و حوکمی  
ب وی د ناقبه‌را خه‌لکی دا بکه‌ت یا خودی بوّ وی ب حه‌قی یی د کیتابا خوؤ  
دا هنارتی ، گوتی : ﴿ وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴾ ﴿ ۱۱۰ ﴾ یه‌عنی :  
تو - نه‌ی موحه‌مه‌د - د ههمی حالین خوؤ دا داخو‌ازا ژیرنا گونه‌هان بوّ خوؤ  
ژ خودی بکه ، هندی خودی‌یه‌ باش گونه‌ه ژیربوویه بوّ وی یی داخو‌ازا  
قه‌نجی یا وی بکه‌ت ، ویی دلوفانکار بوویه ب وی .

(۱) یا بوخاری و موسلم ژ ( أم سلمه ) فه‌دگوهیزن .

وهه و هكسى ئهفه ئىشارهته بۆ وى ئاخفتنى يا پىغهمبهرى - سلاف لى بن -  
 گۆتىيه (فتهادهيى) دهى گۆتىيى : چاوا بى نىشانه كا ئاشكهرا تو مالسه كا  
 خودان باوهر وچاك ب دزىيى گونهبهار دكهى ؟! دهى وى گۆتىيى : شكاه مه  
 دچته بنه مالا ئه بىره فى ، فيجا خودى گۆتى : ئهى پىغهمبهر ، سدرافى گۆتئا ته  
 گۆتىيه فى مرۆفى داخوازا گونهبه ژيبرنى بۆ خوۆ ژ خودى بكه .

پاشى ئايهتسى فهرمانه كا دى ژى ل پىغهمبهرى - سلاف لى بن - كر ،  
 و د ريكا وى را ئه و فهرمان بۆ مديه ژى : ﴿ وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَلُونَ  
 أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَاتًا أَثِيمًا ﴾ - وتو بهرهفانىي ژ وان نه كه يىن  
 ب نه گوهدارى يا ئه مرى خودى خيانهتى ل خوۆ دكهن . هندى خودىيه سهز  
 ژ وى ناكهت يى پر خيانهتى بكهت ، وگونهها وى يا مهزن بت ﴿ .

وئه گهر عدهتهتى فان مرۆفين خيانهتكار بت ئه و ب فهشارتى خيانهتى دكهن دا  
 كارى خوۆ يى كريت ل بهر خهلكى فهشيرن ، ئه و نهشين كارى خوۆ ژ خودى  
 فهشيرن ، چونكى خودى ب كارى وان يى ئاشكهرا و فهشارتى يى زانايه :  
 ﴿ يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ  
 الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴾ - ئه و خوۆ ژ خهلكى فهدشيرن دا ئه و كارين  
 وان يىن خراب نه يىنن ، وئه و خوۆ ژ خودى نافهشيرن وژى شهرم ناكهن ،  
 وئه و ب زانينا خوۆ يى دگهل وان ويى ئاگه هداره ب وان دهى ئه و - ب شهف -  
 وى گۆتئا ئه و پى نهرازى دبيژن ، و خودى ب هه مى گۆتن و كرىارين وان يى  
 ئاگه هدار بوويه ، تشتتهك ژى ل وى بهرزه نابت ﴿ .

كاره كى گه له كى مهزنه مرۆف ل دهى كرنا خرابىيى خوۆ ژ خهلكى  
 فهشيرت ، و خوۆ ژ خودى نهفهشيرت ! بۆ وى نهخوش بست مرۆفهك وى بىبنت

دهمی ئەو خرابی بی دکەت ، بەلسی بۆ وی خەم نەبت خودی وی ببینت دەمی ئەو قەستا خرابی بی دکەت ..

پیشتی ئایەتان ئەف گۆرتنە ئاراستەیی پیغەمبەری - سلاف لی بن - کرین ل خودان باوەران ژێ زفرین دا ریکا دورست نیشا وان ژێ بدەت ، ئەف خودان باوەرین هاتینە نک پیغەمبەری - سلاف لی بن - دا بەرهفانی بی ژ مرۆفەکی منافق بکەن ، چونکی ئیک ژ زەلامین بنەمالا وانە ، هەر چەندە وان دزانی ئەف مرۆفی ئەو بەرهفانی بی ژێ دکەن مرۆفەکی گونەهکارە ، بۆ هندی دا ئەف ئایەتە مە ل هندی ئاگەهدار بکەن کو بۆ مە چی نابت ئەم ژ بەر مرۆفانی بی وپاراستنا ناھی بنەمالی بی بەختی بی ل چو کەسان بکەین ، ئەگەر خو ئەو کەس مرۆفەکی جوھی ژێ بت :

﴿ هَتَأْتُمُ هَؤُلَاءَ جِدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجِدِلِ اللَّهَ عَنَّهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا ۝١٤١﴾ - ئەفە هوین ئەفەنە گەلی خودان باوەران ، هوین بەرهفانی بی ژ وان دکەن بین د ژینا دنیایی دا زۆرداری ل خو کری ، فیجا کی ل رۆژا رابوونی وحسیبی ل نک خودی دی بەرهفانی بی ژ وان کەت ؟ وئەو کی یە بی ل رۆژا قیامەتی بۆ فان خیانەتکاران بیتە وە کیل ؟ ﴿

و ب فی هەلکەفتی خودایی مەزن چەند قاعیدەیه کین شەری دەر حەقا کرنا گونەهی دا بۆ مە بەرچاڤ کرن ، ئەو ژێ ئەفەنە :

١ - دەرگەهی تۆبی ل بەر گونەهکاری هەردەم یی فەکری یە ، خودی دیبژت : ﴿ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝١٤٢﴾ - وەچی بی قەستا کارەکی خراب و کریت بکەت ، یان ب کرنا تشتەکی دژی حوکمی خودی و شریعەتی وی زۆرداری بی ل خو بکەت ، پاشی ب پەشیمانی فە ل خودی بزفرت ، وداخوازا ژیرنی و فەشارتتا گونەهی بۆ خو

ژى بکەت ، ئەو دى خودى بينت باش گونەھ ژييره بو وى ، وى دلوفانکاره ب وى ﴿ وى مروقى دزى كرى ، ئەگەر ژ كارى خو ليقه بيا وپهشيمان بيا ، دا بو وى چيتر بت ، چونكى ئەو خودايى خو گونەھ ژييره دلوفانكار دا بينت .

۲ - ئەوى گونەھى بکەت ئەنجامى كارى وى بو وى ب تنى دزفرت ، وکەس گونەها كەسى هل ناگرت : ﴿ وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾ - وهه چى يى ژ قهستا گونەهه كى بکەت ئەو ههما زيانى ل خو ب تنى دكەت ، و خودى ب راستى يا كارى بهنى بين خو يى پرزانا بوويه ، و دوى حوكمى دا يى ئەو د نافهرا وان دكەت يى كاربنهجه بوويه ﴿ وئيسلام وهكى هندهك دينى دى بين ( موحررهف ) باوهرى يى نائنت كو بارى گونەهه كا مروقى نه كرى بکەفته سهر ملين مروقى .

۳ - ئەو مروقى نه گەهى بکەت ، و گونەها خو قەلدەته سهر ستوبى كەسه كى بى گونەه دا خو ژ جزادانى رزگار بکەت تاوانا وى بهرانبهر خودى دوقات لى دئيت ، خودى دييرت : ﴿ وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بِئْتِنًا ۚ وَإِنَّمَا مِثْلًا ﴿٣١﴾ - وهه چى يى بى دهستى خهلهتى به كى بکەت ، يان ژ قهستا گونەهه كى بکەت پاشى گونەها خو بهافيته سهر ملين كەسه كى بى گونەه ، ئەو وى دره و گونەهه كا ناشكەرا هلگرت ﴿ مهعنا : تاوانا وى دو تاوانن : كرنا گونەهى ، د گەل كرنا گونەهى .

وبهري نايهت مه فه گوهيزنه حوكمه كى دى بيرا بيغه مبهرى - سلاف لى بن - ويا مه ژى ل ئيك ژ وان نعمهتان ئينا فه بين خودى د گەل مه كرين ، دا ئەم شوكر وى بكهين : ﴿ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ أَنْ يُضْلُوكَ وَمَا يُضْلُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ ۗ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ ۗ وَأَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ

وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٤﴾ - ونه گهر نه ژ بهر هندی با کو خودی منته ل ته کری به - نهی موحدمه د - و ب قهنجی یا پیغمبه ربینی بی دلوفانی ب ته بری به و ب وی وهجی یا بو ته هنارتی تو پاراستی ، کومه ک ژ وان بین خیانهت ل خو کری دا ته ژ ریکا حهقی بی ته حسین ، ونه و ب وی چهندی ژ خو پیغمه تر که سی ناتنه حسین ، و ژ بهر پاراستنا خودی بو ته نه و نهشین ب تشته کی زیانی بگههینه ته ، و خودی قورئان ونه و سوننه تا وی ناشکهره بکته بو ته هنارت ، و بهری ته دا زانینا وی تشتی ته بهری نه دزانی ، ونه و قهنجی یا خودی ب تاییه تی دایه ته تشته کی مهزن بوویه ﴿ ۱۱۴ 》 .

نهف شریعه ته بی خودی دایه مه مهزنتترین نعمته خودی د گهل مه کری ، چونکی نه وه سهر فراهی یا دنیایی وئاخره تی ب دهست مه فیه دینت ، و چه ند گوتنه کا مهزن بوو ده می عومه ری - خودی ژی رازی بت - گوتی ، ده می گوتی : « نه م ملله ته کین خودی ب ئیسلامی نه م بین سهر فراه کرین ، وچی گا فاه مه سهر فراهی ب تشته کی دی خواست خودی دی مه ره زیل کته » و پیسارای وی ره زیلی و شهر مزاری بی نه که یا ب سهری موسلمانان هاتی ده می وان ئیسلاما خو ب جاهلیه تا خه لکی گوهار تی !

و ب هلکه فتنه به حسکرنا ژ وان کاران بین هنده ک کهس ب دزی و فیه شارتی فیه دکن ، نایه تا ( ۱۱۴ ) ی ژ سووره تا ( النساء ) به حسی عه ده ته کی دی بی کریت کر بی کو هنده ک کهس کاری پی دکن و دبتنه نه گه را هیلانا دلای خه لکی ، نه و ژی نه و عه ده ته بی ب عه ره بی د بیژنی : ( نه جوا ) ، و ( نه جوا ) نه وه دو مروف ب تنی د دیوانه کی دا هیدی د گهل ئیک باخشن ، دا که سی های ژ وان نه بت ، ونه ف کاره بی خرابه چونکی دبت نه و که سین دی عیجز بن ، و دویر نینه نه و هزر بکن نه فیه بی به حسی وان دکن ، لهوا دهنگی خو یی نزم دکن ، نایهت دبیژت : ﴿ لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ

مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحِ بَيْنِ النَّاسِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٥٠﴾ - چو مفا د گلهك ژ وی ناخفتنی دا نینه یا مروّف ب نهینی فه بی د گهل ئیک و دو دناخفن ، نهو تی نهبت نه گهر نهو ناخفتن ناخفتنهك بت داخواز بی دانا خیری ، یان گوّتنه كا باش ، یان پیکنینانا د نابقهرا مروّفان دا بت ، وههچی بی وان کاران پیخه مهت رازیوونا خودی بکته ، نهوی نه م دی جزایه کی مهزن و بهر فره دهینی ﴿٥١﴾ .

و فی نایه تی د سی حاله تان دا بو مه دورست کر نه م گوّتنی ب فه شار تی بکهین ، چونکی فه شار تن چیتره ، نهو ژی نه فه نه :

١ - نه گهر مه فیا خیره کی بکهین .. دا کاری مه ژ ریمه تی بی دو بر کهفت .

٢ - نه گهر مه فیا فرمانی ب کاره کی باش بکهین .. دا نهو مروّقی نه م فرمانی لی دکهین زویتر خو بها فیه فی کاری باش .

٣ - نه گهر مه فیا هندهك كه سین لیکه فته پیك بینین .. چونکی هندی خله كا لیکه فته نی یا ته نگتر بت ، مه جالی پیکنینانی دی بی فره تر بت .

و چونکی نهف نایه ته - وه کی بهری نوکه ژی مه گوّتی - ژ بهر سه رهاتی یا وی دزی بی هاتبوونه خواری یا منافقهك بی رابووی ، و ژ بهر کو پشتی ناشکهرا بوونا کاری وی منافقی نهو چوو قهستا کافران کر ، نایه تا بیت بهحسی حالی وی مروّقی کر بی بی نه مری یا خودی و پیغه مبهری - سلاف لی بن - دکته ، و بهری خو ژ وی ریکی و هر دگیرت یا موسلمان ل سهر دچن ، نایه تی گوّت :

﴿ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ ۖ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٥٢﴾ - وههچی بی ل دو یف ریکا پیغه مبهری

سلاف لی بن نهچت پشتی کو حقهی بو ناشکهرا بووی ، و دو یچوونا ریکه كا دی ژبلی ریکا خودان باوهران ووی حقهی یا نهو ل سهر بکته ، نه م دی وی

هیلینه ب هیفی یا وی ریکی فه یا وی بهری خو دایی ، ونهم بهری وی نادهینه  
خیری ، ونهم دی وی کهینه د ناگری جههنه می دا ، دا گهرما وی بیبت ، ونهو  
چ پیسه جهی لی زفرینی یه ﴿ ۱۰۰ ﴾ .

وچونکی شرکا ب خودی مهزنتترین بی ئه مری یه مرؤف دکهت ، ویستترین  
لادانه ژ حقیقی بی ئهو دکهت ، بهحسی تاوانا شرکی هاته کرن : ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ  
أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا  
بَعِيدًا ﴾ (۱۰۱) - هندی خودی یه وی گونه هی ژ ی نابهت کو شرک بی بیته کرن ، و یا  
ژ شرکی کیمتر بت ژ گونه هان ئهو بو وی بی وی بقیست ژ بهنی بین خو ژ ی  
دبهت ، وهچی بی هه فیشکه کی بو خودی بدانت ، ب راستی ئهو دویر که فتنه کا  
دویر ژ حقیقی بی دویر کهفت ﴿ ۱۰۲ ﴾ .

وچو دویر کهفتن ژ وی ددویر تر نینن ده می مرؤف ریکا خودی یا راست  
دهیلت و دویر کهفتنا کوره ریکین شهیتانی له عنه تی دکهت :

﴿ إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴾ (۱۰۳) - ئهو  
بو تپه ریس ژ بلی خودی په رستنا هندهک بوتین نه مفای دگه هینن ونه زیانی دکهن ،  
ونهو ب تنی په رستنا وی شهیتانی دکهن یی ژ ئه مری خودی دهر کهفتی ،  
وگه هشتی به حده ده کی مهزن ژ خرابی بی وخراب کرنی ﴿ ۱۰۴ ﴾ .

وچونکی ئهو دویر کهفتنا شهیتانی دکهن ، یا د جهی خو دابوو نایهت ریازا  
وی بو مه ده سنیشان بکهت ، دا پی نه ئینه خاپاندن :

﴿ لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴾ (۱۰۵) وَلَا ضَلَّ عَنْهُمْ وَلَا مَنَاصِبَهُمْ  
وَلَا مَرْهَمَهُمْ فَلْيَغْتِرْ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ  
الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿ ۱۰۶ ﴾ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ  
الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿ ۱۰۷ ﴾ أُولَئِكَ مَاؤُنْهَمُ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿ ۱۰۸ ﴾ - خودی

ئەو شەھىتان ژ رەھما خوۋى دەرىخىستى . وشەيتانى گۆت : ئەز پشكە كا دەستىشانكرى ژ بەنىيىن تە دى گرم و ب گۆتن و كرىار دى وان دسەردا بەم . وسویند بت هەچىيى دويكەفتنا من بكت ژ وان ئەز بەرى وى ژ حەقىيى وەر گىرم ، و ب هىقىيىن درەو ئەز دى ژفانى دەمە وان ، وئەز دى داخووزى ژ وان كەم كو ئەو گوھىن حەيوانى بېرن وشەق شەق بكن ژ بەر وى نەحەقىيا ئەز ل بەر وان شرىن دكەم ، وئەز دى فەرمانى ل وان كەم كو ئەو چىكرىيى خودى د خورستىيى وسەرو بەرى دا بگوھۆرن . وھەچىيى د بەرسقا شەيتانى بيت ووى ژبلى خودايى ب هىز و زال بو خو بكتە پشەفان ، ب راستى ئەو تى چوو تىچوونە كا ئاشكەرا . شەيتان ب سۆزا ژ درەو سۆزى ددەتە دويكەفتىيىن خو ، وئەو ب هىقىيىن پويچ وخاپىنوك وان دسەردا دبەت ، وھەما ژ خاپاندنا بى بناخە و بى دەليل پىقەتر ئەو ب تشتەكى سۆزى نادەتە وان . ئەوين هە جھى لى زفېرنا وان جەھنمە ، وئەو ژ وى پىقەتر چو جھىن رەقى نايىن ﴿ .

و ژ قى گۆتنا شەيتانى يا ئەف ئابەتە بو مە فەدگوھىزت بو مە ئاشكەرا دبەت كو رىياز شەيتانى د سەردابرا مروقان دال سەر سى ستوئىن سەرەكى رادوھست :

۱ - ( لَأُمِّيْنَهُمْ ) : يەئنى ئەز دى ئىكا ھند ژ وان چى كەم ئەو خووشىيا د گونەھى دا ھەى كرىتىيا گونەھى د چاقىن وان دا كىم بكت ، يان ھەما ھەر نەھىلت .

۲ - ( وَلَا مُرْتَبَهُمْ فَلْيَبْتِكُنْ أَدَانَ الْأَتْعَمِ ) : وئەفە عەدەتەك بوو د جاھلىيەتى دا ھەبوو ، گافا وان قىابا حەيوانەتەكى حەرام بكن ، دا رابن گوھى وى شەق كەن ، وئەو ب خو ئەف كارە ژ لايى وان فە حەرامكرنا تشتەكى حەلال بوو ، مەعنا : شەيتان يى دبىزت : ئەز دى ئىكا ھند ژ مروقان



چیّ کهم ئەو حەقیّ حەلالکرن و حەرامکرنیّ بدەتە خو ، و ئەفە رەنگە کئی کوفرا  
ب حوکمرانی یا خودیّ یه .

۳ - ( وَلَا تَرْهَبُوا فَكَرِهْتُمْ خَلْقَ اللَّهِ ) : و گوهورپینا چیکری ییّ ب گەلەک  
رەنگان دبت ، ژن دەمیّ ب جلکی و سەر و بەریّ خوّ خو وەکی زەلامی لیّ  
دکەت ، و زەلام دەمیّ د سەر و بەریّ خو دا چاف ل ژنکیّ دکەت ، ئەو ییّ  
دبیژن : ئەم زیرە کترین شاگردە بیین شەیتانییە !

و مەزنترین نامیرت شەیتان د سەردابرن خەلکی دا ب کار دئینت هیقی یین  
ژ درەون ، چەند مروّف تە دیتینە دلیّ وان ییّ چوو ییّ تۆبە کەن ، بەلیّ  
شەیتانیّ کەفتی یە قالبی و ئەو وەسا ییّ تیّ گەهانندی کو هیشتا زوی بە ، بلا  
چە ندە کا دی خو بگرت ، هیشتا خوشی یان بوّ خو چیّ کەت پاشی .. و بەری ئەو  
بگەتە وی دەمی ییّ وی تۆبا خو بوّ پاش ئیخستی ئەو دیّ ھند بینت شالوکا  
مرنیّ ژ ییّ وی دوری ، و چونکی مرن یا بیّ دەلیقیە ئەو دیّ چت و بیی تۆبە  
بکەت ! فێجا ئەنجامی وی دیّ بتە جەھنەم ، و بەرانبەر فەان رەنگە مروّفان یین  
دویکەفتنا شەیتانی دکەن ، ھندەک مروّفین دی ھەنە د باوەری یا خو دا ب خودیّ  
دراستگۆنە ، و کارین چاک دکەن ، ئەفان جھیی وان بەحەشتە :

﴿ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ  
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴾ - و ئەو یین راستگۆ  
د باوەری یا خو دا ب خودیّ ، و کارین چاک ب دویف باوەری یا خو دا کرین  
خودیّ - ب قەنجی یا خو - وان دیّ کەتە د وان بەحەشتان دا یین رویار د بن  
دارو بارین وان دا دچن ئەو ھەر و ھەر دی میننە تیدا ، سۆزە کە ژ وی خودایی ییّ  
ژ سۆزا خو لیقە نەبت ، و کەس ژ خودیّ راستگۆتو نینە د گۆتن و سۆزین خو  
دا ﴿ .

و چونکی به حسیّ به حهشتیّ و قهنجی یا ویّ هاته کرن ، نایه تیّ بوّ مه دیار کر کو  
چوونا به حهشتیّ ب خوزی و هیقی یان نابت ، وهر ئیک ب کریارا وی دیّ ئیتسه  
جزادان :

﴿ لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَى بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ  
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴾ - ئەف قهنجی یا مهزن کو چوونا به حهشتیّ به ب وان  
خوزی یان نایته دهستی یین هوین رادهیلن گهلی موسلمانان ، ونه ب وان  
خوزی یان یین خودانین کیتابی ژ جوھی و فلهان رادهیلن ، بهلکی ب باوهری یا  
دورست ب خودی و کرنا وان چاکی یین نهو ژۆ رازی دئیتسه دهستی .  
وهه چی بیّ کاره کیّ خراب بکته نهو دیّ بیّ ئیتسه جزادان ، و ژ خودی پیقه تر  
نهو چو سهر کاران بوّ خو ناینت کاری وی ب ریقه بهت ، و چو پشته فانان  
ژی بوّ خو ناینت کو به ره فانی بیّ ژۆ بکهن ، و خرابی یا عه زابی ژۆ  
بدنه پاش ﴿ . مه عنا : فایدی مه ناکته ئەم بیژین : چونکی ئومه تا مه باشتین  
ئومه ته ، یان پیغه مبهری مه چیتین پیغه مبهره جهیّ مه دیّ به حهشت بت ، نه !  
سوننه تا خودی یا ناشکه رایه کو جزال دو یف کاری به : ﴿ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنْ  
الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا  
﴾ - وهه چی بیّ تشته کی ژ کارین چاک بکته ، نیر بت یان می بت ، نهو  
ب خودی و ب وی حقی یا وی ئینایه خواری بیّ خودان باوهر بت ، نهو نهون  
یین خودی وان دکته د به حهشتی دا جهیّ خو شی یا بهرده وام ، و تشته ک ژ خیرا  
کریارین وان ژ وان نایته کی مکرن ، نه گهر خو هندی وی کونکی بت نهوا  
د بهر کیّ خورمی دا ﴿ .

و ژ قی نایه تیّ دو مه سه لین گرنگ بوّ مه ناشکه را دبن :

۱ - شهرتیی وهر گرتنا کاری چاک هه بوونا باوهری بی یه ل نک وی کهسی یی  
وی کاری دکهت ، معنا نهو کاری باش یی منافق و کافر د دنیا یی دا دکهت  
ل ناخره تی چو مفا یی ناگه هینتی .

۲ - د جزادانا ل سهر کاری دا ل ناخره تی چو جو دایی د ناقه را ژن ومیران دا  
نینه ، ههر ئیک ژ وان - بیسی بهر یخودان بو نفسی وان بیته دان - دی ئیته  
جزادان .

ول دویماهی یا فئی پارچه یی ( تهئکید ) ل سهر دو مهسلان ژی هاته کرن : کو  
ئیسلام ریکا ئیبراهیمی یه ودینی دورسته ، و کو ههر تشته کی هدی یی خودی یه :  
﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ  
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿۱۹۱﴾ وَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ  
مُّحِيطًا ﴿۱۹۲﴾ - دینی کهسی ژ یی وی باشتر نینه یی ب دلی ولهشی خو ب دهست  
خودی ب تنی فه بهردای ، ونه وی قهنجیکار بت ، ودویکهفتنا دینی ئیبراهیمی  
وشریعه تی وی کر بت ، وخو ژ باوهری بین خراب وشریعه تین نه حق دابته پاش .  
وخودی ئیبراهیم - سلاف لی بن - ب دورستی بو خو ژ ناقه را بهنی بین خو  
ژ یگر تبوو و کر بوو خوشتفی یی خو . ونه ف نایه ته سالو خه تی خوشتفینی یی کو  
بلندترین دهره جا قیانی یه ، ویی ژ یگر تنی بو خودی بنه جه دکهت . وههر  
تشته کی ل گهردوونی هدی ژ چیکری یان یی خودی یه ، و ملک ههمی یی وی  
ب تنی یه . وخودی دۆر ل ههر تشته کی گرتی یه ، چو تشته ک ژ کاری بهنی بین  
وی ل بهر وی بهرزه نابت ﴿ .

## شبهت

### ب ثنى وانهقوا خودى ودادى بى

﴿ وَسَفَفْتُوكَ فِي الْبَسَاءِ ۗ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي  
الْكِتَابِ فِي يَتِمَىٰ الْبَسَاءِ الَّتِي لَا تُوْتُوْنَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْعَبُونَ أَن تَنْكِحُوْنَهُنَّ  
وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الْوَالِدِيْنَ وَأَن تَقُوْمُوا لِلْيَتَمَىٰ بِالْقِسْطِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ  
خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمِءٍ عَلِيْمًا ﴿١٧٧﴾ وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا  
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۗ وَالصُّلْحُ خَيْرٌ ۗ وَأُحْضِرَتِ  
الْأَنفُسُ الشُّحَّ ۗ وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا  
﴿١٧٨﴾ وَلَنْ تَسْتَطِيْعُوا أَن تَعْدِلُوا بَيْنَ الْبَسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ ۗ فَلَا تَمِيْلُوا كُلَّ الْمَيْلِ  
فَتَذَرُوْهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ۗ وَإِن تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٧٩﴾ وَإِن  
يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيْمًا ﴿١٨٠﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي  
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ  
أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ ۗ وَإِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا  
حَمِيْدًا ﴿١٨١﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٨٢﴾ إِن يَشَأْ  
يُدْهَبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِيْنَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكِ قَدِيْرًا ﴿١٨٣﴾ مِّنْ كَانَ  
يُرِيْدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿١٨٤﴾  
\* يَتَّيْبُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُوثُوا قَوْمِيْنَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوْ  
الْوَالِدِيْنَ وَالْأَقْرَبِيْنَ ۗ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيْرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۗ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ

أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلَّوْا أَوْ تُعْرِضُوا فإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٦٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ  
 ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي  
 أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ  
 ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٦٥﴾ .

د فئى پارچه یی دا ژ سوور هتئى خودایى مهزن شیر هتئى ب قه نجى و دادى یى  
 د گهل ژئى ل موسلمانان دکهت ، ههر وهسا شیر هتئى ب ته قواى ژى ل وان  
 دکهت ، بو هندى دا جفاکا موسلمانان ژ پاشمایى جاهلییه تئى بشووت ،  
 ب تاییه تئى د وان مهسلان دا یین په یوه ندی ب ژئى وخیزانئى قه ههین .. و د فئى  
 پارچه یی دا نایهت پینج مهسلان ل بهر چاف ددانن :

**نیك : ژنیين نیتیم وزاروکیين لواز وبن خودان :**

د نایهتا ئیکى دا ژ فئى پارچه یی خودایى مهزن نیشاره تئى دده ته ئیک ژ وان  
 پسیاران یین موسلمانان ژ پیغه مبهرى - سلاف لى بن - دکرن ، و بهر سفئى ژى ل  
 سهر ددهت ، خودایى مهزن دبیزت : ﴿ وَكَيْفَ تَعْلَمُونَ فِي الْبَنَاتِ قُلِّ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ  
 فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتْلَمَى الْبَنَاتِ أَلَيْسَ لَأَنَّ تَوَدُّنَهُنَّ مَا كَتَبَ لَهُنَّ  
 وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ  
 وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٦٥﴾ .

ونهف پسیاره ب خو نیشانا هندى په كو جیلی صه حابى یان د قیا حوكمى  
 ئیسلامى د وان هه مى كاران دا بزنان یین وان د جاهلییه تئى دا دكر ، وئيك  
 ژ وان كاران نهفه بوو نه گهر ئيك ژ وان مر با وهندهك زاروكل پشت  
 خو هیلایان ، وان نهف زاروکه ژ میراتئى بابئى وان بئى بار دكرن ، ونه گهر ئيك  
 ژ وان زاروكان كچ با نهو دا وئى هیلن ههتا مهزن ببا ، فئيجا نه گهر یا  
 جوان با دل خو ماره كهن ، ونه گهر یا كریت با دا ژ شوپكرنى مهنه كهن ههتا

مربا دا مالئ وئ ههمى گه هشتيا وان ، گاڤا نايه تئڻ ده سپيكا في سوورته تئ هاتينه خواري وهندهك ژ وان ئه حكامان ديار كرين يئن په يوه ندى ب ژن وزاروځ وميراتي فه ههين ، صه حابي يا دا خوازا زانينا حوكمي شهرعى د في مه سله لئ ژى دا ژ پيغه مبهري - سلاف لئ ين - كر ..

نايهت د بيژت : نهى موحه ممد خه لك ژ ته دخوازان كو تو وئ تشتي بو وان د دهر حه قا ئه حكامين ژنان دا ناشكه را بكهى بي تيگه هشتنا وئ ل بهر وان ناسئ بووى ، تو بيژه : خودئ به مه سله لا وان بو هه وه ناشكه را دكهت ، وئ يا د نايه تئڻ بوړين دا ژ في سوورته تئ بو هه وه دئته خواندن ، د دهر حه قا وان ژنئڻ ئي تيم دا يئن كو ئه وا خودئ بو وان نقيسى ژ مه هري وميراتي هوين ناده ني ، وهوين دلئ خو دبه نه ماره كرنا وان ، وخودئ مه سله لا يئن لاوازان ژ زاروځكان ژى بو هه وه ناشكه را دكهت ، وكو واجبه ل سهر هه وه هوين ب دادئ وئ ستم ب كارئ ئي تيمان رابسن ، وههر خيره كا هوين بكهن خودئ بي بي زانايه ، تشتهك ژئ ل بهر وئ بهرزه نابت .

به عنى : گه لئ خودان باه ران خودئ فهرمانئ ل هه وه دكهت كو هوين ب دادئ بي وعده الهه تئ سه ره ده ري بي د گه ل مروځين لاواز بكهن ، ژ ژن وزاروځين ئي تيم يئن خودئ ئي خستينه بن ده سته هه وه ، هوين حه قي هه ر ئيك ژ وان ب دورسته بده ني وه كي خودئ د قورئاني دا ناشكه را كرى ، ويا د جهئ خو دا بوو نايهت ل دويمه ي بي بيرا مه ل زانينا خودئ يا بهر فرهه بينته فه ، دا ئه م بزائين كو خودئ ب ههمى كار وكريارين مه بي ناگه هداره ، وهوئڻ زوردارئ بي ل وان ئي تيمان دكهن يئن خودئ هيلايه ب هيقي يا وان فه بلا باش بزائن كو خودئ به خودانئ فان لاوازان وهه و دئ حه قي وان ژ فان زورداران ستينت چ ل دنيايئ چ ل ناخه ته تئ ، فيجا بلا نه و ژ خو بترسن .

دو : ترسا ژنی ژ زیزبوونا زهلامی :

د نایه تا ( ۳۴ ) یدا ژ فی سووره تی - وه کی د گهل مه بوری - نایه تی به حسی نیک ژ گرفتاری بین مالی کر نه و ژی زیزبوونا ژنی یه ، و چاره ژی بو دانا ، ل فی ری نایه ت به حسی لای بی به رانبر ژ گرفتاری بی دکه ت ، زیزبوونا زهلامی - نه گهر ب کارئینان فی په یفی ل فی جهی یا دورست بت ! - نایه ت دبیژت : ﴿ وَإِنَّ امْرَأَةً حَافَتٌ مِنْ بَعْلِهَا تُشَوِّرًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴾ .

یہ معنی : نه گهر ژنه که کی تی ئینادهر کو هدر وه کی زهلامی وی خو ژ وی بلندتر دینت ، ونه و ترسیا کو نه و پشتا خو بده تی ، ونه خو شی بی بو چی بکه ت ، ژ بهر هندی چونکی دل بی وی د دهر حه قا وی دا بی هاتی یه گوهارتن ، بو وان دورسته نه و د ناقبه را خو دا پیکهاتنه کی بکن ، پیکهاتنه کا هدر دو لا ل سهر رازی بن ، وه کی کو ژن هنده ک حقی خو ل دویف میری بهر دت ، بو هندی دا نه و نه ئیته بهردان وعیالی وی زیان فی نه که فت ، ونه گهر ژنی دیت ژیان وی د گهل فی میری بوو تشته کی موسته حیل هنگی بو وی هیه نه و داخوازا بهردانی ژ وی بکه ت ، بهرانبهر کو زهلام ل بهر بی ت کو ژنی بهر دت بو ژنی هیه کو هنده ک مالی بده تی وی بیژتی : من بهر ده (۱) ، وهنگی بو زهلامی هیه وی بهر دت ، به لی دقیت نه و بزانشن کو د همی حاله تان دا پیکهاتن چیتره .

(۱) ونه فی حاله تی د شریعتی دا دبیژتی : ( خولع ) ، ونه ف ماله بی ژن دده ته زهلامی دا خو بی ژنی بده ته بهردان ، رهنگه کی به ده لقه کرنی یه بو میری ، چونکی وی دهمی نه ف ژنه ئینای گله ک مال لی خهرج کربو ، وزه رها نه و ژ بهردانی دینت پتره ژ وی یا ژن دینت .

و خودی دبیژت : نهفسین مرؤفان ل سهر قهلسی بیّین هاتینه چیکن ، فیججا  
 نه گهر هوین - گهلی میران - ب قهنجی سهردهری بیّی د گهل ژنکیین خو بکهن ،  
 و د دهرحقا وان دا ژ خودی بترسن ، نهفه بو هوهو چیتره ، چونکی هندی  
 خودی بیّه ب وی تشتی هوین دکهن بیّی زانا بوویه جو ژی ل بهر وی بهرزه نابت ،  
 ونهوه هوهو سهرای وی کاری دیّ جزا دوت .

یہ عنی : هشیار بن بلا قهلسی وچرکی یا هوهو ، وحه ژیکرنا هوهو بو مالی ،  
 ئیکا هند ژ هوهو چیّ نه کت کو هوین زیانی بگههنه ژنکی ، وه کی وان نهوین  
 ل بهر بهردانا ژنکی ناسی دبت ههتا ژن ههمی حهقیین خو ل دویف وان  
 بهرددهن ، یان وه کی وان ژنان بیّین ژینا خو دکهنه جهنهم بو هندی دا هندهک  
 حهقی خو ل دویف میران بهرنه دهن .

**سن : دادس د ناقبهرا ژنان دا :**

بهری نوکه فیّ سوورتهی بو زهلامی موسلمان دورست کربوو نهوه هتا چار  
 ژنان بینت ب وی شهرتی نهوه عهدهالتهی د ناقبهرا وان دا بکته ، ول فیّری  
 دوباره سوحهتا عهدهالتهی دکته ودوباره (ته نکید) ل سهر دئیته کرن بهلی  
 پشتی راستی یهک ل بهر چاف دئیته دانان ، نایهت دبیژت :

﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا اَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ  
 فَتَدْرُوها كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿۳۱﴾﴾ .

ول فیّری گوتن بو وان زهلامانه بیّین پتر ژ نه کی دئینن ، نایهت دبیژت :  
 هوین گهلی زهلامان ، قهت نهشین ب تمامی دادی بیّی د ناقبهرا ژنان دا بکهن ،  
 ب تایهتی دادی بیّی ژ لایّی فیانی و مهیلا دلی فه (۱) ، نه گهر چهند هوین خو

(۱) هندهک نهزان هه نه دقین فیّ نایهتی و نایهتا (۳) ژ فیّ سوورتهی نهوا کرنا عهدهالتهی  
 دکته شهرتی دورستی یا نینانا پتر ژ نه کی لیک بدهت ، و بیژت : ئیسلامی بو زهلامی  
 دورست نه کریه نهوه پتر ژ نه کی بینت ، چونکی نایهت دبیژت : نه گهر هوین  
 عهدهالتهی بکهن دورسته ، ول فیّری دبیژت : هوین نهشین عهدهالتهی بکهن ..



بوہستینن ژئی ، چونکی ( عاطفا دلی ) نہ ب دہستی خودانی یہ ، فیجا کو ہوین نہشین فی رہنگی عدالہتی ب کار بینن ، وئو ب خو ئف رہنگی عدالہتی ژ ہووہ نائیتہ خواستن ، ہوین ئیکجار مہیلداری بی ژ وی ژنی نہ کہن یا دلی ہووہ ژئی سار بو وی یال بہر دلی ہووہ شریتر ، ب رہنگہ کی و ہسا کو ہوین وی بہیلنہ ہلاویستی ، وہ کی وی ژنی یا بی میر ونہ بہردای ، دا گونہ ہکار نہ بن . وئہ گہر ہوین کارین خو چاک بکہن و د لیکفہ کرنا د ناقبہرا ژنین خو دا دادی بی بکہن ، و د دہرحقا وان دا تہقوا خودی بکہن و ژ وی ترسن ، ئو بو ہووہ چیتہرہ ، ہندی خودی یہ بو بہنی بین خو باش گونہہ ژیر بوویہ ، و ب وان بی دلوفانکار بوویہ .

#### چار : بہردانا ژنس :

وئہ گہر دل ژ فیانی ہشک بوون ، ومانا ژن ومیران د گہل ئیک بو کارہ کی موستہ حیل ، وچو چارہ سہری وپیکھاتنا فایدہ نہدا کو جارہ کا دی ئو ل ئیک ودو بزقر نہفہ ، ہنگی بہردان - ئو حلالی خودی نہفیت - دبتہ ریکا ئیکانہ بو چارہ سہری بی .. نایدہ تی گوت :

﴿ وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّنْ سَعَتِهِۦٓ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿۱۶۹﴾ - وئہ گہر ژن ومیر ژیکفہ بوون ، ہندی خودی یہ ژ فرہی وقہنجی یا خو ہہردووان دی دہولہ مہند کت ، چونکی ہندی خودی یہ قہنجی ومنہتا وی یا بہر فرہہہ ،

دورستہ ، و ل فیری دبیزت : ہوین نہشین عدالہتی بکہن .. معنا : دورست نینہ ئو پتر ژ نہ کی بینت ! و ب راستی نہفہ تیگہ ہشتنہ کا سادہ یہ بو فورئانی ونیشانانہ تیگہ ہشتنا خودانی یہ ، چونکی نہ پیغمبہر - سلاف لی بن - ونہ صہحابی بین وی ب فی رہنگی د نایدہتی نہ گہ ہشتینہ ، و ب فی رہنگی تہفسیر نہ کری یہ ، نہ گہر نہ بوچی پیغمبہر - سلاف لی بن - وہ کی ئہ حمد ژئی فہد گویزت دا بیژت : ﴿ ہہچی بی دو ژن ہہ بن ومہیلی بو ئیکی بکہت روژا قیامہتی دی ئیت ولایہ کی وی بی کفتی ﴾ ؟

و دوی حوکمی دا بی ئهو د نافبهرا بهنی یین خو دا دکهت بی کاربته جهه ﴿ .  
 یه عنی : نه گهر د بهردانی دا وان ههردووان قهنجی کر ، وپی ل توخوییین  
 خودی نه دانا ، خودی قهنجی پی دی د گهل وان کهت ، وریکه کا باشتر بو هه  
 ئیک ژ وان دی فه کهت .

### بینج : شیره تکرنا ب تهقویس و دادایس :

و پستی دیار کرنا فان نه حکامان خودایی مهزن ، خودانی عهرد وعه سمانان ،  
 ئهوی ئهف شریعه ته بو مه دانای ، فهرمانی ب تهقوایی و دادایی ل مه دکهت :  
 ﴿ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَلَقَدْ وَّصَّيْنَا الَّذِيْنَ اٰتٰوْا الْكِتٰبَ مِنْ  
 قَبْلِكَ ۙ وَاٰتٰكُمْ اَنْ اَتَّقُوا اللّٰهَ ۚ وَاِنْ نَّكَفَرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَاَنَّ  
 اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿١٦٦﴾ - و ملکی ههر تشته کی ل عهرد وعه سمانان ویسی د نافبهری دا  
 بی خودی یه . و ب راستی مه شیرهت ب تهقوایی ل وان کر بوو یین بهری ههوه  
 کیتاب بو هاتی ژ جوھی وفه لان ، و ل ههوه ژی کو تهقوا خودی بکهن ،  
 و د فهرمانا وی دا بن ، و مه بو ههوه ئاشکهرا کری یه کو نه گهر هوین  
 کافر یی ب یه کینی یا خودی و شریعه تی وی بکهن هندی خودی یه چو منته  
 ب ههوه نینه ، چونکی ههر تشته کی ل عهرد وعه سمانان بی وی یه . و خودی  
 ژ بهنی یین خو بی بی منته وزه نگین بوویه ، و د سالوخته و کریارین خو دا  
 بی هیژای مه دحان بوویه ﴿ .

و چونکی ملك هه می بی خودی یه وی چو منته ب ههوه نینه ، و نه گهر وی  
 بقیهت ئهو دی ههوه هه می یان بهت ، و دی هنده کین دی ل جهی ههوه دانت :  
 ﴿ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ وَكِیْلًا ﴿١٦٧﴾ اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ ۙ اٰیْمَا  
 النَّاسِ وَيَاْتِ بِغٰخَرِيْنَ ۗ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلٰی ذٰلِكَ قَدِيْرٌ ﴿١٦٨﴾ - و ملکی ههر تشته کی ل فی  
 گهردوونی بی خودی یه ، و ئهو بهسه ب کاری چیکری یین خو رابست و وان

پاريزت . و نه گهر خودی بښت گهلی مروّقان نهو دی هه وه بهت ، وهنده کين دی ژبلی هه وه ښت . و خودی ل سهر وی چهندی بی خودان شيان بوويه ﴿ .  
 وخيرا دنيایي وئاخره تی دهستی وی دايه : ﴿ مَن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ  
 اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٦٦﴾ - گهلی مروّقان هه چی بی  
 ژ هه وه خيرا دنيایي بښت بدهته ئاخره تی ، ل نك خودی ب تنی خيرا  
 دنيایي وئاخره تی هه یه ، فیجا بلا نهو ژ خودی ب تنی خيرا دنيایي وئاخره تی  
 بخوازت ، چونکی نهو ب دهستی وی یه . و خودی ب گوتنن بهنی بین خو  
 گوهدیر بوويه ، و ب کار وئیه تین وان ناگه هدار بوويه ، و نهو وان سهرا وی  
 چهندی دی جزا دهت ﴿ .

پاشی شیرتکرنا ب دادی بی دښت : ﴿ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُوفُوا قَوْمِينَ  
 بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُرْهُ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا  
 فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَىَٰ أَن تَعْدِلُوا وَإِن تَلَوْتُمْ أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا  
 تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٦٧﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ  
 رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِن قَبْلُ وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ  
 وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٨﴾ - نهی نهوین باوهری ب خودی ښیای  
 ودویکهفتنا پیغه مبهری وی کری ، هوین ب دادی بی رابن ، بو کناری خودی  
 شاهده بی بی بدن ، نه گهر خو ل سهر هه وه ب خو ژی بت ، یان ل سهر  
 دایبابین هه وه بت ، یان ل سهر مروّقین هه وه بت ، و نهوی هوین شاهده بی بی  
 ل سهر ددهن بی چاوا بت ، چ بی زهنگین بت یان بی فقیر بت ، چونکی  
 خودی ب وان ههردووان حقه تره ، و نهو ب وی تشتی بو وان باش زاناته ره ،  
 فیجا دلچوون و تاگیری بلا بهری هه وه نه دهته هندی کو هوین دادی بی  
 نه کهن ، و ب نه زمانی خو وهربادانی بیخه شاهده بی یا خو ، یان پشته خو

بدنه شاهده بیی، قه شیرن یان نه دهن، هندی خودی یه ب کارین هه وه یین  
 هویر یی زانا بوویه، وئو دی هه وه سهرا وان جزا دت. ئه ی ئه وین باوهری  
 ب خودی ئینای و دویکه فتنا پیغه مبهری وی کری ل سه ر وی باوهری یا موکم  
 دبهرده وام بن یا هه وه ب خودی وی پیغه مبهری وی موحه ممدی سلاف لی بن،  
 و ب وی قورئانا وی بو پیغه مبهری خو ئینایه خواری، و ب وان هه می کیتابین  
 وی بو پیغه مبهری خو هنارتین هه ی. وهچی یی باوهری یی ب خودی،  
 و ب فریشته یین وی یین خودان قه در، و ب کیتابین وی هنارتین هیدایهت بو  
 خه لکی، و ب پیغه مبهری وی هلبژارتین دا په یامین وی بگه هینن، و ب رۇژا  
 دویماهی یی یا مرؤف تیدا پشتی مرنی بو حسیبی رادبن نه ئینت، ب راستی  
 ئه و ژ دینی ده رکهفت، و دویراتی به کا دویر ئه و ژ ریکا حه قی یی دویر  
 کهفت ﴿

## زقربين ل منافقان

﴿ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ءَزَدُوا كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ  
 اللَّهُ لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴾ ﴿١٧١﴾ بِشَرِّ الْمُتَنَفِّقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧٢﴾  
 الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ؕ أَيَّتَافُوتَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ  
 فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٧٣﴾ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَاتِ اللَّهِ  
 يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى تَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ؕ إِنَّكُمْ إِذَا  
 مَثَلْتُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُتَنَفِّقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٧٤﴾ الَّذِينَ يَخْرَبُونَ  
 بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ  
 قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعَكُم مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ؕ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ  
 الْقِيَامَةِ ۗ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٧٥﴾ إِنَّ الْمُتَنَفِّقِينَ  
 يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَآءُونَ النَّاسَ  
 وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧٦﴾ مُدْبِذِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى  
 هَؤُلَاءِ ؕ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٧٧﴾ يَتَأَيَّبُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا  
 الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ؕ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا  
 ﴿١٧٨﴾ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٧٩﴾ إِلَّا  
 الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ  
 الْمُؤْمِنِينَ ۗ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٨٠﴾ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ  
 بِعَدَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَءَامَنْتُمْ ؕ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٨١﴾ \* لَا تُحِبُّ اللَّهُ

الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٣٦﴾ إِنَّ تُبْدُوا خَيْرًا  
 أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوقًا قَدِيرًا ﴿١٣٧﴾ .

پشتی کو د دویمای یا پارچه یا بوری دا به حسی باوهری بی و خوراگرتنا ل سهر  
 حهقی بی هاتی به کرن ، د فی پارچه بی دا ژ سووره تی یا کو ژ نایه تا ( ۱۳۷ )  
 حه تا نایه تا ( ۱۴۹ ) فهدگرت ، جاره کا دی سوحبه ت ل منافقان دزقرته فه ،  
 ونه پی بی و ان بو موسلمانان دهلیقرت ، دا بیلانین وان دژی جفاکا موسلمانان  
 سهری نه گرن ..

ل سهری نایه ت مزگینی یا ب عه زابه کا نه له مدار دده نه منافقان ژ بهر  
 دودلی یا وان د ناقه را کوفری وئیمان ی دا ، پاشی هنده ک سالو خه تی و ان بو مه  
 بهرچاف دکهن ، پاشی خودایی مه زن مه ژ هندی دترسیت کو ئهم کافر  
 و منافقان بو خو بکهینه دوست وه قال ، و ل دویمای بی نایه ت ناگه هدراری یا مه  
 دکهن کو ئهم ژ نه زانین نه بیسه ئامویره تی به لافکرن وئاشکه را کرنا خرابی بی  
 ودهنگ و باسین خراب د ناف جفاکا موسلمانان دا .

جاری د گهل ده سپیکا فی پارچه بی :

خودایی مه زن دیبژت : ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ  
 ءَزَادُوا كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾ بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ  
 عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾ .

سالو خه تی هدرده م ب منافقان فه نویسیای نه فه یه : هندی نه ون - ژ بهر کو  
 وان بهری ل مه صلحه تا دنیای - همی ده مان نه و د ناقه را چه بهری ئیمان ی ویی  
 کوفری دا ددو دلن ، جار خو دده نه د گهل خودان باوهران ، دیبژن : نه کو نه و  
 ب سدرکه فن وفایده بگه هته مه ، و جار ژ ی خو دده نه د گهل کافران دیبژن :  
 نه کو سهرکه فتن یا وان بت فیجا نه م تی بچین !



سهر فراهی نه وه یا هه قالینی یا کافران ب دهست مروقی فه دئینت ! ژ بهر قسی  
 چه ندی خودایی مه زن پسیاره کا ( ئینکاری ) ل بهر شان رهنگه مروشان  
 دانا : ﴿ اَيْتَفُورَتْ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ ﴾ پاشی ( ته عقبیهك ) دا و گوت : ﴿ فَإِنَّ الْعِزَّةَ  
 لِلَّهِ جَمِيعًا ﴾ .

باوهری یا مروقی ب خودی نه گهر نه ما هزره کا خه لته دی ل نک پهیدا بت ،  
 و تهرازی یا وی بو کیشانا سهر فراهی بی دی دهر نشیف بت ، دی هزر کهت  
 هه قالینی - یان بلا بیژین : دویقه لانیکی - یا کافرانه پیشکه فتن و سهر فراهی بی  
 دگه هینه وی لهو دی بینی نهو غاردانی د د قی دویقه لانیکی بی دا دکته ، نهو  
 ب خو سهر فراهی یا راست و دورست نهوه یا ل نک خودی هه ی ، سهر فراهی  
 نهوه مروقی په رستا خودایی ب حقه ب تنی بکهت و دهستان ژ په رستا ههر  
 تشته کی دی بی ژبلی وی بشوت ، نهفه راستی یه که دقیت هه ردهم موسلمان ل  
 بیرا خو بین ، ب تایه تی نهو موسلمانین کراسی ئیسلامی نه فرۆ دکهنه بهر خو  
 و د قالسی جاهلییه تی دا ناکنجی دبن .

سالوخته تی دی بی نفاق ل نک خودانی پهیدا دکته نه فه یه نفاق بهری وی  
 دده ته دهرازینکا کوفری ب وی مه رهمی کو دهر گه هی بو فه کهت ..  
 و مه خسه دا مه ب دهرازینکا کوفری ل قیری نهوه نهو فه ستا وان دیوانان بکهت  
 یین یاری و ترانه تیدا ب خودی و نایه تین وی دئینه کرن ، نهو خو بی دهنگ  
 دکته دا نه بیژن : نهفه مروقه کی ( ره جعی ) و ( موده صصبه ) یان ژی دا  
 بیژن : نهفه مروقه کی سنگ فره هه باوهری بی ب ( نازادی که سایه تی ) دئینت !  
 خودایی مه زن دبیزت : ﴿ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ  
 يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى تَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِذْ أَنْتُمْ إِذَا مَثَلَهُمْ  
 إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴾ .



غیره تا ل سهر دینی خودی نیشانا باوهری یا خودانی یه ، وئهو کهسی ببینت  
 ئه مری خودی یی دئیته شکانندن ، یان ترانه ب دینی خودی یین دئینه کرن ،  
 و د گهل هندی ژی عیجز نه بت ، وهه قالینی وحه ژیکرنا وان کهسان نه هیلت  
 یین فی چه ندی دکهن ، به لکی پشکداری یی د دیوانخانه یین وان دا بکته ،  
 ب حوکمی خودی ئهو ژی ژ وانه و حسیبا وی ل نک خودان باوهران - د دنیایی  
 دا - و ل نک خودی - ل ناخره تی - حسیبا وان کافرانه یین ئهو دؤستینی یا وان  
 دکته .

خودایی مهزن د فی نایه تی دا دبیرته خودان باوهران : ب راستی بؤ هه وه  
 د کیتابا خودایی هه وه دا هاتی یه خواری کو ئه گهر هه وه گوھ لی بوو کافری  
 و ترانه ژ لایی کافران فه ب نایه تین خودی هاته کرن ، هوین د گهل وان کافران  
 نه روینن ، هتا ئهو سو حبه ته کا دی ژبلی کوفری و ترانه کرنا ب نایه تین خودی  
 دکهن ، وئه گهر هوین د گهل وان روینشتن ، وئهو ب وی رهنگی بن ، هوین ژی  
 دی وه کی وان بن ، چونکی مهعنا وی هنگی ئه وه هوین بکاری وان درازینه ،  
 و د شریعه تی خودی دا ئه وه ئهو کهسی ب کرنا گونه هی رازی بت وه کی وی یه  
 یی گونه هی دکته . هندی خودی یه کؤمکه ری دوروی و کافران هه می یانه  
 د ناگری جههنه می ، دا ئهو تیدا عه زابا نه خوؤش ببینن .

ونزا ئهو چ باوهری یه وی مرؤفی هه می ئه وی ئه گهر مرؤفه ک به حسی وی  
 ب خرابی بکته یان ترانه یه کی یی بکته ، ئهو خوؤل سهر و چاقان بدهت ،  
 وژی سل بست و نه چته وی جهی یی ئهو لی ، به لی ئه گهر به حسی خودی  
 ب خرابی بیته کرن ، یان ( نوکته ) یین بی ئه دهب د دهر حه قا دینی وقورنانی  
 و پیغه مبه ری دا دئینه گوؤتن ، ئهو مویه کی ژ خوؤ شاش نه کته ، ههر وه کی  
 چوننه !

سالوځه تی دی بی منافقان نه فیهه : بهری وان بی ل نه نجامی کانی سهر که فتن  
 دی یا کی بت نهو دی خو دهنه د گهل وی لابی ، خودی د دهر حه قافی  
 چندی دا دیبژت : ﴿ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِكُمَ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْحٌ مِّنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ  
 مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعُكُم مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ  
 فَاللَّهُ سَحْمٌ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴾ .

مه عنا : دوروی و منافق نهون بین بهری وان لی کانی دی چ شهر و فتنه  
 ب سهر ههوه دا ئین - گهلوی خودان باوهران - یان نه ، فیجا نه گهر خودی  
 ژ قهنجی یا خو منه تهك ل ههوه کر ، وهوین ب سهر دوژمنین ههوه ئیخستن وههوه  
 دهسکهفتی ب دهست خو ئیخستن ، نهو دی بیژن : ما نه م ژی د گهل ههوه  
 نه بووین ومه پشستا ههوه نه گرتبوو ؟ ونه گهر بو نهوین کوفر ب قی دینی کری  
 بارهك ژ سهر که فتن و دهسکهفتی یان هه بوو ، نهو دی بیژنه وان : ما مه  
 هاریکاری یا ههوه نه کر بوو وهوین ژ خودان باوهران نه پاراست بوون ؟ و خودی یه  
 ل روژا رابوونی حوکمی د نافهرا ههوه ووان دا دکهت ، و خودی چو ریکین  
 سهر که فتنی بو کافران ل سهر بهنی بین خو بین چاک چی ناکهت ، ودویماهی  
 ل دنیایی وئاخره تی بو ته قواداران ه .

و د قی ئایه تی دا راستی بهك ههیه گهلهك جارن نه م خودان باوهر ژ بیرا خو  
 دبهین ، خودایی مه حوکم کری یه کو چو جارن نهو کافران ب سهر خودان  
 باوهران نائیخت ، ده می گوئی : ﴿ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴾  
 وپدیفقا ( لن ) د زمانی عه ره بان دا بو ده می بیت هه می بی فه دگرت ، هندی دم  
 هه بت .

پا چاوايه ده می نه م دینین گهلهك جارن د دیروکی دا له شهکهری کوفری  
 ب سهر له شهکهری ئیسلامی دا گرتی یه ، وشکاندی یه ؟ خو نه نه فه ب جه

نه ئينانا سۆزى يە ؟ نه .. حاشاى خودى كو نهو ل سۆزا خو ليقه ببت ، پا نه فه  
چاوا چى دبت ؟

جاره كا گوهدارى يا حوكمى خودى بكهن ، خودى دبيرت : ﴿ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ  
لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴾ سۆز بو كى يە ؟ بو ( موئمنان ) .. و ( موئمن )  
كىنه ؟ د ئايه ته كا بهرى نو كه دا بهر سقا فى پسيارى هاتبوو دان ، ده مى خودايى  
مه زن كو تى : ﴿ فَلَا وَرَيْكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا  
يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ ( موئمنى ) دورست  
ئوه يى شريعه تى موحه ممه دى - سلاف لى بن - د زينا خو هه مى يى دا دكه ته  
( حه كه م ) وبى رازى دبت ، ل رۆزا ( ئو خودى ) ده مى هنده ك صه حابى يان فيانا  
ده سكه فتى يان ب پيش ئه مرى پيغه مبه رى - سلاف لى بن - ئيخستى  
شكه ستن ب سه ر دا هات ، دا ئه و بزنان پيلىدانا ئه مرى پيغه مبه رى - سلاف لى  
بن - نه گهر چه ند ئه مره كى بچويك زى بت - د چافين وان دا - دبتنه نه گه را  
شكه ستنا خودانى بهر انبه ر دوژمنى ، چونكى ئه و شكاندنه بو شهرتى سۆزى ،  
خودى سۆزا داي به لى ئه ف سۆزه ب شهرته كى فه يا گريداى ، وهندى ئه م  
شهرتى ب جه بينن ئه و ل سۆزى ليقه نابت .

سالوخه تى دى يى منافقان ئه ف ئايه ته بو مه ئاشكه را دكه ن خاپاندنه ، وان  
دقيت ب هنده ك عيباده تين ب سه ر فه سه ر فه بين ئه و دكه ن موسلمانان بخاينن ،  
ئايه ت دبيرت : ﴿ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيدُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ  
قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ .

هندى ريكا منافقانه خاپاندنا خودى يه - وه كى ئه و هزر دكه ن - ، ب هندى  
كو ب سه ر فه ئه و خو ب باوه رى يى بيننه دهر و د دل دا دكافر بن ، هزرا وان  
ئوه و حالى وان دى ل خودى يى فه شارتى بت ، وئهو ب خو خودى يه وان

دخاينت و ب وه کی کريارا وان جزای ددهته وان ، ونه گهر نهو دوروی بين هه  
 بو کرنا نقيژي رابوونه فه ، ب سستی وبی خيره تي فه نهو رادبن ، مه خسه دا  
 وان ب وی نقيژي رويمه تي يه ، ودا خه لک مه دحین وان بکهن ، وکيمه کی  
 نه بت نهو خودی ل بيرا خو نائين .

نهفه حالی منافقانه د نقيژي دا ، نهو نقيژي دکهن نه بو هندي دا  
 خودی ژ وان رازی بیت ، يان چونکی وان باوهری ب فی نقيژي هه يه ، به لکی  
 نهو نقيژي دکهن دا خه لک وان ببنت و شاهده يی ب باوهری بو بدن ، نه گهر  
 نه نهو چو نقيژان ناکهن ، وخو ده می نهو نقيژي ژي دکهن نهو سستی ب دکرنا  
 نقيژي دا دکهن ، سستی ب د هاتنا نقيژا ب جماعت دا دکهن ، وده می بو  
 رويمه تي نهو نقيژه کی دکهن ژي نهو زکری خودی ب دورستی ناکهن ، نهو  
 زکری نه بت ب دهنگ بت دا خه لکی گوهر ل وان بیت ، مانی کاری وان بو  
 خه لکی يه نه بو خودی يه .

وبه ری نهف نايه ته سالوخته بين فان دوروی يان بو مه ب دويمه ي بينن  
 جاره کا دی ل سالوخته تي وان بی ئیکی زقري فه .. سالوخته تي دودلی  
 وهژه ژو کی یی : ﴿ مُذَبِّدِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَمَن يُضَلِلِ اللَّهُ  
 فَلَن يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴾ ﴿٥٧﴾ مه عنا : حیته تي وهژه ژو کی و دودلی حالی فان  
 دوروی يانه ، نهو ل سهر ته رزه کی راناوهستن ، نه نهو ژ خودان باوه رانه ونه  
 ژ کافرانه ، وه کی وی بزنا د ناقبه را دو پهزان دا نه گهر ب نک فی فه بیت دی  
 قوجه کی لی دوت ، ونه گهر بيته نک فی دی قوجه کی لی دوت .

وان ژ بهر خرابه کريارين خو خو هيژای هندي کري يه کو خودی ری ل وان  
 به رزه بکته ، وه چي ب خودی دلی وی ژ باوهری ب و پیگیری يا ب هيدايه تا  
 خو وه رگيرت ، تو چو ريکين باوهری ب و هيدايه تي بو وی نابینی .

وېشتی فی ناشکرا کرنی بۆ سالوڅه تین منافقان خودایی مه زن بهری گوتی دا  
خودان باوهران وئو ژ نفاق و منافقان دانه پاش :

﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا الْكَافِرِيْنَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ اَتُرِيْدُوْنَ اَنْ  
تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ﴿١٤٦﴾ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ فِي الدَّرَكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَّجِدَ  
لَهُمْ نَصِيْرًا ﴿١٤٧﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا وَاَصْلَحُوْا وَاَعْتَصَمُوْا بِاللّٰهِ وَاَخْلَصُوْا دِيْنََهُمْ لِلّٰهِ  
فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۗ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١٤٨﴾ مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ  
بِعَدَابِكُمْ اِنْ شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيْمًا ﴿١٤٩﴾ ۝ .

نهی نهوین ههوه باوهری ب خودی ئینای ودویکه فتنای پیغه مبهری وی کسری ،  
نهفه ههوه منافقین بی باوهر ناسین ، وههوه زانی نهفیان ودورمناتی یا وان بۆ ههوه  
چهنده ، فیجا هوین وان کافران بۆ خو نه کهنه سه رکار ، وخودان باوهران  
بهیلن ، دا هوین زی وه کی وان لسی نهئین و ژ وان حسیب نهبن ، ئهری ما  
ههوه دفتیت هوین ب حهژیکرنا دورمنین خو هیجته کا ناشکرا بۆ خودی  
ل سهر خو چی کهن کو باوهری یا ههوه نه یا ژ دله ؟

مهعنا : هدر وه کی ئهف ئایه تا یا دبیزته مه خودان باوهران : چی گافا ههوه  
کافر و منافق بۆ خو کر نه دۆست و سه رکار ، وههوه ههفالینی و حهژیکرنا وان  
ب سهر ههفالینی و حهژیکرنا خودان باوهران ئیخست ، نهو ههوه دهلیل ل سهر  
خو پشکیش کر کو باوهری یا ههوه یا ژ قهستایه ، وموسلمانه تی یا ههوه یا  
ژ درهوه .

وهندی دوروپینه ل رۆژا قیامه تی د جهی نزمتر دانه ژ ناگری ، فیجا هوین  
ویا ههوه دفتیت ، نه گهر ههوه دفتیت هوین زی ل وی جهی بن دویکه فتنای رپازا  
وان بکن ، وئه گهر ههوه دفتیت هوین نه گههنه وی دویماهی بی یا نهو دی گهنی  
خو ژ دۆستینی وهفالینی یا کافران بدهنه پاش ، چونکی تو نابینی پشته فانهک بۆ

وان ههبت فيّ دويماهي يا خراب ژ وان پاشقه لى بدهت ، نهو تى نهبن يين  
توبه كرى و ل خودايى خو زقرين ، و ب گوهدارى يا فهرانا خودى ب سهرقه  
و د دل دا ژى خو چاك كرى ، و خودان باهر بو خو كرينه سهركار ، و خو  
ژ دوستيني وهفالىني يا كافران دايه پاش ، و خو ب دينى خودى قه گرتى ،  
ودلى خو بو خودى صافى كرى ، نهوين ههنه يين د دنيايى وئاخره تى دا  
د گهل خودان باهران ، و خودى خيره كا مهزن پاشى دى دهته خودان باهران .

ودا نه م بزانيه كو خودى ب فى شريعتى خو خيرا مه دقت ، و نهو بهرى مه  
ددهته وى ريكى يا سهرفهرازى يا مه يا دين و دنيايى تيدا هدى ، خودى گوت :  
نهرى ما خودى ب عهزابدانا ههوه دى چ كهت نه گهر هوين كارى چاك بكهن  
وباوهري بى ب خودى و پيغه مبهري وى بينن ؟ هندی خودى به ژ هه ميان يى  
بى منته ، و هه ما نهو بهنى يان ب گونه يان و ان عهزاب ددهت ، نه گهر و ان نهو  
كار كرن يين و ان هيراي عهزابى بكهن ، و خودى شو كردارى بهنى يين خو بوويه  
ل سهر گوهدارى يا و ان بو وى ، قهنجى بى ددهته و ان ، و بى پرزانا بوويه ب ههر  
تشته كى هدى ، نهو دزانت كى بى هه ژى خه لاتى به و كى بى هه ژى عهزابى به .

وبهري نهف پارچه ژى ژ سووره تى ب دويماهى بيت ، خودايى مهزن د دو  
نايه تان دا حوكمى خو د مهسه لا ئاشكه را كرنا خرابى بى دا بو مه ديار كر :

﴿ لَا تُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوِّءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴾ (١٨١) **إِنْ**  
**تُبَدُّوا خَيْرًا أَوْ تُخَفُّوهُ أَوْ تُعْفَوْا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا** ﴿١٨٢﴾ .

موعجزه هيا مهزن يا فى قورنانا نه م دخوين نهو بوو نهوى ب هاتنا خو ئومه تا  
نوى پهيدا كر شيا مروفينى يى ژ كه ند و كورين جاهلييه تى بهر ب بلندى يا  
ئيسلامى قه بهت ، ئومه ته كال سهر پاقرى بى هاتى به ئاكارن ، و ب پاقرى بى  
خو راگر تى ، ولايهك ژ فى پاقرى بى يا كو بو فى ئومه تى بوويه ناسنامه نهفه بوو  
يا فى نايه تى بهرى و ان دايى :

گهلی خودان باوهران ، هندی خودایی ههوه ههز ناکهت مروّفهك گوتنا خراب ئاشکهره بکته ، چ خرابی یا قی گوتنی ئه و بت چونکی نه کامی یا کهسه کی تیدا ههیه ، یان چونکی کرباره کا خراب پیقه دئیت ..

مروّقی موسلمان دقیت سه ره دهری به کا زیده ( حهسساس ) د گهل مهسه لا به لافکرنا ئاخفتنان دا بکته ، وبه ری وی زیده ل پاراستنا توره بین گشتی د جفاکی دا بت ، وی هشیار بت بی ب خو بجه سییت نه بته نه زمانی پویجان ، گوتن وسره هاتی بین وان به لاف کته ، چونکی گهلهك جاران مروّفهك ب ئیه تا ده سنی شانکرنا دیاردین سلبی د جفاکی دا دبته نامویره تی پتر به لافکرنا قی دیاردی د ناف خه لکی دا وبسته کرنا خه لکی ل سه ره زیده کرنا قی دیاردی ، چونکی نه گهر گهلهك به حسی خرابی بی هاته کرن ، خو نه گهر بو ره خنه لی گرتن زی بت ، کرنا وی خرابی بی ل بهر خه لکی دی بته تشته کی عه ده تی .

وژبلی قی چه نندی به لافکرنا گوتنا خراب چه ند خرابی به کین جفاکی د پشت را هه نه :

۱ - به لاقبونا که رب ونه قیانی د ناقبه را که سین جفاکی دا ، چونکی نه وی گوتنه کا خراب د ده ره حقا ئیکی دا به لاف دکته ده ره گهه نه یاره تی بی د ناقبه را خو ووی دا ل تاق دکته .

۲ - خه لکی باوهری ب ئیک ودو نامینت ، و بناخه بین تیکه لی بین وان ل سه ره گومانی دئیه ئافا کرن ، چونکی هه ره ئیک دی بیژت : به لکی ئه فه د پشت من را به حسی من زی ب خرابی بکته ؟

۳ - خرابی ل بهر خه لکی دبته تشته کی عه ده تی ، و غیره ت ل سه ره حقی بی ل نک خه لکی نامینت .

۴ - کار تیکر نه کا سلبی ژ لایی نه فسی فه ل وی که سی دبت بی به حسی وی دئیه کرن ، ودویر نه بینه بینه نه گهر نه و پتر ل سه ره خرابی یا خو مجد بیت .

ژ بهر قی چهندی پیغمبهری - سلاف لی بن - د حدیسه کا خو دا گوتی به : ﴿ کل امتی معافی إلا المجاهرین - همدی نومدهتا من دئینه عهفیکرن ئهو تی نهبن بین خرابی بین خو ناشکهره دکن ﴾ وه کی موسلم ژی فه دگوهیزت .

یہ عنی : خرابی بی ب رهنگه کی فهشارتی دکن ، وخودی وان ستاره دکهت ، ئهو رادبن بهحسی خرابی یا خو دکن و د ناف خه لکی دا به لاف دکن .. ئه فان عهفیکرن بو نینه ، چونکی ژبلی کرنا خرابی بی ، تاوانا به لافکرنا بهحسی خرابی بی د ناف جفاکی ژی دا دکهفته ستوی وان .

به لی ئایهتا بو ری مه جالهک دا هندهک مرو فان کو ئهو بهحسی وی خرابی یا دئیه کرن د ناف خه لکی دا ب ناشکهرایی بکن ، ئهو ژی د چه ند حاله ته کان دا ، وئهو حالهت - وه کی زانا دبیژن - ئه فنه :

۱ - ئه گهر زورداری ل کهسه کی بیته کرن ، وی مافی هدی گاننده یا خو بو وی کهسی بکهت بی بشیت قی زورداری بی راکهت ، بو هندی دا کو دادی ب جه بیت .

۲ - بو خواستنا هاریکاری بی پیخه مدت نه هیلانا خرابی به کی ، یہ عنی : مرو فان بهحسی وی خرابی بی بو وی کهسی بکهت بی مرو فان هزر بکهت ئهو دی شیت هاریکاری یا مرو فان کدهت دا ئهو خرابی نه مینت .

۳ - بو داخوازا پسپار وفه توایی ، ئه گهر ته قیا حوکمی شریعه تی د مهسه له کی دا بزانی وئه ف چهندی هندی بخوازت تو بهحسی خرابی به کی بو وی کهسی بکهی بی کو دی فه توایی دهت دورسته .

۴ - هشیار کرنا کهسه کی ل خرابی به کی ، وه کی کو تو بیینی مرو فنه کی بی دچته نک کهسه کی خراب و تیکه لی یا وی دکهت ، قیجا تو وی ل راستی یا قی کهسی هشیار بکهی دا وه کی وی لی نه ئیت ، هنگی دورسته تو خرابی بین وی بو قی کهسی بیژی .



۵ - نه گهر مروّفهك ب نافه كي كريت يان خراب هاتبته ناسين ، ب رهنگه كي وهسا كو نه گهر تو وي نافي نه بيژي كهس وي مروّفي نه ناست ، هنگي دورسته تو وي نافي بيژي ، بهلي دقيت مه خسه دا ته بي ناساندن بت نه كو شكاندن .

۶ - نه گهر كهسه كي ب ناشكهرايي هندهك خرابي كرن ، ورژدي ل سهر كرنا وان خرابي يا كر ، دورسته ب ناشكهرايي به حسي وي بيته كرن وره خنه لي بيته گرتن ، بهلي ل فيري دقيت مه سه لا ( زهوقى ) و ( شاره زايي ) نه نيتسه ژبير كرن ، يه عني : نهو كهسي ب في كاري رادبت دقيت يي شارهزا وزانا وخودان زهوق بت ، دا كاري وي نه بنه ( ته شهير ) يان ( ديعايهت ) بوّ في كاري خراب يي نه ف كهسه دكهت .

ژبلي فان حاله تان ئيسلامي ري نه دا يه موسلمانى به حسي خرابي يي بكهت ، چونكي خودى حهز ژ هندی ناكهت گوتنا خراب د نافع خهلكي دا بيته به لافكرن و ناشكهرا كرن ، و ل دويمه يي نايه تي گوت : خودى ب وي تشتي هوين ناشكهرا دكهن يي گوهدير بوويه ، و نهو ب وي تشتي هوين فه دشيرن يي پرزانا بوويه . مه عنا : چو تشتي هه وه ل بهر وي بهرزه نابت .

ونه ب تنى ژ موسلمانى دئيه خواستن نهو خرابي يي نه كهت ونه بيژت ، بهلكي ژى دئيه خواستن نهو باشي يي ژى بكهت ، و ل خهله تي بين خهلكي ببورت ، ب تايه تي نه گهر وي شيانين تولستاندن هه بن ، ژ بهر في چه ندى نايه تا دويمه يي د في پارچه يي دا گوت : ﴿ إِن تَبَدُّواْ حَيْرًا أَوْ مَخْفَوٰهُ أَوْ تَعَفُّواْ عَنْ سُوِّهِ فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴾ .

ب في چه ندى خودى ريك بو ليبوريني ل بهر مه خووش كر ، وبهري مه دا يي .. كو خودان باهر يان دى خيري ناشكهرا كهت ، يان دى فه شيرت ، ههر وهسا د گهل گه هاندنا نه خووش يي ، يان نهو دى ناشكهرا كهت ده مي تولا خو ژ وي دستينت يي نه خووشى گه هاند يي ، يان دى ليبورتن ، وليبورتن

باشتره ، چونکی هندی خودی یه ژ سالۆخه تین وی یه ئه و ل به نی یین خو  
ناگرت هه ر چه نده ئه و دشیته وان ژی ، وئه وی بقیت خودی لی نه گرت ده می  
ئه و خه له تی یه کی دکه ت ، بلا ئه و ژی ل خه لکی نه گرت ده می ئه و  
خه له تی یه کی د ده ر حه قا وی دا دکه ن ، و خودی ره می ب وان دبته یین  
ره می ب خه لکی دبه ن .

## د دهر حه فا نسرانیلی بیان دا

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٠١﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ ﴿١٠٣﴾ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٤﴾ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تَنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ﴿١٠٥﴾ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَن ذَلِكَ ﴿١٠٦﴾ وَءَاتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿١٠٧﴾ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْآبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٠٨﴾ فِيمَا نَقَضْتُمْ مِّيثَاقَهُمْ وَكُفِّرْتُمْ بِءَايٰتِ اللَّهِ وَقَتْلْتُمُ الْآنبيَاءَ بَغْيًا حَقِيًّا وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ﴿١٠٩﴾ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١١٠﴾ وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتِنًا عَظِيمًا ﴿١١١﴾ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ ﴿١١٢﴾ وَإِنَّ الَّذِينَ اٰخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَا هُمْ بِهِ مِن عٰلِمِينَ إِلَّا اتَّبَاعَ الظَّنِّ ﴿١١٣﴾ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١١٤﴾ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ﴿١١٥﴾ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١١٦﴾ وَإِن مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ﴿١١٧﴾ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِدًا ﴿١١٨﴾ فَيُظْلَمُونَ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَبِئَتْ أُحْلَتْ لَهُمْ وَبَصَدَتْهُمْ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١١٩﴾ وَأَخَذَهُمُ

الرِّبَا وَقَدْ مَجَّأ عَتَهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ  
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾ لَيْكِنَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ  
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۗ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ  
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٢﴾ .

پشتی د پارچه یا بوری دا سوورەتا ( النساء ) چەبەری منافقان بۆ مه  
خودان باوهران ئاشکەراکری د قی پارچەیی دا ئەوا ژ ئایەتا ( ١٥٠ ) حدتا ئایەتا  
( ١٦٢ ) قەدگرت سوورەتی چەند راوہستانەک د گەل ئسرائیلی یان  
- و ب تاییەتی جوھی یان - هەنە ، وچەند گۆتەکان د دەر حەقا وان دا دبیژن ،  
وہەلویستی وان ژ باوہرییی وپیغەمبەران ئاشکەرا دکەت .

ل سەری ئایەت ئاشکەرا دکەت کوئەف جوھی یین ب ناقتی باوہرییی  
وپیغەمبەران دناخفن ب راستی د خودان باوہر نین ، وئەو کوفری ب خودی  
دکەن دەمی کوفری ب ہندەک پیغەمبەرین وی یین خودان قەدر - وەکی عیساہی  
وموحەممەدی - دکەن ، خودایی مەزن دبیژت :

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ  
وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٦٣﴾  
أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٦٤﴾ .

یەعنی : ہندی ئەون یین کافرییی ب خودی و پیغەمبەرین وی دکەن ،  
دقتین د ناہەرا خودی و پیغەمبەرین وی دا ژیک جودا بکەن دەمی باوہرییی  
ب خودی دئین ووان پیغەمبەرین وی ہنارتین دەرەوسن دەر دئیخن ، یان دەمی  
باوہرییی ب ہندەک پیغەمبەران دئین و کوفری ب ہندەکان دکەن ، ووان دقت  
ئەو ریکە کا دی د ناہەرا کوفری وئیمانێ دا بۆ خو بیننە دەر ، دا سەرداچوونا

خو پئی پنی بکهن ، نهوین هه نه کافرین ب راستی و دورستی ، ومه بو کافران  
 عهزابه کا نهو پئی بشکین ورهزیل بن ناماده کریه .

وههژیه بیژین : ئەف ئایه ته ههر چهنده د دهر حهقا ئسرائیلی یان دا هاتی به  
 خواری به لسی مهعنا وی یا گشتی به ، وان ههمی کهسان فه دگرت نهوین  
 باوهری بی ب هندهك حهقی یی دئینن و کوفری ب هنده کی دکهن ، وه کی وان  
 کهسان یین کو باوهری یی ب هنده کی ژ شریعه تی ئیسلامی دئینن و کاری پی  
 دکهن ، و کوفری ب هنده کی دکهن ، چونکی نه ل دویف دلای وانه ، و د گهل  
 هندی ژی نهو خو ب موسلمان و خودان باوهر دزانن ، ئەف ئایه ته بو مه  
 ئاشکهرا دکهت کو نهو که سین ب فی رهنگی بن کافرین ب دورستی نهون ،  
 چونکی باوهری یا ب خودی هندی ژ مروفی دخوازت کو نهو باوهری یی ب وی  
 ههمی حهقی یی بینت یا کو ژ نک خودی هاتی و جو فهرق وجوداهی یی نه ئیخته  
 ناقهرا پیغه مبهران ، ئایه تی گوت : ﴿ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِۦٓ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ  
 اٰحَدٍ مِّنْهُمْ اُولٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ اُجْرَهُمۡ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝۳۲ ﴾ .

ئه فه نه یین ب دورستی باوهری ب خودی ئینای .. نهوین باوهری به کا باوهری  
 ب ته وحیدا خودی ئینای ، و باوهری ب پیغه مبه رینی یا پیغه مبه رین وی ههمی یان  
 ئینای ، و چو خودایی نه ئیخته یی ناقهرا وان ، و کار ب شریعه تی خودی کری ،  
 نهوین هه پاشی خودی خیر و جزایی وان دی ده تی سهرا باوهری ئینانا وان  
 ب خودی و پیغه مبه رین وی . و خودی باش گونه ژیری دلوفانکار بوویه .

پشتی فی روهنکرنی ل دور مهسه لا باوهری یی ، ئایه تان بهری گوتسی  
 ب رهنگه کی ئیکسه ر دا هندهك ژ وان گونه هین ئسرائیلی یان د دیروکا خو دا  
 کرین یین کو بوینه نه گهرا هندی کو خودی غهزه با خو دارپژته سه ر وان ،  
 ئایه تان گوت :

﴿ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ  
 مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِن بَعْدِ  
 مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنِ ذَلِكَ ۚ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿۱۰۳﴾ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ  
 الطُّورَ بِمِثْقَالَ عَلِيقَةٍ ۚ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْآبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا  
 مِنْهُمْ مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿۱۰۴﴾ فَبِمَا نَقَضْتُمْ مِّيثَاقَهُمْ وَكَفَرْتُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلْتُمْ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ  
 حَقِّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿۱۰۵﴾  
 وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتِنًا عَظِيمًا ﴿۱۰۶﴾ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ  
 رَسُولَ اللَّهِ ۚ .

وئەف نايەتە بەحسێ دەه گونەهێن وان یێن مەزن دکەن :

يا ئيكي : ﴿ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ ۚ ﴾ ئەى  
 موحمەدە جوھى پسيارا موەجيزەيە كا وەكى يا مووساى ژ تە دکەن دا راستى يا  
 گۆتتا تە بو وان ناشكەرا ببت ، ئەو دخوازان تو كىتابە كا نفيسى بو وان ژ نك  
 خودى بينى يە خواری ، وەكى مووساى دەپ ( ئەلواح ) بو وان ژ نك خودى  
 ئينايين .

وئەو د فێ گۆتن وھيجەت گرتنا خو دا ددرەوين بوون ، چونكى خو ئەگەر  
 ئەف داخوازە بو وان ھاتبا ب جھينان ژى ئەو دا ھيجەتە كا دى بو خو گرن ،  
 وەكى كو گۆتى يە مووساى ب خو ، دەمى وى تەورات بو وان ئيناي وان گۆتى  
 : مە دڤيت خودى ب چاف بينين ، وئەفە گونەھا وان يا دووى يە يا كو نايەت  
 بەحس ژى دکەت ..

يا دووى : ﴿ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ  
 الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ﴾ ئەى موحمەد تو ژ فێ داخوازا وان عەجيبگرتى نەبە

چونکی باپیرین وان داخوازه کا ژ فیّ عه جیتر ژ موسای - سلاف لی بن - کربوو : وان داخواز ژیّ کربوو ئەو خودیّ ناشکەرا نیشا وان بدهت ، دا ئەو ب چاف بەریّ خوّ بدهنیّ ، و ب راستی ئەف داخوازه نیشانا نەدورستی یا باوهری یا وان بوو ، فیجا ژ بەر فیّ زۆرداریی یا وان ل خوّ کری ، کو ئەو تشت خواستی یی مافیّ وان نەبت ، ئەو هەمی دلگرتی کەفتن ، و ژ ترس ولەرزان دا نەهش بوون ، بەلیّ پشتی هنگی ب بەرە کەتا دو عایا پیغەمبەریّ وان موسای - سلاف لی بن - ئەو هاتنە عەفیکن ، بەلیّ پشتی هنگی وان چ کر ؟ ئەفە د گونەها وان یا سی یی دا بوّ مه ناشکەرا دبت .

یا سی یی : ﴿ تَرَاهُمْ أَلْعَجَلُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَإِنَّا لَمُسَوِّئُونَ مِثْلًا ﴾ پاشی پشتی خودی ل وان بوّری و ئەو زیندی کرینەفە ، و وان نیشانین ناشکەرا ل سەر دەستی موسای دیتین بین شرکی پویچ دکەن ، ئەو رابوون پەرستنا گۆلکی کر و ئەو بوّ خودی د پەرستی دا کرە شریک ، خودی دبیزت : ئینا د سەر هندی را و ژ بەر توّبا وان مە ل وان نەگرت ، و مه هیجەتە کا مەزن دا موسای راستی یا پیغەمبەرینی یا وی بنەجە دکر .

یا چاری : ﴿ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِثْقَالِ ذَرَّةٍ وَاللَّهُ عَلِيمٌ غَلِيبٌ ﴾ ﴿ ١١٣ ﴾ فِيمَا نَقَضِهِمْ مِيثَقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ ﴿ شکاندنا سوّز و پەیمانان ، و ئەفە تشتە کە د دلین جوھی یان دا یی هاتی پە چاندن ، خودایی مەزن دبیزت : مه چیبایی طووری را کرە هندافی وان دەمی وان پیگیری ب وی پەیمانی نە کری یا وان دای کو کاری ب ئە حکامین تەوراتی بکەن ، و مه فەرمان ل وان کر ئەو ب سوچدە فە د دەرگەهی (( بەیتولمە قدسی )) را بچن ، ئینا وان خوّ ل سەر پشتی خشانده د ژۆرقە

، ومه فهردمان ل وان کر کو ئه و ب کرنا نیچیرا ل رۆژا شه نی بی ته عدایی بی نه که ن ئینا وان ته عدایی کر و ئه و ل وی رۆژی چوونه نیچیری ، ومه په یمانه کا موکم ژ وان وهر گرت ، بهلی وان ئه و په یمان شکاند . فیجا ژ بهر شکاندا وان بو په یمانان و کوفرا وان ب نایه تین خودی یین راستگویی یا پیغه مبه رین وی ئاشکه را دکه ت ..

یا یینجی : ﴿ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَغَيْرِ حَقِّ ﴾ و ژ بهر کوشتنا وان بو پیغه مبه ران ژ زۆرداری و ته عدایی .

یا شه شی : ﴿ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ و ژ بهر گۆتنا وان ده می وان گۆتی : دلین مه دیچاینه له و ئه م د گۆتنا ته ناگه یین ، و ئه و ب خو ژ بهر کوفرا وان خودی دلین وان یین خه تم کرین فیجا ئه و باوه ری بی نائین کیمه کا بی مفا تی نه بت ، ژ بهر فی چه ندی خودی دبیزت : مه له عنه ت ل وان کر .

یا حه فتی : ﴿ وَكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ هَتَنَّا عَظِيمًا ﴾ هه ر وه سا ژ بهر کوفرا وان ووی بی به ختی یا وان ب دو یف مه ریه می فه نای ، سه را بوونا وی بو عیسا یی بی باب ، و ئه و ژ وی چه ندی یا پاقر و بزوین بوو ، خودی له عنه ت ل وان کر .

یا هه شتی : ﴿ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ ﴾ و ژ بهر گۆتنا وان کو مه عیسا یی مه سیح کوری مه ریه می پیغه مبه ری خودی یی کوشتی .. و باش به ری خو بده نه بی ئه ده بی یا وان د گۆتی دا ، ده می دبیزن : مه عیسا یی مه سیح کوری مه ریه می پیغه مبه ری خودی یی کوشتی !! ئه گه ر ئه و پیغه مبه ری خودی یه ، پا چاوا هه وه ئه و کوشت ، و ئه گه ر هوین باوه ری بی ب پیغه مبه رینی یا وی نائین ، پا ئه فه چه گۆتنه هوین دبیزن ؟



و ب هلكهفتنا بهحسکرنا فی درهوا وان یا مهزن دهمی نهو دبیزن : مه عیسا  
 بی کوشتی ، نایهتی نهو درهوین دهریخستن ، وگوت : ﴿ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ  
 وَلَٰكِن شُبِّهَ هُمْ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ آخَذُوا فِيهِ لَكٰفٍ مِّنْهُ ۗ مَا هُمْ بِمِنۡ عِلْمٍ ۗ اِلَّا اَتَّبَاعَ  
 الظَّنِّ ۗ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِيْنًا ﴿۱۷۷﴾ بل رَفَعَهُ اللهُ اِلَيْهِ ۗ وَكَانَ اللهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿۱۷۸﴾ - وئهو  
 ب خو وان عیسا نه کوشتی به ونه هلاویستی به ، بهلکی وان زهلامهکی وهکی وی  
 هلاویست بوو یا ژ وان فه نهفه عیسا به . وئهوین دبیزن مه بی کوشتی  
 ژ جوھی یان ، وئهوین نهو ته سلیم کری ژ فه لان ، نهو ههمی د دهرحقا وی دا  
 ب گومان وحیبه تینه ، ژبلی دویکهفتنا هندهك هزاران چو زانین ل نك وان نینه ،  
 وئهو د کوشتنا وی دا دپشت راست نینن ، بهلکی ب گومانن . وئهو ب خو  
 خودی عیسا ب لهش ورح فه بی بلندکری ، وئهو ژ کافران یی پاقر کری ،  
 وخودی د ملکی خو دا بی زال بوویه ، و د کار وریقه برنی دا یی کاربنه جه  
 بوویه ﴿ ۱۷۸ 》 .

و ل وی دهمی نایهت بهحسی عیسا - سلاف لی بن - و کافرین مللهتی  
 وی یی ئسرائیلی دکهت ، نایهتا د دویف دا ناشکهرا دکهت کو بهری مرنا  
 عیسا - سلاف لی بن - دهمهك دی ئیت ئسرائیلی ههمی باوهری بی دی پی  
 ئینن ، نایهت دبیزت :

﴿ وَإِنَّ مِّنۡ اَهْلِ الْكِتٰبِ اِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِمِۡ قَبْلِ مَوْتِهِۦ ۗ وَیَوْمَ الْقِيٰمَةِ یَكُوْنُ عَلَیْهِمْ  
 سَهِيْدًا ﴿۱۷۹﴾ ۗ وئفه بهحسی هنگی به دهمی عیسا - سلاف لی بن - ل دویماهی یا  
 زهمانی ژ عسمانی دئیه خواری ، وهکی پیغمبر - سلاف لی بن - د حد دیسه کا  
 خو دا <sup>(۱)</sup> دبیزت : ﴿ وَالَّذِيۡ نَفْسِيۡ بِيَدِهِۦ لَيُوشِكُنۡ اَنْ يَنْزِلَ فِیْكُمْ اِبْنۡ مَرْيَمَ حَكْمًا  
 عَدْلًا ، فِیْكَسِرَ الصَّلٰبِیۡبَ ، وَیَقْتُلَ الْخٰنِزِیۡرَ ، وَیَضَعُ الْجَزِيۡمَةَ ، وَیَفِيضَ الْمَالَ حَتّٰی لَا

(۱) وهکی بوخاری ژی فه دگوهیزت .

يقبله أحد - ئەز ب وی کهمه بی نهفسا من د دهستی دا نی زیکه کوری مه‌ریه‌می د ناف هه‌وه دا بیته خواری حاکمه‌کی عادل ، فیجا دی خاچی شکینت ، و به‌رازی کوژت ، وزیره‌سه‌ری بی راکهت ، ومالی به‌لاف کهت هه‌تا وه لی بیت کهسی مال نه‌فیت ﴿ .

فیجا هنگی ئسرائیلی هه‌می باوه‌ری بی ب پیغه‌مه‌رینی یا وی دئینن ، وهنده‌ک ته‌فسیرزان دبیزن : مه‌خسه‌دا نایه‌تی نه‌وه هه‌ر ئسرائیلی‌یه‌ک ده‌می دکه‌فته به‌ر مرنی باوه‌ری بی ب پیغه‌مه‌رینی یا عیسا‌ی دئینت ، به‌لی هنگی نه‌و باوه‌ری چو فایده‌ی ناگه‌هینتی ، ورژا رابوونی عیسا - سلاف لی بن - دی ل سه‌ر وان شاهد بت بین دره‌و بی کری ، وین باوه‌ری بی ئینای .

گونه‌ها ئسرائیلی‌یان یا نه‌هی : نه‌و بوو وان زۆرداری دکر و به‌ری خه‌لکی ژ حه‌قی بی وه‌ر دگیرا ، نایه‌ت دبیزت : ﴿ فَيُظَلَمُونَ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّت لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴾ .

مه‌عنا : ژ نه‌گه‌را زۆرداری یا جوهری‌یان ، و ژ به‌ر وان گونه‌هین مه‌زن بین وان کرین و ژ به‌ر خو‌پاشقه‌لیدانا وان ژ ریکا راست ، و پاشقه‌لیدانا وان بو خه‌لکی ژی ژ ریکا راست ، خودی هنده‌ک خوارین پاقر بین کو بو وان د حه‌لال ل سه‌ر وان حه‌رام کرن .

گونه‌ها ده‌می : خواری وانه بو مالی ریبایی بی حه‌رام ، نایه‌ت دبیزت : ﴿ وَأَخَذَهُمُ الزَّلِيلُ وَقَدْ جُؤُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبُطْلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴾ - و ژ به‌ر خواری وانه بو وی ریبایی یا نه‌و ژی هاتینه پاشقه‌لیدان ، و حه‌لال‌کرنا وان بی حه‌ق بو مالی مرو‌فان ، ومه بو وان بین کافری ب خودی و پیغه‌مه‌ری وی کری ژ فان جوهری‌یان عه‌زابه‌کا ب ئیش ل ئاخه‌رتی ئاماده‌کری به ﴿ .

نهغه نهو گونده بوون یین فان نایه تان ل سهر ئسرائیلی یان تو مارکرین ، نهو گونده یین بووینه نه گهرا هندى کو خودى غه زه بی ل وان بکته ، ووان ژ ره حما خو بی بار بکته ، وده می قورنان فان گونده یین وان بو مه بهر چاش دکته بو هندى به دا هم خو ژى بدهینه پاش نه گدر نه نهوا ب سهرى ئسرائیلی یان هاتی دی ب سهرى مه ژى ئیت .

وبه ری نهف پارچه یه ژ سووره تی ب دویمه ی بیست ، نایه تان دهسته کا زانا و خودان باوه ر ژ ئسرائیلی یان ژ بیر نه کر ، و ب ئینصاف به حسی وان کر :

﴿لَيْكِنَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ<sup>(۱)</sup> وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا - بهلى نهوین موکم د زانینا نه حکامین خودى دا ژ جو هی یان ، وین خودان باوه ر ب خودى و بیغه مبه ری وى ، باوه ری بی ب وى دئین نهوا خودى بو ته ئینایه خواری - نهی موحه مده د - کو قورنانه ، و باوه ری بی ب وى ژى دئین نهوا به ری ته بو بیغه مبه ران هاتی به خواری وه کی تهوراتى و ننجیلی ، و نقیژى ل ده می وى دکهن ، وزه کاتا مالى خو دده ن ، و باوه ری بی ب خودى و رورژا دویمه ی بی دئین ، نهوان خودى خیره کا مه زن دی ده تی ، کو به حده شته .

ونهغه نهو کیتابینه یین باوه ری بی ب ئیسلامى دئین ، نه فان خودى خیرا وان دو جار کی مه زن دکته .

---

(۱) تشتی بدرچاش د قى نایه تی دا نهوه ده می به حسی نقیژى دئیه کرن نایه ت دبیرت : ( والمقیمین ) ب ( که سرى ) و سالو خه تین د دو یف دا ب ( ره فعینه ) : ( والمؤتون .. والمؤمنون .. ) هدر وه کی ژ بهر گرنگی یا نقیژ کرنی نایه تیت دقیت تایه تی به کی بده ته فى سالو خه تی و بیزت : ( أخص المقيمین الصلاة ) .

## گازى به ك بۆ پيغهمبه رى

### سلاف لى بن

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوشَعَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ ۗ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٣٦﴾ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۗ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٣٧﴾ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لَعَلَّ يُكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٣٨﴾ لَنْ يَكُنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ ۗ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۗ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ ۗ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٤٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿٤١﴾ إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۗ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٤٢﴾ بَلَّغْنَا النَّاسَ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ۗ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤٣﴾ ۝

د پارچه یا بوری دا ناخفتن بۆ به حسکرنا ژ ئسرائیلیان وههلوپستین وان هاتبوو تهرخانکرن ، وچونکی نه باوهری ئینانا ئسرائیلیان ب پیغهمبه رینی یا موحه ممه دی - سلاف لى بن - کریتترین ههلوپست بوو وان وهر گرتی ، ژ بهر کو وان باش دزانی موحه ممه د - سلاف لى بن - نهو پیغهمبه ره یی مووسای وعیسای مزگینی پیی دای ، د فیی پارچه یی دا ژ سووره تی بهری ناخفتنی بۆ راستی یا پیغهمبه رینی یا موحه ممه دی - سلاف لى بن - هاته دان ..

ل سهري و د نايه تا ( ۱۶۳ و ۱۶۴ ) يدا خودايي مه زن مه سه لا هنارتنا  
 وهحي بي بو پيغهمبه ران بنه جهكر ، ده مي كهره مكري و گوتی :  
 ﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ  
 وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ ۗ  
 وَآتَيْنَا دَاوُدَ زُبُورًا ﴿١٦٣﴾ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ  
 عَلَيْكَ ۗ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾ .

په عني : نهی موحه مدهد مه وهحي ب گه هاندنا په يامي بو ته هنارتي يه ، ههر  
 وهكي مه بو نووحي و پيغهمبه رين پشتي وي ژي هنارتي ، ومه وهحي بو ئيراهيم  
 وئيسماعيل وئيسحاق ونه في بين وي - نهو پيغهمبه رين كو د ناف ههر دووازده  
 ئويجاخين ئسرائيلى يان دا ژ زارو كين يه عقووبي هاتين - ، وبو عيسا ونه يي ووب  
 ويوونس وهاروون وسوله بيماني ژي هنارتي يه . ومه زه بوور دابو داوودي ، وبو  
 هندهك پيغهمبه رين كو مه به حسي وان بهري في نايه تي د قورناني دا بو ته كرى  
 ژي مه وهحي هنارتي يه ، وبه حسي هندهك پيغهمبه ران ژ بهر حيكمه ته كا مه فياي  
 مه بو ته نه كرى يه ، وقه در گرتن بو مووساي خودى د گهل وي ناخفتي يه .

مه عنا : هاتنا وهحي بي بو ته - نهی موحه مدهد - نه بيدعه بهك وتشته كي نوي يه  
 دا ئسرائيلى وي ب غه ريبى فه وهر گرن وباوهرى بي بي نه ئينن ، پيغهمبه ريني يا ته  
 خه له كا دويماهى بي يه د زنجيره كا دوير ودریژ دا ، وتو ژي ههر ب وي په يامي بي  
 هاتينه هنارتن يا نوح وئيراهيم وموسا وعيسا وههمي پيغهمبه رين دى بي هاتينه  
 هنارتن .. فيجا جهي مهنده هووشى بي يه هندهك كهس ژ ئسرائيلى يان هه بن  
 باوهرى بي ب پيغهمبه ريني يا پيغهمبه ران بينن ، وفي هه لويسى كريت  
 ژ پيغهمبه ريني يا ته وهر گرن ، و ب عه جيبى بزنان كو خودى پيغهمبه ره كي دى نه  
 ژ وان بهنيرت ! ههر چه نده نهو دزنان كو نارمانج ژ هنارتنا پيغهمبه ران رينيشادانا

مرۆفانه ، و مرۆف هه می - نه ب تنی ملله تی ئسرا ئیلی - هه و جه یی ب هندی  
هه یه خودای خۆ بنیاسن ، و ل سه ر ریکا وی بچن :

﴿رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لَعَلَّ يُكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ  
عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ .

خودی دیبژت : من هندهك پیغه مبه ر بۆ به نی یین خو ه نارتینه دا ئه و  
مزگینی یی ب قه نجی یا من بده نه وان و وان ژ عه زا با من بترسینن ، دا پشتی  
هنارتنا پیغه مبه ران مرۆفان چو هیجه تهك نه مینت . و خودی د ملکی خو دا یی  
زال بوویه ، و د ر یقه برنی دا یی کار بنه جه بوویه .

مه عنا : کاری پیغه مبه ران هه می یان ئه وه مزگینی یی ب قه نجی یا خودی بده نه  
وان که سین ل سه ر ریکا خودی دچن ، و وان که سان ژ عه زا با خودی بترسینن  
یین پشتا خو دده نه هیدا یه تا خودی ، و هنارتنا وان بۆ هندی یه دا رۆژا قیامه تی  
که سهك نه بیژت : یا ره یی من نه دزانی !؟

و ل فیری دقیت ئه م باش ل بیرا خو بینن کو کاری دکه فته ستوی پیغه مبه ر  
و دو یکه فتی یین وان ئه قه یه ئه و گازی یا خودی یا حه ق بگه هیننه خه لکی وریکا  
راست نیشا وان بده ن ، دا وان چو هیجه ت ل سه ر خودی نه بن ، و دا ئه و  
نه زانینی بۆ خو نه که نه هیجه ت ، ژ ویری وی فه هیدا یه ت تشته کی ب ده ستی  
خودی یه و مرۆف یی ژ ی به ر پیرس نینه .

ئه گه ر هندهك کافر هه بن با وه ری یی ب پیغه مبه رینی یا ته نه ئینن ، ئه ی  
موحه مه د ! و گو مانی بیخه وی دین و شریعه تی یی تو پی هاتی ، هه ما خودی  
به سه شاهد بت ل سه ر راستی یا وی وه حی یی یا بۆ ته هاتی :

﴿لَيْكِنَ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۗ وَالْمَلَكُ يَشْهَدُونَ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ  
شَهِيدًا﴾ - ئه ی موحه مه د نه گه ر جو ه ی و کافرین دی کو فری ب ته بکه ن



یہ معنی : نہو ب ہندی رازی نہ بووینہ کو نہو ب تنی دکافر بن ، بہلکی نہو  
 د ریکا کافر کرنا خہلکی ژی دا خہ باتہ کا دژوار دکهن ، نایہت بہحسی فان  
 دکہت ودیژت : ﴿ قَدْ ضَلُّوا ضَلْبًا بَعِيدًا ﴾ ب راستی نہفہ ژ ریکا حہق  
 دویرکہفتن دویرکہفتنہ کا دژوار .

معنا : ئحتمالا زقرینا فان ل باوہری بی ئحتمالہ کا گہلہ کا کیمہ ، ژ بہر کو  
 ریکا وان سہدی سہد بہروفقاژی ریکا باوہری بی یہ و ل چو جہان ناگہنہ نیک ،  
 ہر چہندہ دہرگہی توبی ل بہر ہمی کہسان بی قہ کری یہ ، وہیدایہت  
 ب دہستی خودی یہ ، وچو تشت ل بہر وی ئاسی ناین .

رہنگی دووی : ﴿ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا ﴾ نہوین کافری ب خودی و پیغہمبہری  
 وی کری ، و ب مانا خو یا ل سہر کوفری زوردراری ل خو کری ، ئہفین ہہ  
 خودی د دہر حہقی دا دیژت : ﴿ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٦﴾  
 إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا - ئہ فان نہ بوویہ کو خودی گونہہین وان بو وان  
 ژی بہت ، یان بہری وان بدہتہ ریکہ کی نہو بی رزگار بن . ریکا جہنہمی تی  
 نہبت ، نہو ہر وہر دی تیدا مین ﴿ وئہو چہندہ ل سہر خودی یا ب سانہی  
 بوویہ ، چونکی تشتہک نینہ وی بیزار بکہت ﴾ ﴿ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴾ .

پشتی فی چہندی خودی مہزن گازی یہ کا تژی رہم ناراستہی مرو فان  
 ہمی یان دکہت کو نہو باوہری بی ب وی حہقی بی بین یا پیغہمبہر پی ہاتی ،  
 ودیژت :

﴿ يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءُكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمَنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا  
 فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٦٧﴾ - نہی گہلی مرو فان  
 پیغہمبہری مہ موہمہد سلاف لی بن ب ئسلامی دینی حہق بو ہوہ  
 ہاتی یہ ، فیجا ہوین باوہری بی بی بین ودویکہفتنہ وی بکہن ، ہندی باوہری



ئىنانا ب وى يە بۆ ھەوۈ چىترە ، وئە گەر ھوین ل سەر کوفرا خو درژد بن  
ھندى خودى يە چو منەت ب ھەوۈ و باو ھرى يا ھەوۈ نینە ، چونكى ملكى ھەر  
تشتە كى ل عەسمانان و عەردى بۆ وى يە . و خودى ب گۆتن و كرىارین ھەوۈ يى  
پىرانا بوو یە ، و د كار و شریعەتى خو دا بى كاربنە جھ بوو یە . قىجا ئە گەر عەرد  
و عەسمانان و ھكى ملكى وى ھەمى بى خو بۆ وى چەماند بت ، پا ھوین فەرتن  
كو باو ھرى بى ب خودى و پىغەمبەرى وى بینن ، و ب وى قورئانا وى بۆ  
پىغەمبەرى خو ئىنايە خواری و كو ھوین خو بۆ وى بچەمىنن ، دا كو  
گەردوون ھەمى بۆ وى بى چەمىای بت ﴿ .

## گازى به ك بو كيتابى يان

( فه لان )

﴿ يَا هَلْ أَلْكِتَابِ لَا تَعْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا  
 الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ  
 فَآمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ  
 سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ  
 وَكِيلًا ﴿٧٦﴾ لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ  
 وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿٧٧﴾ فَأَمَّا  
 الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ  
 وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ  
 دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٧٨﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأُنزِلْنَا  
 إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿٧٩﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَأَعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي  
 رَحْمَةِ مَنْهُ وَفَضْلِ وَبِهِدْيِهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٨٠﴾ .

ويشتى سووره تا ( النساء ) د نايه تين بوري دا گازى ناراسته ي خودان باوهران  
 پاشى دوروى و منافقان ، پاشى جوھى يان ، پاشى مرو فان ب گشتى كرى ، د قى  
 پارچه بى دا گوتن بو دهسته كه كا ماى ژ كيتابى يان هاته پيشكيشكرن ، دهسته كا  
 فه لان ژ كيتابى يان نه وين ب ناقى دويكه فتنا عيسايى مه سيح - سلاف لى بن -  
 دناخفن ، وچونكى تشتى مه زن بى نه ف دهسته كه پى دهاته ناسين ( غلو  
 و تصرف ) بو ، د كرنا عيباده تي دا هه ر وه سا د باوهرى ئينانا ب راستى يا

مهسیحی دا - سلاف لی بن - فی پارچهیی ژ سوورہ تی بہری وان دا ریکا راست وناقنحی ، ئەو ژ زیدہ شداندن وغولوا د دینی دا دانہ پاش وراستی یا مهسیحی - سلاف لی بن - بو وان ناشکھرا کر دا باوہری یا وان د دەر حەقا وی دا یا راست و دورست بت :

﴿يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوْا فِیْ دِیْنِكُمْ﴾ گەلی خودانی کیتابی ، و مهخسەد ب کیتابی ل قیری ئنجیلە ئەوا خودی بو عەبدی خو و پیغمبەری خو عیسای مهسیح - سلاف لی بن - ھنارتی ، و دەمی خودایی مەزن ب فی ناھی گازی وان دکەت ( گەلی خودانی کیتابی ) بو ھندی یە دا دلین وان بو راستیی فەکەت : ھوین خودانی کیتابینە ، ئەو کیتابا بەری قورئانی بو ھەو ھاتی دا ھەو ھەو ل راستی یا دینی ھشیار بکەت ، فیجا مادەم ھویە زیدە گافییی وزیدە شداندنی د دینی دا نەکەن ، وزیدە گافییی ل سەر دینی حەق نەکەن ، ھشیار بن راستی یا دینی خو یی ب ساناهی ب درەو و چیفانۆکین صەنەم پەریسین یونانی یان شیلی نەکەن ، ( تەوحیدا خودی ) ئەوا پیغمبەری ھەو ھەو عیسای نیشا ھەو ھەو دای ب ( شرک و وەئەنبیەتا ) رۆمانی یا نەگوھۆرن ﴿ وَلَا تَقُولُوا عَلٰی اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ۚ اِنَّمَا الْمَسِيْحُ عِيسٰى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُوْلٌ اَللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ اَلْقَهْبَا اِلٰی مَرْيَمَ وَرُوْحٌ مِّنْهُ فَعَامِنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ ۗ وَلَا تَقُولُوْا ثَلٰثَةٌ اَنْتَهُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ۗ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهُ وَاحِدٌ ۗ سُبْحٰنَهُ اَنْ يَّكُوْنَ لَهُ وَلَدٌ ۗ - و ژ حەقییی پیغمتر ھوین چو گۆتەن د دەر حەقی خودی دا نەبیژن ، و ھوین چو ژن و کوران بو وی نەدانن ، ھندی عیسای مهسیحە کوری مەریەمی پیغمبەری خودی یە ، خودی ئەو ب حەقییی ھنارتی یە ، ووی ئەو ب وی پەیقی نافراندی یە یا وی جبریل بو مەریەمی پی ھنارتی ، ئەو پەیف ئەفە یە : (( کن - بھ )) ئینا ئەو بوو ، ئەو پەفکرنەکا ژ خودی بوو جبریلی ب فەرمانا خودی پەفکری ، فیجا ھوین باوہرییی بینن کو

خودی ئیکه و ته سلیمی وی بن ، و باوهری بی ب وی بین یا پیغه مبه رین وی پی هاتین ، و هوین عیسایی و دایکا وی مه ریه می د گهل خودی نه کهنه هه فیشک . هوین فی گوتنی بهس کهن نهو بو هه وه چیره ژ وی یا هوین ل سهر ، هندی خودی یه خودایه کی ب تنی یه بی پاک و بلند بت ژ هندی کو وی زارویه ک هه بت ﴿ و ب راستی مرؤف ژ باوهری یا فان که سان عه جیگر تی دمینس ، ئەف که سه بین کو ب نا فی مه سیحی دئاخفن ، باوهری بی دنین کو خودی ئاده م بی دای و باب دایه ، ب تنی ب پفکر نه کی نهو بی بوویه خودان رح ، د گهل فی چه نندی ژ ل هندی ناسی دبن کو باوهری بی ب مرؤفینی یا عیسای بین چونکی بی باب بی هاتی یه سهر دنیایی ، و کا چاوا جو هی د سهر دا چو بوون ده می نه زمان در یژی د دهر حه قا عیسای و ده پکا وی دا دکر ن سه را بوونا وی بی باب ، و هسا ئەف ده سته که ژی د سهر دا چوو ده می باوهری ب خوداینی یا عیسای و ده پکا وی ، یان ( روح القدس ) ی ئینای ههر سه را بوونا وی ب فی رهنگی ژ یگوتنی .

خودایی هه وه خودایه کی ئیکانه یه ، نه ژ که سی بوویه ونه که س ژی بوویه ، بی پاک و پیروژه ژ ههر سالوخته کی کیم ، ووی چو منه ت ب ژن و عه بالی نینه ، ههر تشته کی ل عه سممان و عه ردی ملکی وی یه ﴿ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴾ فیجا چاوا ژ نه ک یان کوره ک ژ وان بو وی دی هه بت ؟ ﴿ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكَيْلًا ﴾ و خودی به سه کو بو ریقه برن و ژ یارا چیکری یین خو وه کیل بت ، فیجا هوین خو به یلنه ب هی فی یا وی ب تنی فه نهو تیرا هه وه هه یه .

و نایه ت پیدا دچت و باوهری بین وان راست دکه ت و دبیزت : ﴿ لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يُكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ﴾ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْمِلُهُمُ إِلَهِهِ جَمِيعًا ﴿٥٧﴾ - مه سیح خو ژ هندی بلند تر نابینت کو

به‌نی‌یه‌کی خودی بت ، وه‌هر وه‌سا فریشته‌یین نیزیک ژ ی خو ژ هندی  
 بلندتر نابین کو پهرستنا خودی بکه‌ن ، وه‌چی‌یی خو بلندتر ومه‌زتر  
 ژ به‌ندایه‌تی‌یی ببینت نه‌و وان هه‌می‌یان ل روژا قیامه‌تی بو نک خو دی کوّم  
 که‌ت ﴿ ۱۰۰ ﴾ .

دی کوّم که‌ت دا ب کوکمى خو‌یی عادل کوکمى د ناقه‌را وان دا  
 بکه‌ت ، وه‌هر ئیکی نه‌و جزایی نه‌و ژ هه‌ژى بت دی ده‌تی ، ودانا جزای دی  
 ب فی ره‌نگی بت :

﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ  
 - هندی نه‌ون بین ب گوئن و کریار باوه‌ری ب خودی ئینای ، و ل سه‌ر ریکا  
 شریعه‌تی وی خو راست کری ، نه‌و جزایی کریارین وان دی ده‌تی ، و ژ قه‌نجی‌یا  
 خو نه‌و دی ل وان زیده که‌ت ﴿ ۱۰۱ ﴾ یه‌عنی : نه ب تنی ل دو یف کاری وان نه‌و  
 قه‌نجی‌یی دی ده‌تی ، به‌لکی ژ که‌ره‌ما خو نه‌و قه‌نجی‌یی ل وان زیده دکه‌ت ،  
 وه‌هر خیره‌کی بو وان ب ده‌هان و پتر ژى حسیب دکه‌ت ، نه‌فه بین باش ..  
 ﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ ءَسْتَنكفُوا ءَاسْتَكْبَرُوا فَيَعَذِّبُهُم عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ  
 اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿ ۱۰۲ ﴾ - وه‌ندی نه‌ون بین گوهداری یا خودی نه‌کری ، و خو  
 ژ هندی بلندتر دیتی کو خو بو وی بچه‌مین ، نه‌و دی وان عه‌زاب ده‌ت  
 عه‌زاب‌دانه‌کا ب ئیش ، و نه‌و ژ بلی وی چو سه‌ر کاران بو خو نابین وان  
 ژ عه‌زابا وی رزگار بکه‌ن ، و نه‌و ژ بلی خودی چو پشته‌فانان ژى بو خو نابین  
 وان ب سه‌ر بیخن ﴿ ۱۰۳ ﴾ .

پاشی ل دویمه‌یی یا قسی پارچه‌یی سووره‌ت گازی‌یه‌کی ناراسته‌ی مروّفان  
 هه‌می‌یان دکه‌ت و دبیزت : ﴿ يَتَأْتِيَ النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَنٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ  
 نُورًا مُّبِينًا ﴿ ۱۰۴ ﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ

وَفَضَّلِ وَهَدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٦﴾ - ئەي گەلی مروڤان دەلیلە کی ئاشکەرا ژ خودایی هەوہ بو هەوہ هات ، کو پیغمبەری مە موحەممەدە ، وئەو دەلیلین ئاشکەرا بین ئەو بی هاتی ، ویی ژ هەمی یان مەزنتەر قورئانا پیرۆزە ، تشتی راستی یا پیغمبەرینی وپەياما وی دیار دکەت ، ومە قورئان بو هەوہ هنارت هیدایەت ورۆناهی یە کە ئاشکەرا . فیجا ئەوین ب گۆتن و کریار باوهری ب خودی ئینای ، وخۆ ب وی رۆناهی بی فە گرتی یا مە بو ئینایە خواری ، پاشی ئەو ژ قەنجی و دلۆفانی یا خو دی وان کەتە د بەحەشتی دا ، ودی بەری وان دەتە ریکا راست یا سەری دکیشته بەحەشتی ﴿١٧٦﴾ .

## دویمایس و فہ توابہ ک

﴿ يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلْبَةِ إِنَّ آخِرُوا هَلْكَ لَيْسَ لَهُ وَالدَّ وَالْهَرَّ  
 أَحْتُّ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَالدَّ فَإِنْ كَانَتْهَا أَنْتَيْنِ فَلَهُمَا  
 الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حِظِّ الْأُنثِيَيْنِ يُبَيِّنُ  
 اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾

ئہ فآ ئایہ تا دویمایس یی یہ ژ سوورہ تا ( النساء ) و د قی ئایہ تی دا بہر سفا  
 پسیارہ کا دی دئیہ دان ژ وان پسیرین ژ پیغہ مہری - سلاف لی بن -  
 دہاتنہ کرن ل دور مدسہ لا لیکفہ کرنا میراتی ..

( بوخاری و موسلم ) ژ جابری - خودی ژ ی رازی بت - فہ دگوہیزن ،  
 دیبژت : من پسیر ژ پیغہ مہری - سلاف لی بن - کر دہمی ئہ وی نساخ :  
 میراتی من دی یی چاوا بت ونہ من دہیباب ہدہ نہ عہیال ؟ ئینا خودی ئایہ تا  
 لیکفہ کرنا میراتی ئینا خواری .

د قی ئایہ تی دا خودایی مہزن دیبژتہ پیغہ مہری خو - سلاف لی بن - : ئہ و  
 پسیرا وی ژ تہ دکہن یی بمرت ونہ دہیک ہہی ونہ باب ونہ زاروؤک ، تو  
 بیژہ : خودی حوکمی وی بو ہدوہ ئاشکہرا دکہت .. پاشی وی حوکمی بو  
 مہ دیبژت ، وئہ و ب خو سی حوکمن پە یوہندی ب خویشک و برابان فہ ہدہ نہ ،  
 وئہ و ژ ی ئہ فہ نہ :

۱ - ئہ گہر زہ لامہک مر ونہ وی دہیباب ہدہن ونہ زاروؤک ، ووی خویشکہ کا  
 ب تنی ہبت چ خویشکہ کا دہیبابی بت ، یان ژ بابی بتی ، نیفا میراتی وی  
 بو خویشکا وی یہ ، وئہ گہر وی ژن ہبت چاریٹک بو ژنی یہ .

